

MINISTERUL JUSTIȚIEI
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CRIMINOLOGIE

PERCEPȚIA ȘI DIMENSIUNILE VIOLENȚEI ÎN
ANUMITE ZONE ALE CAPITALULUI. STUDIU PILOT:
SECTORUL 2

Cercetarea a fost realizată de Institutul Național de Criminologie

Studiul a fost realizat de: Mihai Ioan Micle (cordonator), Doina-Ștefana Săucan și Aurora Liiceanu, psihologi în cadrul Institutului Național de Criminologie.

Ca operatori de anchetă au mai participat: Oana Mezanote, Vasile Botiș, Alina Bărbulescu, Carmen Necula, consilieri juridici.

SUMAR

Introducere

- I. Fetele violenței**
- II. Măsurarea violenței**
- III. Orașul în fața provocărilor violenței**
- IV. Prevenirea violenței**
- V. Prezentarea sectorului 2**
- VI. Percepția publică a violenței în sectorul 2**
 1. Gravitatea fenomenului de violență comparativ cu gravitatea altor fenomene sociale
 2. Opinii privind definirea violenței
 3. Estimarea gradului de violență
 - 3.1. *Intensitatea și amploarea violenței în prezent în cartierul în care locuiesc subiecții*
 - 3.2. *Nivelul violenței între 1990 și 2005*
 - 3.3. *Așteptările privind evoluția nivelului de violență în viitor*
 - 3.4. *Evaluarea manifestărilor de violență la nivelul sectorului*
 - 3.5. *Opinii privind gradul de gravitate a problemelor sociale din sector*
 4. Principalele cauze și efecte ale violenței
 - 4.1. *Factorii care favorizează actele de violență*
 - 4.2. *Efectele violenței*
 5. Atitudinile cetățenilor față de actele de violență
 - 5.1. *Măsura în care anumite acte de violență sunt acceptate sau nu*

6. Sentimentul de siguranță în fața violenței
 - 6.1. *Estimarea probabilității ca anumite acte de violență să li se întâmple subiecților*
 - 6.2. *Estimarea gradului de siguranță la deplasarea seara pe străzile din cartier*
 - 6.3. *Estimarea gradului de siguranță în propria locuință*

7. Victimizarea
 - 7.1. *Măsura în care subiecții înșiși, rudele sau cunoștințele lor au fost victime ale unui act de violență*
 - 7.2. *Modalități de protecție adoptate pentru deplasarea seara pe stradă*
 - 7.3. *Măsuri adoptate după 1989 pentru protecția locuinței*
 - 7.4. *Deținerea unei arme de foc*

8. Eficiența măsurilor de prevenire și control a violenței
 - 8.1. *Măsurile de siguranță pe care trebuie să le ia poliția*
 - 8.2. *Posibilitatea reducerii violenței în sector*
 - 8.3. *Eficiența instituțiilor implicate în lupta împotriva violenței*
 - 8.4. *Aprecieri privind gradul de implicare a diferiților factori în prevenirea și controlul criminalității*
 - 8.5. *Opinii privind sancțiunile aplicate persoanelor care au comis acte de violență*
 - 8.6. *Măsurile care ar trebui luate pentru reducerea violenței*
 - 8.7. *Aprecieri privind implicarea cetățenilor în lupta împotriva violenței*
 - 8.8. *Activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității în opinia locuitorilor sectorului*

9. Relația cetățeanului cu poliția
 - 9.1. *Prezența poliției pe strada în care locuiesc subiecții investigați*
 - 9.2. *Cunoașterea numărului de telefon al poliției*

9.3. Evaluări ale subiecților asupra unor activități a poliției

*9.4. Măsura în care poliția este sesizată în legătură cu
acte de violență*

*9.5. Măsura în care cetățenii sunt mulțumiți de felul în
care poliția rezolvă sesizările*

VII. Concluzii

VIII. Anexe. Studii de caz

Introducere

Începând cu 1990, România a suferit o serie de transformări politice, sociale și economice, transformări care au avut consecințe vizibile, chiar dramatice în unele dimensiuni și realități sociale. Transformările la nivel macrosocial au influențat și determinat modificări diferite atât la nivelul grupurilor sociale, cât și la nivelul destinelor individuale.

Procesul de democratizare a societății se produce lent și dificil, iar participarea oamenilor la schimbarea socială se dovedește a fi o atitudine cu carențe în componenta sa comportamentală. Unele fenomene negative s-au amplificat, s-au diversificat în expresia lor cotidiană, antrenând disfuncționalități și diminuări ale autorității, atât în spațiul public-instituții, organizații, cât și în cel privat-familii, cupluri, relații interpersonale.

Societatea civilă, definită și funcționând confuz, ca și țesutul social vătămat se construiesc cu dificultăți. Structurile guvernamentale mai învață încă să colaboreze cu cele neguvernamentale, se creează parteneriate instituționale în efortul de a mări stabilitatea socială și de a micșora costurile sociale și psihologice ale tranziției.

În pofida eforturilor colective, unele fenomene sociale, cum este și criminalitatea, sunt îngrijorătoare, căpătând forme noi, de o largă diversitate, unele generate chiar de realitățile sociale specifice economiei de piață.

Fenomenul violenței este privit în contextul utilizării unor indici generali ai criminalității, analizând mai ales violența împotriva persoanei și formele ei diferite de manifestare, acțiuni directe, infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială. Interesul nostru s-a îndreptat mai ales asupra acelor tipuri de infracțiuni care exprimă degradarea relațiilor interpersonale, creșterea gradului de conflictualitate, având consecințe majore asupra climatului social și asupra asigurării liniștei și ordinii publice, precum și asupra securității individului.

Violența cotidiană reprezintă o provocare în fața valorilor noastre fundamentale și de aceea ea trebuie să suscite un răspuns hotărât. Acest

fenomen a existat dintotdeauna, dar lumea trebuie să accepte că, deși el este un aspect inerent al condiției umane, trebuie prevenit, controlat și combătut.

Criminalitatea este explicată adeseori prin factori precum: șomajul și dificultatea de a-și procura pe căi legale mijloacele necesare pentru o viață acceptabilă, înmulțirea tentațiilor și diminuarea presiunii sociale, excluderea și mizeria, monotonia și degradarea vieții, condițiile proaste de locuit, problemele familiale, criza de identitate sau pierderea reperelor religioase și morale, absența spiritului de solidaritate în cartiere, efectele nocive ale violenței vehiculate prin media. Violența cotidiană este o problemă complexă cu ramificații psihologice, sociale, culturale și economice și de aceea necesită un răspuns comprehensiv și coordonat. Simptomele acestui rău social care este violența, deși prezente și în zonele rurale, sunt vizibile mai ales în orașe. De fapt, dacă orașul este, în mod tradițional, locul dezvoltării economice și culturale, el este, în mod inevitabil, și locul unde se exprimă cu acuitate problemele sociale, între care criminalitatea ocupă un loc central.

Studiul pilot, pe care colectivul nostru îl propune, va contribui la definirea priorităților și la încurajarea cercetării privind cauzele, consecințele, costurile și prevenirea violenței. Cea mai mare parte a cercetării pentru prevenirea violenței trebuie să se facă la nivel local, ca răspuns la situația și nevoile comunității locale. Conform recomandărilor Consiliului Europei¹, securitatea urbană devine una din problemele prioritare ale capitalei București. Este necesar ca securitatea să ajungă să fie recunoscută ca o trăsătură definitorie a orașului, un element al identității sale și al competiției între orașe și proiecte urbane.

Ne așteptăm ca acest proiect să reprezinte un instrument prețios pentru autoritățile locale bucureștene, într-un demers de construire a modalităților concrete care să permită locuitorilor din București, inclusiv celor marginalizați, de a contribui la procesul de decizie referitor la viața lor. Dar aceasta nu se poate face decât identificând problema violenței, diagnosticând-o, evaluând-o, pentru a construi răspunsurile cele mai adecvate. Frica de criminalitate dăunează încrederii de care se pot bucura autoritățile locale în rândul populației, ea are un

¹ Marcus, M. *Sécurité et Démocratie à l'épreuve de la violence*, Proiectul integrat „Réponses à la violence quotidienne dans un société démocratique”, Ed. Conseil de l'Europe Strasbourg 2003.

efect negativ asupra dezvoltării economice și asupra investiției ulterioare, reducând calitatea vieții de oraș, mai cu seamă într-o capitală ca a noastră care poartă încă urmele nefaste ale perioadei comuniste, precum și amprenta unei tranziții dificile în cursul căreia valorile și normele sociale au fost bulversate.

Prezentul proiect pilot face parte dintr-un program mai amplu de identificare a zonelor cu potențial violent din București, constituind o radiografiere a violenței urbane. În acest demers, avem în vedere ca modelul experimental articulat în această secțiune acordată sectorului 2 să fie aplicat și în celelalte sectoare din București, urmând ca zonele cu nivel ridicat de violență să fie analizate comparativ și, în funcție de rezultate, să se stabilească specificul criminogen al fiecărei zone. Aceasta ne va conduce la elaborarea unui set de recomandări și a unui plan de prevenire specific zonelor criminogene în raport de particularitățile fiecăreia.

În derularea proiectului, am beneficiat de sprijinul Poliției sectorului 2, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului sector 2, Judecătoriei sectorului 2, Direcției Regionale de Statistică a Municipiului București, Administrației Naționale a Penitenciarelor, cărora le mulțumim.

I. Fețele violenței

Deși violența a existat dintotdeauna, oamenii nu trebuie să o accepte ca pe un aspect inevitabil al condiției umane. În același timp, de când ea există, diverse sisteme, fie ele religioase, filosofice, juridice și comunitare, au fost create pentru a o preveni și limita. Nici unul nu a reușit pe deplin, dar fiecare și-a adus contribuția pe drumul civilizării.

În accepțiunea Organizației Mondiale a Sănătății², violența reprezintă amenințarea sau folosirea intenționată a forței fizice sau a puterii contra propriei persoane, altuia sau contra unui grup ori comunități, antrenând sau riscând să antreneze un traumatism, un deces, efecte de ordin psihologic, privațiuni sau îmbolnăvire. Includerea termenului de „putere”, precum și a sintagmei „utilizarea

² *Rapport mondial sur la violence et la santé*, Organisation mondiale de la santé, Genève, 2002, p.5.

forței fizice”, largesc natura actului violent și definirea convențională a violenței la acte rezultând dintr-o relație de putere, incluzând amenințările și intimidarea. De asemenea folosirea expresiei „utilizarea puterii” permite și includerea neglijării și a actelor de omisiune între actele violente. Așadar, „utilizarea forței fizice și a puterii” trebuie înțeleasă ca incluzând toate tipurile de violență fizică, sexuală și psihologică, precum și sinuciderea sau alte agresiuni autoprovocate.

Această definiție acoperă o arie mai mare, incluzând efectele psihologice pe care violența le poate avea asupra victimelor, privațiunile pe care acestea le pot suferi. De fapt, avem de-a face cu necesitatea, acceptată din ce în ce mai mult de către cercetători și factorii chemați să intervină, de a include și violența care nu are în mod necesar drept consecință un traumatism sau moartea victimei. Astfel, multe dintre formele de violență suportate de femei, copii, persoane în vârstă pot avea consecințe de ordin fizic, psihologic și social, consecințe care pot fi imediate sau latente, putând dura ani în șir după primele acte de violență exercitate asupra lor. Analizarea rezultatelor, vorbind numai de traumatisme sau decese, ar limita înțelegerea incidenței violenței asupra persoanelor, comunităților și societății în ansamblul ei.

În rezoluția sa din 1996, Adunarea Mondială a Sănătății a declarat că violența este o problemă de sănătate publică importantă, cerându-se Organizației Mondiale a Sănătății³ definirea unei tipologii a violenței, care să ia în calcul diferitele tipuri ale fenomenului și să stabilească în același timp legături între ele.

Tipologia propusă de organizația mai sus menționată împarte violența în trei mari categorii, corespunzând caracteristicilor celor care comit actul violent:

- **violența autoprovocată**, care se subîmparte și ea în comportament suicidal și acte violente autoprovocate (în prima categorie avem gândurile suicidare, tentativele de sinucidere numite și parasuicidare, sinucidererile reușite; în a doua categorie sunt cuprinse acte precum automutilarea);
- **violența interpersonală**, împărțită în violență familială (rele tratamente aplicate copiilor, violența contra partenerului de viață, maltratarea

³ Pe parcursul textului O.M.S. este prescurtarea Organizației Mondiale a Sănătății.

persoanelor în vârstă) și violență comunitară (violența tinerilor, acte de violență comise la întâmplare, violurile și agresiunile sexuale comise de străini, violența în mediul instituțional, în școală de exemplu, în penitenciare sau azile);

- **violența colectivă**, care la rândul ei se subdivide în violență economică (atacuri ale unor grupuri care au drept motivație câștigul economice, perturbarea activității economice, refuzul accesului la servicii esențiale), socială (crime comise de grupuri organizate, actele teroriste, violența unor mulțimi) și politică (războaiele, conflicte violente conexe).

Actele violente pot fi de natură fizică, sexuală, psihologică, care să comporte privațiuni și neglijare.⁴ Seria orizontală din figura de mai jos (vezi fig.1) arată cine este afectat, iar cea verticală explică prin ce sunt afectate aceste persoane. Aceste tipuri de acte violente au loc în fiecare din marile categorii și subcategorii, descrise, excepție făcând violența autoprovoacă. Astfel, violența împotriva copiilor în familie poate fi de natură fizică, sexuală, psihologică, dar poate să fie vorba și despre neglijare. Violența comunitară poate cuprinde agresiunile fizice între tineri, violențele sexuale la locul de muncă, precum și neglijarea persoanelor în vârstă în instituții de îngrijire. Violența politică se poate referi la acte precum violurile comise în timpul conflictelor și al războaielor fizice și psihologice.

Deși relativ imperfectă și departe de a fi universal valabilă, această tipologie oferă un cadru de referință util pentru înțelegerea violenței complexe care se produce pretutindeni în lume, precum violența pe care o suportă persoanele, familiile și comunitățile în viața lor cotidiană.

Nici un factor nu poate explica de unul singur de ce anumite persoane sunt violente față de altele, de ce violența este mai frecventă în anumite comunități decât în altele. Violența rezultă din interacțiunea **factorilor individuali, relaționali, sociali, culturali și de mediu**. Modelul cel mai eficient, până în prezent, de înțelegere a multiplelor fațete ale violenței se dovedește a fi

⁴*Rapport mondial sur la violence et la santé*, op.cit. p. 7.

cel ecologic, folosit pentru prima dată în 1970⁵ în contextul rețelilor tratamente aplicate minorului și al violenței tinerilor. Mai recent⁶, cercetătorii l-au folosit pentru înțelegerea violenței săvârșite împotriva femeii de partenerul de viață și maltratării persoanelor de vârstă a treia. Modelul în discuție este focalizat pe relația dintre factorii individuali și contextuali, considerând violența ca produs al influenței exercitate asupra comportamentului la diverse și multiple nivele.

Primul nivel, cel individual, este centrat pe factorii biologici, pe istoria personală care influențează comportamentul individual. Tot aici sunt cuprinși factori precum nivelul scăzut de instruire, abuzul de substanțe, precum și antecedentele violente/abuzive. Așadar este vorba despre caracteristicile individuale care duc la creșterea riscului ca o persoană să fie victimă sau autor de violență.

Cei de al-doilea nivel, cel relațional, vizează determinarea felului în care relațiile interpersonale duc la creșterea riscului de victimizare sau de a fi autor de acte violente – relațiile cu egali, cu partenerii intimi și membri ai familiei. Fiind legate printr-o relație continuă, este probabil ca persoanele să fie expuse la violențe repetate.

Cel de-al treilea nivel al modelului ecologic, care examinează **contextele comunitare** în care se ancorează relațiile sociale, precum școala, locul de muncă, vecinătatea, este focalizat pe caracteristicile acestor cadre de viață și influența lor asupra riscului de violență suportată sau inițiată. O rată de mobilitate rezidențială, adică mutări frecvente, eterogenitatea populației sau diversitatea ei reprezentând un soi de „ciment” social cvasiinexistent în comunități, precum și o densitate demografică mare, pot fi tot atâtea exemple ale acestor caracteristici, fiecare dintre ele fiind asociată cu violența. De asemenea, comunitățile care cunosc probleme precum traficul de droguri, rata ridicată a șomajului sau o izolare socială generală (oameni care nu-și cunosc vecinii sau care nu participă la viața comunității locale) riscă mai mult să se confrunte cu violența. Cercetările

⁵ Garbarino, J., Crouter, A.; Defining the community context for parent-child relations: the correlates of child maltreatment. *Child Development*, 1978, 49: 604-616.

⁶ Heise, L.L.; Violence against women: an integrated ecological framework. *Violence against women*. 1998, 4: 262-290. Schiamberg, L.B., Gans, D. An ecological framework for contextual risk factors in elder abuse by adult children. *Journal of Elder Abuse and Neglect*, 1999, 11: 79-103.

asupra violenței au arătat că riscurile de violență sunt considerabile în anumite contexte comunitare – de exemplu, în cartierele sărace sau șubreze, precum și acolo unde sprijinul instituțional este minim.

Ultimul nivel al modelului discutat **examinează factorii mai generali ai societății** care influențează ratele de violență. Este vorba, în principal, de acei factori care creează un climat de violență acceptabil, care reduc inhibițiile contra violenței, creând și perpetuând o prăpastie între diferitele segmente ale societății. Pot fi date exemple în acest sens: normele culturale după care recurgerea la violență pentru stingerea unor conflicte este acceptată; atitudini care consideră sinuciderea precum o alegere personală, în loc să vadă în ea un act de violență ce poate fi prevenit; norme care stipulează întâietatea drepturilor parentale în ceea ce privește binele copilului; normele care afirmă puterea bărbatului asupra femeii și copilului; reguli care validează recurgerea la forță excesivă în timpul intervenției poliției contra cetățenilor; norme care încurajează conflictele politice. Între factorii societali mai generali se situează și politicile economice, sociale și instituționale în materie de educație și sănătate, politici care mențin disparități economice sau sociale importante între grupurile societății.

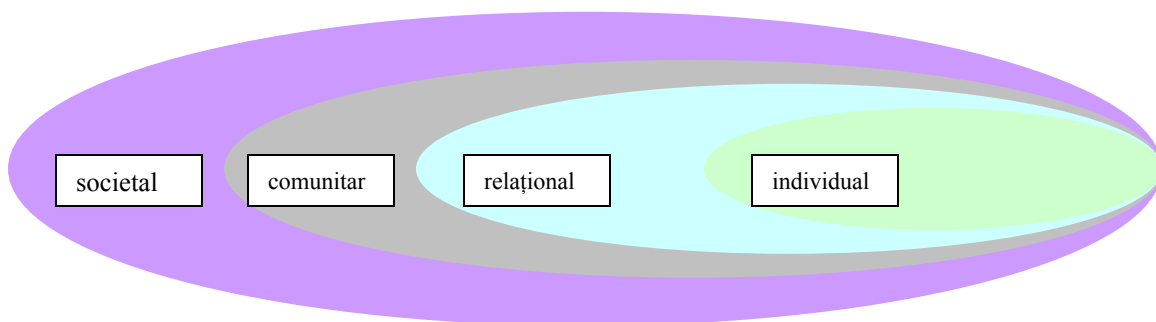

Fig. 2: Modelul ecologic de înțelegere a violenței

II. Măsurarea violenței

Pentru o măsurare corectă și eficientă a violenței, sunt necesare diferite tipuri de date, cu scopuri diferite: date care să descrie amploarea violenței și

consecințele ei, să prezinte factorii care determină creșterea riscului de violență și victimizare; date care să ajute la elaborarea unor programe eficiente de prevenire a violenței. De exemplu, O.M.S. recomandă ca surse și informații⁷, pentru determinarea mortalității, certificatele de deces, registrele de stare civilă, rapoartele medico-legale; pentru înregistrarea morbidității și a altor date privind sănătatea, dosare spitalicești sau de dispensarizare, alte dosare medicale; în ceea ce privește comunitatea, se cer informații din dosare demografice, ale administrației locale, din alte dosare instituționale; legat de criminalitate, datele trebuie să provină din cazierile judiciare, dosarele judecătorești, dosare ale laboratoarelor medico-legale etc.

Totuși, cifrele privind, de exemplu, mortalitatea nu reprezintă decât un tip care oferă date parțiale ce nu permit descrierea amplitudinii problemei. Având în vedere că actele nonletale sunt cu mult mai des întâlnite decât cele letale și că anumite tipuri de violență nu sunt pe deplin reprezentate în datele asupra mortalității, se simte nevoia unor date suplimentare care să ajute la înțelegerea circumstanțelor legate de incidentele particulare și la descrierea incidenței violenței asupra sănătății persoanei și comunității. Acestea ar fi: date referitoare la bolile, traumatismele și la alte elemente legate de starea de sănătate; informații privind interesele, atitudinile, credințele, comportamentele, practicile culturale, victimizarea și expunerea la violență; date comunitare asupra caracteristicilor unei populații, nivelului veniturilor, nivelului de educație, ratei șomajului; date privind criminalitatea care țin de caracteristicile incidentelor violente și de situația delincvenților violenți; informații legate de costurile serviciilor sociale și de tratament, de costul programelor de prevenire; informații și date privitoare la politici și reglementări.

Foarte importante sunt considerate a fi anchetele și cercetările specializate de tip mai degrabă criminologic care oferă informații detaliate asupra victimei sau autorului violenței, asupra mediului social, atitudinii și comportamentului lor, asupra situațiilor violente ai căror actori au fost aceștia anterior.

⁷ *Idem*, p.8

Existența, calitatea și utilitatea diferitelor surse a datelor în vederea comparării tipurilor de violență în interiorul unei țări între țări variază considerabil. În ceea ce privește nivelul de dezvoltare al capacității de colectare și prelucrare a acestor informații, trebuie să semnalăm că fiecare țară se găsește la un alt stadiu. În majoritatea țărilor lumii, nu există date sistematizate privind actele de violență nonletale, deși în ultimii ani se fac eforturi pentru punerea în acțiune a unor sisteme eficiente de culegere a acestora.

Chiar atunci când există date statistice, se întâmplă ca informația să nu fie completă și de bună calitate, pentru a se putea desfășura o cercetare sau un program de prevenire. Având în vedere că instituțiile își țin datele pentru propriile nevoi și după procedurile interne specifice în materie, există posibilitatea ca aceste informații să fie incomplete sau să lipsească exact acel tip de date absolut necesare unei înțelegeri cuprinzătoare a violenței.

Stabilirea unei legături între datele provenind din surse diferite reprezintă o sarcină și mai dificil de rezolvat. Datele privind violența provin de la organisme independente unele de altele. Nu este posibil, de obicei, să coroborezi pe cele provenite de la medicii legiști cu cele trimise de la poliție. Mai trebuie menționată și o lipsă de uniformizare în ceea ce privește modul de colectare a acestor informații referitoare la violență, ceea ce face compararea datelor intercomunitare și internaționale aproape imposibilă.

Există discrepanțe semnificative între felul în care justiția definește criminalitatea, în formele ei variate, întrucât în societatea modernă, legea este elementul crucial al controlului social. Spre deosebire de normele informale, moravuri, sancțiuni difuze, legile sunt reguli care sunt sprijinite de stat. El este cel care „criminalizează” urmărind starea generală societală. Diferențe mari apar, în general, între măsurătorile bazate pe victimizare și statisticile oficiale, evident în defavoarea ultimelor.

Dificultățile și limitele utilizării datelor statistice sunt generate de schimbările produse în instituțiile interesate de criminalitate, reformele legislative și deciziile luate, consecințele schimbărilor la nivelul structurilor instituționale, incoerența criteriilor de prezentare a datelor statistice de la an la an,

inconsecvența terminologică și inconvenientele de ordin lingvistic în ceea ce privește compararea datelor statistice naționale cu statistici din alte țări.⁸

În urma acestor constatări, pe care de altfel le face și O.M.S., ni se pare util să **propunem înființarea unui observator național pentru violență, care să se ocupe de strângerea tuturor datelor privind fenomenul în cauză după un sistem unic standardizat pentru toate instituțiile, de coroborarea lor și de elaborarea unor programe specifice de prevenire și control.**

III. Orașul în față provocărilor violenței

Categoriile dreptului penal nu ne spun totul despre întinderea violenței. Juriștii și statisticienii ne învață că violența cuprinde agresiunile contra persoanei, oricare ar fi nivelul lor de gravitate, inclusiv omuciderea, atacurile cu mână armată și infracțiunile de natură sexuală. Acestea sunt bazele pe care s-au dezvoltat primele lucrări comparative de statistică în țările europene. Se poate observa că avem de-a face cu o alegere arbitrară, căci nesiguranța cetățeanului este alimentată de forme de violență diverse și rafinate. Cu cât criminalitatea trimite la o abordare juridică, cu atât violența ne aruncă în funcționarea socială și poziționarea politică⁹.

Extrema diversitate a ceea ce ar putea fi calificat drept violență, ne poate conduce în final la ideea unei revărsări, a unui exces sau a unei lipse de măsură care distrug sau, cel puțin, suspendă formele de acțiune și interacțiunile reglate și normate. Violența înseamnă dereglarea lucrurilor și a relațiilor, revărsarea imprevizibilului, înseamnă haos.¹⁰

La întâlnirile Forumului European pentru securitate urbană din ultimii zece ani s-a arătat, în acest context, că au evoluat categoriile noastre de reprezentare a violenței. Un studiu¹¹, făcut de forumul european în 10 orașe europene, a arătat

⁸ FBI, în rapoartele sale, semnalează opt tipuri de infracțiuni cu violență contra persoanei – omor, viol, jaf și atac – și patru categorii de infracțiuni contra proprietății – tâlhărie prin efracție, furt, furt de automobile și incendiere

⁹ Hassner, P. “Par-delà le totalitarisme et la guerre”, *Esprit*, dec. 1998.

¹⁰ Michaud, Y. *Changements dans la violence, essai sur la bienveillance universelle et la peur*, Editions Odile Jacob, paris, 2002.

¹¹ Cercetarea *Violences urbaines en Europe, police de proximité en Europe* a fost realizată de Institut de hautes études pour la sécurité intérieure în următoarele orașe: Liverpool și Portsmouth (Anglia), Anvers (Belgia), Modena (Italia), Hospitalet și Alcobendas (Spania), Frankfurt, Kiel și Erfurt (Germania), Cascais (Portugalia), Paris, februarie 2000.

că natura violențelor era extrem de variată, având specific cultural. De exemplu, orașele din nordul Europei par a fi mai sensibile la fenomenele de bandă și la înfruntările regulate pe care acestea le antrenează, iar orașele din sud sunt mai sensibile la problemele produse de consumul de alcool și/sau droguri. Acte de mai mică gravitate, care până acum ceva timp erau judecate ca abateri de la codurile de conduită morală – folosirea pozițiilor sociale sau culturale, a spațiilor publice – trec acum în categoria violență. Trecerea are loc atunci când se pierde capacitatea individuală sau colectivă de a corija comportamentul, abaterile de la norme. Această neputință este văzută ca violență instaurată. Pierderea siguranței în fața unor situații a devenit cotidianul cetățenilor din orașele europene. A nu admonesta un tânăr care stă cu picioarele pe bancheta unui tren sau automobil, pe băncile din parc sau a nu lua poziție în fața vecinilor prea zgomotoși, înseamnă a suporta violența, ceea ce se poate transforma cu timpul în violență manifestă. Încet, încet, poliția și justiția se găsesc în fața unor asemenea fapte și sunt somate să acționeze. Este inutil să precizăm că, fără a mai vorbi despre sporirea sarcinilor lor, aceste instituții nu sunt încă pregătite să răspundă pe de-a-ntregul, să intervină. S-a arătat¹² că multe din faptele pentru care poliția este sesizată nu au un caracter penal, fiind necesar ca alte servicii (sociale, sanitare, școlare etc.) să fie implicate în acest caz.

Acest tip de violență urbană nu este repertoriată în statisticile privind violența. Gravitatea infracțiunilor stabilită de codurile noastre penale nu mai este în concordanță cu realitatea violenței urbane. Alte și alte forme de violență apar sau sunt pe cale să apară, fără a se ști de cele mai multe ori cărei sfere îi aparțin. Traficul de ființe umane, de exemplu, pare să aparțină unor priorități destul de îndepărtate de dezbateră publică: este mai important să distrugem organizațiile criminale care susțin acest trafic sau să se țină seama de violența ale cărei victime sunt femeile sau tinerele prinse în acest trafic? Se înfruntă, în fapt, două concepții: una ține seama de realitatea prostituției și tinde să instituie condițiile de exercitare a unei meserii libere de orice formă de violență, iar cealaltă consideră că violența este inerentă acestei stări și că nici o măsură nu

¹² Marcus, M. *Sécurité et démocratie à l'épreuve de la violence*. Réponses à la violence quotidienne dans une société démocratique. Consiliul Europei, Strasbourg, 2003.

va diminua niciodată și cu nimic această formă de violență. Internalizarea pieței, instaurarea filierelor pornind din țările foste comuniste, circulația fetelor între orașele europene au propulsat această criminalitate în sfera crimei organizate. Este fenomenul în cauză condamnat din cauza caracterului organizat sau pentru violența pe care o generează? Iată o întrebare la care nu avem încă un răspuns categoric.

Asocierea tinerilor cu violența a devenit o temă presantă a oricărei dezbateri internaționale. În afară de faptul că se știe că această formă de violență a tinerilor a crescut în mod dramatic, pare paradoxal că fenomenul este specific mai cu seamă acelor națiuni europene care cunosc în prezent curbe demografice de îmbătrânire.

Responsabilii europeni sunt ezitanți când se pune în discuție fixarea, pe de-o parte, a vârstei responsabilității penale și, pe de altă parte, vârsta plecând de la care poate fi autorizată punerea în detenție. Europa cunoaște, în această privință, cea mai mare diversitate: în Portugalia și Lituania, vârsta responsabilității penale este fixată la 16 ani, în Danemarca, Suedia, Finlanda și Slovacia la 15 ani, iar în Germania, Austria, Spania, Italia la 14 ani. Grecia și Irlanda au fixat vârsta responsabilității penale la 7 ani, Anglia și Franța la 10 ani. Însă, în ceea ce privește vârsta majoratului, toate țările europene, fără excepție, s-au oprit la 18 ani. Dar divergența continuă când e vorba de sancțiunea penală.¹³

Pentru România, Codul General al României – actualizat septembrie 2005 – specifică următoarele: minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal. Minorul care are vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal, numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ. Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal (titlul V, art. 99).¹⁴

Progresul în istoria instituțiilor penale constă în aceea că s-a introdus un drept de excepție pentru minori. Ar trebui el repus în discuție din cauza riscului

¹³ Walgrave, L., Mehlby, J. *Confronting youth in Europe – juvenile crime and juvenile justice*. Institute of Local Government Studies, Denmark, 1998.

¹⁴ *Codul General al României*. Ed. „All Beck”, București, 2005, p.332.

de a trece cu vederea originile sociale și familiale ale comportamentului anumitor tineri?

Într-o manieră mai specifică, poate, preocuparea socială pentru violență și lipsa de siguranță ne invită la reexaminarea a ceea ce creează tensiune în orașele noastre, a inegalităților, contradicțiilor și dicotomiilor lor. Cum coexistă astăzi săracii cu bogații, tinerii cu adulții, bărbații cu femeile, autohtonii cu imigranții, viața nocturnă cu cea diurnă, normele și legea?¹⁵

Criminalitatea și insecuritatea urbană reprezintă din ce în ce mai mult probleme arzătoare, preocupări cotidiene, subiect prioritar de cercetare și dezbateră, care pot interesa în mod deosebit pe șefii colectivităților locale. Delincvența atinge un procentaj considerabil al populației urbane, are costuri sociale și economice ridicate, provoacă pagube și tulburări afective familiilor infractorilor și victimelor, îi împiedică pe cetățeni să se bucure în mod liber de bunăstarea materială. Violența urbană subminează încrederea populației în procesul democratic, încurajează mișcările extremiste, alimentează uneori sentimente antieuropene, amenință drepturile omului, provoacă o frică sau un sentiment de insecuritate justificate, deși uneori exacerbate, ale populației.

Carta urbană europeană evocă dreptul cetățenilor europeni la „un oraș mai sigur, fără pericole, protejat, pe cât posibil, contra criminalității și agresiunilor”¹⁶. Articolul 29 al Tratatului de la Amsterdam amintește scopul Uniunii Europene, respectiv acela de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și dreptate, elaborând o acțiune comună a Statelor membre în domeniul cooperării poliției și organelor judiciare în materie penală.

Noua abordare, cu cele două elemente principale constând în studierea cauzelor, a condițiilor care determină sau favorizează comiterea de infracțiuni și în parteneriatul cu societatea civilă în luarea deciziilor și în activitățile concrete de prevenire și control poate reprezenta un răspuns mai eficient la evoluția criminalității.

¹⁵ Marcus, M. *op. cit.*, p.84.

¹⁶ *La prévention de la criminalité urbaine un guide pour le pouvoirs locaux*. Congrès des pouvoirs locaux et régionaux de l'Europe. Projet intégré „Réponses à la violence quotidienne dans une société démocratique”, Editions du Conseil de l'Europe. 2003, p. 13.

Se vorbește din ce în ce mai mult despre buna guvernare ca despre un proces de interacțiune între instituțiile statului și cele ale societății civile, prin intermediul căreia puterea și autoritatea sunt exercitate, deciziile privind sfera publică fiind luate și influențate ca urmare a acestui proces. De-a lungul timpului, instituțiile internaționale care au introdus acest concept (Banca Mondială, O.N.U.) au fost nevoite să recunoască că noțiunea de bună guvernare nu poate fi echivalată cu funcționarea, adesea simbolică, a unor instituții cheie ale democrației occidentale (precum alegerile multipartite, parlament stat de drept), fiind nevoie în plus de resurse și elemente de cultură, de voință politică care să permită promovarea eficientă, în condiții particulare ale fiecărei regiuni, zone, a drepturilor universale ale omului, a principiilor de nediscriminare, a unui proces judiciar rapid și imparțial, a transparenței instituțiilor publice, a răspunderii autorităților față de cetățeni, a descentralizării în materie de resurse și decizii, precum și a participării efective a cetățenilor la formularea și amendarea politicilor publice.

Deși s-ar putea spune că problema bunei guvernări este o preocupare mai recentă, în realitate ea este de o vârstă cu primele așezăminte umane, în care a apărut pentru prima dată nevoia de organizare a spațiului public, de alocare a resurselor sau de reglementare a comportamentului. Aristotel, de exemplu, spunea că statul a luat ființă pentru a asigura cadrul existenței umane, iar existența lui este în continuare legitimă în măsura în care servește scopul unei vieți mai bune. Un alt exemplu elocvent, în ceea ce privește preocuparea pentru calitatea actului de guvernare, îl constituie frescele din sala principală, denumită Salonul Bunei Guvernări, a Primăriei din orașul toscan Siena. Picturile sunt realizate între secolele al XIII-lea și al XIV-lea de către Magister Ambrogio Lorenzetti și oferă o alegorie uimitoare a ideii de bună și proastă guvernare, cu consecințele acesteia asupra orașului și ținutului: „Alegoria bunei guvernări ne prezintă un oraș prosper, pe străzile căruia sunt evidente semnele bunei dispoziții, ale activității vibrante desfășurate de meseriași și comercianți, fermieri care își aduc produsele spre a fi vândute, de dulgheri și tâmplari care construiesc, învățători care se ocupă de tineret, de oameni care se căsătoresc și

își petrec timpul liber în fel și chip – totul sub prezența discretă a forțelor de ordine. Alegoria despre guvernarea rea, în schimb, oferă imaginea unui oraș devastat, cu clădiri în ruină, mizerie pe străzi, lipsa oricărei activități economice, cu excepția comerțului cu arme, semnele vizibile ale violenței și insecurității – în pofida din cauza, poate, prezenței abundente pe străzi a forțelor armate”.¹⁷

Stabilitatea cadrului în care libertățile fundamentale sunt exercitate, participarea angajată a cetățenilor la treburile comunității și sprijinirea dezvoltării acesteia sunt în mod indubitabil elemente ale bunei guvernări, de care trebuie să se țină seama atât la nivel național, cât și la nivel regional și mai cu seamă local.

Participarea societății civile la politicile de securitate urbană răspunde constatării că delincvența, violența, drogurile nu mai pot fi considerate ca niște derapaje trecătoare în societatea noastră, ci mai degrabă ca simptome ale disfuncționalității sale. Tocmai această disfuncționalitate trebuie tratată. Punerea în acțiune a principiului participării societății civile are ca scop indirect reanimarea **controlului social informal** care exista pe vremuri în orașe. Rolul autorităților locale este în acest caz determinant, pentru a garanta că acest control social nu se dezvoltă în profitul unui grup sau altuia, că el nu este deturnat spre practici securiste și discriminatoare, în detrimentul binelui comun. Este propus conceptul de eficiență colectivă, ca mecanism de facilitare a controlului social. Eficiența colectivă¹⁸ reflectă o combinație între încrederea în acțiune (*working trust*) și bunăvoința (asentimentul) împărtășită a rezidenților de a se angaja în controlul social. Conceptul de eficiență colectivă se mișcă pe o axă care are la cele două capete focalizarea pe legăturile private și concentrarea pe credința împărtășită în capacitatea unei comunități de a avea un rezultat așteptat. Pot fi identificate trei niveluri de control social adaptabile la domeniul violenței: privat, local (parohial) și al statului. În comunitățile stabile, cu înalte nivele ale controlului social privat și parohial (în sensul de nivel local), controlul statului intervine numai pentru sprijinirea acțiunii colective în scopul obținerii unui rezultat eficient.

¹⁷ Salat, L.; *Ideea de bună guvernare* ; în Ioneta Vintileanu, Gabor Adam (coord.) “Politia și comunitățile multiculturale din România”; Centrul de Resurse pentru Diversitate Culturală, Cluj, 2003, p. 201.

¹⁸ Sampson, R.J., Morenoff, J, Earls, F.; “Beyond social capital: Spatial dynamics of collective efficacy for children”; *American Sociological review*, 1999, 64, 633-660.

Când vulnerabilitatea unei comunități este evidentă (prea săracă, prea îndepărtată, prea discriminată sau traumatizată etc.), autoritatea publică poate să o doteze cu resursele necesare pentru ameliorarea globală a condițiilor de viață a rezidenților. Relația dintre instituțiile de unde provin resursele și grupurile de voluntari (comitete de cartier, asociații locale, grupuri de consumatori etc.) este extrem de importantă. Trebuie încercat, în multe cazuri în Europa reușindu-se aceasta, să se consolideze instituțiile și structura comunitară: să se întărească normele de conduită și valorile, să fie sprijinită socializarea tinerilor, să se mobilizeze resursele interne și externe, să se reziste la frustrările provenite din sărăcie, din raritatea oportunităților economice și sociale. Reducerea criminalității și a sentimentului de insecuritate devin obiectivele indirecte ale acestei consolidări.¹⁹

Rolul autorității politice locale este hotărâtor: ea este la intersecția diferitelor competențe tehnice, răspunde de integralitatea teritoriului municipal, respectiv de sector, este în măsură să negocieze cu celelalte niveluri de guvernare, ea este aceea care va răspunde în primul rând în fața alegătorilor de calitatea orașului.

Autorității locale îi revine sarcina să pună în practică o strategie articulată, clară, o legare rațională a nivelului orașului cu nivelurile de proximitate sau comunitare, mai ales atunci când intervine un conflict de interese între acestea.

Pentru a face față amenințărilor de acest fel și pentru a da cetățenilor un sentiment de siguranță care să corespundă realității, este, așadar, important pentru puterile publice și colectivitățile teritoriale să conștientizeze că nu există libertate fără securitate și că a trăi într-un spațiu sigur ar trebui să însemne un drept fundamental al omului. Prevenirea criminalității nu este numai mai puțin costisitoare decât reprimarea ei, ci această abordare este și în respectul față de demnitatea umană. Populației trebuie să i se dezvolte un sentiment cetățenesc, de apartenență la o comunitate, oamenii, având, în schimb, datoria să respecte integritatea și liniștea concetățenilor lor.

¹⁹ Reiss, J.; Roth, J.A.; *Understanding and preventing violence*, National Academy Press, 1993, www.nap.edu/browse.html

Relația comunității cu poliția în lupta împotriva a criminalității, în general, și a violenței, în special.

Criminalitatea se poate opri din evoluție și altfel decât prin coerciție, în ultimii ani simțindu-se din ce mai acut această nevoie. Este evident că prevenirea trebuie recunoscută ca o activitate cu o considerabilă valoare practică.

Unul din instrumentele internaționale care se referă la activitatea de prevenire este **Recomandarea R 19/1987 a Comitetului Miniștrilor statelor membre ale Consiliului Europei** în care se spune: „Luând în considerare preocuparea crescândă a publicului față de creșterea numărului infracțiunilor, efectul limitat al măsurilor represive penale și încărcătura deosebită care rezultă din acestea pentru sistemele de justiție penală, conștient de faptul că, pentru a fi eficace, o politică de prevenire impune concursul activ al colectivităților și coordonarea eforturilor poliției și a altor organisme publice și private, recomandă statelor membre să includă prevenirea ca misiune permanentă în programele guvernamentale de luptă împotriva criminalității... și să încurajeze, precum și să susțină pe plan național, regional și local, organisme de prevenire a criminalității, având sarcini, cum ar fi:

- coordonarea activităților de prevenire a poliției și a altor organizații de prevenire a criminalității;
- urmărirea participării active a publicului la prevenirea criminalității prin informarea sa asupra mijloacelor de acțiune;
- căutarea sprijinului și cooperării mass-media în activitățile de prevenire a criminalității”.

În România, prevenirea și combaterea criminalității violenței constituie deocamdată atributele esențiale ale poliției, având ca obiectiv prioritar apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății, precum și apărarea ordinii publice.

Conform Legii 218/2002, Poliția Română „aplică măsuri de (...) prevenire și combatere a fenomenului infracțional (art.26, lit.2)” și „efectuează studii și cercetări privind dinamica infracționalității, propunând măsuri de prevenire a acesteia (art.26, lit.23)”.

Unul dintre aspectele fundamentale ale activității de prevenire și, de fapt, al întregii activități a poliției este **parteneriatul**. Între metodele noi și mai eficiente de lucru adoptate în lupta împotriva criminalității apare îmbunătățirea relațiilor dintre poliție și comunitate, care să ducă la realizarea unui parteneriat cu adevărat real. În acest context, polițistul nu mai este privit ca simplu instrument de represiune care acționează, adeseori brutal, pentru respectarea și aplicarea unor legi, ci ca un funcționar public preocupat realmente de binele comunității. El nu trebuie să acționeze independent de preocupările și interesele cetățenilor, ci dimpotrivă să fie receptiv la sugestiile și sprijinul lor.

Din doctrina și practica poliției, se cunosc trei moduri de acțiune: **reactivă** (răspunsul poliției la apelurile cetățenilor, după comiterea infracțiunii, respectiv *postdelictum*, luarea măsurilor de identificarea și prinderea autorului, eficiența fiind măsurată în funcție de timpul în care s-a ajuns la locul faptei); **proactivă** (răspunsul la apeluri și încercarea poliției de a lua anumite măsuri de prevenire și de reducere a numărului de infracțiuni folosind numai mijloace proprii – creșterea numărului de polițiști într-o anumită zonă, razii, acțiuni cu efective sporite; **coactiv-interactivă** (presupune în plus față de celelalte două modalități de acțiune și consultarea comunității și a autorităților locale în problemele legate de siguranța individuală și colectivă, precum și derularea unor activități comune de prevenire a faptelor antisociale).

Pentru că unele dintre problemele semnalate poliției nu țin de competența ei, nu au caracter penal, relevând în cele mai multe cazuri stări tensionale, probleme personale urgente, o anumită disperare, frică nejustificată, parteneriatul poliției cu alte instituții (școala, biserică, autorități locale, syndicate, O.N.G.-uri) devine benefic pentru cetățean, în aceste situații poliția putând sesiza organisme în măsură să acționeze pentru soluționarea problemelor respective.

În sens mai larg, „parteneriatul pentru prevenirea criminalității reprezintă un proces prin care diferite structuri guvernamentale și organizații neguvernamentale dezvoltă relații de colaborare și stabilesc modalități și forme

concrete de acțiune, în scopul respectării legii, prevenirii și combaterii infracțiunilor și realizării unui climat de siguranță publică”.²⁰

Principiile care stau la baza parteneriatului sunt: legalitatea, consultarea comunității în luarea deciziilor ce privesc asigurarea climatului de siguranță publică și individuală, echidistanța față de parteneri și alte persoane, instituții implicate în activitățile de prevenire a criminalității, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, continuitatea în desfășurarea activității, flexibilitatea în adaptarea activității la diversele probleme ale comunității.

În realizarea parteneriatului, trebuie avute în vedere următoarele obiective generale: reducerea criminalității și a gradului de pericolozitate, diminuarea numărului de participanți la infracțiuni (actori și victime), întărirea încrederii în poliție a membrilor comunității, cunoașterea stărilor tensionale din comunitate și împiedicarea degenerării lor în conflicte, prin atragerea la dialog a părților implicate.

Modalitățile prin care se poate realiza parteneriatul pentru prevenirea criminalității constau în: inițierea de programe de interes național, dar mai ales local, dezvoltarea de proiecte axate pe probleme specifice, desfășurarea de activități de consiliere și consultanță, consultarea publicului prin întâlniri directe sau prin sondaje de opinie, campanii mass-media, încheierea de contracte locale de securitate, în care vor fi antrenați toți actorii sociali guvernamentali și neguvernamentali care activează în plan local.

Iată câteva modele parteneriale de soluționare a problemelor în domeniul criminalității:

- S.A.R.A. (folosit în Anglia și S.U.A.) – se studiază toate tipurile de probleme ale comunității; se analizează problemele identificate; se găsește/se propune răspunsul la aceste probleme; se analizează (evaluează) rezultatele.
- C.A.P.R.A. (se folosește în Canada) – sunt considerați clienți direcți victimele, infractorii, iar clienți indirecți membrii comunității, precum și

²⁰ Niță, V.G.; *Prevenirea criminalității și parteneriatului poliție-comunitate*, în Ioaneta Vintileanu și Gabor Adam (coord.) „Poliția și comunitățile multiculturale din România” ; Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj, 2003, p.190.

instituțiile locale; se analizează prin informare problemele; se activează în parteneriat; se dă un răspuns problemelor; se analizează activitățile desfășurate, evaluându-se rezultatele.

- Institutul de Cercetarea și Prevenirea Criminalității a propus următorul model Poliției Române: se cunoaște teritoriul de competență (prin cunoașterea comunității sub raport social, economic, cultural etc.), se cunoaște situația operativă; se analizează informațiile obținute și problemele identificate; sunt considerați beneficiarii, în funcție de problemele ce trebuie soluționate, categorii cu risc de victimizare crescut (copii, bătrâni, femei), asociațiile de proprietari, comunitatea oamenilor de afaceri; partenerii sunt alte instituții guvernamentale, organizații neguvernamentale, asociații ale membrilor comunității, persoane particulare; răspunsul care se dă urmărește atât soluționarea problemelor individuale identificate, cât și a celor cu caracter general pentru o anumită zonă sau comunitate (pentru acestea din urmă vor fi elaborate strategii și programe locale de prevenire și combatere; de asemenea, se inițiază strategii de comunicare internă și externă, precum și de management a resurselor umane și materiale); se evaluează activitățile desfășurate pe două planuri (intern prin statistici privind rata criminalității, scăderea numărului plângerilor formulate de cetățeni, numărul și caracterul activităților desfășurate în comunitate; extern prin sondaje de opinie referitor la gradul de satisfacție al membrilor comunității față de serviciile prestate).

IV. Prevenirea violenței

Psihologia comunității²¹ are drept obiectiv al prevenirii sistemul social și modalitățile sale de răspuns la nevoile persoanelor care îl alcătuiesc, iar drept scop dezvoltarea unei comunități competente, adică a unor sisteme sociale capabile să utilizeze propriile resurse pentru soluționarea unor probleme ale

²¹ Orford, J.; *Community Psychology: Theory and Practice*. Wiley, New York, 1992.

membrilor comunității. „Putem înțelege prin sistem o totalitate organizată, compusă din elemente solidare între ele, definibile doar în raporturile lor reciproce și în funcție de locul lor specific în această totalitate; apoi considerăm competentă acea comunitate care reușește să-și individualizeze proprii membri, să-i sensibilizeze și să-i activeze dintr-o perspectivă de solidaritate sistemică”.²² În esență, această abordare, la care subscriem, se caracterizează printr-o optică globală conform căreia destinatarul ultim al intervenției este comunitatea în totalitatea ei, plus subiecții instituționali și informal din care ea este compusă.

Intervențiile în ceea ce privește sănătatea publică se caracterizează în general prin trei paliere de prevenire:

- **prevenirea primară** care are ca scop prevenirea violenței înainte ca ea să se producă;
- **prevenirea secundară** ce pune accentul pe răspunsurile imediate date violenței din momentul în care ea s-a produs (îngrijirea prespitalicească, serviciile de urgență sau tratamentul imediat al eventualelor urmări ale violenței);
- **prevenirea terțiară** privește îngrijirea pe termen lung, după producerea violenței (de exemplu, tentativele de reeducare și de reinserție în vederea atenuării traumatismelor sau reducerii handicapului pe termen lung asociat violenței).

Aceste trei nivele de prevenire au un caracter temporar, fie că prevenirea intervine înainte sau imediat după, fie pe termen mai lung după producerea violenței. Deși ele vizează, de obicei, victimele violenței, eforturile în cadrul prevenirii secundare și terțiare sunt valabile și pentru autorii actelor de violență, recurgându-se în acest caz la cadrul judiciar ca răspuns la violență.

Între abordările operative ale prevenirii criminalității, în general, și a violenței, în special, Maurizio R. (1994)²³ propune patru dintre acestea: prevenirea ca activare a unor procese de comunicare (de ex., prin crearea unor ghișee de informații sau realizarea unor colocvii), prevenirea ca o creare de procese educative (de ex., deschiderea unor centre de asociere, acțiune a

²² Yani, B.; Palmonari, A. (coord.). *Manual de psihologia comunității*. Editura Polirom, Iași, 2003, p.315.

²³ Maurizio, R.; cf. Zani, B., Palmonari, A. *op.cit.*, 2003, p.314

educatorilor stradali, inițierea de activități de educație sexuală în școli), prevenirea ca promovare a unor procese de animație (gestionarea unor inițiative pentru timpul liber), prevenirea ca focalizare cu scop precis a intervențiilor, orientată spre subiecți sau grupuri cu un anumit risc.

Când victimele potențiale sau reale ale infracțiunilor cer să fie mai protejate și solicită exercitarea unui control social de către comunitate, se poate acționa în două moduri:

a) inițierea unor procese de specializare în tehnicile de control social al teritoriului în forme de nonviolență, dezvoltate în patru direcții (cunoașterea teritoriului prin dezvăluirea opiniilor și comportamentelor predominante, ce sunt legate nu doar de tulburarea produsă de delincvență, ci și de schimburile prin care se construiesc procesele de adaptare, de reprezentare etc., care au loc în rețelele de relații obișnuite; monitorizarea și selectarea situațiilor ce trebuie modificate urgent și în construirea unor ipoteze de intervenție și de organizarea acestuia (de ex., cum se pot reduce jafurile efectuate la intrările, gangurile locuințelor, de pe scuter, prin plasarea unor obstacole în calea persoanelor cu handicap); planificarea și efectuarea unor întâlniri cu obiective precise între componenții grupului și subiecții care aparțin celeilalte părți, pentru construirea unor evenimente neconforme cu practica obișnuită a conflictului pe jumătate ascuns (de ex., o petrecere la un centru pentru emigranți organizată de cele două grupuri și deschisă și pentru restul comunității); crearea unui racord cu sistemul format din celelalte tipuri de intervenție care vizează controlul teritoriului (de ex., operatori pe stradă, polițiști de cartier, forțe de ordine, consiliu de cartier, servicii etc.) pentru a construi un sistem de comunicare și informare, cu participarea directă a subiecților menționați mai sus;

b) această a doua modalitate se referă la victimele criminalității: aceștia sunt subiecți sociali care, mai mult decât alții, pe de-o parte solicită un control sporit, iar pe de altă parte sunt mai receptivi la o propunere care să-i împiedice pe ei înșiși să fie totuși întotdeauna victime ale violenței altora.

Cercetătorii în domeniul prevenirii optează din ce în ce mai mult pentru adaptarea **prevenirii axată pe un grup țintă**²⁴: intervențiile generale care vizează anumite grupuri ale populației, fără să țină seama de riscurile individuale (de exemplu, programe de prevenire predate tuturor elevilor unei școli sau copiilor de o anumită vârstă și campaniile mediatice în cadrul întregii comunități); intervențiile alese care au ca țintă persoanele considerate a fi cele mai expuse la violență (având unul sau mai mulți factori de risc în materie, educația parentală oferită părinților marginalizați, cu venituri mici); intervențiile a căror ținta este reprezentată de persoanele care au manifestat deja un comportament violent (este vorba mai ales de tratarea autorilor de violență familială).

În anii din urmă, atât în țările dezvoltate cât și cele în curs de dezvoltare, eforturile sunt focalizate pe prevenirea secundară și terțiară. Aceste răspunsuri, importante și poate nu suficient de dezvoltate, ar trebui să fie însoțite de o investiție mai importantă în prevenirea primară. Un răspuns global dat violenței nu numai că protejează și ajută victimele, dar încurajează și nonviolența, determină scăderea faptelor de violență și schimbă din plecare contextul propice violenței.

Pentru a acționa împotriva violenței la diverse niveluri, este necesar:

- să se ia măsuri în funcție de factorii de risc individual, modificându-se direct comportamentele individuale;
- să se influențeze relațiile interpersonale cu apropiații și să se facă eforturi în vederea creării unui mediu familial sănătos, să se ofere un ajutor profesional familiilor disfuncționale;
- să se supravegheze locurile publice, precum școlile, locurile de muncă, alte instituții, vecinătățile, și să se rezolve problemele care prezintă riscul de a degenera în violență;
- să se rezolve inegalitatea de sex și atitudinile, practicile culturale învechite și nefaste;

²⁴ Tolan, PH.; Guerra, NG. Prevention of juvenile delinquency : current status and issues. *Journal of Applied and Preventive psychology*, 1994, 3: 251-273.

- să existe preocupare pentru factorii economici, sociali și culturali mai generali, factori putând să influențeze evoluția ratei de violență și să se ia măsuri în vederea remedierii lor.

Toate eforturile, fie ele mari sau mici, ar trebui evaluate cu rigurozitate. Este nevoie de fapt de o evaluare științifică a intervențiilor preventive. Acest demers vine în ajutorul celor care încearcă să determine care sunt, în ceea ce-i privește, cele mai bune reacții în fața violenței și care ar fi strategiile care pot contribui la schimbarea situației. Este, de asemenea, recomandabil să fie testate diverse programe și să fie utilizate inițiativele, ideile comunităților locale. Violența este o problemă mult prea presantă ca să se mai întârzie cu intervenții de sănătate publică, așteptându-se dobândirea unor cunoștințe perfecte în domeniu.

În eforturile de prevenire cu șanse de reușită se simte nevoia unei abordări plină de sensibilitate și respect față de normele culturale (oamenii sunt foarte atașați tradițiilor lor, iar cultura reprezintă de cele mai multe ori o sursă de protecție în fața violenței). Se recomandă ca, atunci când sunt puse în acțiune programe, să se consulte din plecare liderii religioși tradiționali, grupurile laice și personalitățile comunității respective.

Colectivitățile locale sunt în poziția cea mai avantajoasă pentru a dezvolta politici și a aborda fenomenul în așa fel încât să reușească o cuprindere globală a prevenirii delincvenței, dezvoltând mai ales soluții pentru pedepse alternative la detenția în penitenciare, punând în acțiune politici ale comunității, încurajând educația civică, inițiind cercetări și activități de comunicare, coordonând programe aparținând unor parteneri diferiți. Prin proximitatea lor, administrațiile municipale apar în ochii publicului ca instanțele cele mai accesibile și mai bine informate asupra situațiilor de criză reale sau potențiale.

De asemenea un rol eficient de conciliere și mediere poate fi jucat de comunitățile locale, reușindu-se astfel să se evite agravarea tensiunilor și apelul la poliție și justiție. Ele pot, de altfel, să joace un rol indirect esențial, intervenind la nivelul obiectivelor anumitor politici sectoriale care țin de responsabilitatea lor, veghind ca totul să integreze o dimensiune comunitară. Acest rol se referă la: urbanism, mai ales transportul în comun, iluminatul public, măsurile de siguranță

în intersecții; crearea de echipamente publice, școli, terenuri de joacă, stadioane, piscine, centre socio-educative; politici de asistență familială care își propun să ajute părinții să-și asume în mod mai responsabil creșterea copiilor lor; organizarea unei supravegheri continue a instituțiilor și organismelor publice; înființarea de servicii sociale și educative extracurriculare, crearea unei poliții municipale.

Statul român are obligația (așa cum este stabilit pentru toate statele Uniunii Europene) de a conlucra cu colectivitățile locale: să accepte că politicile locale de reducere a criminalității și a nesiguranței urbane au devenit elementele fundamentale ale programelor de reducere a criminalității și să admită că problemele locale cer soluții locale; să întărească responsabilitățile colectivităților locale și democrația locală în sensul definit de Carta Europeană a autonomiei locale; să accentueze responsabilitățile colectivităților locale în materie de prevenire a criminalității, alocând pentru aceasta resurse financiare corespunzătoare; reducerea centralizării și controlului Statului în vederea luării deciziilor la nivel local, acolo unde nevoile locale sunt cel mai bine înțelese și unde este mai ușor să se găsească soluții adaptate; să vegheze ca bugetul și resursele locale să fie folosite în interiorul colectivității, să încurajeze dezvoltarea unei capacități de reacție la nivelul cartierelor printr-o educație cetățenească.

Deoarece criminalitatea este rezultanta unei mari diversități de factori, prevenirea ei se face prin apelarea la responsabilitatea comună a mai multor sectoare ale societății. Poliția și justiția nu mai pot fi considerate singurele răspunsuri posibile la conflictele vieții cotidiene. Este recomandabil²⁵ să fie încurajată înființarea de organisme multisectoriale de luptă împotriva criminalității la nivel local, organisme în care să fie incluși reprezentanți ai puterilor publice și politice, din sectorul privat, din media, instituții educative, poliție, asociații locale pentru rezidenți, tineret și sport, afaceri sociale și locale, administrația penitenciară, sistemul judiciar, consilii ale tineretului, responsabili ai transportului în comun, servicii de ajutor social, asociații de proprietari, asociații profesionale etc.

²⁵ *La prévention de la criminalité urbaine un guide pour les pouvoirs locaux*, p.17.

O abordare mai sistematică a reducerii criminalității presupune studierea cartierelor sensibile, care să beneficieze de resurse alocate cu țință, identificarea bunelor practici și mediatizarea lor, definirea rolului precis al diferiților parteneri, fixarea unor obiective măsurabile care să permită urmărirea progreselor realizate și evaluarea rezultatelor obținute. Informațiile pot fi culese de un număr mai mare de servicii publice oficiale, de specialiști și O.N.G-uri angajate în munca asociativă locală și care să fie interesați de tematicile insecurității și delictelor nesemnificate sau de interacțiune dintre diferite grupuri de cetățeni, diferite comunități. Aceste informații pot proveni și din cercetări sociologice și psihologice, precum anchetele de victimizare.

Așadar, **colectivitățile locale ar trebui să: elaboreze un plan** care să definească natura și tipul delincvenței de combătut, **să fixeze obiective**, un calendar și repere de acțiune, să se sprijine pe un studiu global și recent de statistică a criminalității și pe diagnosticele puse; **să facă o analiză** mai aprofundată a acțiunilor care au dat rezultate bune și care au stat la baza acestui succes, cu scopul de a se recomanda un ghid de practici bune. **Ar mai fi nevoie și să se adopte** acele acțiuni care pot fi urmărite pe termen lung; **să fie proactive** anticipând și prevenind, în loc să se limiteze a reacționa la violență.

Frica de criminalitate, fondată sau numai resimțită, este un adevărat fenomen public. Sentimentul de nesiguranță, frica de delincvență și teama de a nu deveni victimă a actelor criminale îi macină pe mulți cetățeni, mai ales persoanele în vârstă sau vulnerabile. Anxietatea nu este provocată în mod necesar numai de formele grave de delincvență. O analiză a fricii de criminalitate trebuie să țină seama de elementele de viață în colectivitate, elemente care, chiar dacă nu pot fi calificate drept delikte, nu sunt, din această cauză, mai puțin resimțite de populație ca atingere la bunăstarea și viața sa privată.

Mass-media joacă un rol foarte important în dezvoltarea sentimentului de nesiguranță. Informațiile care privesc criminalitatea au un rol major în comunicarea socială. Ca martor imparțial, media nu poate fi făcută responsabilă, în principiu, de sentimentul de nesiguranță. Totuși, dacă mass-media are un rol important de jucat în difuzarea informațiilor despre criminalitate și prevenirea

delincvenței, ea poate să aibă un impact negativ din cauza dramatizării lucrurilor și a exagerării situației.

Uniunea Europeană recomandă²⁶: să se ia măsurile care se impun de reducere a fricii de criminalitate (prin dezvoltarea unor acțiuni de proximitate și de sprijinirea victimelor cu scopul de a reda încrederea rezidenților unui cartier); **să se provoace media**, mai cu seamă presa locală, să participe la eforturile întreprinse cu scopul de a îmbunătăți situația; să facă publicitate programelor, mai ales celor care au ca țintă tinerii, pentru a asigura acestor programe o mai mare vizibilitate; să stimuleze întreprinderile locale, asociindu-le unor strategii de revitalizare și de înființare a unor noi locuri de muncă.

Orașele, prin definiție, au în structura lor și cartiere defavorizate caracterizate prin dezintegrarea vieții de familie, pierderea identității comunitare, sentimentul de alienare, absența participării locuitorilor la administrarea locuințelor, sentimentul lipsei de siguranță, numărul mic de creșe, grădinițe, instituții de petrecerea timpului liber, frecvența abuzului de droguri, rata ridicată a șomajului, precum și lipsa de respect pentru diferențele sociale, rasiale și etnice.

Erodarea structurilor familiale repune în discuție valorile și disciplina acceptate de generațiile precedente. Pierderea autorității și a simțului de responsabilitate al părinților contribuie la dezorientarea tinerilor. Alte autorități, mai ales Biserica, care, odinioară, jalonau limitele comportamentului individual

au încetat să mai joace acest rol, ceea ce duce desigur la dezorientarea morală și civică a tinerilor în special.

Mediul social al orașului se caracterizează astăzi prin apariția noilor droguri, extinderea toxicomaniei în rândul unor noi consumatori, precum tinerii, sportivii, adepții unor forme speciale de divertisment, nevoia lor de bani pentru a-și procura drogurile și metodele infracționale folosite pentru a ajunge la acești bani, circuitele și rețelele de distribuție în vederea spălării beneficiilor așa vise comerciale.

²⁶ Urban crime prevention, a guide for local authorities Council of Europe Publishing, Consiliul Europei Strasbourg, 2003.

De aceea este foarte important ca autoritățile locale să încurajeze întoarcerea locuitorilor spre centrul orașului, evitarea străzilor pustii seara, să garanteze pe cât posibil în centrul orașului un melanj de funcțiuni și să prevină concentrarea minorităților, a persoanelor defavorizate social și a delincvenților într-un singur loc. Este necesar să se ia măsuri țintite pe lupta împotriva violenței familiale, a culturii violenței, contra discriminării bazate pe rase, religie, origine socială, sex, dar mai ales să se promoveze noțiunea de cetățenie, respectiv de apartenență la o comunitate. Programele contra dependenței de droguri sau de alcool trebuie puse în aplicare în parteneriat cu serviciile sanitare și sociale. Extrem de utile se dovedesc a fi programele de informare și implicare a tinerilor, la școală și în afara ei.

Autorităților locale ale orașului, sectoarelor, le revine misiunea de a întări presiunea socială prin politici potrivite care să vizeze amestecarea în același sector a funcțiilor rezidențiale și comerciale, să ducă la înființarea unor structuri comerciale adecvate în zonele de locuit, la construirea de școli mult mai apropiate de locuințe. Poate că sarcina cea mai dificilă pe care o au autoritățile locale constă în valorizarea rolului educației familiale în lupta contra criminalității prin punerea în acțiune și prin susținerea unor norme și reguli favorabile familiei în programele de locuințe, de educație și protecție socială.

Numai atunci când o comunitate se percepe și trăiește nu pentru și printr-un model, ci pentru și printr-o îmbunătățire responsabilă și constantă, din punct de vedere istoric și uman, a capacităților și competențelor sale, poate fi considerată un sistem de rețele curative.

Scopul ultim al comunității trebuie să fie sprijinirea vieții și nu a supraviețuirii, prin readucerea delincvenților în cadrele existențiale, temporale și spațiale ale unei comunități sănătoase căreia îi pasă.

V. Prezentarea sectorului 2

Scurt istoric²⁷

Sectorul 2 este situat în partea de nord-est a Bucureștilor, cu prelungiri în zona Ilfovului, având ca vecinătate la vest, sectorul 1, iar la est și sud-est sectorul 3, ocupând o suprafață de 32 km. pătrați. Actualul teritoriu al sectorului 2 era odinioară parte din Codrii Vlăsiei și este traversat de râul Colentina. Cu un relief plat, teren mlăștinos și plin de tină (de unde și denumirea Colentinei-colea-

²⁷ www.ps2.ro (site-ul Primăriei sect.2.)

ntină), sectorul 2 are câteva lacuri naturale precum: Tei, Plumbuita, Fundeni, Pantelimon, care îi dau un specific aparte.

Istoria sectorului 2 este legată de vatra veche a Bucureștilor, cu recente descoperiri arheologice care atestă existența așezărilor romane din paleolitic, în zone ca Fundeni, Pantelimon, Tei. Urmele cuceririlor romane au scos la iveală tezaure de monede romane (din epoca Republicii Romane și a Imperiului) în zona Pantelimon. Sectorul 2 a fost, la început de secol XIX, loc de întâlnire al negustorilor de cereale și al meșteșugarilor.

Multe din numele străzilor din sector fac trimitere la **breslele** de altădată: Olari, Făinari, Mătășari, Căraușilor etc.

Anumite zone ale actualului sector 2. au reprezentat **sursă de inspirație** pentru lucrări recunoscute ale literaturii române: "Groapa" (Eugen Barbu), "Bucureștii de altădată" (C. Bacalbașa), "Cînticele Țigănești" (Miron Radu Paraschivescu).

Sectorul 2 are cele mai multe **lăcașe de cult** din Capitală. Biserici vechi, schituri, mănăstiri, ridicate de domnitori, boieri sau negustori, având hramul Sfinților aducători de pace, bine și bunăstare. Mănăstirea Plumbuita (1559), cel mai vechi lăcaș religios din sectorul 2, a fost și este un important centru cultural al Bucureștilor. Aici a funcționat încă din secolul al XV-lea, o tipografie și ateliere tipografice, unde se tipăreau și se decorau cărți bisericești. La fel de importante și vechi sunt, Mănăstirea Mărcuța (1587), Biserica Fundenii Doamnei (1699), Biserica Silvestru (1743), Biserica Popa Nan (1719), Biserica Mântuleasa (1733), Biserica Pantelimon (1735) și multe altele, a căror arhitectură și pictură murală le înscrie în patrimoniul cultural național.

Alte **ctitorii** importante din sectorul 2 sunt: Casa Melnik (1760), actualmente "Muzeul Th. Pallady", Foișorul de Foc (1892), construcție de reper a sectorului 2, observator de foc, după dărâmarea, în 1888, a Turnului Colței, Casa Universitarilor (1866), Palatul Ghica (1822), Casa Lahovary (1885).

Acestor construcții li se adaugă **statui și monumente** care amintesc de personalități istorice, figuri marcante ale culturii și spiritualității românești : Matei Basarab, C. A. Rosetti, C. Cantacuzino. Istoria acestei părți a Bucureștilor –

actualul sector 2 – este legată de importante centre de învățământ: Școala Centrală, Colegiul Național "Mihai Viteazul", Colegiul Național "Cantemir Vodă", Școala Iancului, Școala 27 "Principesa Ileana", Liceul "Iulia Hașdeu", acest sector având, în prezent, cel mai mare număr de unități de învățământ preuniversitar, în comparație cu celelalte sectoare ale Capitalei.

Primăria Sectorului 2, prin Centrul de Informare și Consiliere pentru Cetățeni, inaugurat în 2004, oferă cetățenilor informații și consiliere în domeniile: sănătate publică, asistență și protecție socială, administrarea domeniului public, administrarea patrimoniului imobiliar – școli și spitale, administrarea piețelor, urbanism, disciplina în construcții, investiții și servicii publice, protecția consumatorului, drepturi și obligații civile, veterani de război, impozite și taxe, protecția copilului, învățământ, cultură, serviciul de registratură, servicii privind dezvoltarea mediului de afaceri pentru întreprinzători mici și mijlocii prin reprezentanții Camerei de Comerț și Industrie, consiliere privind drepturile veteranilor de război, văduvelor de război și văduvelor de veterani de război, care decurg din Legea nr. 44/1994 și alte ordine și Instrucțiuni emise de Asociația Națională a Veteranilor de Război, Ministerul Apărării Naționale și alte instituții ale statului cu atribuții în domeniu.

Analiza statistică pe grupe de vârstă și sex la 1 iulie 2005

În anul 2000, sect. 2 avea o populație de 381.815 locuitori, din care 204.253 femei și 177.562 bărbați. Analiza pe ani (2000 – 2004) a populației din sect.2, relevă o tendință de scădere, ajungându-se în anul 2004 la 361.403 (193.835 femei și 167.568 bărbați). Se observă că numărul femeilor este mai mare decât al bărbaților, această tendință menținându-se pe parcursul întregii perioade 2000 – 2004 (vezi Tabelul nr.1).

Analiza pe grupe de vârstă a populației din sect.2 relevă:

•La grupa de vârstă cuprinsă între **0 – 19 ani** (total **copii adolescenți**), în anul 2000 sect. 2 avea un număr de 77.873 copii + adolescenți, din care 38.006 fete și 39.867 băieți. Analiza statistică a numărului de copii și adolescenți din sect.2, între anii 2000 – 2004 evidențiază o tendință de scădere a numărului acestora indiferent de gen în anul 2004 numărul total al acestora a fost de 64.371, din care 31.338 fete și 33.033 băieți; este singura categorie de vârstă la care nr. băieților este mai mare decât cel al fetelor.

•Din perspectiva **vârstei tinere (20 – 39 ani)**, sect. 2 avea în anul 2000 o populație de 117.677, din care 61.426 femei și 56.251 bărbați; în anul 2004 populația totală la această grupă de vârstă era de 119.146, din care 61.753 femei și 57.393 bărbați, remarcându-se prin urmare o ușoară creștere a populației la acest nivel de vârstă

•În cazul grupei de vârstă cuprinse între **40 – 64 ani (vârsta adultă – activă)**, populația sect.2 în anul 2000 a fost de 130.971, din care 71.001 femei și 59.970 bărbați. Numărul total al populației scade în următorii ani, astfel că în 2004 populația a fost de 123.047 din care 67.032 femei și 56.015 bărbați.

•În ce privește **vârsta a III-a a (pensionari, 65 – peste 85 ani)**, populația sect.2 a fost de 55.294, din care 33.820 femei și 21.474 bărbați. Numărul total al populației aparținând acestei grupe de vârstă marchează o scădere, astfel că în anul 2004 ajunge la 54.839, din care 33.712 femei și 21.127 bărbați.

Prezentarea sectorului 2
– în date statistice –

Tabelul nr.1 Populația pe grupe de vârstă și sexe la 1 iulie

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	1	2	3	4	5	6
Total sector	381815	381444	364433	362609	361403	361072
- femei	204253	2042207	195001	194395	193835	193728
0 – 4 ani	12827	13092	12357	12579	12982	13431
- femei	6199	6335	5975	6061	6294	6527

5 – 9 ani	13441	13276	12108	12004	12002	12068
- femei	6601	6422	5830	5803	5808	5834
10 – 14 ani	24530	22410	19544	17198	15060	14025
- femei	12010	10976	9609	8415	7297	6739
15 – 19 ani	27075	26248	25057	24667	24327	23861
- femei	13196	12808	12335	12152	11939	11724
20 – 24 ani	35889	35512	32804	30942	29261	28971
- femei	17871	17777	16622	15680	14768	14641
25 – 29 ani	28659	30343	31244	33631	35285	35255
- femei	15035	15730	16111	17307	18168	18161
30 – 34 ani	32416	34502	33102	28179	26753	26957
- femei	17160	18334	17449	14826	13978	14026
35 – 39 ani	20713	19504	18838	24507	27847	29023
- femei	11360	10609	10001	13044	14839	15455
40 – 44 ani	32363	29518	25465	23004	21026	20407
- femei	17790	16323	14015	12628	11561	11143
45 – 49 ani	36106	36502	35028	33996	32505	31222
- femei	19436	19931	19265	18844	17991	17353
50 – 54 ani	26135	28808	30011	32166	32621	32938
- femei	13688	14966	15703	16993	17543	17810
55 – 59 ani	17253	17861	17991	18876	20956	22233
- femei	9311	9614	9597	10058	11036	11748
60 – 64 ani	19114	18115	16988	16379	15939	15595
- femei	10776	10237	9526	9148	8901	8690
65 – 69 ani	17393	17051	16494	16610	16584	16702
- femei	10128	9918	9545	9656	9641	9697
70 – 74 ani	16347	16414	15482	15138	14823	14634
- femei	9602	9670	9215	9065	8992	8893
75 – 79 ani	11672	12020	12046	12267	12330	12393
- femei	7476	7653	7556	7577	7520	7595
80 – 84 ani	4891	5297	5742	6727	7409	7517
- femei	3345	3608	3845	4536	5004	5050
85 de ani și peste	4991	4971	4132	3739	3693	3840
- femei	3269	3296	2802	2566	2555	2642

*) date la 01.01.2005; Direcția Regională de Statistică a Municipiului București, adresa nr. 462/4.08.2005.

În ce privește mișcarea naturală a populației sect.2 (vezi Tabelul nr.2), se evidențiază un spor natural negativ, în condițiile în care numărul populației decedate este mai mare decât numărul de nașteri înregistrate. Numărul de căsătorii înregistrează o ușoară scădere între 2000 – 2002 (2511 căsătorii în 2000 și 2344 în 2002) , urmând apoi un trend ascendent până în 2004 (2769 căsătorii). În ceea ce privește numărul divorțurilor, se evidențiază o

scădere semnificativă între 2000 – 2002 (457 în 2000 și 40 în 2002), perioada 2003 – 2004 înregistrând o creștere ”explozivă,, (650 în 2004).

Tabelul nr.2 Mișcarea naturală

c	2000	2001	2002	2003	2004	2005 1.01-31.03
A	1	2	3	4	5	6
Date absolute - număr						
Născuți-ți vii	2891	2699	2608	2671	3100	816
Decedați	4360	4387	4251	4205	4163	1079
Spor natural	-1469	-1688	-1643	-1534	-1063	-263
Căsătorii	2511	2410	2344	2502	2769	372
Divorțuri	457	229	40	364	650	85
Născuți morți	18	14	18	13	12	-
Morți în vârstă de un an	40	28	24	28	23	11

Numărul mediu al pensionarilor beneficiari de asigurări sociale evidențiază o creștere în perioada 2000- 2001 (100.519 în 2000 și 104.216 în 2001). După această perioadă, numărul lor înregistrează o scădere, ajungând în 2004 la 101.478. Persoanele beneficiare de ajutor social la nivelul sectorului 2 înregistrează un trend descendent semnificativ între anii 2000 – 2004 (182 în anul 2000, respectiv 78 în 2004). Același trend descendent se înregistrează și în cazul pensionarilor IOVR în perioada 2000 – 2004 (318 în anul 2000 respectiv 240 în 2004) (vezi Tabelulnr.3).

Tabelul nr.3 Numărul mediu al pensionarilor

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	1	2	3	4	5	6
Pensionari de asigurări sociale	100519	104216	103881	102399	101661	101478
Beneficiari de ajutor social	182	147	121	98	78	65
Pensionari IOVR	318	296	274	260	240	220

În perioada 2000 – 2004 se evidențiază o scădere semnificativă a șomerilor (7.075 în 2000 respectiv 4071 în 2004). Din totalul șomerilor, femeile sunt în număr mai mare decât bărbații. La toate formele de ajutor oferite (vezi Tabelul nr. 4) femeile sunt într-un nr. mai mare decât bărbații.

Tabelul nr.4 Numărul șomerilor înregistrați la 31 martie

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	1	2	3	4	5	6
Numărul total al șomerilor înregistrați	7075	5210	4901	3087	4183	4071
- femei	4217	2957	2805	1688	2271	2113
Beneficiari de ajutor de șomaj	2426	2395	1836	2539	2181	1793
- femei	1467	1308	1102	1473	1145	917
Beneficiari de ajutor de integrare profesională	856	637	306	313	307	141
- femei	478	352	171	187	179	80
Beneficiari de alocație de sprijin	3262	2062	849	2	-	-
- femei	1997	1237	481	-	-	-
Șomeri neindemnizați	531	116	1910	233	1695	2137
- femei	275	60	1051	128	947	1116

*) date la 31.03.2005

La recensământul din martie 2002 (populație de 10 ani și peste) din totalul de 336.899, în învățământul superior sunt înregistrate 69.723 persoane, în învățământul mediu 155.808 iar în cel primar și gimnazial 104.052. (vezi Tabelul nr.5).

Tabelul nr.5 Învățământ de toate gradele anul 2003/2004

ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR	
Număr unități	64
Elevi înscriși	6525
ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR ȘI GIMNAZIAL	
Număr unități	30
Elevi înscriși	27111
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL	
Număr unități	25

Elevi înscriși	19536		
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL ȘI DE UCENICI			
Număr unități	2		
Elevi înscriși	5002		
ÎNVĂȚĂMÂNT POSTLICEAL ȘI TEHNIC DE MAIȘTRI			
Număr unități	4		
Elevi înscriși	2517		
Nivel de instruire (la recensământul din martie 2002			
Populație de 10 ani și peste	Învățământ superior	Învățământ mediu	Învățământ primar și gimnazial
336899	69723	155808	104052

- numărul persoanelor analfabete la recensământul din martie 2002 era 2208

Proiectele și programele derulate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și numărul cazurilor instrumentate de serviciul Protecția Copilului Victimă a Abuzului sector 2, pot fi consultate în tabelule nr.6 – 7). Prin Hotărârea Consiliului Local Sector 2 nr. 43/17.122004 a fost înființată **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2**, instituție publică cu personalitate juridică, prin reorganizarea următoarelor servicii publice:

- Direcția pentru Protecția Copilului Sector 2;
- Direcția de Protecție socială Sector 2;
- Centrul de Recuperare și Reabilitare Persoane cu Handicap; Socială;
- Centrul de Îngrijire și Asistență nr.2.

Au fost derulate diverse programe de instituțiile mai sus menționate, care se continuă și în anul 2005, precum și acțiuni care au avut ca scop prevenirea și diminuarea fenomenului excluziunii sociale.

Tabelul nr.6

Principalele programe (acțiuni, măsuri)	Categorii de beneficiari	Numărul beneficiarilor pentru fiecare categorie
1. asistență socială și materială familiilor aflate în nevoie	- familii cu mai mulți copii domiciliate pe raza sectorului 2	- 20 familii cu mai mulți copii domiciliate pe raza sectorului 2
2. Familia și comunitatea	- copii proveniți din familii care, independent de	- aproximativ 40 de familii cu unul sau mai mulți

	motivele material – financiare, nu le pot asigura creșterea și educare adecvată; - copiilor aflați în situație de risc de a fi abandonați de propriile familii; - copiilor cu nevoi speciale, îngrijiți în familii; - copii din centrele de plasament sau în asistență maternală în vederea reintegrării lor în familia naturală; - copiilor cu risc de a ajunge în situația de abandon școlar.	copii
3. Asistența copiilor proveniți din familii aflate în dificultate, asigurate în cadrul unor centre de zi.	- copii cu risc de marginalizare și excluziune socială	- aproximativ 100 de beneficiari
4. Asigurarea condițiilor de rezidență temporară, hrană, educație, asistență și îngrijire medicală, precum și consiliere, în scopul prevenirii marginalizării și excluziunii sociale a copiilor străzii, în cadrul Adăpostului Dănilă Prepeleac.	- copii aflați temporar sau permanent în stradă	- aproximativ 140 de beneficiari
5. Asistarea persoanelor vârstnice pentru a preveni marginalizarea socială ale actelor antisociale în cadrul unor centre de zi	- persoane vârstnice cu risc crescut de marginalizare socială	- aproximativ 60 de persoane vârstnice
6. Acțiuni ce au vizat asigurarea măsurilor minimale de subzistență pentru evitare efectelor care pot genera excluderea socială	- persoane adulte fără adăpost.	- aproximativ 60 de persoane adulte fără adăpost.
7. Programe ce au avut	- persoane vârstnice	- aproximativ 100

ca scop evitarea instituționalizării persoanelor vârstnice nedeplasabile, precum și evitarea efectelor temporare sau permanente care pot genera marginalizarea sau excluderea socială, prin asigurarea de servicii socio-medicală la domiciliu.	nedeplasabile.	persoane nedeplasabile.
8. Proiect pilot la nivel național „Ambulanța Socială” – soluție împotriva excluziunii sociale, prin realizarea rapidă și eficientă a măsurilor de protecție socială necesare persoanelor ce se află în situații de risc social și care necesită intervenție imediată pentru prevenirea degradării fizice și sociale și pentru evitarea riscului social	- persoanele care nu au calitatea de asigurat social; - persoane nedeplasabile - persoanele care nu beneficiază de venituri proprii; - persoanele care nu necesită internare de urgență.	- aproximativ 500 de beneficiari
9. „Să contăm pe abilitățile lor”, proiect ce vizează sprijinirea familiilor care au copii cu dizabilități multiple, nedeplasabili, în scopul prevenirii marginalizării și excluziunii sociale a acestora.	- familii care au copii cu dizabilități multiple, nedeplasabili.	- 60-70 de copii cu dizabilități multiple și familiile lor.

Evenimentele desfășurate de-a lungul anului 2005 de către Direcția generală de asistență Socială și Protecția Copilului sector2, ce au avut ca scop prevenirea și diminuarea fenomenului excluziunii sociale

Principalele acțiuni organizate în anul 2005.	Categorii de beneficiari	Numărul beneficiarilor pentru fiecare categorie
1. Sprijin material acordat familiilor defavorizate, aflate în evidență	- familii cu mai mulți copii; - familii monoparentale;	- 300 familii defavorizate

Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2.	beneficiari ai Legii 416/2001, privind venitul minim garantat; - șomeri;	
2. Sprijin material acordat tuturor categoriilor sociale aflate în dificultate asistate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2.	- persoane vârstnice; - persoane fără adăpost; - copii din familii aflate în dificultate; - copii cu dizabilități multiple.	- 85 de persoane vârstnice; - 250 de familii aflate în dificultate; - 63 de copii aflați în dificultate; - 45 de persoane fără adăpost - 24 de copii cu dizabilități multiple.
3. Deschiderea Așezământului Social „Acoperământul Maicii Domnului”	- persoane vârstnice fără susținători legali și care necesită îngrijire socio-medicală	- 6 persoane vârstnice

În conformitate cu prevederile legale în vigoare Direcția de Protecție socială Sector 2 asigură măsuri de asistență și protecție socială pentru următoarele categorii de persoane:

- 350 de familii beneficiare de ajutor social, acordat conform Legii nr. 416/2001, privind venitul minim garantat;
- aproximativ 7000 de persoane cu handicap care beneficiază de drepturi bănești, facilități și îngrijiri la domiciliu, în baza OUG nr. 102/1999, privind

protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare.

•Aproximativ 100 de persoane vârstnice beneficiare de îngrijiri la domiciliu prin intermediul îngrijitorilor acreditați, conform Legii nr. 17/2000, privind asistența socială a persoanelor vârstnice.²⁸

Totalul cazurilor de abuz împotriva copiilor instrumentate de Serviciul Protecția Copilului Victimă a Abuzului înregistrează în perioada 2001 – 2004 o creștere semnificativă (213 față de 376), atât la băieți cât și la fete (vezi Tabelul nr.7). Între tipurile de abuz, cu creșterea cea mai spectaculoasă apare neglijarea (41 de cazuri în 2001 și 140 în 2004), cu tendință de creștere și pentru primul semestru al anului 2005.

Ca forme noi de abuz, față de perioada 2001 – 2003 sunt semnalate exploatarea și combinarea dintre consumul de alcool – drog – delincvență.

**Numărul cazurilor instrumentate de Serviciul Protecția Copilului Victimă
a Abuzului în anii 2001 – 2005**

Tabelul nr.7 Total cazuri instrumentate

Anul	2001	2002	2003	2004	2005
Fete	83	81	137	178	169
Băieți	130	123	135	198	161
Total	213	204	272	376	330

Tipuri de abuz	2001	2002	2003	2004	2005
Abuz emoțional	12	18	17	27	3

²⁸ D.G.A.S.P.C. Sector 2, Adresa Nr. 36548/30.08.05.

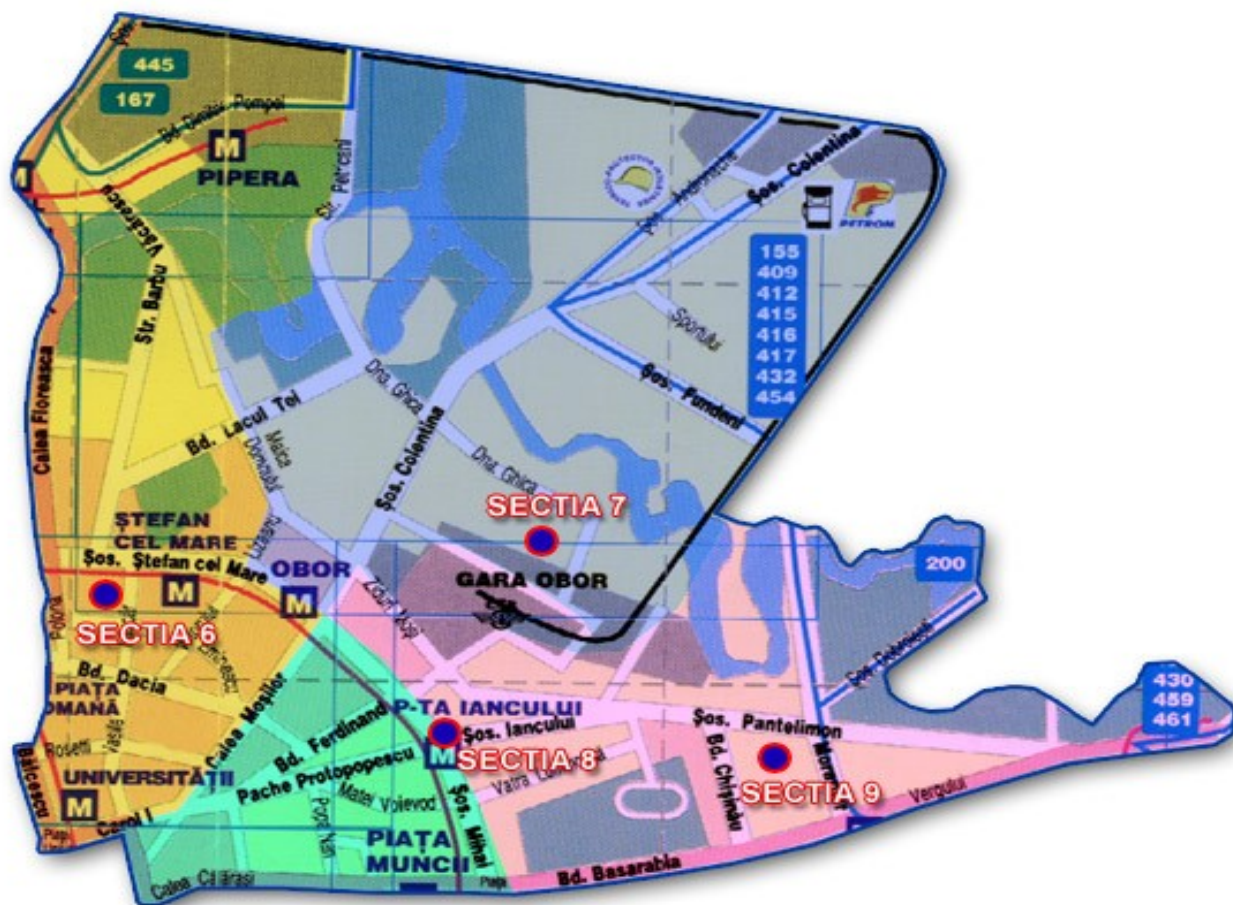
Abuz fizic	21	23	35	48	8
Abuz fizic + Abuz emoțional	52	25	27	53	12
Abuz fizic + Abuz emoțional + Neglijare					3
Abuz fizic + Abuz sexual + Neglijare					1
Abuz fizic + Exploatare					2
Abuz fizic + Neglijare	16	9	14		6
Abuz sexual	1	1	6	5	6
Exploatare				10	13
Neglijare	41	64	94	140	159
Neglijare + Abuz emoțional	23	11	13		
Neglijare + Abuz emoțional + Abuz sexual					1
Neglijare + Exploatare					3
Altele (înjură, plânge etc.)				22	11
Consum de alcool / Drog + Delincvență				15	3
Probleme de comportament / Delincvență					3
Probleme de comportament / Fuga de acasă					29
Probleme de comportament / Fuga de acasă / Medical / Psihologic					1
Material / Financiar	17	23	24		2
Material Locuință				33	25
Medical / Fizic / Neglijare					1
Medical / Psihologic/ Neglijare					1
Repatriat				12	31
Relații interpersonale					1
Relații interpersonale / Familie					4
Școală / Abandon / Probleme de comportament / Fuga de acasă					1
Abandon	9	4	8	6	6
Cerșetorie	19	20	22		
Prostituție	2	1	2		
Dispariție / Răpire de copil		1	10		
Traficat				1	
Părinți în arest				4	

Prezentarea statistică a Sectorului 2 în funcție de secțiile de poliție²⁹

Sectorul 2. al capitalei este organizat pe patru secții de poliție (vezi Harta sect.2 – secții de poliție).

Harta sect.2 – secții de poliție

²⁹ Datele din tabelul nr.8 au fost primite de la poliția sect. 2 în septembrie 2004, iar cele din tabelele nr. 9 – 13 ne-au fost furnizate în septembrie 2005. Datele statistice pe anul 2005 sunt parțiale.

Analiza datelor obținute de poliția sect.2, arată că, în jurisdicția secției 7, se află 142.538 locuitori. Pe locul doi, ca număr de locuitori înregistrați, se poziționează secția 9 de poliție (140.000 locuitori), urmată de secția 8 (90.458 locuitori), respectiv secția 6 de poliție (78.000 locuitori). În ce privește suprafața arondată secțiilor de poliție din sectorul 2, datele relevă că suprafața cea mai mare aparține secției 6 de poliție (19,5 km²) urmată de secția 9 (16 km²) și secția 7 de poliție (16 km²), respectiv secția 8 de poliție (9,5 km²) (vezi Tabelul nr.8).

Tabel nr.8

	Secția 6	Secția 7	Secția 8	Secția 9	Total
1. Populație	78.000	142.538	90.458	140.000	450.996
2. Suprafață	19,5 Km ²	16 Km ²	9,5 Km ²	16 Km ²	61 Km ²
3. Nr. străzi	219	326	175	194	914
4. Nr. rromi	3.400	4.500	5.400	27.000	40.300
5. Secții ambasade	17	0	10	0	27
6. Unități învățământ	17	16	25	31	89
7. Spitale	4	3	3	5	15
8. Stadioane	1	1	0	1	3
9. Parcuri	5	4	2	6	17
10. Piețe	2	2	2	1	7
11. Biserici	8	15	16	6	45

Din perspectiva infracțiunilor cu violență sesizate la secțiile de poliție, cele mai multe au fost făcute la secția 9 de poliție (323 de sesizări), urmează secția 6 (212 sesizări), secția 7 (201 sesizări), respectiv secția 8 de poliție (159).

Din totalul infracțiunilor sesizate, cele mai multe sunt tâlhării. Pe primul loc ca număr de tâlhării sesizate se poziționează secția 9 de poliție (291) urmată de secția 7 (177) și de secțiile 8 (146) și 6 de poliție (86).

Ca o caracteristică specifică doar secției 6 de poliție, semnalăm nr. mare de sesizări (119) referitoare la infracțiunea lovituri cauzatoare de moarte.

În cazul infracțiunii de viol, cele mai multe sesizări au fost înregistrate la secția 9 de poliție (26), urmată de secția 7 (19) și de secția 8 de poliție (2).

Din totalul infracțiunilor cu violență sesizate la secțiile de poliție, pe primul loc ca nr. de cazuri rezolvate se plasează secția 6 de poliție (189), urmată de secția 8 (140), secția 7 (110), respectiv secția 9 de poliție (108).

Din numărul total al sesizărilor soluționate privitoare la infracțiunile cu violență, cele mai multe au fost rezolvate în cadrul secției 6 (159 de cazuri soluționate), urmată de secția 8 (124), 9 (120), respectiv secția 7 de poliție (112).

Cele mai multe persoane reținute ca urmare a cercetării infracțiunilor cu violență au fost înregistrate la secția 8 de poliție (68), urmată de secțiile 7 (54), 9 de poliție (54), respectiv secția 6 de poliție (52).

Cele mai multe persoane reținute la nivelul Poliției sectorului 2 (pe toate cele 4 secții) aparțin grupei de vârstă cuprinsă între 18 – 35 ani, sunt de sex masculin (221 bărbați și 7 femei) și fără ocupație (vezi Tabelele 9 – 13).

Atât din datele provenite de la poliție, cât și din analiza percepției privind eficiența secțiilor de poliție în relația cu cetățeanul și în rezolvarea cazurilor de violență rezultă că secțiile 8 și 6 de poliție par a fi mai prompte în rezolvarea cazurilor sesizate. Din datele care se referă la victimizare (violența reală), a rezultat că cel mai mic număr de victime ale infracțiunilor cu violență apare pe raza secțiilor 8 și 6 de poliție.

Secții de poliție

Tabelul nr.9 Infracțiuni cu violență sesizate la poliția Secției 6

Anul	2003	2004	2005
1. Infracțiuni cu violență sesizate, din care:	67	74	71
Tâlhărie	31	26	29
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	4	2	1
Lovituri cauzatoare de moarte	32	46	41

Viol		-	-	
Pruncucidere		-	-	
Ultraj		-	-	
2. Infrațiuni cu violență rezolvate, din care:		69	66	54
Tâlhărie		33	23	23
Tentative de omor		-	-	-
Vătămări corporale grave		4	2	1
Lovituri cauzatoare de moarte		32	46	30
Viol		-	-	-
Pruncucidere		-	-	-
Ultraj		-	-	-
3. Persoane cercetate la soluționarea infracțiunilor cu violență		57	54	48
Până la vârsta de 14 ani				
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani		9	8	4
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani		37	42	32
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani		11	4	12
Ocupație	Fără ocupație	39	34	27
	Elevi	14	7	5
Sex	Masculin	56	52	48
	Feminin	1	2	-
4. Persoane reținute ca urmare a cercetării la infracțiunile cu violență		21	17	14

Tabelul nr.10 Infracțiuni cu violență sesizate la poliția Secției 7

Anul	2003	2004	2005
1. Infracțiuni cu violență sesizate, din care:	86	59	56
Tâlhărie	77	48	52
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	-	-	1
Lovituri cauzatoare de moarte	-	-	-
Viol	6	11	2
Pruncucidere	2	-	-

Ultraj		1	-	1
2. Infracțiuni cu violență rezolvate, din care:		50	30	30
Tâlhărie		47	29	27
Tentative de omor		-	-	-
Vătămări corporale grave		-	1	1
Lovituri cauzatoare de moarte		-	-	-
Viol		2	-	1
Pruncucidere		-	-	-
Ultraj		1	-	1
3. Persoane cercetate la soluționarea infracțiunilor cu violență		44	32	36
Până la vârsta de 14 ani		2	1	2
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani		7	7	8
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani		27	21	23
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani		8	3	3
4. Persoane reținute ca urmare a cercetării la infracțiunile cu violență		24	13	17
Până la vârsta de 14 ani		-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani		5	1	2
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani		19	9	14
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani		-	3	1
5. Ocupație	Fără ocupație	20	11	15
	Muncitor	3	-	-
	Patroni	-	-	-
	Gestionari	-	-	-
	Șomeri	1	2	2
6. Sex	Masculin	24	13	16
	Feminin	0	-	1

Tabelul nr.11 Infracțiuni cu violență sesizate la poliția Secției 8

Anul	2003	2004	2005
1. Infracțiuni cu violență sesizate, din care:	59	42	58
Tâlhărie	54	39	53
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	1	-	2
Vătămări corporale	3	3	2
Lovituri cauzatoare de moarte	-	-	-
Viol	1	-	1

Pruncucidere	-	-	-
Ultraj	-	-	-
2. Infrațiuni cu violență rezolvate, din care:	24	42	74
Tâlhărie	22	39	69
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	-	-	3
Vătămări corporale	2	3	2
Lovituri cauzatoare de moarte	-	-	-
Viol	-	-	-
Pruncucidere	-	-	-
Ultraj	-	-	-
3. Persoane cercetate la soluționarea infracțiunilor cu violență	34	42	48
Până la vârsta de 14 ani	-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani	11	17	22
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	17	18	22
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	6	7	4
Ocupație	Fără ocupație	71	
Sex	Masculin	119	
	Feminin	5	
4. Persoane reținute ca urmare a cercetării la infracțiunile cu violență	23	21	24
Până la vârsta de 14 ani			
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani	11	9	10
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	8	7	9
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	4	5	5
5. Ocupație	Fără ocupație	51	
	Muncitor		
	Patroni		
	Gestionari		
	Șomeri		
6. Sex	Masculin	67	
	Feminin	1	

Tabelul nr.12 Infracțiuni cu violență sesizate la poliția Secției 9

Anul	2003	2004	2005
1. Infracțiuni cu violență sesizate, din care:	129	92	102
Tâlhării	120	79	92
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	2	3	1
Lovituri cauzatoare de moarte	-	-	-
Viol	7	10	9
Pruncucidere	-	-	-

Ultraj	-	-	-
2. Infracțiuni cu violență rezolvate, din care:	42	31	35
Tâlhării	36	27	34
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	3	3	1
Lovituri cauzatoare de moarte	-	-	-
Viol	3	3	1
Pruncucidere	-	-	-
Ultraj	-	-	-
3. Persoane cercetate la soluționarea infracțiunilor cu violență	44	34	42
Minori	4	3	5
Majori	40	31	37
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 25 ani	-	31	
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	40		37
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	-	-	-
4. Persoane reținute ca urmare a cercetării la infracțiunile cu violență	22	11	21
Până la vârsta de 14 ani	-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani	-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	-	-	-
5. Ocupație	Fără ocupație	-	-
	Muncitor	-	-
	Patroni	-	-
	Gestionari	-	-
	Șomeri	-	-
6. Sex	Masculin	21	11
	Feminin	1	-

Tabel nr.13. Tabel cumulativ pe secțiile de poliție

Anul	2003	2004	2005
1. Infracțiuni cu violență sesizate, din care:	341	267	287
Tâlhării	282	192	226
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	7	5	5
Lovituri cauzatoare de moarte	32	46	41
Viol	14	21	12
Pruncucidere	2	-	-

Ultraj	1	-	1
2. Infracțiuni cu violență rezolvate, din care:	185	169	193
Tâlhării	138	118	153
Tentative de omor	-	-	-
Vătămări corporale grave	7	6	6
Lovituri cauzatoare de moarte	32	46	30
Viol	5	3	1
Pruncucidere	-	-	-
Ultraj	1	-	1
3. Persoane cercetate la soluționarea infracțiunilor cu violență	179	162	174
Până la vârsta de 14 ani	6	4	7
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani	27	32	34
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	121	112	114
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	25	14	19
4. Persoane reținute ca urmare a cercetării la infracțiunile cu violență	90	62	76
Până la vârsta de 14 ani	-	-	-
Cu vârsta cuprinsă între 14 – 18 ani	17	11	14
Cu vârsta cuprinsă între 18 – 30 ani	43	30	34
Cu vârsta cuprinsă între 30 – 50 ani	29	21	28
5. Ocupație	Fără ocupație		
	Muncitor		
	Patroni		
	Gestionari		
	Șomeri		
6. Sex	Masculin	221	
	Feminin	7	

Secția 6

- **zone în care se practică prostituția:**
 - Parcul Verdi;
 - Intersecția C. A. Rosseti – Dionisie Lupu;
 - Șos. Ștefan cel Mare – Lizeanu.
- **zone în care se practică traficul și consumul de droguri:**
 - Str. Episcop Radu;
 - Str. Viitorului;
 - Str. Badea Cîrțan.

- **zonele unde s-au înregistrat cele mai multe tâlhării:**

- B-dul Lacul Tei;
- Parcul Circului;
- B-dul Dacia;
- Str. Mihai Eminescu.
-

Secția 7

- **zone în care se practică prostituția:**

- Șos. Petricani;
- Șos. Colentina 3 A, Bl. 3, ap. 38.
- Str. Polovraci 10;
- Șos. Andronache 60.

- **zone în care se practică traficul și consumul de droguri:**

- Str. Ferestrei;
- Str. Ștefan Pascale nr. 9;
- Str. Ispir Petre 20;
- Zona Baicului – Popa Nicolaie

- **zonele unde s-au înregistrat cele mai multe tâlhării:**

- Parcul Plumbuita;
- Șos. Colentina;
- D-na Ghica.

Secția 8

- **zone în care se practică prostituția:**

- Str. Mătășari;
- Calea Moșilor.

- **zone în care se practică traficul și consumul de droguri:**

- Str. Agricultori;
- Str. Orzari;
- Str. Călușei.

- **zona unde s-a înregistrat cele mai multe tâlhării:**

- Calea Moșilor.

Secția 9

- **zone în care se practică prostituția:**

- Bd. Basarabia nr.13, nr.9;
- Șos. Pantelimon nr.335, bl. Cosmos;
- Aleea Pantelimon.

- **zone în care se practică traficul și consumul de droguri:**

- Str. Sachelarie Visarion nr.33;
- Str. Căminului intersecție cu bd. Ferdinand;
- Șos. Iancului 3 lângă Policlinica Iancului.

- **zonele unde s-au înregistrat cele mai multe tâlhării:**
 - Zona cuprinsă între șos. Iancului – șos. Pantelimon – str. Avrig;
 - Șos. Vergului în zona Parcului Morarilor;
 - Bd. Basarabia și str. Mr. Coravu Ion în zona parcului Manoliu.

VI Percepția publică a violenței în sectorul 2

Argument

Violența face parte din chiar viața umană. Fie că este îndreptată împotriva propriei persoane, fie că este vorba de violență îndreptată împotriva altei persoane sau de violență colectivă, acest fenomen duce la moarte unui milion de

persoane pe an și a unui număr mult mai mare de răniți. Global, violența figurează printre principalele cauze de deces în lume în ceea ce privește persoanele în vârstă de 15 – 44 ani³⁰. Prezentul studiu pilot propus de INC are drept obiective majore, încurajarea cercetării privind cauzele, consecințele, costurile și prevenirea violenței. S-a pornit de la ideea agreată de Consiliul Europei că cea mai mare parte a cercetării necesare pentru prevenirea violenței trebuie să se facă la nivel local, ca răspuns la situația și nevoile locale.

Proiectul de față a fost conceput în așa fel încât să reprezinte un **instrument de lucru pentru autoritățile locale bucureștene**, în demersul de construire a modalităților concrete care să permită locuitorilor din București să contribuie la procesul de decizie referitor la viața lor. Dar acest lucru nu se poate face decât identificând problema violenței, diagnosticând-o, evaluând-o pentru a construi răspunsurile cele mai adecvate.

Evoluția ascendentă și diversificarea tipurilor de violență în București reprezintă un fenomen manifest, ale cărui cauze, efecte sociale și căi (posibilități) de rezolvare preocupă atât factorii cu responsabilități de prevenire și control social, cât și opinia publică interesată de asemenea de ameliorarea și prevenirea acestui fenomen.

Infracțiunile cu violență contra persoanei înregistrează global creșteri semnificative care oferă motive serioase de îngrijorare în rândul cetățenilor, cu efecte negative atât în plan individual cât și la nivel socioeconomic – furtul, tâlhăria, vătămarea corporală, etc. – fapt care necesită o monitorizare atentă și o implicare responsabilă, eficientă a factorilor de putere, în sensul politicilor de prevenire și ameliorare a fenomenului.

În evaluarea fenomenului de violență, un element important îl reprezintă percepția socială și reacția opiniei publice (chiar dacă uneori aceste păreri sunt subiective) față de definirea diverselor acte de violență și a mecanismelor de producere și manifestare, „ studierea criminalității și analiza politicilor penale și

30 *Rapport mondial sur la violence et la santé*, Organisation mondiale de la santé, Genève, 2002, p.3)

de prevenire a criminalității rămân incomplete și, într-o anumită măsură, ineficiente fără cunoașterea opiniei publice”³¹

Respectivul proiect pilot și-a propus identificarea tipurilor de violență cu care se confruntă cetățenii și a zonelor cu potențial violent din sectorul 2, încercând să estimeze modul în care aceștia percep și răspund la o serie de probleme cu privire la acest fenomen.

În acest demers, avem în vedere ca modelul experimental articulat în proiectul pilot pentru sectorul 2 să fie aplicat și în celelalte sectoare din București urmând ca zonele cu nivel ridicat de violență să fie analizate comparativ și, în funcție de rezultate, să se stabilească specificul criminogen al fiecărei zone. Aceasta ne va conduce la elaborarea unui set de recomandări și a unui plan de prevenire specific zonelor criminogene în funcție de particularitățile fiecăreia.

Obiectivele cercetării

•Identificarea:

- diverselor tipuri de violență și elaborarea unei tipologii a fenomenului – definire
- gradului de răspândire a violenței;
- cauzelor generatoare de violență și a consecințelor acesteia.

³¹ Chelcea, Septimiu și Jder, Gabriel (coordonator), 2005, *Refracția Sociologică și Reflexe Jurnalistică*, în, *Opinia publică despre criminalitate, justiție și poliție*, Chelcea Septimiu, Editura Economică, p.52.

- **Evaluarea gravității fenomenului** de violență comparativ cu gravitatea altor fenomene;
- **Identificarea atitudinilor** cetățenilor față de violență;
- **Evaluarea sentimentului** de siguranță a cetățenilor;
- **Identificarea strategiilor** de prevenire a violenței la nivel individual și tipul relației cetățeanului cu poliția;
- **Elaborarea unui set de propuneri** adresat instituțiilor publice de la nivel local (Primărie, Poliție) și ONG-urilor implicate în studierea fenomenului, precum și comunității locale în scopul prevenirii, ameliorării și controlului tuturor formelor de violență.

Metodologia utilizată

Lotul de subiecți.

Ancheta de teren s-a desfășurat în perioada martie – iulie 2004 pe un eșantion reprezentativ de 301 persoane cu vârsta de 18 ani și peste, eroarea limită de reprezentativitate fiind de $\pm 2,8\%$. Cei 301 subiecți au fost selectați din sectorul 2 al capitalei utilizându-se în acest scop listele electorale de la nivelul secțiilor de votare, iar culegerea datelor s-a realizat pe baza unui chestionar de opinie multidimensional, aplicat subiecților prin tehnica interviului „față în față”.

Prezentul studiu reprezintă o analiză a datelor și informațiilor rezultate din ancheta de teren, care au fost, uneori, corelate cu indicatorii care au stat la baza construirii eșantionului. Prelucrarea și analiza datelor și informațiilor recoltate s-a realizat cu ajutorul programului statistic SPSS 12.

Metode:

Analiza de documente. Documente legislative și alte tipuri de reglementări, bibliografie privind violența urbană, interpersonală.

Analiza statistică a următoarelor variabile privind populația investigată:

- Gender;
- Vârstă;
- Nivel de instrucție (școlarizare);

➤ Statut ocupațional (activi, inactivi);

➤ Evenimente de violență:

- la nivelul familiei;

- asupra copilului;

➤ Protecție socială.

Analiza statistică a infracțiunilor cu violență sesizate la poliția sectorului 2 (secțiile 6 – 9 de poliție).

Analiza statistică a infracțiunilor de violență (pe tipuri de infracțiuni) intrate și soluționate de judecătoria sector. 2 între 2000 – 2005.

Analiza statistică a datelor recoltate: procente; medii; crosstabulații.

Studii de caz.

Rezultate așteptate ale proiectului

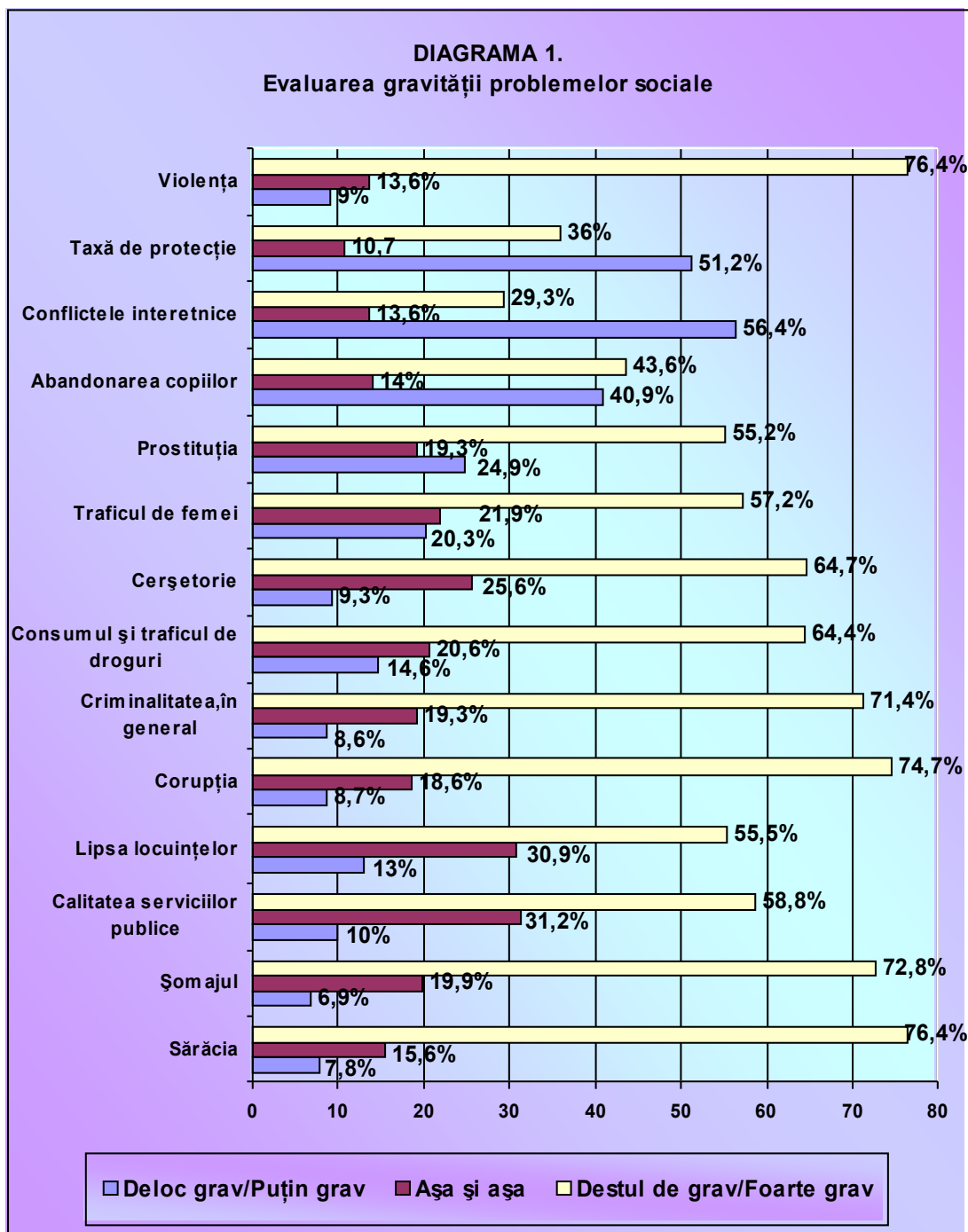
➤ Studiul privind violența în diferite zone areale (sectorul 2): dimensiunea și tipologia fenomenului; structuri cauzale generatoare;

➤ Elaborarea unui set de propuneri adresate instituțiilor publice de la nivel local (Primărie, Poliție) și ONG-urilor implicate în studierea fenomenului, precum și comunității locale în scopul prevenirii, ameliorării și controlului tuturor formelor de violență.

1. Gravitatea fenomenului de violență, comparativ cu gravitatea altor fenomene sociale

În cadrul acestei dimensiuni au fost prezentate subiecților 14 probleme sociale, pentru a-și exprima părerea asupra gradului lor de gravitate. Pe primul loc, ca opțiune a subiecților, s-au clasat **violența și sărăcia**, 76,4% dintre subiecți apreciind că atât fenomenul de violență, cât și sărăcia sunt probleme de

un nivel „destul de grav și foarte grav” în ansamblul celorlalte probleme sociale cu care se confrunta populația sectorului 2 în momentul aplicării chestionarului.

Faptul că mai mult de trei sferturi dintre subiecții investigați sunt de acord că cele două probleme sociale ale sectorului menționate mai sus ocupă primul loc denotă îngrijorarea și totodată preocuparea cetățenilor față de nivelul atins de

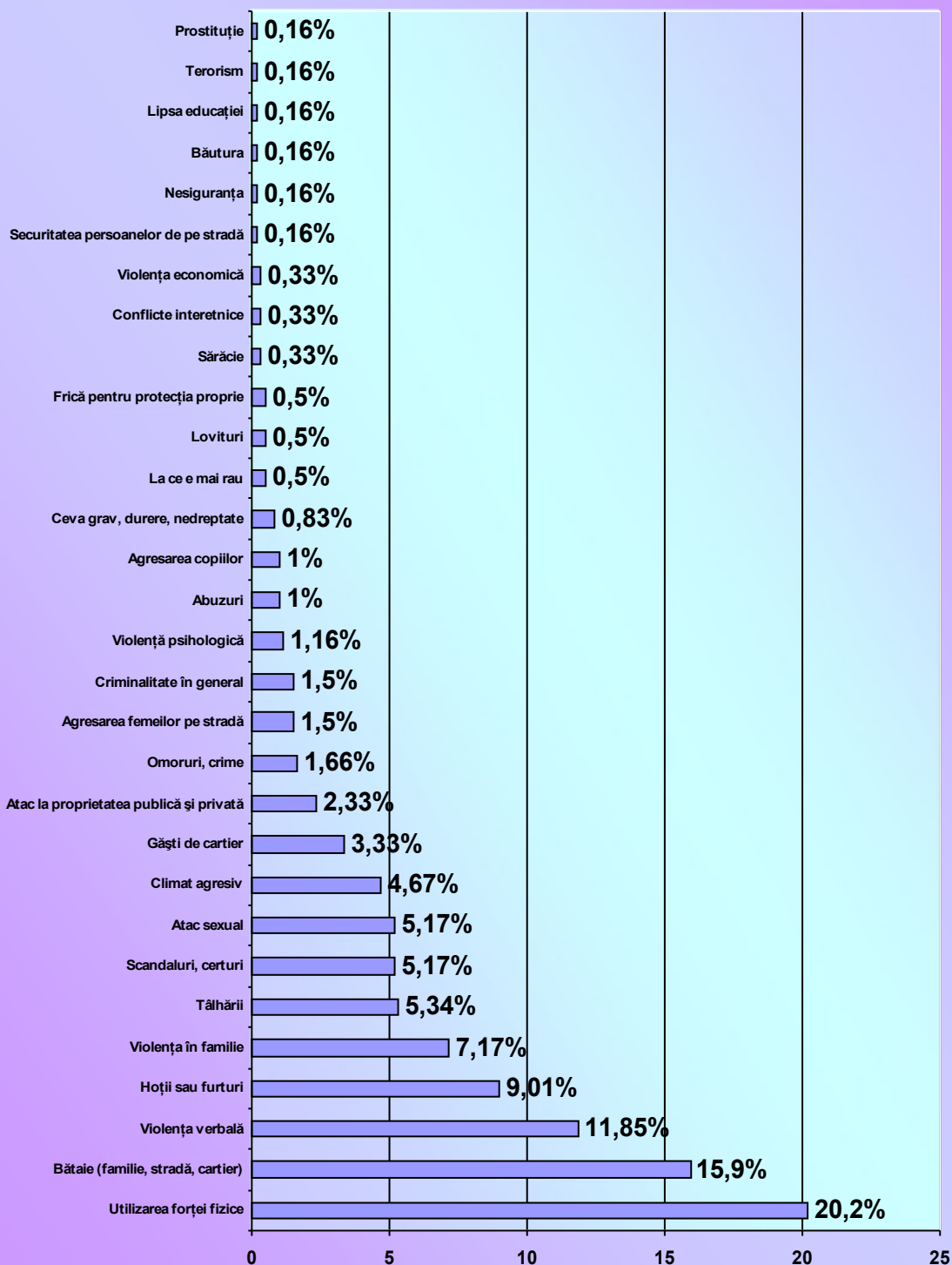
acestea. Pe locurile următoare, ca pondere în opțiunea subiecților privind gravitatea altor probleme sociale, se situează: **corupția** (74,7%), **șomajul** (72,8%), **criminalitatea în general** (71,4%), **cerșetoria** (64,7%), **consumul și traficul de droguri** (64,4%), **calitatea serviciilor publice** (58,8%), **traficul de femei** (57,2%), **lipsa locuințelor** (55,5%), **prostituția** (55,2%). Aceste valori punctuale ce exprimă opțiunile subiecților sunt confirmate într-o mare măsură și de alte cercetări.³² Criminalitatea în general este și ea apreciată ca gravă de peste 70 % dintre subiecții investigați. **Abandonarea copiilor** (43,6%), **taxa de protecție** (36%) și **conflictele interetnice** (29,3%), ca probleme sociale de un nivel „destul de grav și foarte grav”, au obținut valori mai mici de 50% din opțiunile subiecților, deci nestructurate.

2. Opinii privind definirea violenței

Faptul că violența este un fenomen care poate fi abordat și analizat în diverse moduri, utilizând o multitudine de direcții teoretice, din perspective disciplinare diferite, adesea întrepătrunse sau profane ale simțului comun, o întrebare deschisă din chestionarul adresat subiecților a vizat modul în care ei înțeleg fenomenul de violență. Din cumularea opțiunilor, nu rezultă că cetățenii sectorului 2 sunt relativ bine orientați în ceea ce privește perceperea și definirea corectă a fenomenului de violență, subiecții apreciind că acesta presupune o multitudine de sensuri și definiții, începând cu cele de natură penală și socială și continuând cu cele de natură individuală – psihologică (vezi Diagrama 2).

³² *Un Barometru de opinie publică* (mai 2003, 15) București : Fundația pentru o societate deschisă, s-a formulat întrebarea : „După părerea dvs., care credeți că sunt cele mai importante probleme cu care se confruntă România în prezent?” Una din 10 persoane intervievate a menționat în primul rând **corupția**. Mai îngrijorătoare decât corupția (ca tip de infracțiune) au apărut, în evaluarea publică „**sărăcia**” și „**lipsa locurilor de muncă**”(indicată ca primă mențiune de 20% din eșantion). În lucrarea „Corupția în România”. *Realitate și percepție socială*, coordonatori: Dorinica Ioan; Dan Banciu, Sorin M. Rădulescu, București, Edit. Lumina Lex, 2005, p.132, București, s-a formulat întrebarea „Pentru început, v-aș ruga să evaluați pe o scară de 1 la 5, gravitatea următoarelor probleme cu care se confruntă în prezent România?”. Corupția ocupă primul loc, o proporție cumulată de 82% dintre subiecți apreciind că fenomenul de corupție este o problemă „gravă și foarte gravă” în ansamblul problemelor sociale cu care se confruntă populația în momentul de față. Pe locurile următoare în privința aprecierilor privind gravitatea altor probleme sociale se situează : lipsa locurilor de muncă(80,7%), prețurile mari (77,4%), sărăcia (76,4%), **criminalitatea** (73,6%), lipsa locuințelor (69,7%),etc.

DIAGRAMA 2.
Definirea fenomenului violenței

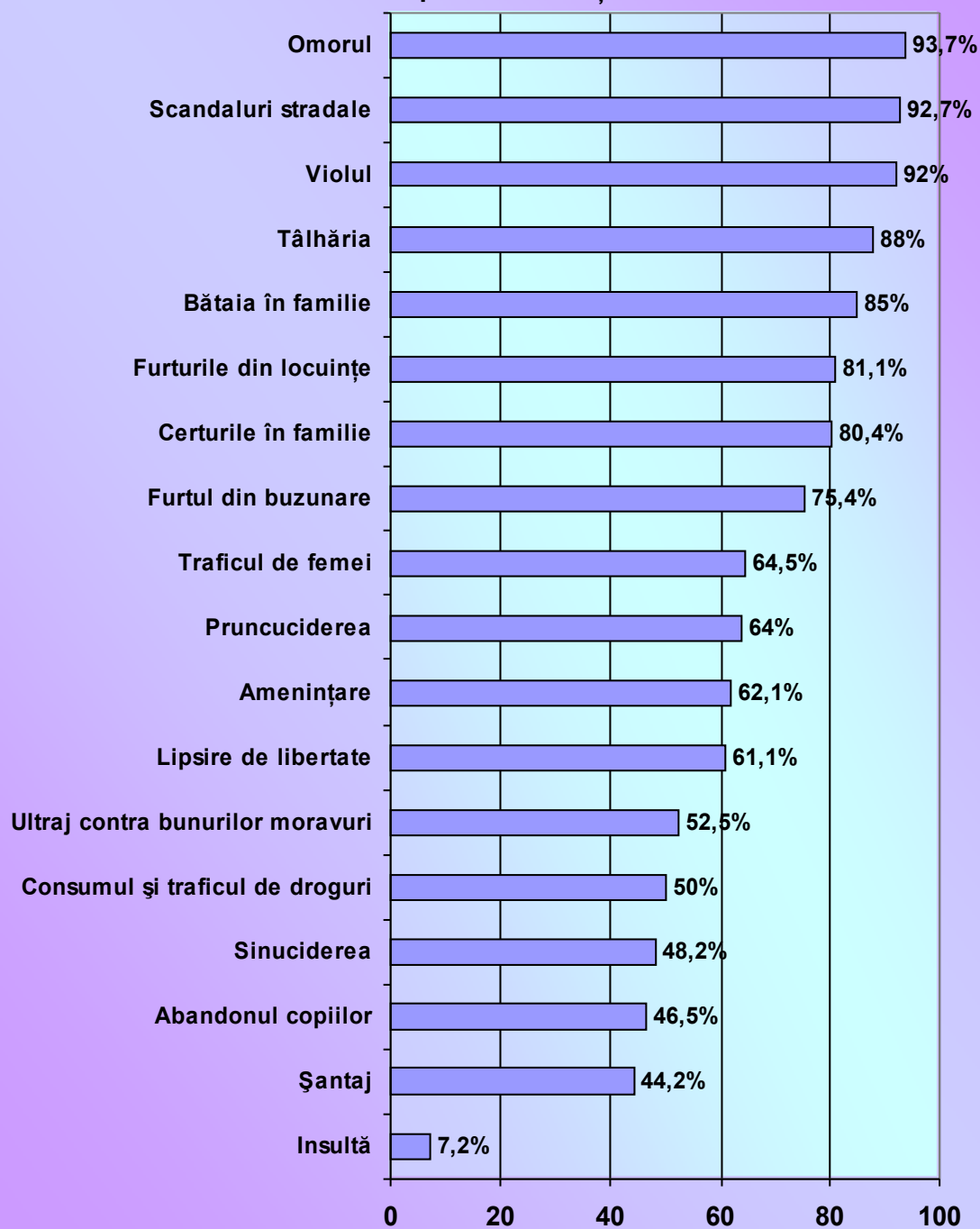

Mai puțin de un sfert dintre opțiunile subiecților investigați (20,20%) identifică violența cu **utilizarea forței fizice**, în timp ce **bătaia (familie, stradă, cartier)** reprezintă 15,9% dintre opțiuni, iar **violența verbală** (11,85%). Aproximativ 9% dintre subiecții investigați consideră și definesc violența ca fiind consecința unor **hoții și furturi**, 7,17% ca **violența între membrii familiei**, 5,34% ca **efect al unei tâlhării**, în timp ce doar 5,17% dintre aceștia percep violența **ca rezultatul unor certuri, scandaluri și atac sexual – viol.** Următoarea opțiune ca pondere în identificarea și definirea violenței o reprezintă **climatul agresiv** (4,67%).

Această structurare a opțiunilor subliniază confuzia, absența cunoașterii de către subiecți a particularităților pe care le implică fenomenul de violență. Ei asociază violența cu o stare, rezultat a unor disensiuni, tensiuni existente între persoane sau într-un anumit context, exprimând emoții, trăiri, sentimente de natură individuală – psihologică. O altă opinie a subiecților în identificarea și definirea violenței o reprezintă **găștile de cartier** (ei asociind violența cu existența unor grupuri marginale caracterizate prin comportamente antisociale, indezirabile) cu aproximativ 3,33% dintre opțiuni. Pe locul imediat următor, ca valoare procentuală opțională, se găsește opinia subiecților că **atacul la proprietatea publică și privată** reprezintă un act de violență (2,33%). Restul opiniilor a căror pondere este nesemnificativă, reprezintă o întrepătrundere a sensurilor pe care aceștia le conferă noțiunii de violență, de la cele de **natură penală** (omoruri, crime, agresarea femeilor pe stradă, etc.) continuând cu cele de **natură psihică – psihologică** (la ce este mai rău, nesiguranța, frica pentru protecția proprie etc) și terminând cu cele de **natură socială – sărăcia, educativă – lipsa educației și individuală – băutura**.

În vederea obținerii unor imagini mai clare asupra modului în care cetățenii chestionați definesc fenomenul de violență, a fost inclusă în structura chestionarului o întrebare închisă „Care dintre următoarele situații constituie forme de violență în opinia dvs.?”. În acest sens s-a prezentat o listă de 17 acte de violență, ce constituie în codul penal infracțiuni, lăsându-li-se subiecților posibilitatea să opteze între variantele de răspuns cu *da* sau *nu* (vezi Diagrama 3).

DIAGRAMA 3.
Tipuri de violență

Spre deosebire de variabila anterioară, când subiecților li s-a oferit posibilitatea printr-o întrebare deschisă să definească fenomenul de violență (rezultatul fiind că aceasta presupune o multitudine de sensuri și definiții), în cazul acestei întrebări, opțiunile acestora au fost mult mai bine orientate și structurate ca pondere. Într-o proporție cumulată de aproximativ 93,7% subiecții consideră că **omorul** reprezintă un *act de violență foarte grav*. Pe locurile imediat următoare ca valoare procentuală se situează în opțiunile subiecților **scandalurile stradale** (92,7) și **violul** (92%), urmate de **tâlhărie** (88%), **bătaia în familie** (85%), **furturile din locuințe** (81,1%), **certurile în familie** (80,4%) și **furturile din buzunare** (75,4%). Urmează un grup de patru atribute din lista prezentată considerate de subiecți ca reprezentând acte de violență cu o pondere opțională în jurul valorii de 60%, respectiv **traficul de femei** (64,5%), **pruncuciderea** (64%), **amenințarea** (62,1%) și **lipsa de libertate** (61,1%).

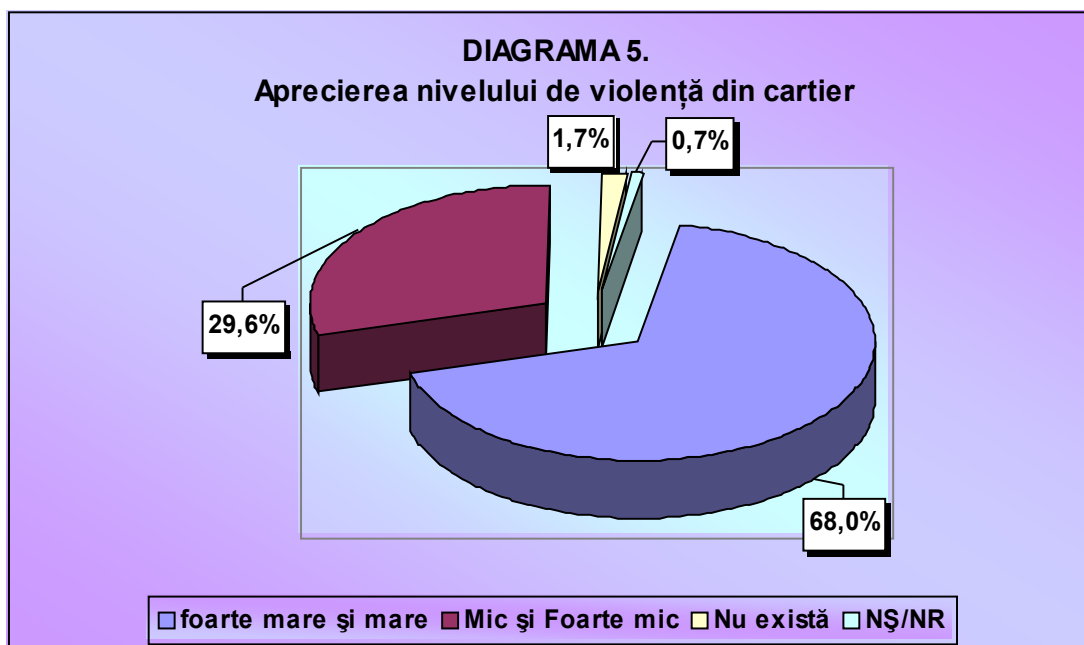
Ultrajul contra bunurilor moravuri, alături de **consumul și traficul de droguri**, ocupă o poziție în jurul valorii de 50% în privința aprecierii subiecților chestionați că acestea ar reprezenta acte de violență, respectiv 52,5% și 50%. Urmează în opțiunile subiecților trei atribute apreciate de subiecții chestionați ca fiind acte de violență, respectiv **sinuciderea** (48,2%), **abandonul copiilor** (46,5%), **șantajul** (44,2%). Aceste trei opțiuni au valori mai mici de 50% din totalul opțiunilor subiecților, așadar răspunsuri nestructurate. Pe ultimul loc ca opțiune se află **insulta** (7,2%), ca formă de violență verbală.

Modul total diferit în care subiecții au răspuns la cele două variabile (întrebarea deschisă și întrebarea închisă prin care li se cerea să definească violența) **denotă confuzia și necunoașterea din partea subiecților a sensurilor noțiunii de violență și implicit incapacitatea lor de a o defini, dacă nu li se oferă un sprijin informativ** (lista de atribute în cazul întrebării închise) în acest sens. Sugerăm necesitatea derulării din partea instituțiilor și a organizațiilor cu responsabilități în acest domeniu a unor programe de informare și conștientizare a cetățenilor a sensurilor, semnificațiilor și implicațiilor fenomenului de violență.

3. Estimarea gradului de violență

3.1. Intensitatea și amploarea violenței în prezent în cartierul în care locuiesc subiecții.

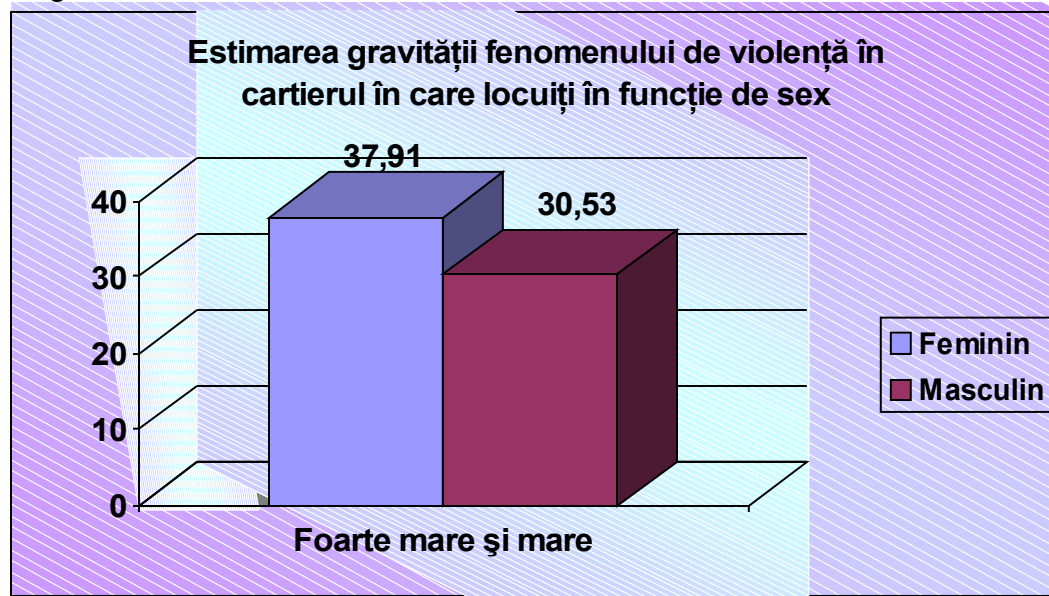
În ceea ce privește acest item, subiecții chestionați apreciază, într-o proporție ridicată (68%), că, în momentul cercetării, **nivelul violenței** este „*mare și foarte mare*”, fenomenul având tendința să „explodeze”, să scape de sub control, cu efecte negative atât în plan individual cât și socio-economic. Această structurare a opiniilor relevă faptul că subiecții chestionați percep fenomenul violenței ca atingând un nivel amplu, de intensitate deosebită. Opinia este validată și de numărul extrem de redus al subiecților care consideră că în prezent **nu există violență** (1,7%), în cartierul în care locuiesc (vezi Diagrama 5).

Corelând aceste estimări ale subiecților chestionați cu indicatorii de bază care caracterizează structura eșantionului (sex, vârstă, nivel de instrucție, statut ocupațional, profesie, secțiile de poliție), apar anumite tendințe în aprecierile față de gravitatea fenomenului de violență în cartierul în care își au domiciliul.

Analiza opiniilor subiecților bărbați și femei relevă existența unei diferențe de aproximativ 7%, între aprecierile față de gravitatea fenomenului de violență (vezi Diagrama 5 – 1).

Diagrama 5 – 1

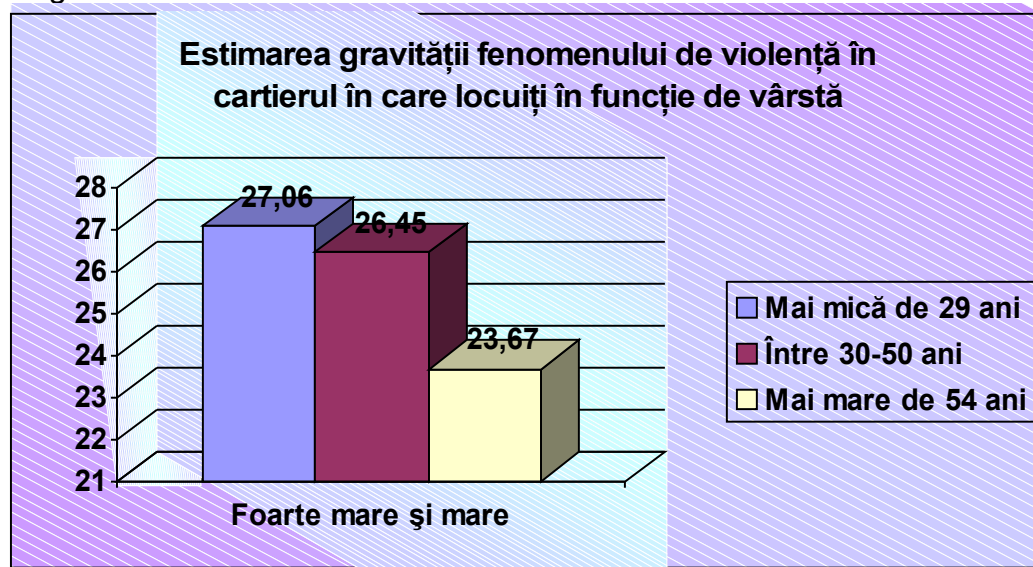

Bărbații (30,53%) consideră că fenomenul de violență reprezintă o problemă socială care a atins un nivel „foarte mare și mare”, în timp ce femeile (37,91%) apreciază că violența, a atins un nivel „foarte mare și mare” în cartierul în care își au domiciliul. Credem că explicația acestei diferențe s-ar datora personalității feminine, sensibilității acesteia față de tot ceea ce este agresiv, brutal, nevoilor pronunțate de a fi protejate, vulnerabilității și anticipării pericolului

Această ipoteză ar putea oferi posibilitatea unor cercetări ulterioare, privind influența factorului gender asupra modului de a percepe eventualele pericole.

Cu excepția grupei de vârstă vârstnice (peste 54 ani) care consideră în proporție ceva mai mică gravitatea fenomenului de violență (23,67%), celelalte grupe de vârstă, tânără (până la 29 de ani) și matură (între 30 – 54 ani), dețin ponderi relativ apropiate – 27,06%, respectiv 26,45% - în privința estimării gradului de violență ca fiind o problemă care a atins un nivel „foarte mare și mare” în cartierul în care își au domiciliul (vezi Diagrama 5 – 2).

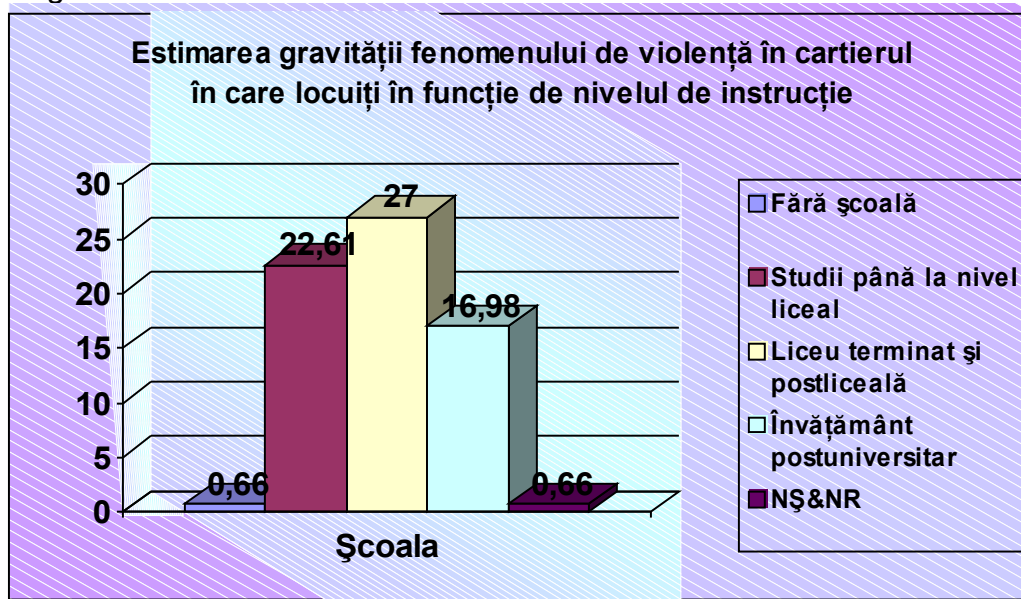
Diagrama 5 – 2

O explicație a ponderii opționale mai reduse a celor cu vârsta mai mare de 54 de ani s-ar datora faptului că acești subiecți (cei cu vârste mai înaintate) nu merg niciodată pe întuneric (11,11%) (vezi Diagrama 13 – 2) sau că cei mai mulți, ca strategie de protecție împotriva violenței nu se deplasează seara pe întuneric pe străzile din cartier decât însoțiți.

Din totalul subiecților care au estimat că nivelul violenței în cartierul în care locuiesc este „foarte mare și mare” (68%), cei mai mulți se plasează în categoria celor cu studii liceale terminate (27%), urmați îndeaproape (22,61%) de cei cu studii până la nivelul liceal (vezi diagrama 5 – 3).

Diagrama 5 – 3

O diferență semnificativă apare între aceste două grupe și grupul subiecților investigați cu studii universitare și postuniversitare, care au perceput violența ca fiind „foarte mare și mare” în proporție de 16,98%.

În concluzie, se poate spune că percepția gravității fenomenului de violență corelează cu nivelul de instrucție, respectiv cu cât nivelul de instrucție este mai ridicat cu atât fenomenul de violență este perceput ca fiind mai puțin grav. Probabil cei cu un nivel superior de instrucție, având posibilitatea să se informeze susținut și obiectiv, conștientizează mai acurat (corect) violența manifestă, ceea ce face ca percepția să se apropie foarte mult de realitatea obiectivă privind fenomenul discutat. Specialiștii acceptă cvasiunanim că mass media are un rol important în construirea opiniei publice despre criminalitate și sancționarea ei. Julian V.Roberts (1992) susține că două ar fi principalele cauze ale erorilor (bias-unilor) în construirea opiniei publice despre criminalitate : influența mass media și particularitățile cogniției sociale.³³

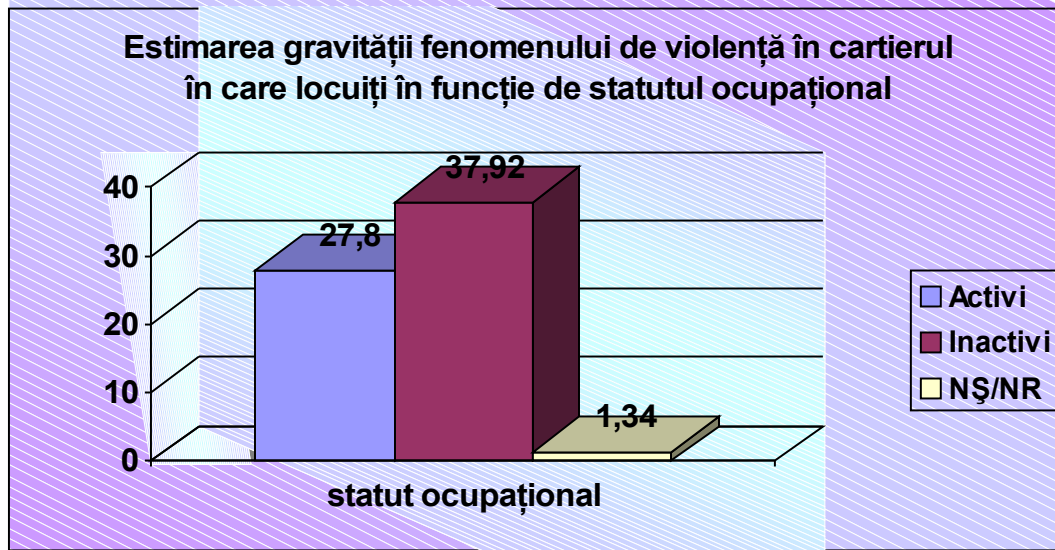
În funcție de variabila statut ocupațional (vezi diagrama 5 - 4), subiecții care estimează gravitatea nivelului de violență ca „foarte mare și mare” fac parte din grupul celor inactivi – fără ocupație (pensionari, bolnavi, șomeri, concedii post

³³ Roberts, Julian V. Public opinion, crime, and criminal justice. *Crime and justice*, 16,1992,p.116

natale etc) – 37,92%. Persoanele active percep într-un procent semnificativ mai scăzut (27,8%) violența ca fiind „foarte mare și mare”.

Rezultă că între statutul ocupațional și percepția gravității violenței există o corelație pozitivă.

Diagrama 5 – 4

Din totalul subiecților care au estimat că nivelul violenței în cartierul în care locuiesc este „foarte mare și mare” (68%) cei mai mulți locuiesc în zona delimitată de străzile B-dul Ferdinand, str. Costache Conachi, str. Torentului, intrarea Stîncii, șos. Mihai Bravu, b-dul Basarabia, Șoseaua Vergului, etc aflate în jurisdicția **secției 9 de poliție** (25,66%). Pe locul al doilea, ca pondere, se situează subiecții din zona aferentă **secției 7 de poliție** – străzile: str. Barbu Văcărescu, b-dul Lacul Tei, Pasajul Bucur Obor, str. Ziduri Moși, b-dul Ferdinand, Gara Obor, str. Torentului, str. Vadu Moșilor (22,65%) . Pe locurile următoare, la distanță mare ca pondere opțională, se află grupul subiecților aparținând **secției 6** – străzile: Calea Moșilor, Pasajul Bucur Obor, b-dul Lacul Tei, Calea Floreasca, str. Dionisie Lupu, str. Tudor Arghezi etc. (11,32%) și **secției 8 de poliție** – străzile: Calea Moșilor, str. Ziduri Moși, șos. Mihai Bravu, str. Popa Nan, str. Theodor Speranția, Pasaj Piața Hurmuzaki (8,33%).

Așadar ne găsim în fața unui fapt mai rar întâlnit în cazul anchetelor de opinie, în care percepția subiecților chestionați în legătură cu un anumit fenomen – în cazul nostru **gravitatea fenomenului de violență** – coincide, în general, cu

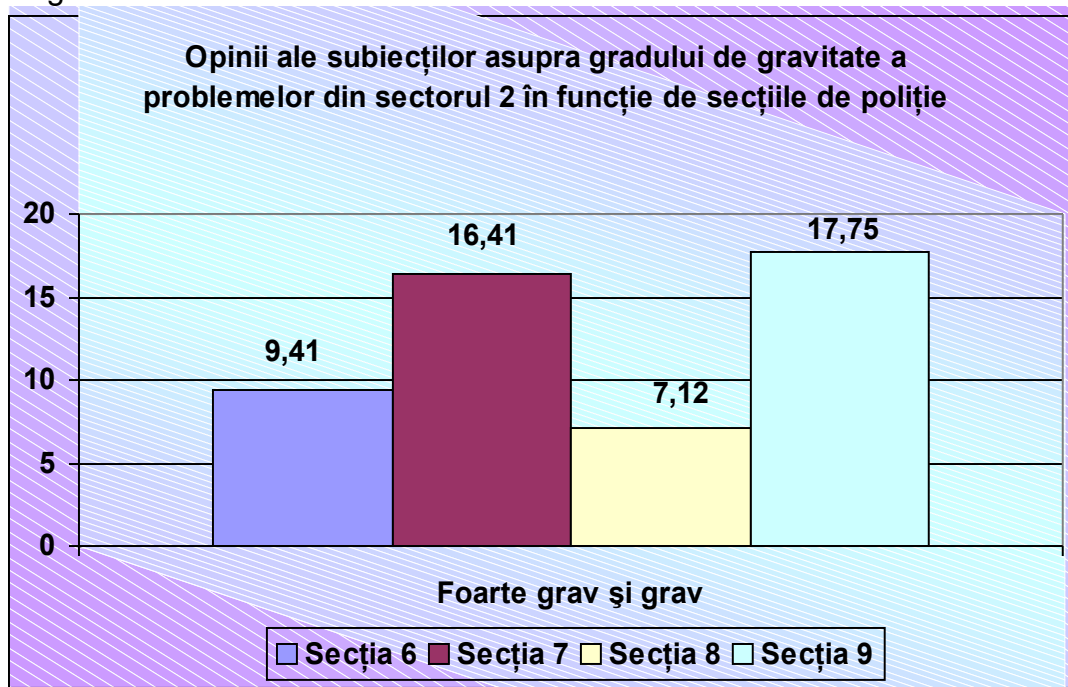
manifestarea reală a fenomenului respectiv – 129 de infracțiuni cu violență sesizate în 2003; 92 în 2004 – (vezi tabelul nr.12 secția 9) și cu nivelul de victimizare al subiecților investigați (vezi diagrama 15 a)

Violența este percepută ca „foarte mare și mare” de mult mai puțini subiecți care sunt arondați **secției 8** (vezi tabelul nr.11 secția 8), deci acolo unde au fost sesizate cele mai puține cazuri de infracțiuni cu violență din tot sectorul 2 – 59 în anul 2003 și respectiv 42 în anul 2004.

Nivelul de victimizare al subiecților investigați, respectiv rude, prieteni, cunoștințe etc., este mai mare la **secția 9** în cazul furturilor din locuințe și a tâlhăriilor (vezi diagramele 15 – 2c, 15 – 4c)

Percepția gravității fenomenului de violență de către subiecți chestionați corelează pozitiv cu opiniile subiecților asupra gradului de gravitate a problemelor din sectorul 2, **în funcție de secțiile de poliție** – secția 9 (17,75%), secția 7 (16,41%), secția 8 (7,12%) (vezi Diagrama 5 – 5) și cu estimarea activității poliției în controlul și prevenirea criminalității în funcție de secțiile de poliție – nici eficientă, nici ineficientă (vezi Diagrama 27 – 3).

Diagrama 5. – 5

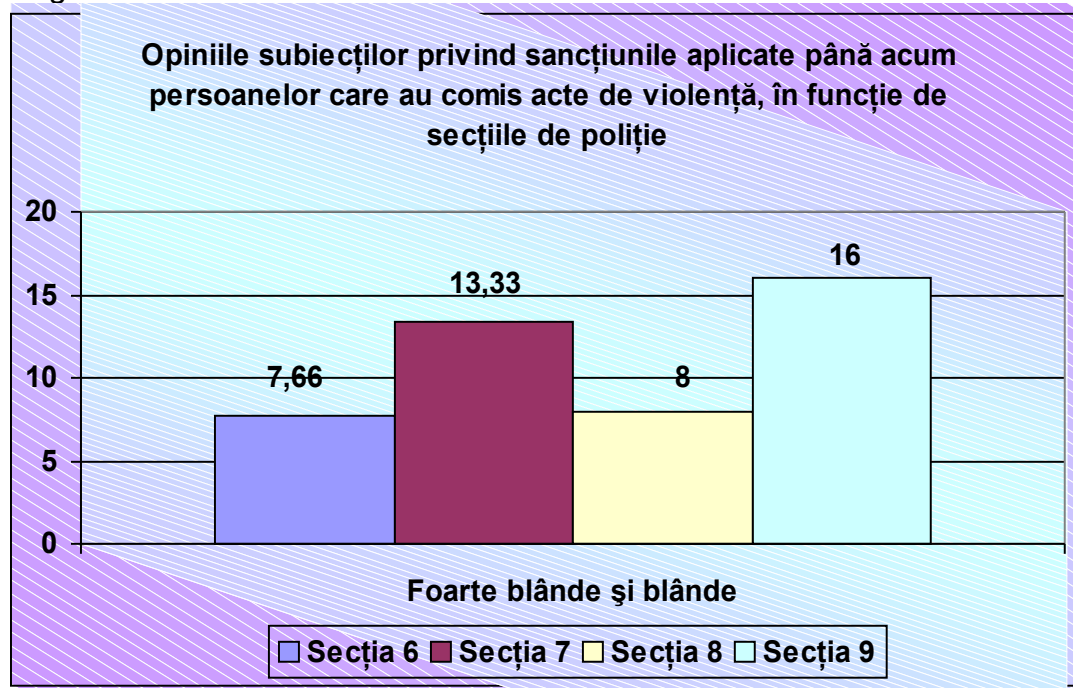
În acest caz, pe primul loc se află grupul subiecților care locuiesc în zona repartizată **secției 7** (27%), urmată la o diferență mai mică de patru procente de cei aparținând **secției 9** (22%), pe ultimul loc aflându-se grupul celor arondați **secției 8**, care consideră în proporție de doar 10% că activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității a fost nici eficientă, nici ineficientă (vezi Diagrama 27.3).

În același timp, subiecții investigați aparținând **secției 9** consideră într-o proporție de 11% că violența în sectorul 2 poate fi redusă „într-o mică și în foarte mică măsură”. Pe ultimul loc se situează grupul aparținând secției 8 de poliție, acești subiecți fiind mai puțin sceptici și considerând în proporție de numai 5,33% că violența în sectorul 2 poate fi redusă numai „în foarte mică măsură și în mică măsură”.

În concluzie, în ceea ce privește nivelul violenței, percepția subiecților investigați corespunde cu realitatea obiectivă, validată prin numărul de cazuri de violență sesizate la secțiile de poliție și cu nivelul obiectiv de victimizare a celor investigați – rude, cunoscuți, prieteni, etc.

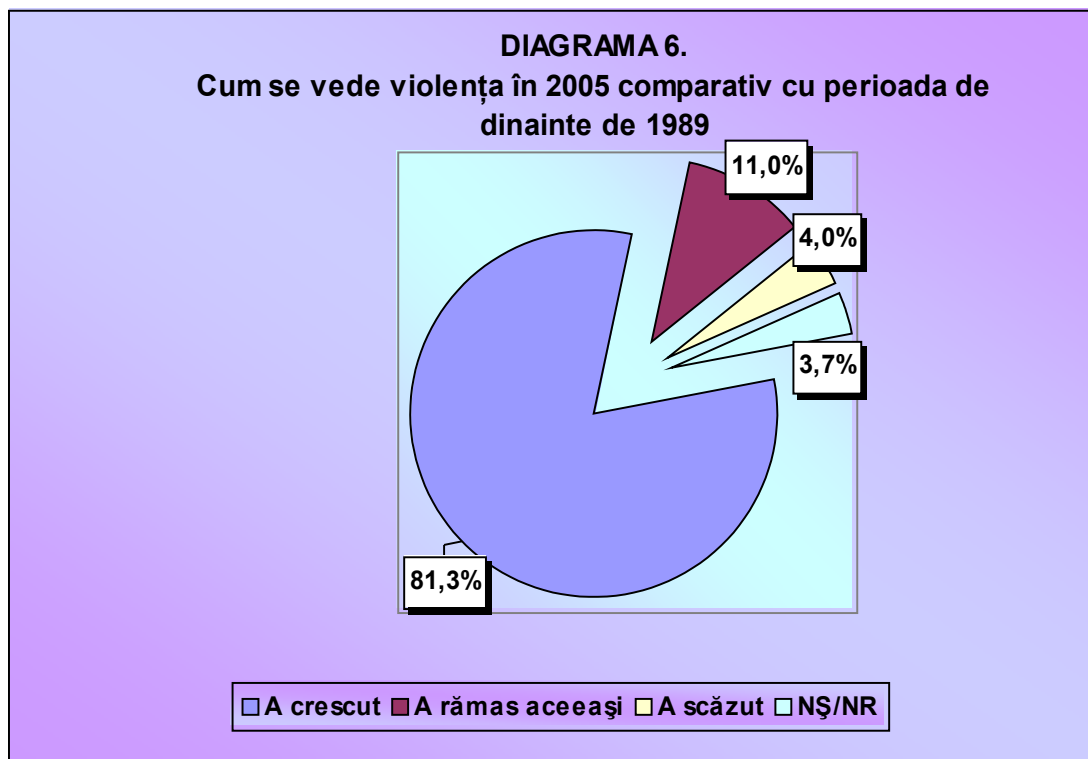
Percepția celor investigați se bazează (corelația pozitivă) pe opiniile lor în privința gravității problemelor din sectorul 2, pe secții de poliție. De aici, opinia lor că activitatea poliției este nici eficientă, nici ineficientă și implicit manifestarea scepticismului că violența poate fi redusă „într-o mică măsură și nu foarte mică măsură”, precum și a convingerii că sancțiunile aplicate până acum persoanelor care au comis acte de violență în funcție de secțiile de poliție au fost blânde și foarte blânde (vezi Diagrama 5.6).

Diagrama 5.6

3.2. Nivelul violenței între 1990 și 2005

Prin această întrebare, s-a încercat determinarea modului în care tipul și natura regimului politic pot influența diversitatea și intensitatea fenomenului de violență. Astfel, în acest demers, subiecții chestionați au fost rugați să aprecieze evoluția și dimensiunile fenomenului de violență în perioada regimului totalitar comunist comparativ cu cele atinse de acesta în perioada de după 1990 (vezi diagrama 6).

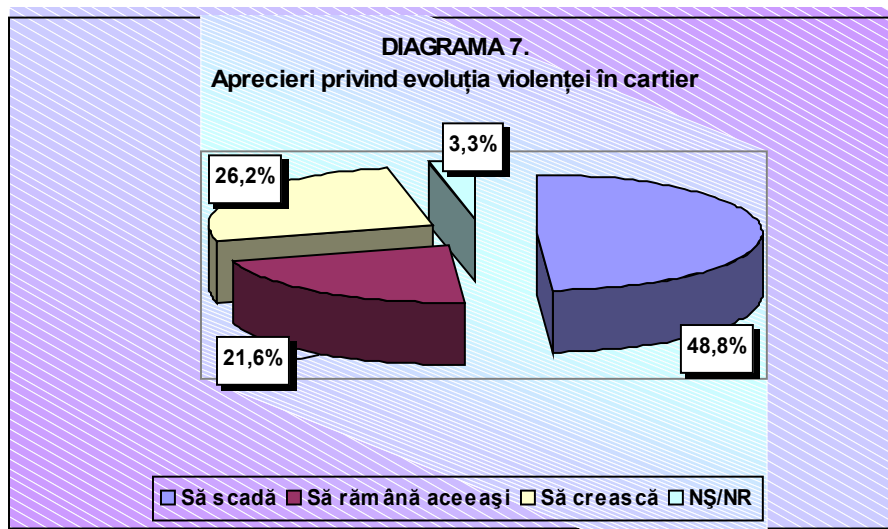

În timp ce marea majoritate a subiecților chestionați (aproximativ 81,3%) consideră că, în prezent, **intensitatea, diversitatea și amploarea fenomenului de violență depășesc cu mult nivelul optim atins de acesta în perioada regimului totalitar**, un număr mai mic de subiecți apreciază că **nivelul violenței a scăzut** comparativ cu cel din perioada regimului comunist (4,0%) sau că el **ar fi rămas constant** (11,0%). Perioada de tranziție parcursă de către societatea românească în ultimul deceniu a generat probleme sociale noi și noi tipuri de infracțiuni. Ca urmare a generalizării stării de criză, manifestată la diferite niveluri, infracționalitatea s-a amplificat pe fondul unor condiții favorizante, datorită disfuncționalității apărute în sistemul normativ și instituțional, ca urmare a pierderii legitimității autorității publice, lipsei unei asigurări eficiente a securității civice, creșterii insecurității personale³⁴

3.3. Așteptările privind evoluția nivelului de violență

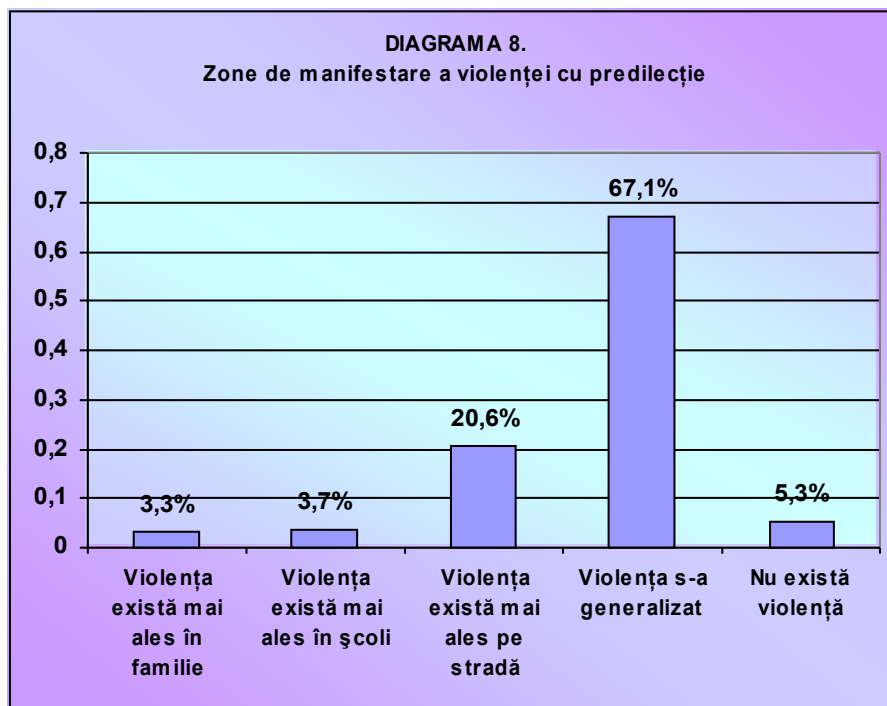
³⁴ Stănoiu, Rodica- Mihaela și Vasilescu Horia (2000). Un studiu internațional al criminalității și al victimelor. *Revista de Criminologie, Criminalistică și de Penologie*, nr.5, p.1-19. Rezultatele acestui studiu au arătat îngrijorarea firească și explicabilă în ce privește criminalitatea și problema victimelor în România și o slabă încredere în eficiența Poliției

Chiar dacă cei chestionați au avut aprecieri negative, defavorabile privind intensitatea, diversitatea și amploarea fenomenului de violență în prezent, comparativ cu perioada regimului comunist și cu opinia structurată a celor investigați (67,1%) că **violența s-a generalizat** (familie, școală, stradă), totuși aproximativ 48,8% dintre aceștia (*optimiști*) au suficiente motive, argumente să considere că, în următorii ani, nivelul fenomenului de violență va înregistra o **tendință de descreștere**, în timp ce 26,2% consideră că violența **va lua noi forme și va crește** (*pesimiști*), iar 21,6% dintre subiecți aproximează că violența **se va manifesta în aceleași limite**, va rămâne aceeași. (vezi diagrama 7)

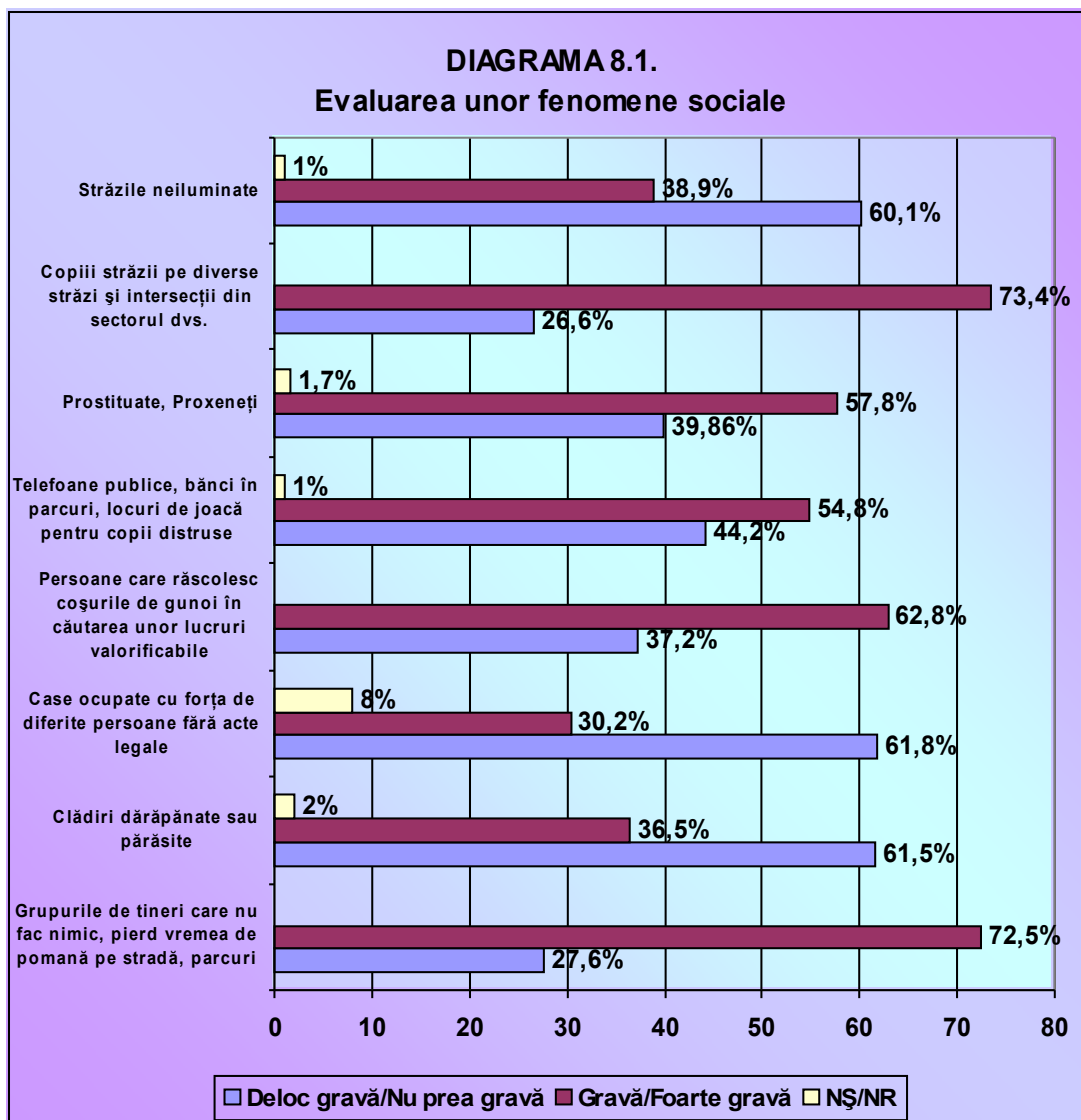
3.4. Evaluarea manifestărilor de violență la nivelul sectorului 2

Configurația opiniilor subiecților chestionați în ceea ce privește zonele predilecte de manifestare a violenței este validată de procentul ridicat (67,1%) al subiecților care apreciază că violența **s-a generalizat**. Pe locurile următoare, la mare distanță, ca pondere, se află aprecierea că **violența există mai ales pe stradă** (20,6%) urmată, ca valoare procentuală, de aprecierea că aceasta se manifestă **mai ales în școli** (3,7%) și **în familie** (3,3%). Un procent de 5,3% dintre subiecții chestionați apreciază că **nu există violență**. (vezi diagrama 8)

3.5. Opinii privind gradul de gravitate a problemelor sociale din sectorul 2

Dintre cele 8 probleme sociale prezentate subiecților pentru a-și spune părerea despre gradul lor de gravitate, **prezența unor copii ai străzii pe diverse străzi și intersecții ale sectorului 2** ocupă primul loc, o proporție cumulată de 73,4% dintre cei chestionați apreciind că acest fenomen social reprezintă o problemă „gravă și foarte gravă” în ansamblul problemelor sociale cu care se confruntă populația sectorului în momentul aplicării anchetei (vezi diagrama 8.1.).

Pe locul imediat următor ca pondere se situează ca problemă socială „**gravă și foarte gravă**”, existența „**grupurilor de tineri care nu fac nimic, pierd vremea de pomană pe stradă, parcuri**” (72,5%). În cazul celor două probleme sociale există un consens al populației chestionate cu privire la gradul lor de gravitate, subiecții fiind preocupați și chiar îngrijorați, în primul rând de această stare de lucruri, efect al nivelului social și economic și al absenței unui sistem educațional eficient. Pe locurile imediat următoare, în privința aprecierilor legate de gravitatea altor probleme sociale, se situează „**persoane care răscolesc coșurile de gunoi în căutarea unor lucruri valorificabile**”(62,8%),

„prostitute, proxeneți”(57,8%), vandalism – „telefoane publice, bănci în parcuri, locuri de joacă pentru copii distruse” (54,8%).

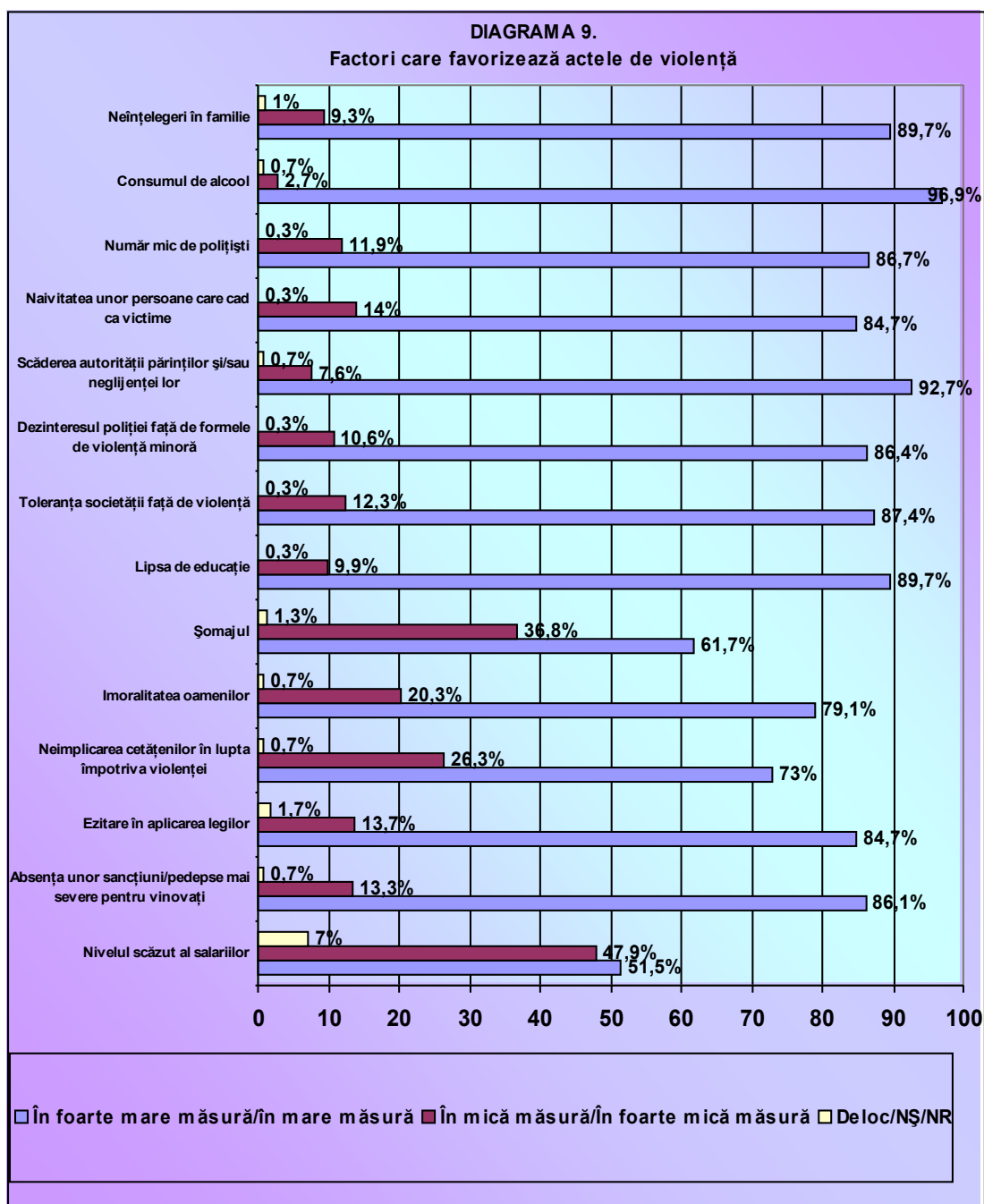
„Străzile neiluminate” (38,9%) alături de existența unor **„clădiri dărăpănate sau părăsite” (36,5%)** și **„case ocupate cu forța de diferite persoane fără acte legale” (30,2%)** ocupă pozițiile ultime (opțiuni nestructurate), subiecții apreciind că ele reprezintă probleme sociale *„grave și foarte grave”*, procentul mai mic putând fi explicat prin aceea că, în ultimii ani, primăria s-a ocupat într-o măsură mai mare de rezolvarea acestor probleme.

4. Principalele cauze și efecte ale violenței.

4.1. Factorii care favorizează actele de violență

Principalii factori care favorizează actele de violență, percepuți ca atare *„în mare măsură și în foarte mare măsură”* de către subiecții investigați sunt următorii : **consumul de alcool** (96,9% dintre subiecți au considerat acest factor ca fiind cea mai importantă cauză a fenomenului de violență), **scăderea autorității părinților și/sau a neglijenței lor** (89,7%), **toleranța societății față de violență** (87,4%), **numărul mic de polițiști** (86,7%), **dezinteresul poliției față de formele de violență minoră** (86,4%), **absența unor sancțiuni, pedepse mai severe pentru vinovați** (86,1%), **ezitarea în aplicarea legilor și naivitatea unor persoane care cad victime** (84,7%)

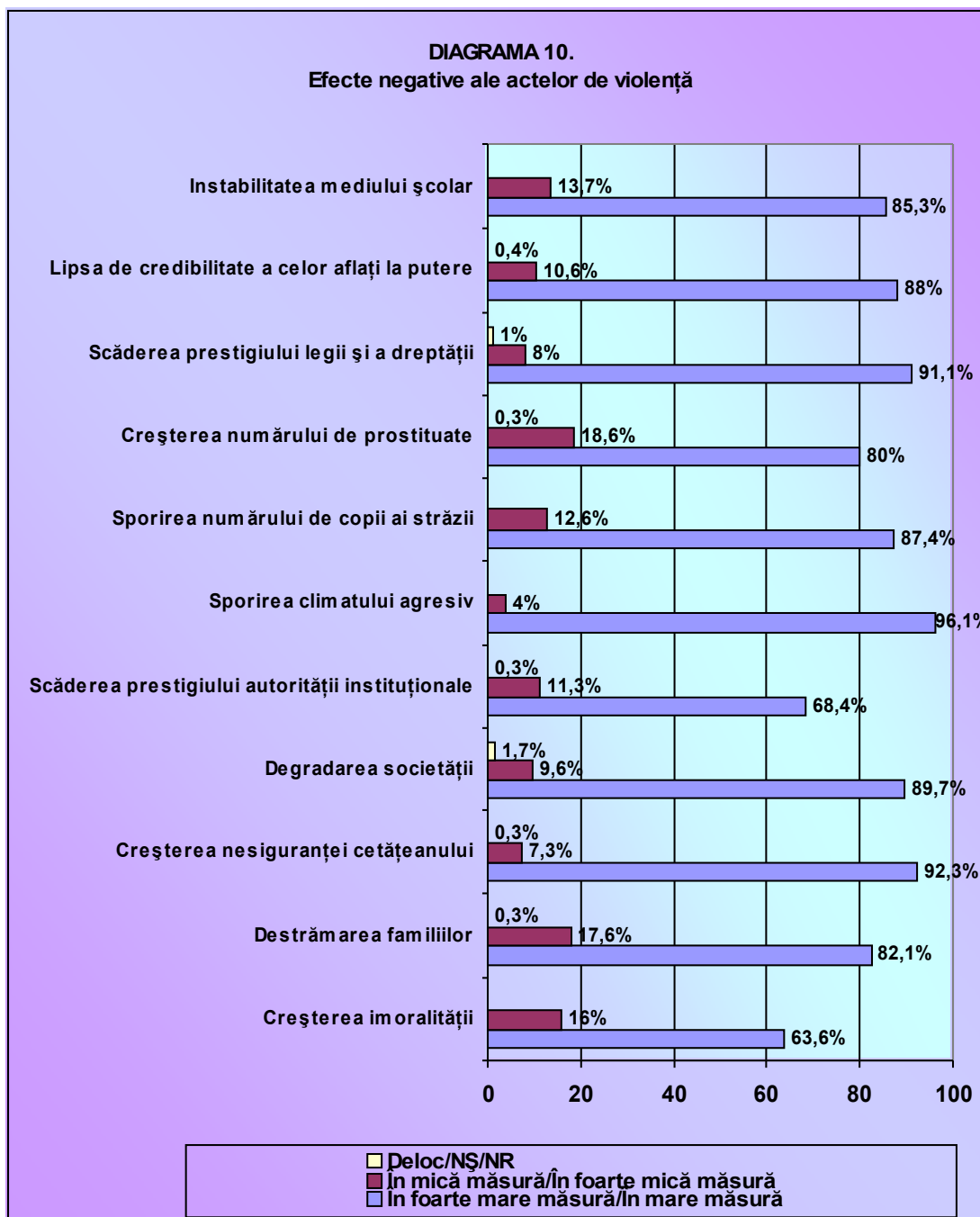
Între alți factori considerați la fel de importanți în ceea ce privește favorizarea actelor de violență, dar care prezintă ponderi situate între valorile de 51,5% - 79,1% pot fi menționați: imoralitatea oamenilor (79,1%), neimplicarea cetățenilor în lupta împotriva violenței (73%), șomajul (61,7%) și nivelul scăzut al salariilor (51,5%). (vezi diagrama 9)

4.2. Efectele violenței

În ceea ce privește cele mai importante efecte ale violenței (*în mare măsură și în foarte mare măsură*) considerate de către subiecții investigați, acestea sunt următoarele : **sporirea climatului agresiv** (96,1%), **creșterea nesiguranței cetățeanului** (92,3%), **scăderea prestigiului legii și dreptății** (91,1%), **degradarea societății** (89,7%), **lipsa de credibilitate a celor aflați la putere** (88%), **sporirea numărului de copii ai străzii** (87,4%), **instabilitatea mediului școlar** (85,3%), **destrămarea familiilor** (82,1%) și **creșterea numărului de prostituate** (80%).

Efecte ale violenței cu pondere relativ mai scăzută decât precedentele, în opinia celor investigați sunt: **scăderea prestigiului autorității instituționale** (68,4%) și **creșterea imoralității** (63,6%). (vezi diagrama 10).

Efectele violenței în opinia subiecților investigați în funcție de nivelul de instrucție:

Cei mai mulți dintre subiecții cu un **nivel de instrucție mediu** (liceu terminat și studii postliceale) enumeră între efectele imediate ale violenței următoarele : **sporirea climatului agresiv** (42,33%), **creșterea nesiguranței cetățeanului** (37,66%), **scăderea prestigiului autorității instituționale**

(36,33%), **scăderea prestigiului legii și dreptății** (36,33%), **degradarea societății** (36%,) **destrămarea familiilor** (33,66%), (vezi diagramele 10-1a, 10 – 2a, 10 – 3a, 10 – 4a, 10 – 5a, 10 – 6a), comparativ cu cei cu studii școală generală + fără școală (sporirea climatului agresiv – 28,66%, creșterea nesiguranței cetățeanului – 29,33%, scăderea prestigiului autorității instituționale – 28%, scăderea prestigiului legii și dreptății – 4,03%, degradarea societății – 28,33%, destrămarea familiilor – 26,66%. Se poate spune dacă nivelul de instrucție influențează modul de a percepe efectele violenței? Sau nu?.

Diagrama 10 – 1 a

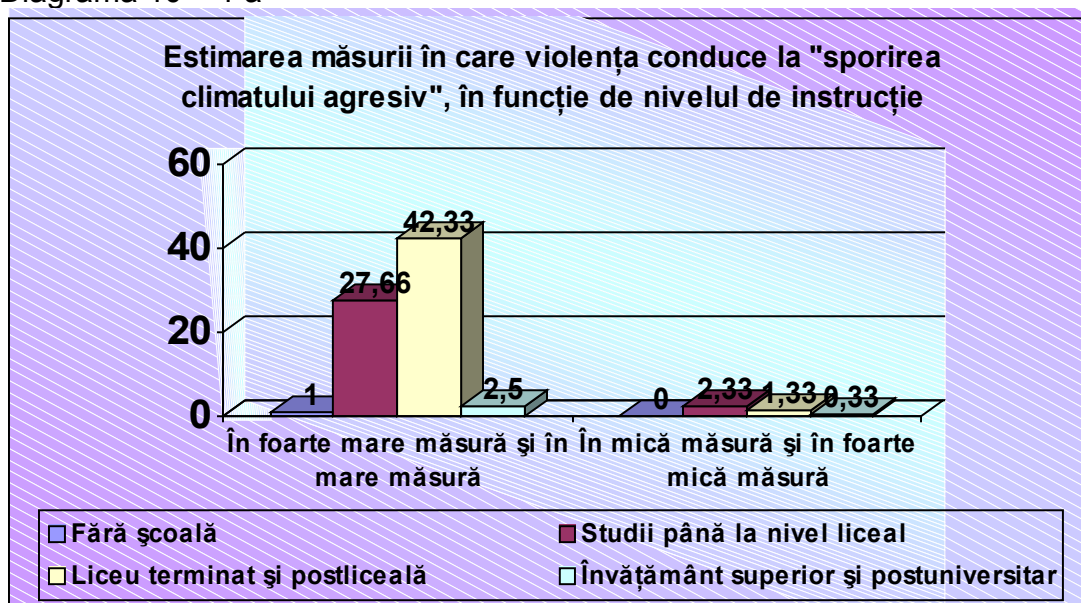

Diagrama 10 – 2 a

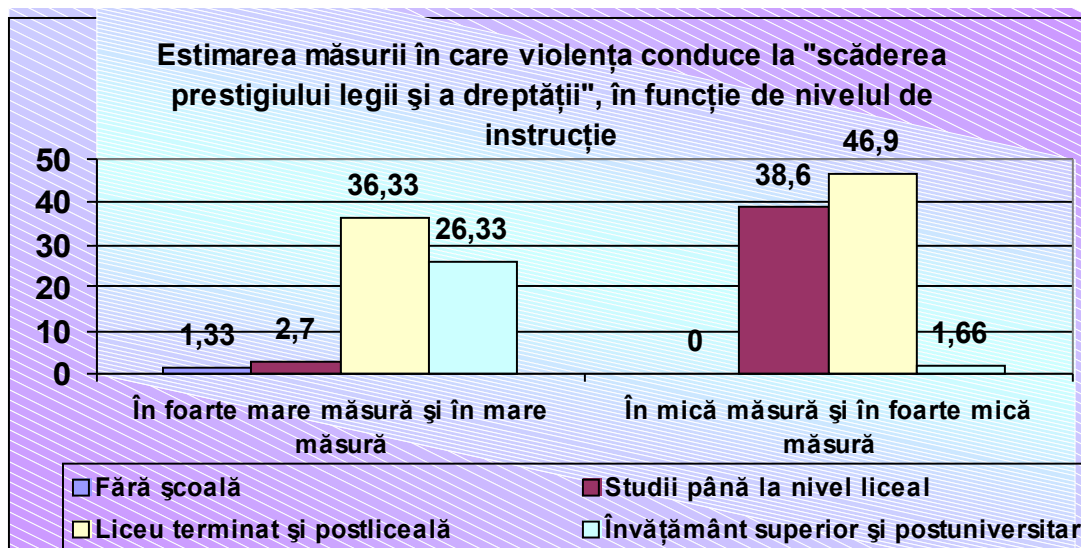

Diagrama 10 – 3 a

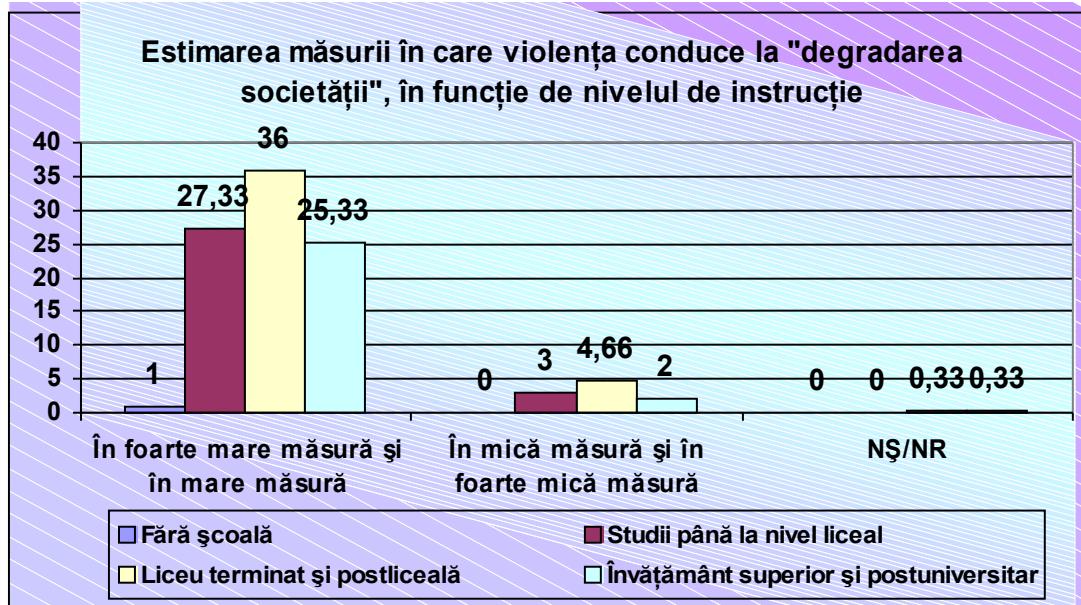

Diagrama 10 – 4 a

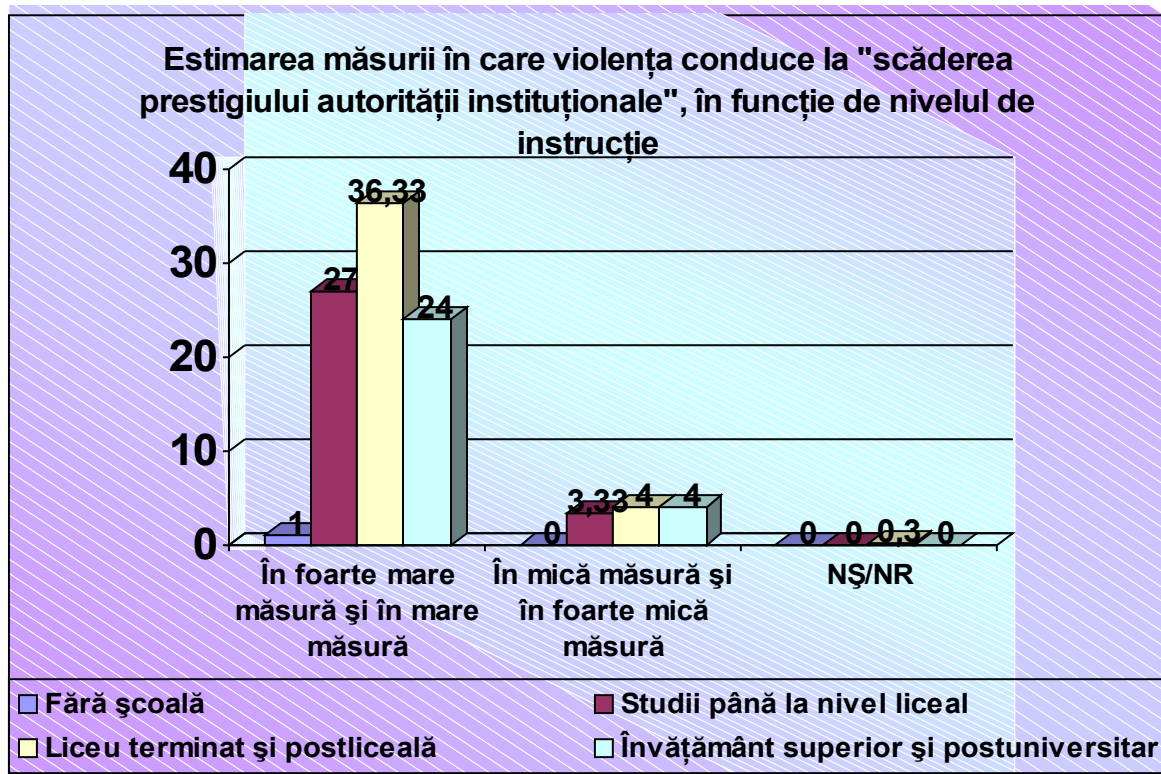

Diagrama 10 – 5 a

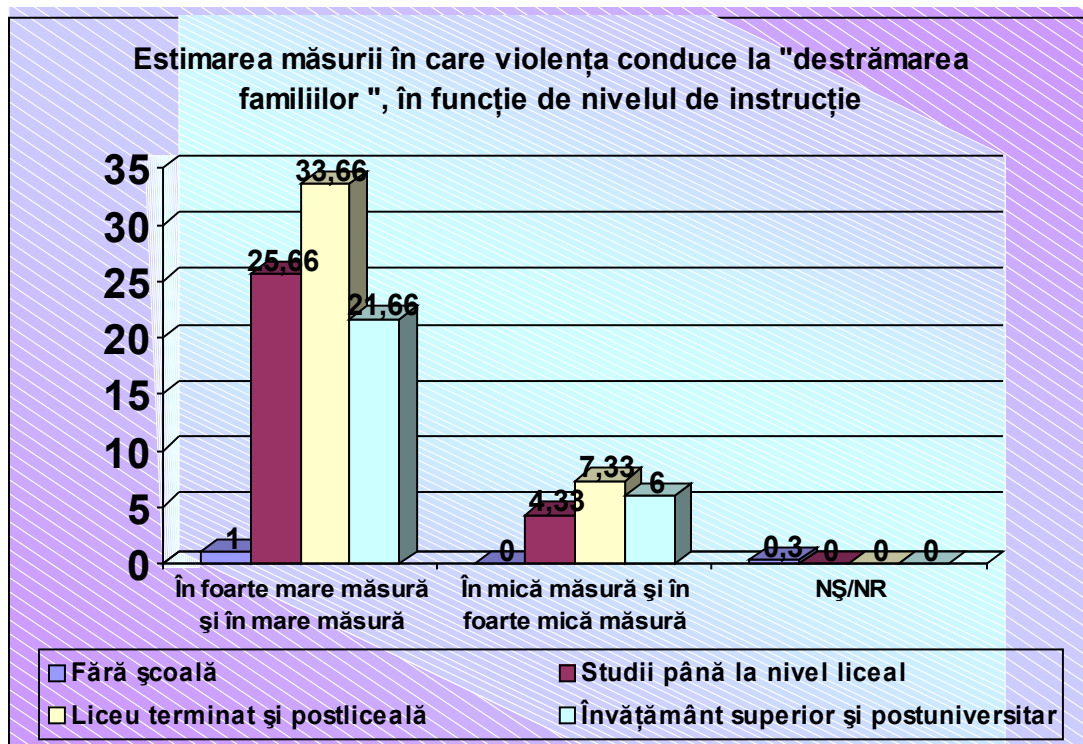

Diagrama 10 – 6 a

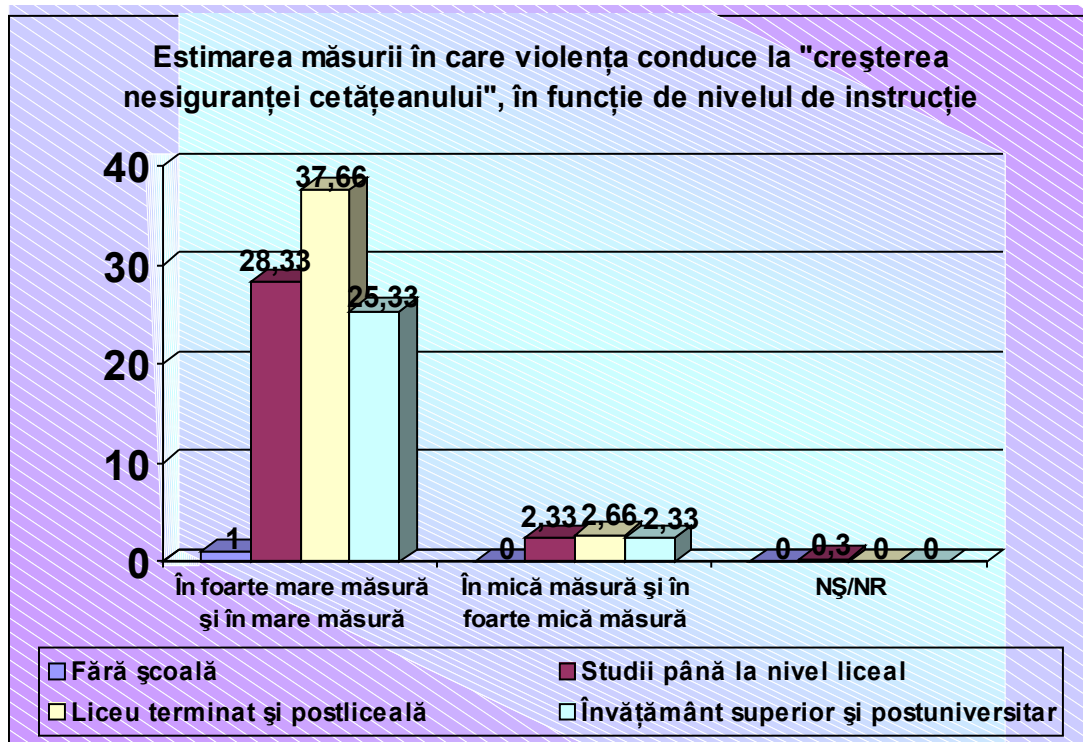
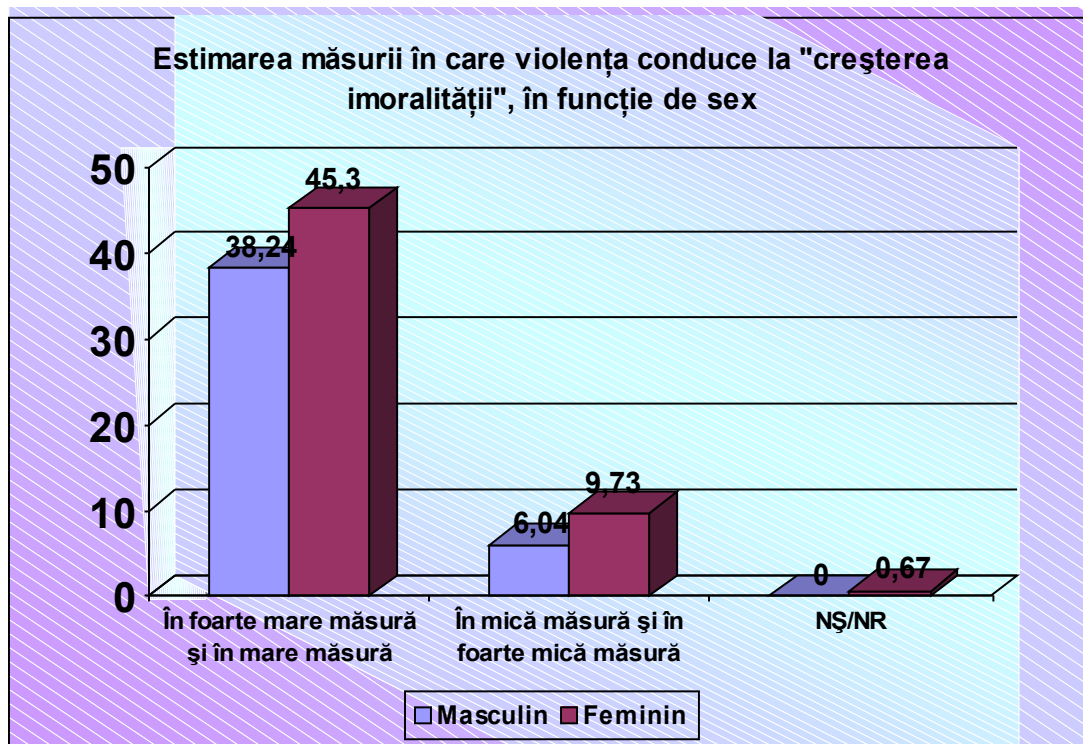

Diagrama 10 – 7 a

Analiza opiniei subiecților bărbați și femei relevă faptul că femeile consideră într-o proporție mai mare (de exemplu în cazul estimărilor măsurii în care violența conduce la „creșterea imoralității”, în funcție de sex) că violența conduce la creșterea imoralității „în foarte mare măsură și mare măsură” (45,3%) comparativ cu subiecții bărbați (38,24%) (vezi Diagrama 10 – 7a). Această diferență s-ar datora, credem, faptului că subiecții femei percep gravitatea fenomenului de violență într-o proporție mai mare decât bărbații (vezi diagrama 5.1), personalității specifice sexului feminin (sensibilitate, fragilitate, nevoia de protecție), precum și rolului pe care femeia îl are în educația copiilor în transmiterea normelor și valorilor sociale și culturale, etc.

Cu excepția grupei de vârstă mai mică de 29 de ani care apreciază într-o proporție mai mică că violența conduce la anumite efecte negative, celelalte grupe de vârstă, matură (între 30 – 54 de ani) și vârstnice (peste 54 de ani), dețin ponderi mai ridicate și relativ asemănătoare în privința estimării măsurii în care violența conduce la efecte negative. **În concluzie, cu cât subiecții investigați sunt mai în vârstă, cu atât ei percep mai acut eventualele efecte negative pe**

care violența le-ar putea produce la nivel social, personal și comunitar (vezi diagramele 10 – 1b, 10 – 2b, 10 – 3b, 10 – 4b, 10 – 5b, 10 – 6b, 10 – 7b). De ce?. Poate pentru că cei de vârstă a treia intră în categoria de risc crescut de victimizare, iar cei între 30 – 54 de ani fac parte din categoria activă a populației, mai implicată, ocupată, circulă mai mult fiind astfel mai expusă decât cei care stau mai mult în casă.

Diagrama 10 – 1 b

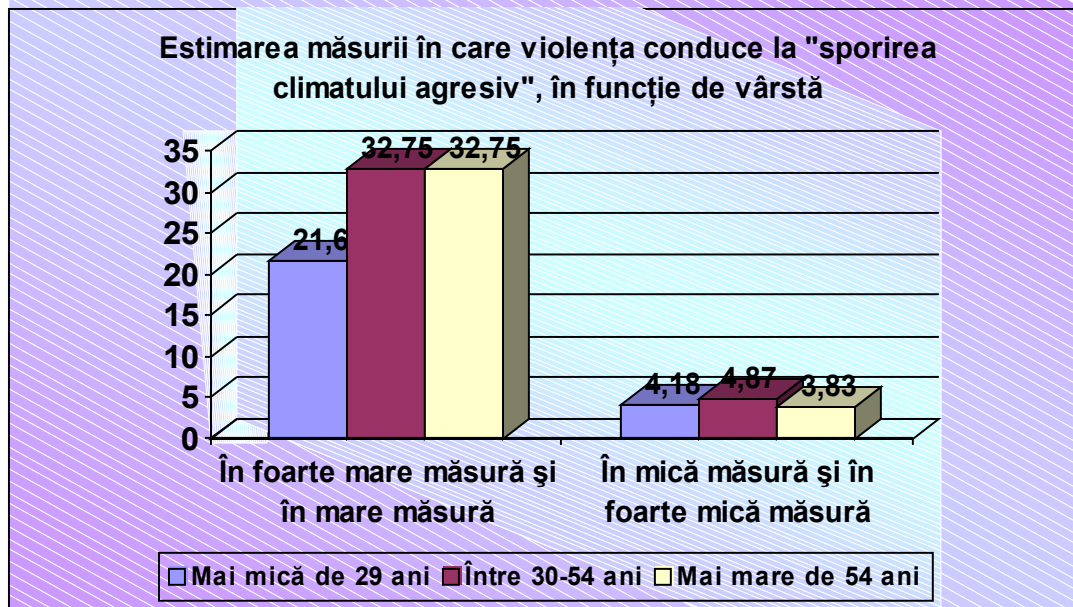

Diagrama 10 – 2 b

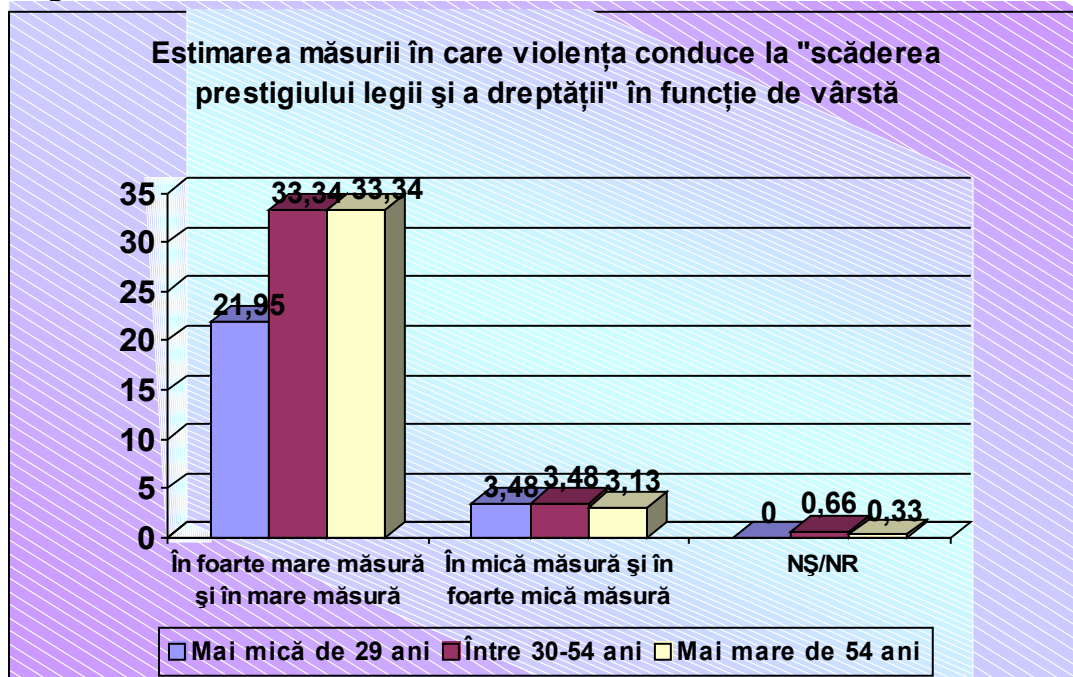

Diagrama 10 – 3 b

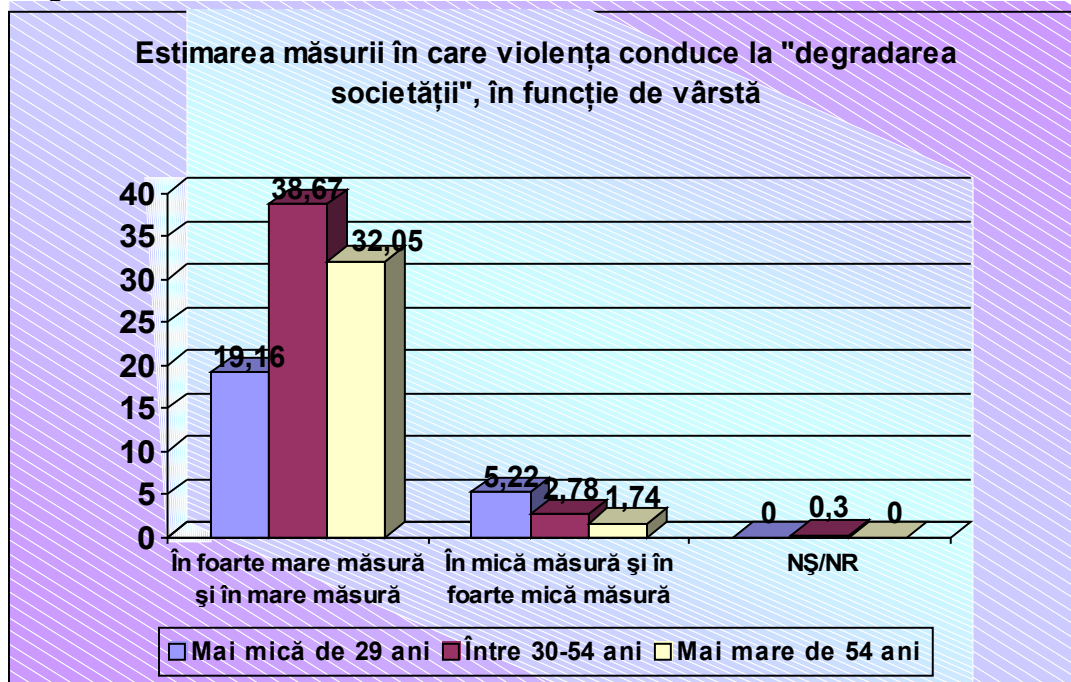

Diagrama 10 – 4 b

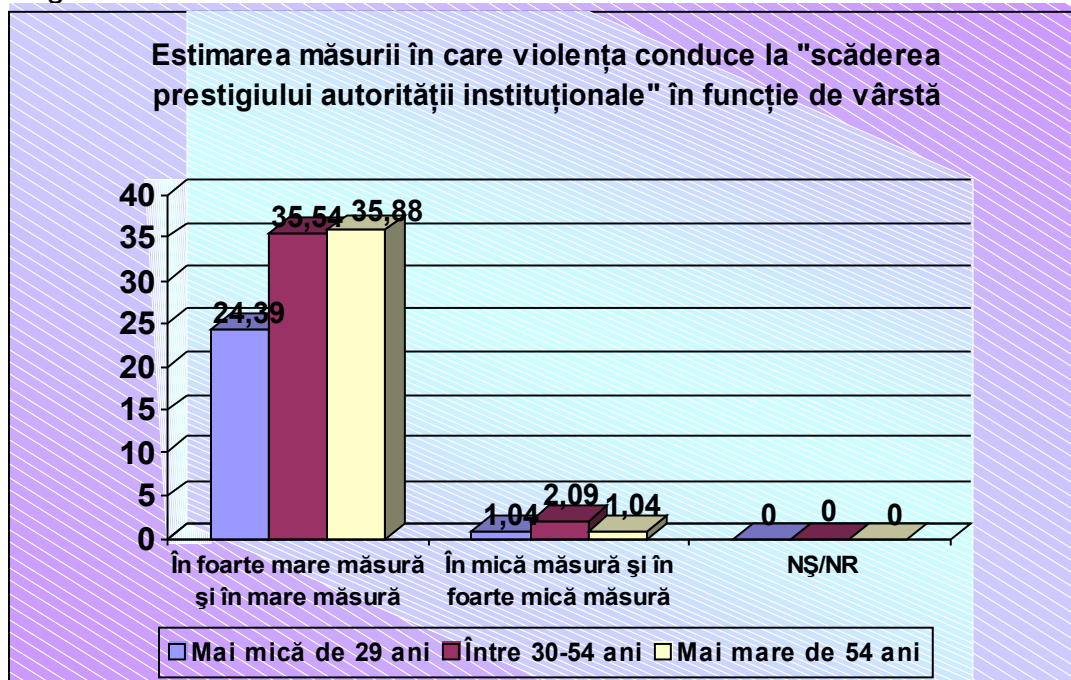

Diagrama 10 – 5 b

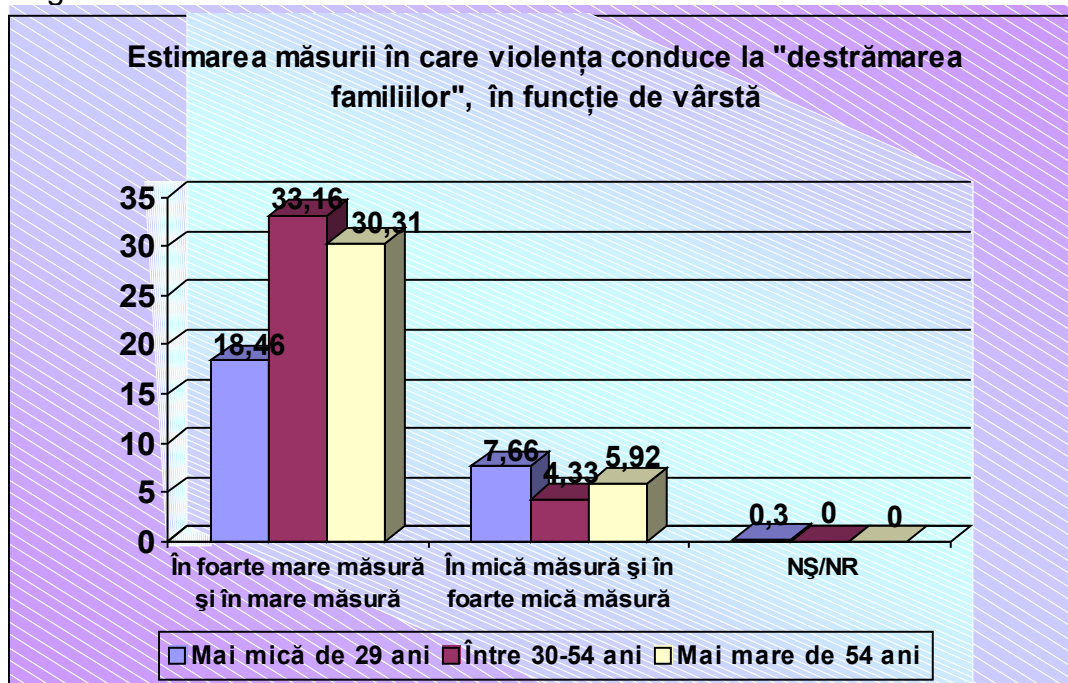

Diagrama 10 – 6 b

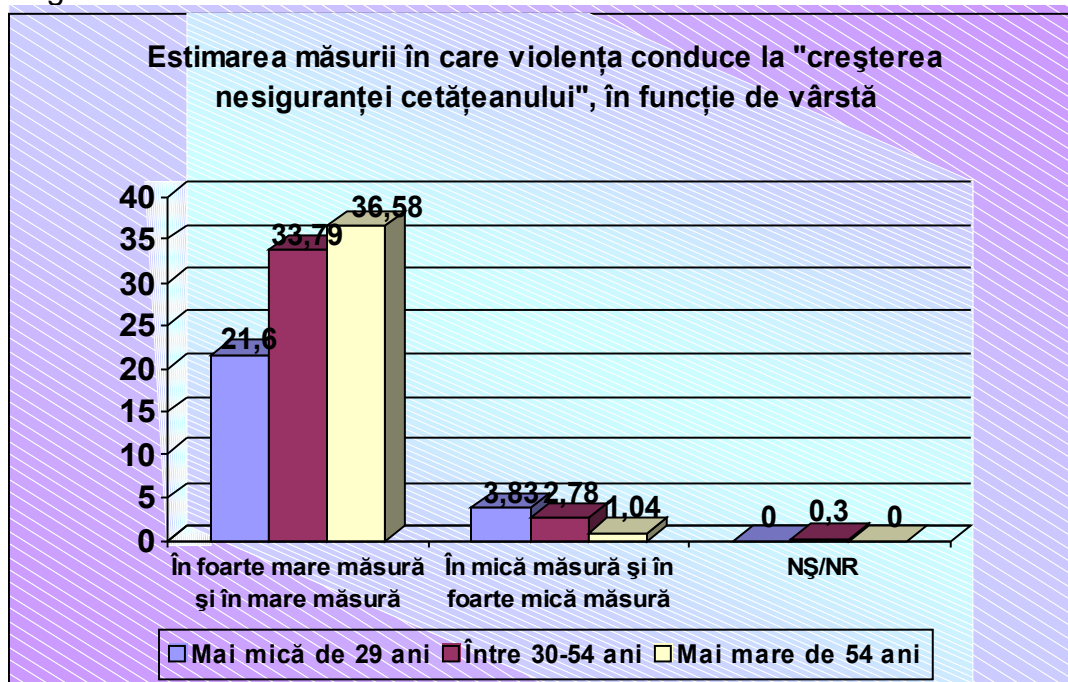
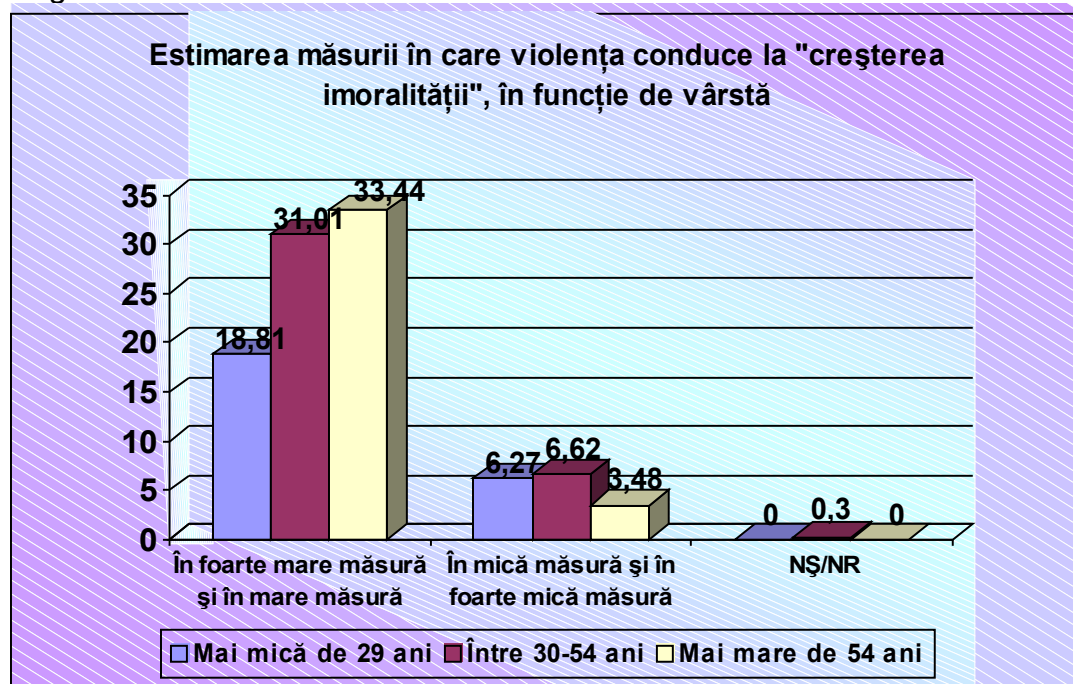

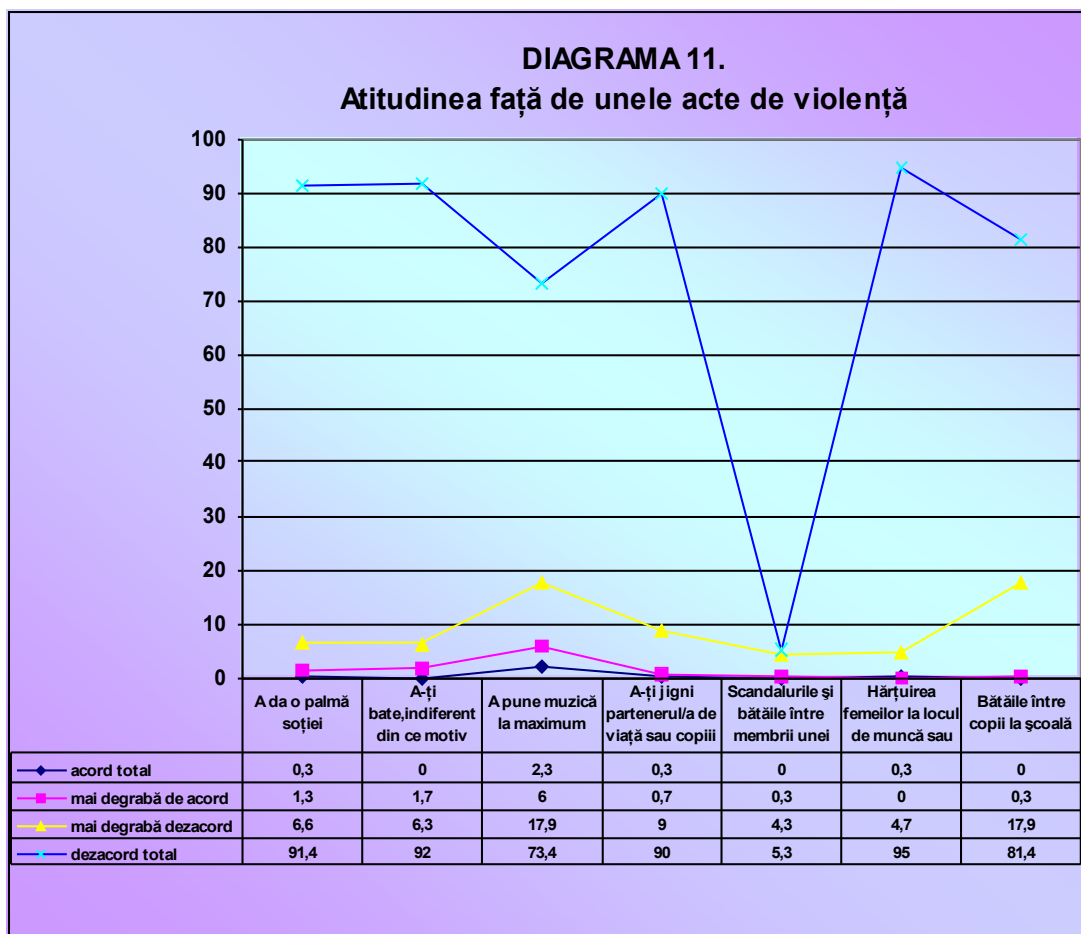
Diagrama 10 – 7 b

5. Atitudinile cetățenilor față de actele de violență

5.1. Măsura în care anumite acte de violență sunt tolerate sau nu

Prin acest item, am urmărit să surprindem atitudinea subiecților chestionați față de unele acte de violență. Am evaluat gradul în care subiecții sunt sau nu de acord cu afirmațiile din întrebarea noastră cu ajutorul unei scale de atitudini. Răspunsurile acestora exprimă dezacordul total față de actele de violență din structura întrebării. Ponderea atitudinilor (*dezacord total*) este următoarea : 95% dintre cei chestionați sunt într-o proporție covârșitoare **împotriva hărțuirii femeilor la locul de muncă sau pe stradă**, 92% nu sunt de acord cu „**a-ți bate indiferent din ce motiv copii**”, în timp ce 91,4% nu acceptă „**a da o palmă soției**”, iar 90% dintre cei chestionați dezaprobă actul de „**a-ți jigni partenerul(a) de viață sau copiii**”. Dintre alte acte, considerate neacceptate de cei investigați, cu valori cuprinse între 73,4% și 81,4% sunt „**bătăile între copii la școală**” (81,4%), respectiv „**a pune muzica la maximum**” (73,4%). Foarte îndepărtată ca opinie, este **neacceptarea scandalurilor și bătailor între membrii unei familii** (5,3%) (vezi diagrama 11).

Prin urmare, subiecții investigați nu sunt de acord în majoritate covârșitoare cu nici o formă de violență, fie ea violență fizică sau verbală împotriva femeii și a copiilor, violență școlară, violență intrafamilială (importanța acordată mediului privat).

În ceea ce privește atitudinea față de faptele de violență domestică, respectiv agresarea fizică a partenerii de viață și a copiilor, subiecții investigați au răspuns diferit în funcție de sex, vârstă și nivel de instrucție: femeile sunt în proporție mai mare împotriva acestor fapte (55,03% față de 42,95% bărbați și 54,02% față de 43,95%), subiecții cu vârste cuprinse între 30 – 54 ani și peste 54 (73,16 % și 70,73%), precum și absolvenți de liceu/școală postliceală și învățământul universitar (67,33% și 70,66%). Prin urmare, factorul sex, vârstă și nivel de instrucție influențează acordul sau dezacordul privind cele două fapte de violență domestică (vezi diagramele 11-1 a, 11-1 b, 11-1 c și 11-2a, 11- 2 b,

11- 2 c). De ce femeile sunt mai vehement împotriva violenței domestice? Poate pentru că ele sunt preponderent victime ale acestei forme de violență sau din solidaritate cu victimele femeii. Interesant și faptul că procentul bărbaților care nu sunt de acord cu aceste forme de violență împotriva femeii și copilului este destul de mare, indiferent de instrucție și vârstă. Să fie oare o tendință de schimbare a mentalității, o tendință de erodare a societății de tip patriarhal, un efect al activităților O.N.G., a legii nr.217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, a mass media, dezirabilității sociale, conformismului față de chestionar, operatorul de anchetă?

Diagrama11 – 1 a

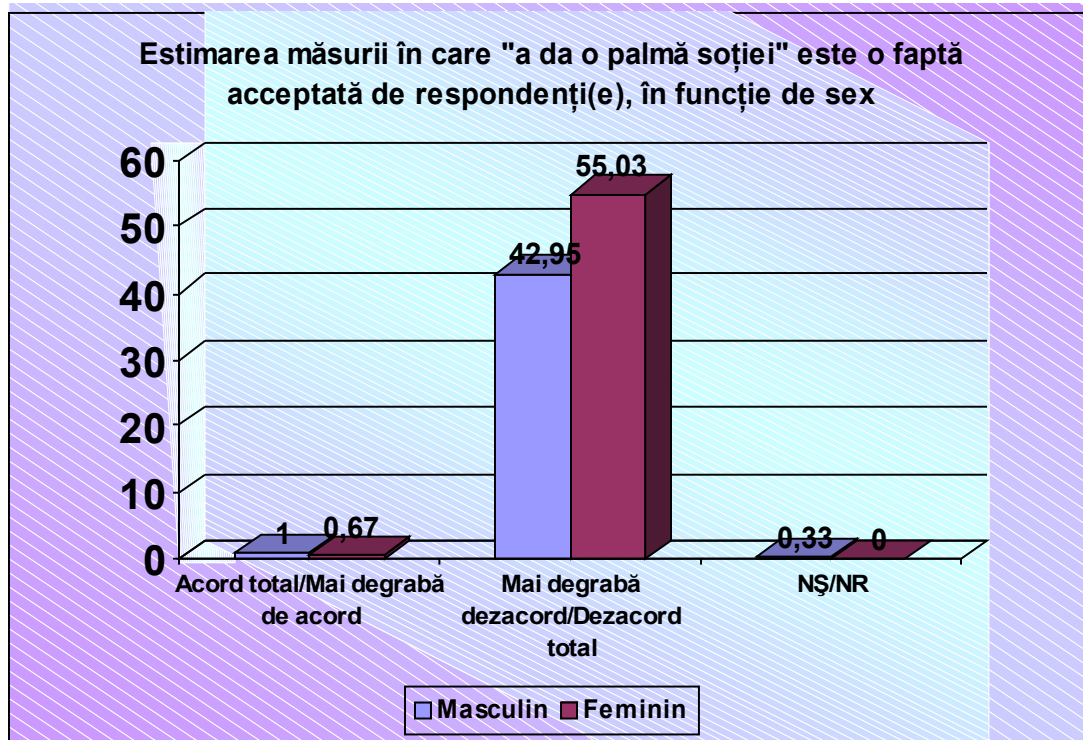

Diagrama11 – 1 b

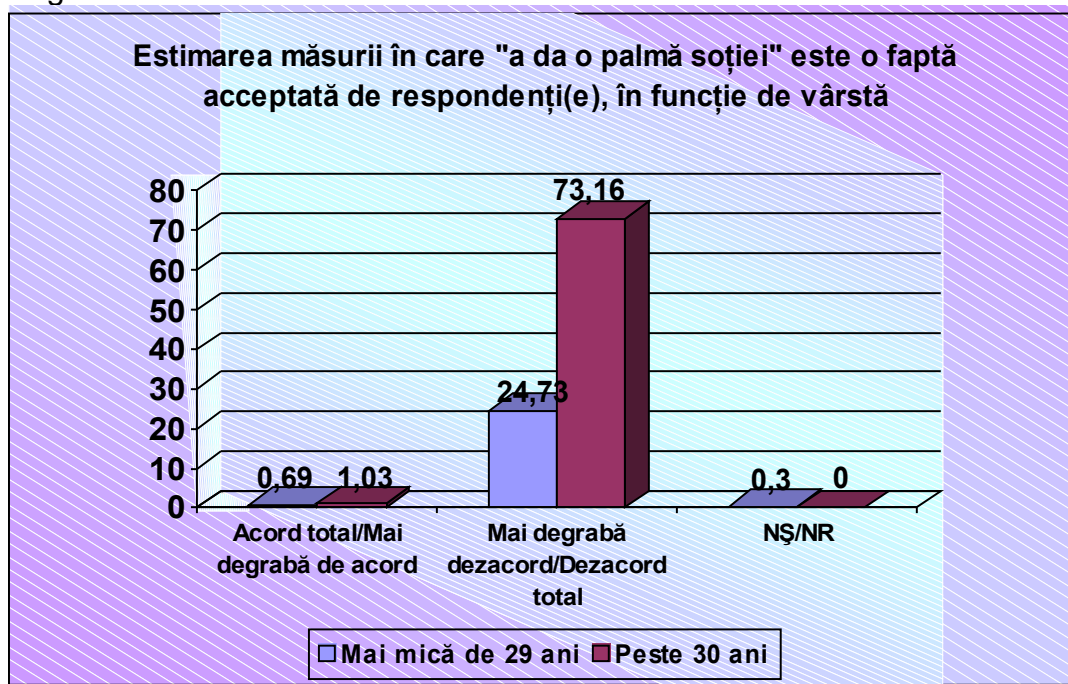

Diagrama 11 – 1 c

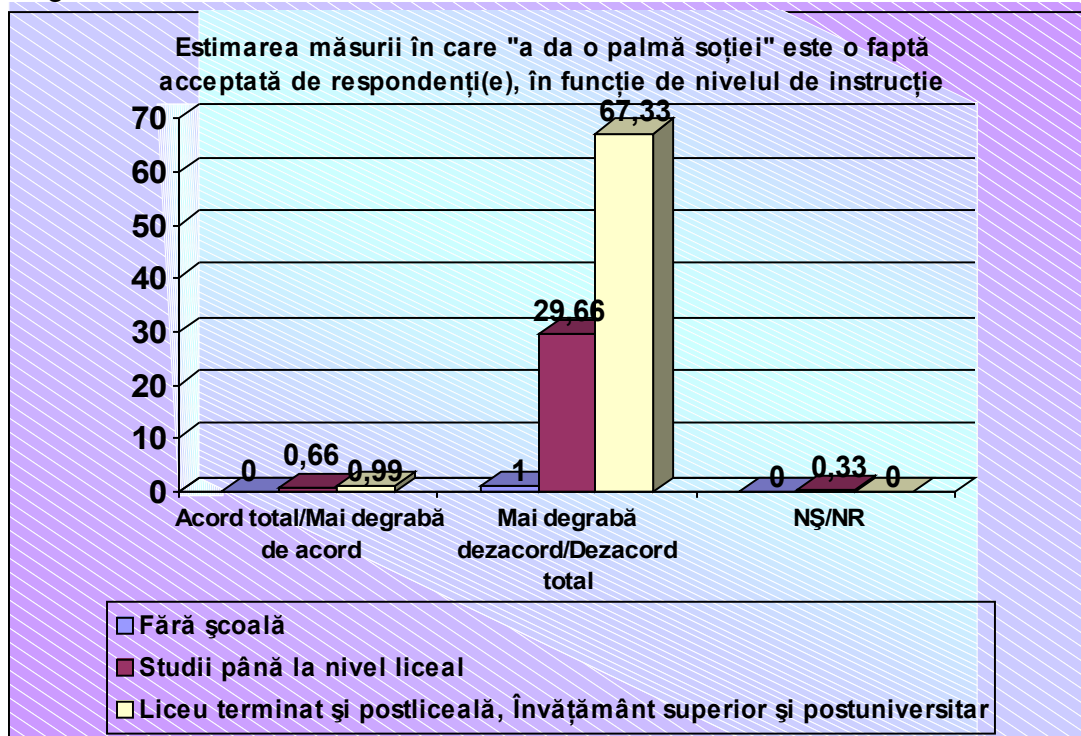

Diagrama 11 – 2 a

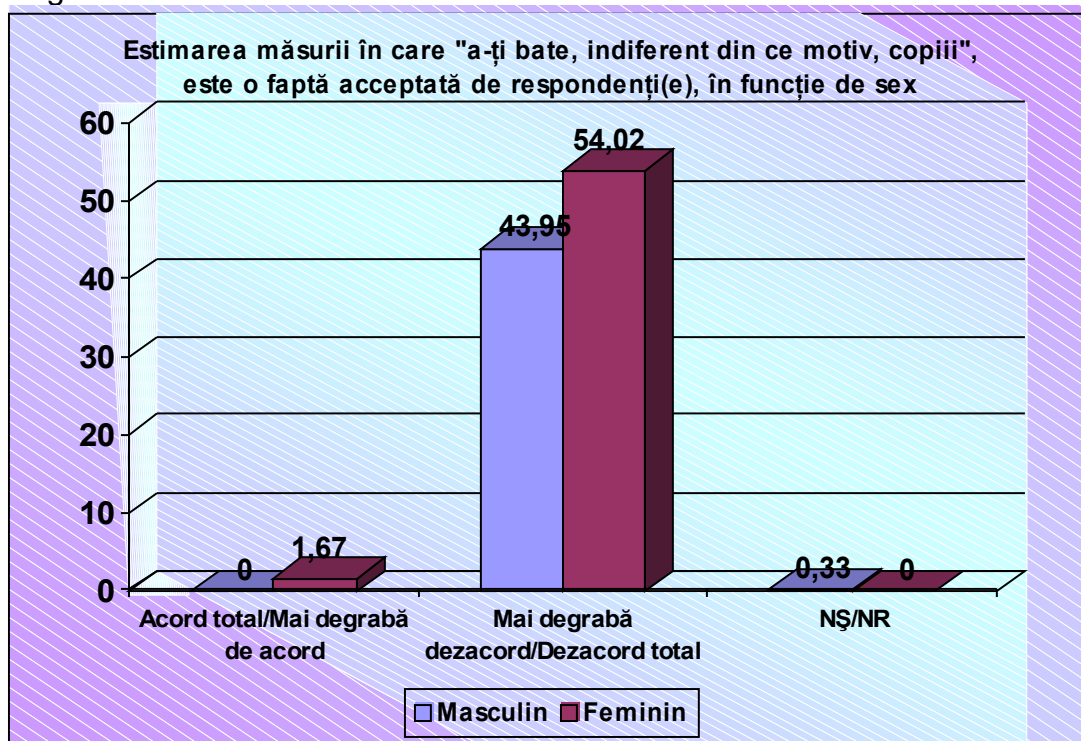

Diagrama 11 – 2 b

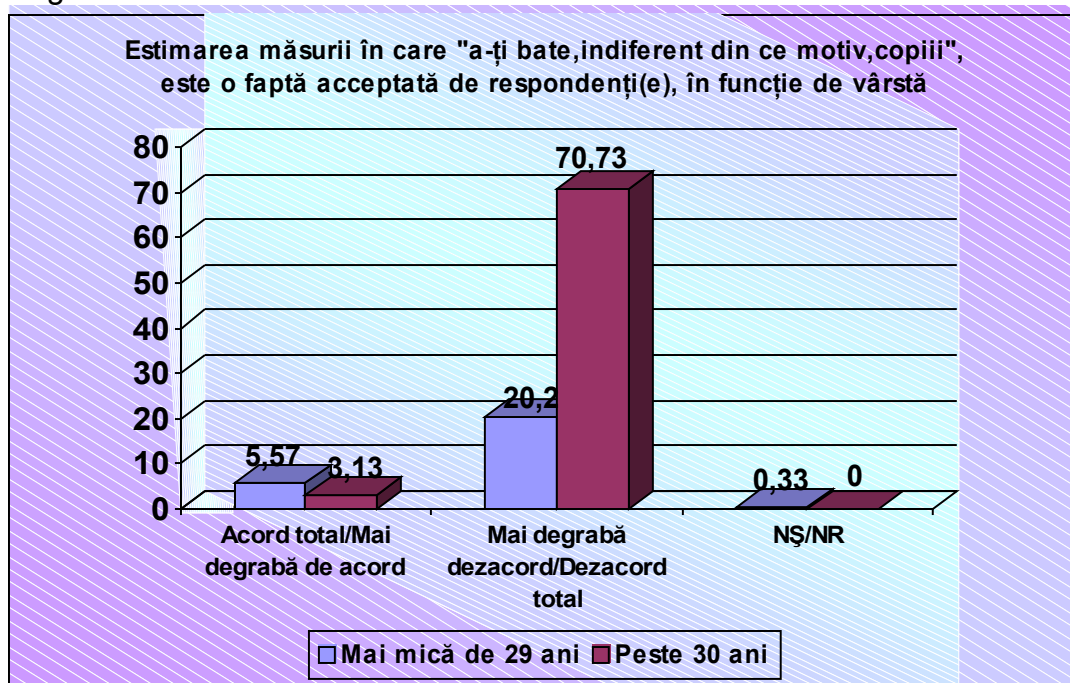
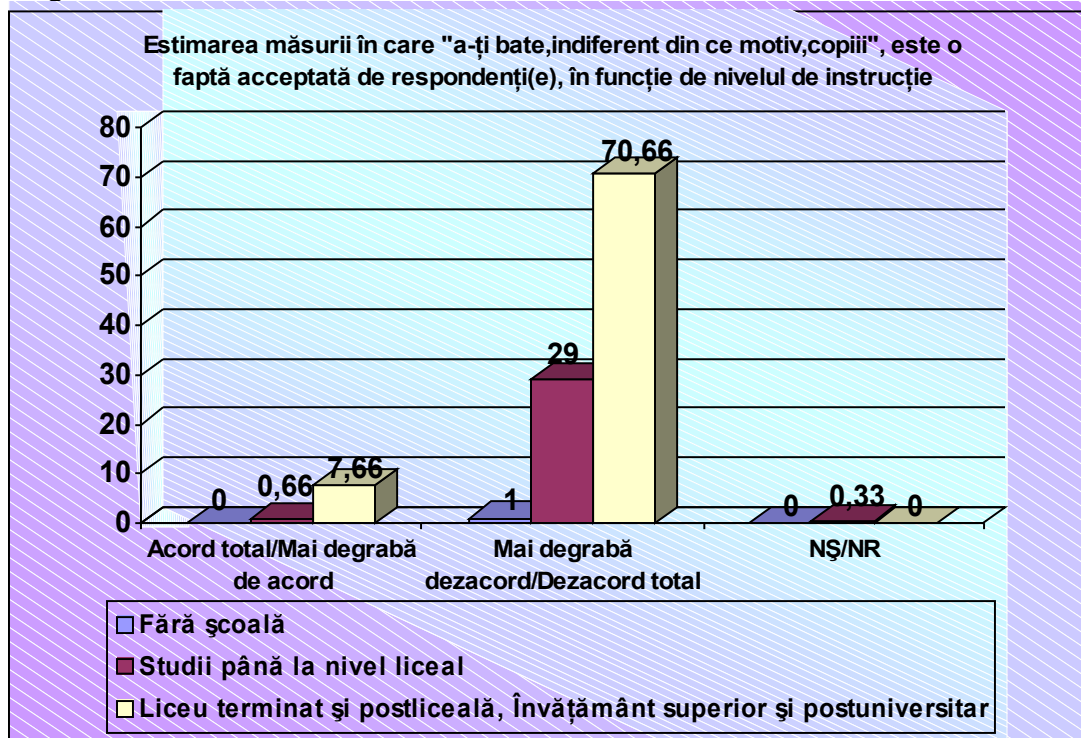

Diagrama 11-2 c

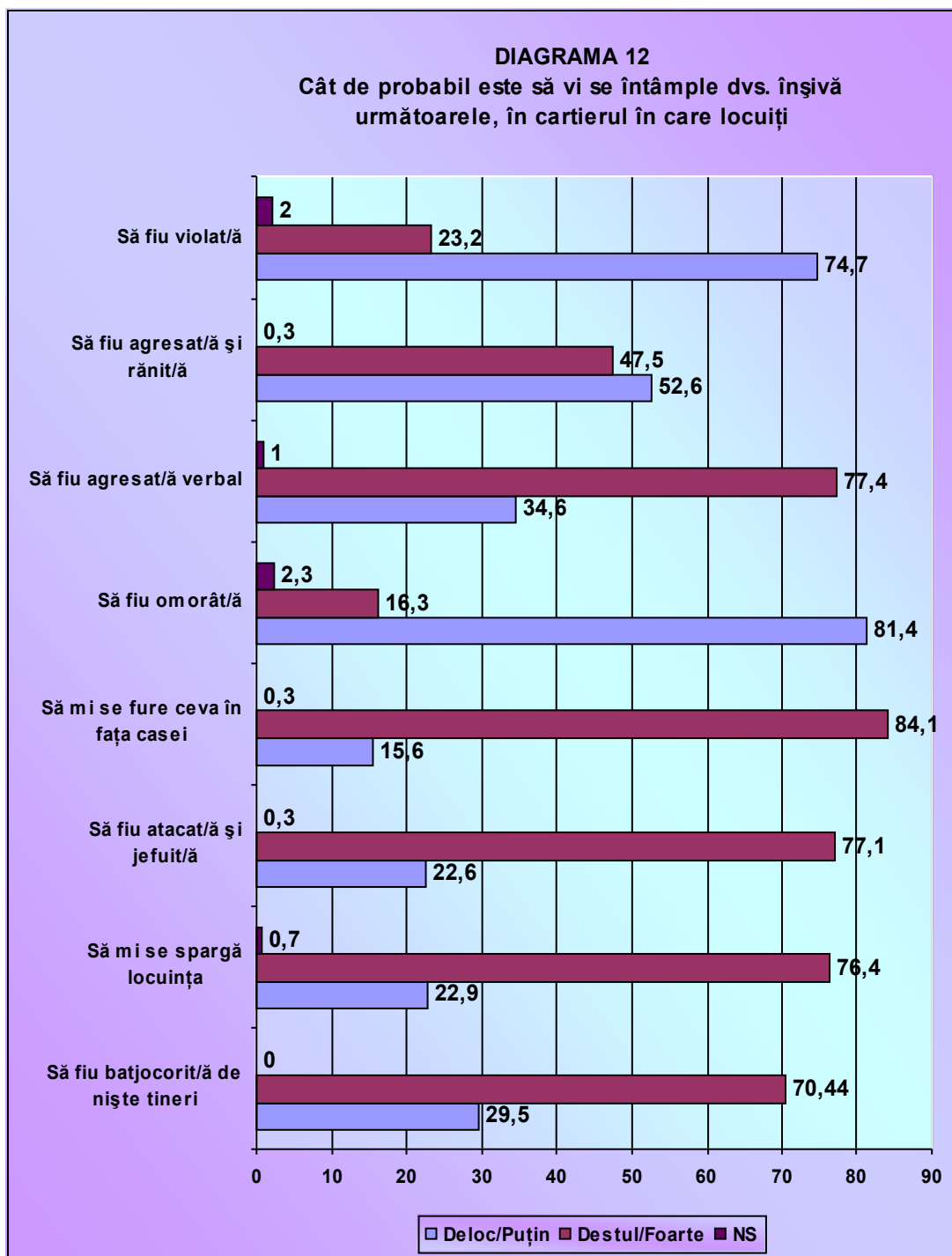
6. Sentimentul de siguranță în fața violenței.

6.1. Estimarea probabilității ca anumite acte de violență să li se întâmple subiecților

La această întrebare, subiecților li s-a cerut să răspundă cu privire la temerile lor față de probabilitatea de a fi ei înșiși victime ale unor acte de violență. Pe primul loc, ca pondere în opinia subiecților (*destul și foarte*), se află probabilitatea de **a i se fura ceva în fața casei** (84,1%). Pe locurile următoare, ca valoare opțională (*destul și foarte*) se află posibilitatea să fie **agresați verbal** (77,4%), **să fie tâlhăriți** (77,1%), **să li se spargă locuința** (76,4%) și **să fie batjocoriți de niște tineri** (70,44%).

Procentele cu valori opționale mari, relevă fricile acestora, sentimentul de nesiguranță de care sunt dominați, faptul că „*violența a scăpat de sub control*” iar cei responsabili cu controlul și prevenirea ei dovedesc incapacitate în această direcție.

Subiecții opinează că **în orice moment există probabilitatea** să li se întâmple astfel de acte (chiar și în fața casei 84,1%). Ei sunt revoltați totodată de atitudinea tinerilor, absența educației acestora, de prezența la acest segment de vârstă a unor atitudini și comportamente indezirabile. Aproximativ 70,44% din cei chestionați sunt de părere că, în orice moment, pot fi batjocoriți de tineri, pot fi victimele actelor lor reprobabile, injurioase. Mult mai îndepărtate, ca pondere opțională, sunt aprecierile celor chestionați față de probabilitatea de a li se întâmpla în cartierul în care locuiesc următoarele acte: **să fie agresat(ă) și rănit(ă)** – 47,5%. Acest procent relevă situația gravă, nivelul ridicat la care a ajuns violența în percepția subiecților, aproape jumătate dintre cei chestionați trăind cu această frică, temere, cu efecte negative asupra sănătății lor bio psiho sociale. S-ar putea ca acest fapt să fie cauzat și de influența mass-media. Urmează, cu pondere opțională mai mică, probabilitatea de a fi **omorât(ă)** (16,3%), de a fi **violat(ă)** (23,2%). În condițiile în care 55,7% dintre cei chestionați reprezintă subiecți de sex feminin, proporția de 23,2% a celor care consideră că există probabilitatea să fie violați este mare. (vezi diagrama 12).

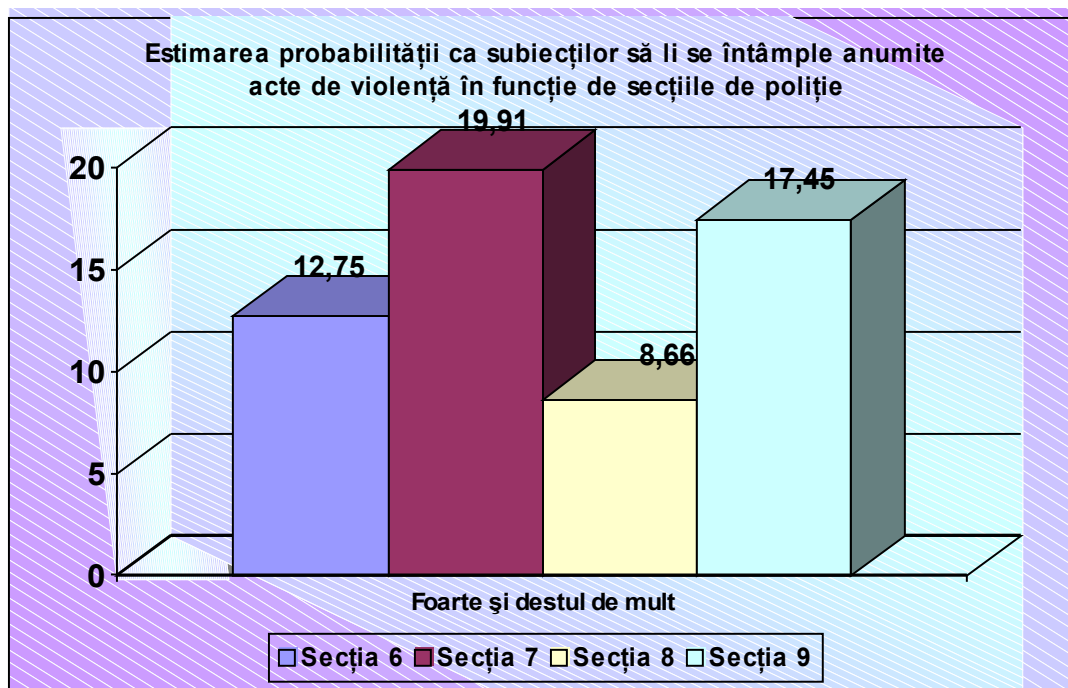

Din totalul subiecților investigați, 58,77% consideră că există probabilitatea la un nivel „foarte și destul de mult” să li se întâmple anumite acte de violență. Când estimările subiecților la acest item sunt făcute în funcție de secțiile de poliție la care sunt arondați, se observă că pe primul loc ca probabilitate să li se

întâmpie acte de violență, se găsește grupul subiecților care locuiesc pe străzile din jurisdicția secției 7 de poliție (19,91% dintre subiecții investigați aparținând acestei secții apreciază că este foarte probabil ca ei să devină victimele unor astfel de acte).

Pe locul al doilea ca pondere obținută, se află grupul de subiecți aparținând secției 9 de poliție (17,45%). La o distanță semnificativă se află grupul de subiecți arondați secției 6 de poliție (12,75%) respectiv secției 8 de poliție (8,66%)(vezi Diagrama 12 a).

Diagrama 12 a

Analizând răspunsurile subiecților arondați secțiilor de poliție în funcție de fiecare act de violență inclus și în structura acestor întrebări se observă aceeași clasificare a ponderii opțiunilor – pe primul loc găsindu-se grupul arondat secției 7 de poliție urmat la mică distanță de cei aparținând secției 9 de poliție și la distanță mai mare de cei aflați pe străzile din jurisdicția secțiilor 6, respectiv 8 de poliție (vezi diagramele 12.1, 12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.6, 12.7).

Diagrama 12 – 1

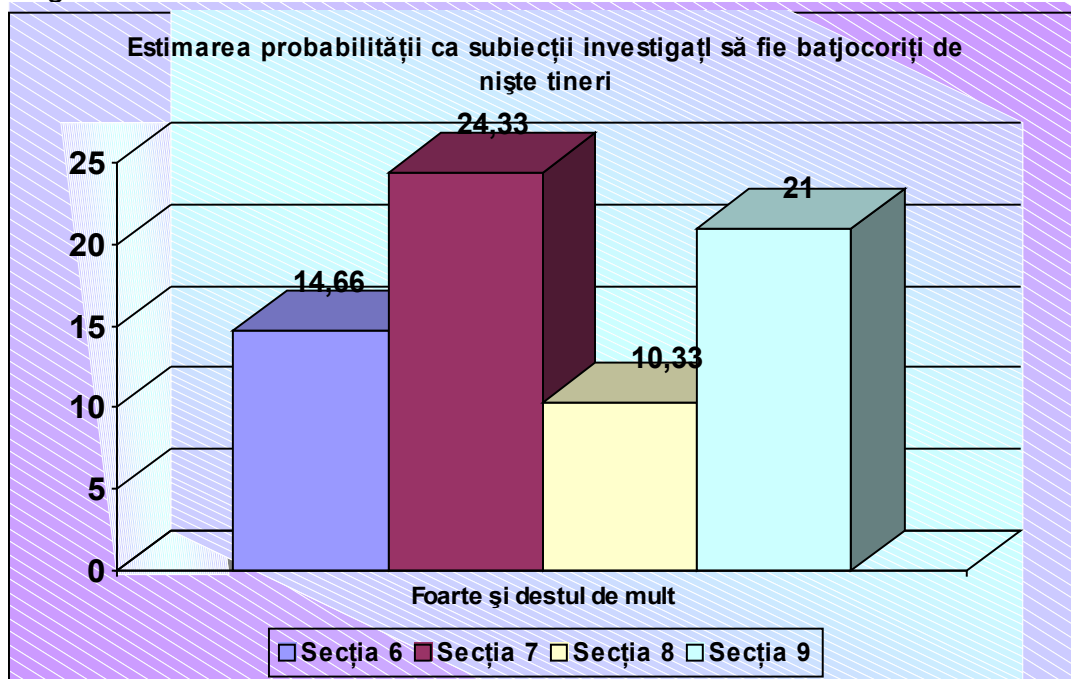

Diagrama 12 – 2

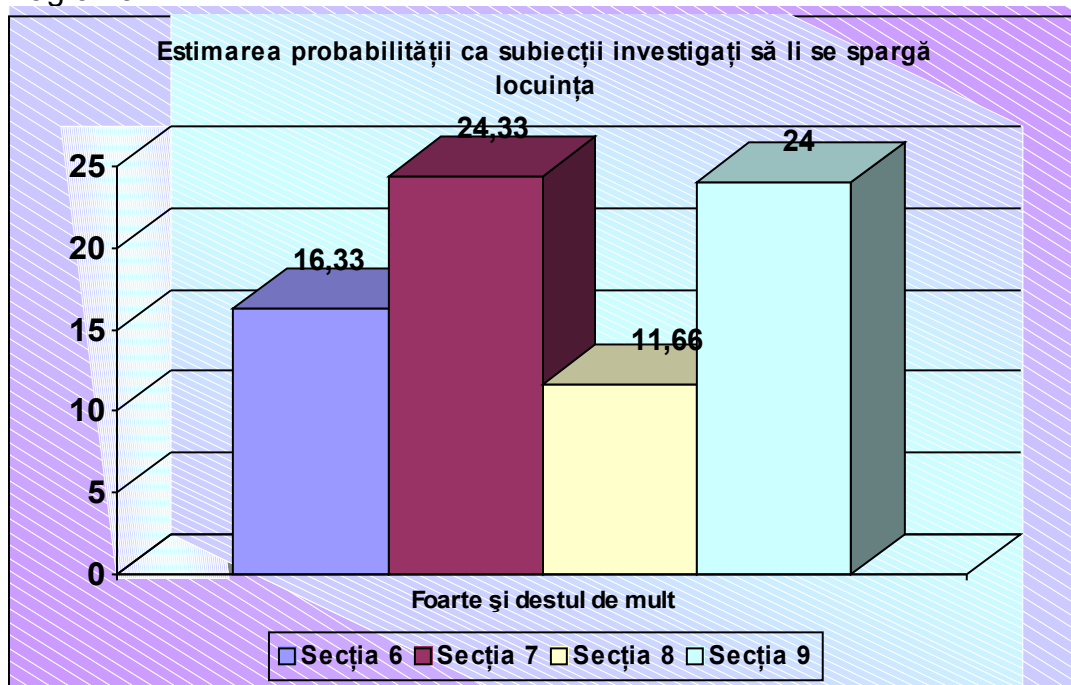

Diagrama 12 – 3

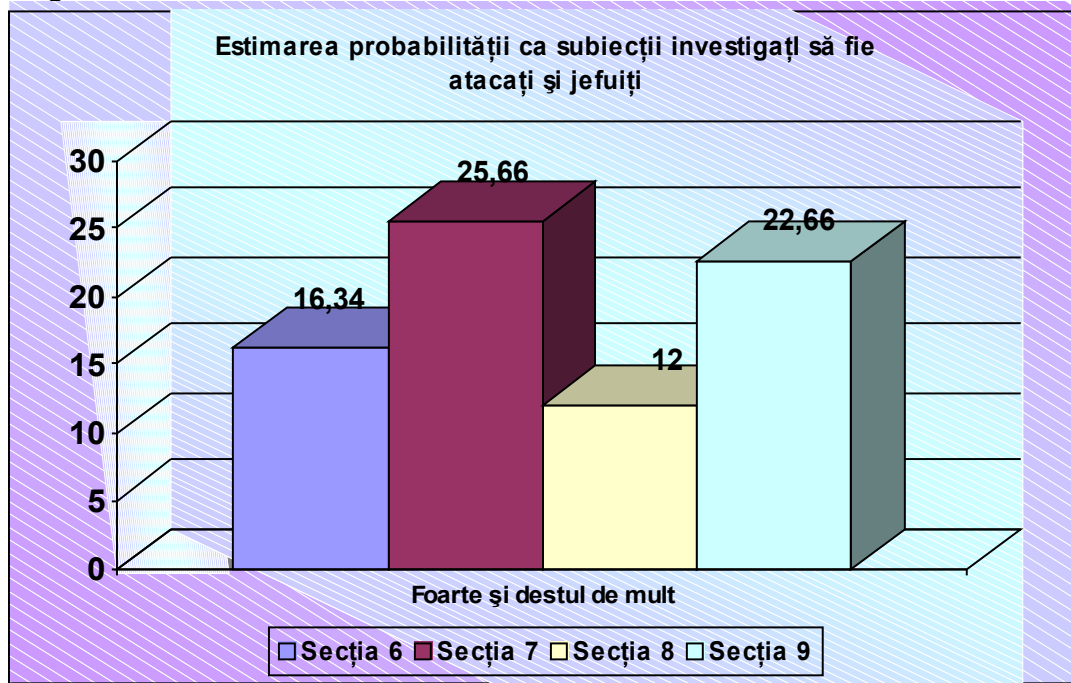

Diagrama 12 – 4

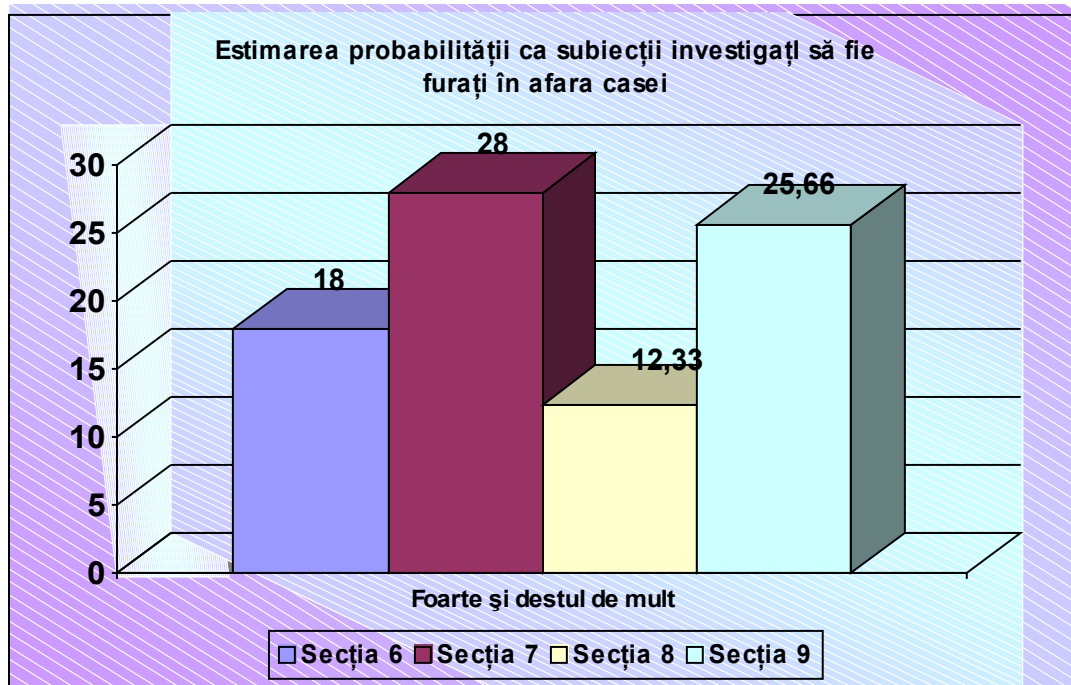

Diagrama 12 – 5

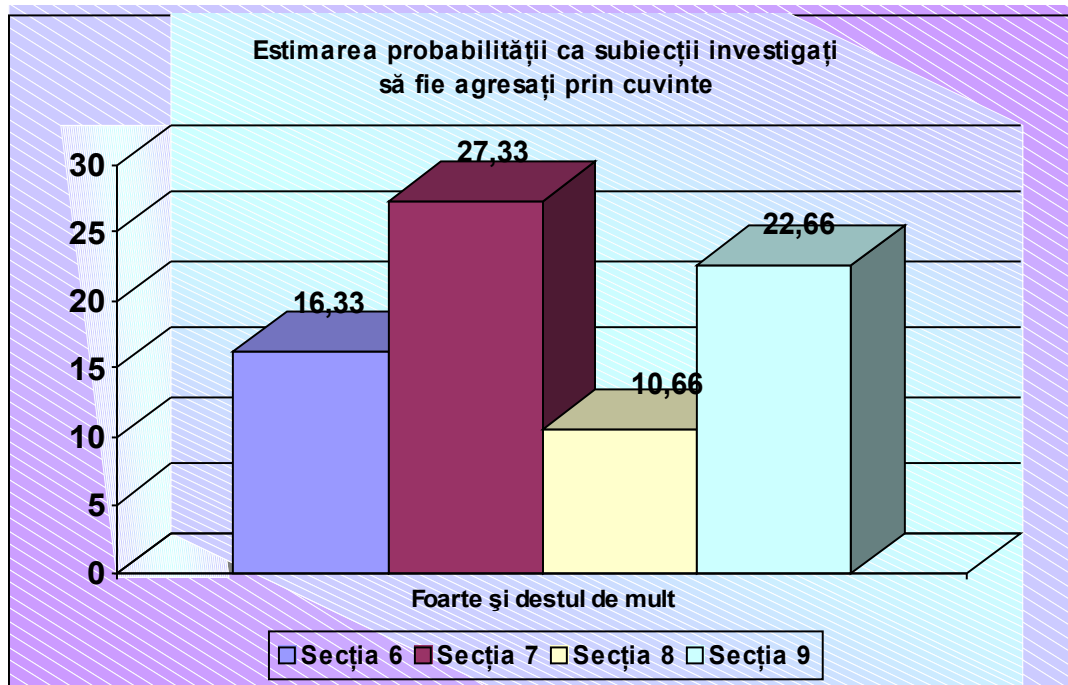

Diagrama 12 – 6

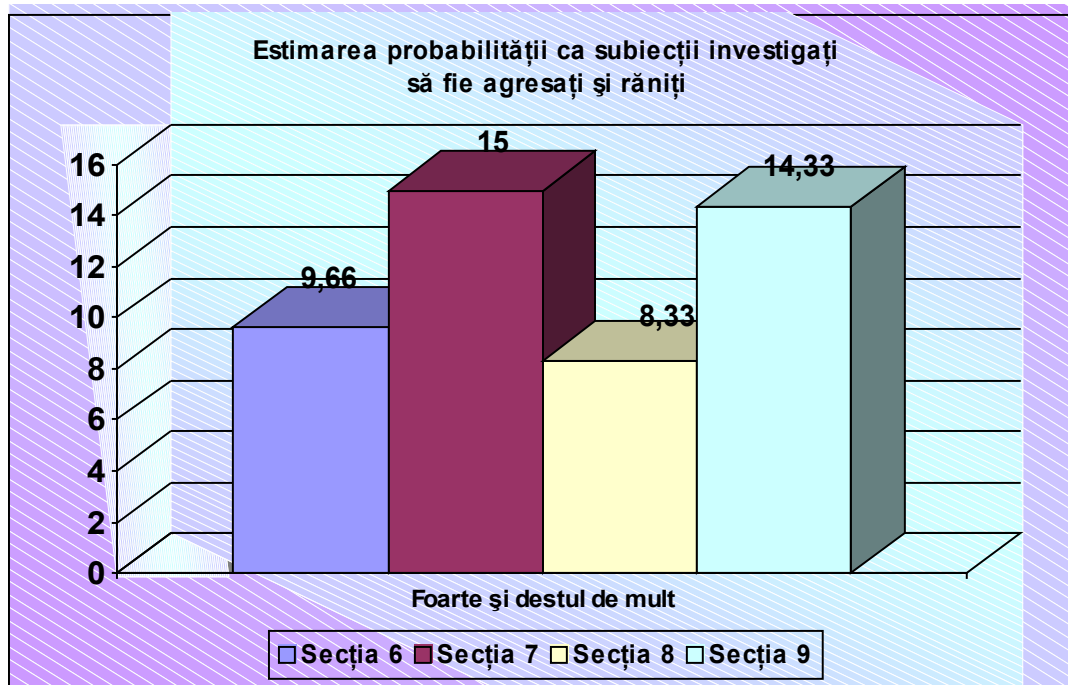
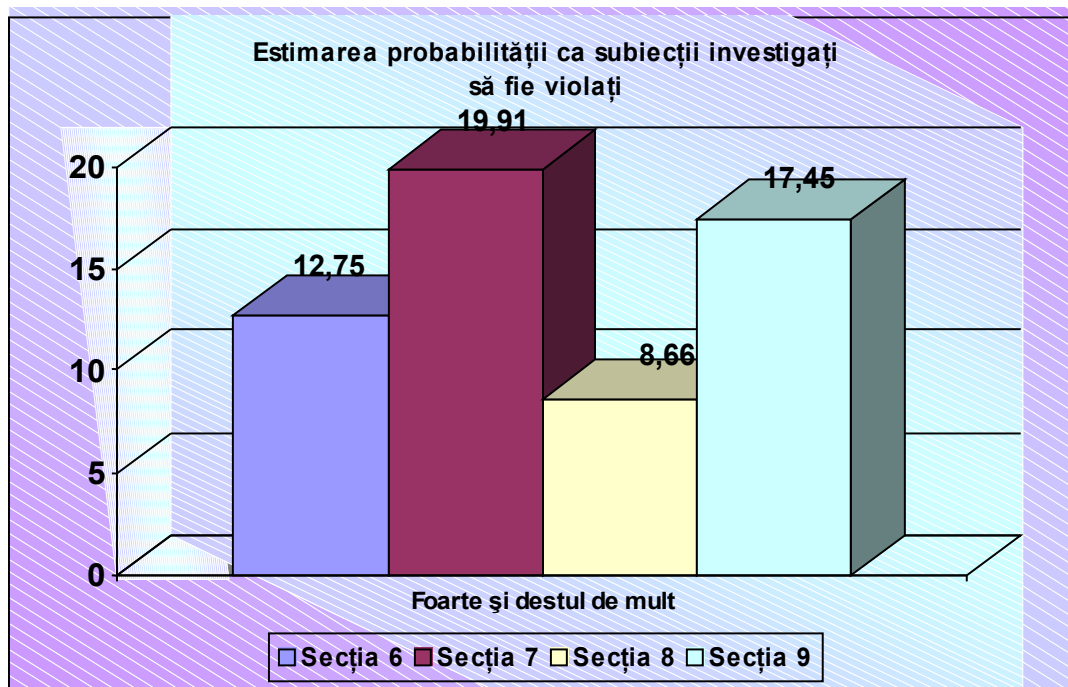
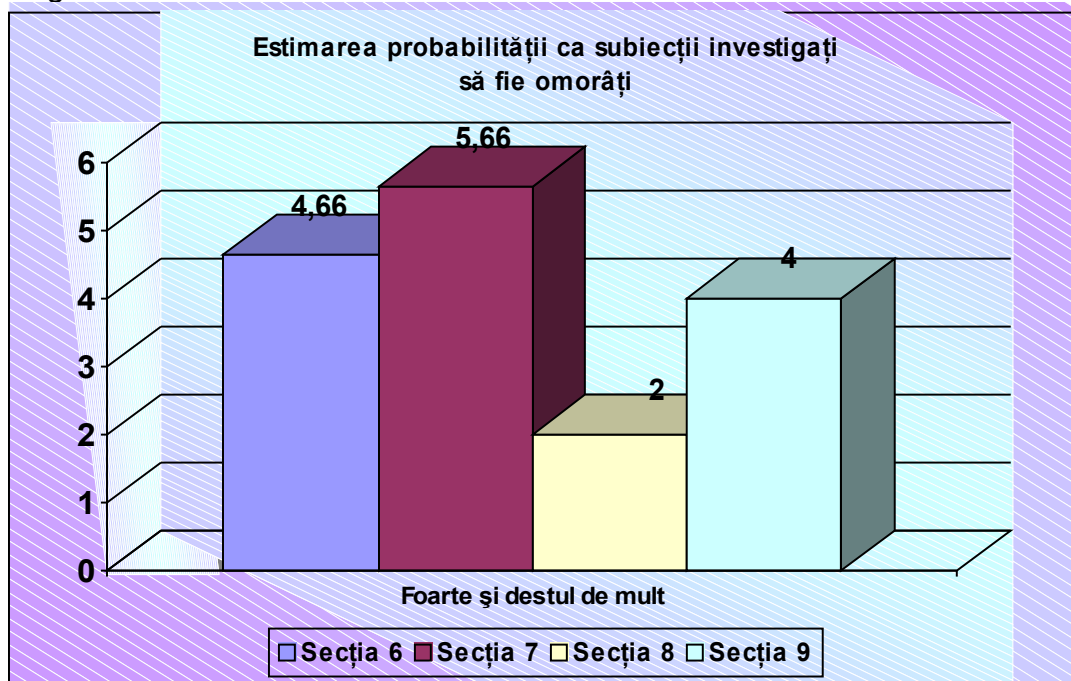

Diagrama 12 – 7

Excepție de la această clasificare face estimarea probabilității ca subiecții investigați să fie omorâți. Din totalul subiecților (16,3%) care consideră că există o mare probabilitate să fie victime ale unui act de omor; 5,66% aparțin grupului arondat secției 7 de poliție. Pe locurile imediat următoare, ca pondere opțională aflându-se grupurile aparținând secției 6 (4,66%), respectiv secției 9 de poliție (4%). Pe ultimul loc se plasează ca valoare opțională grupul aflat cu locuința în jurisdicția secției 8 (2%) (vezi Diagrama 12 – 8).

Diagrama 12 – 8

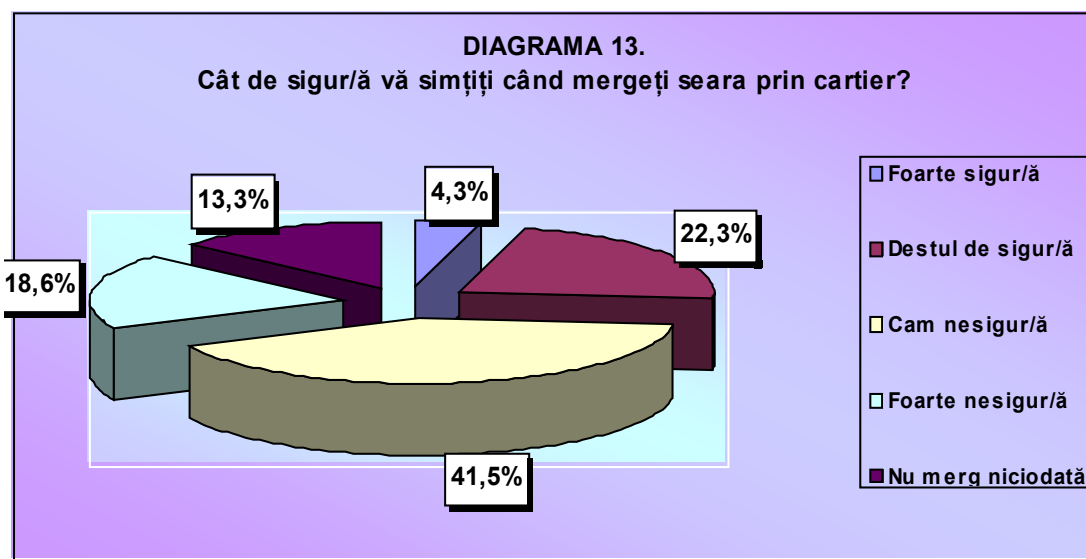
De menționat, că, în cazul percepției probabilității ca subiecții să fie violați, aceasta (percepția) corelează pozitiv cu realitatea obiectivă concretizată prin infracțiunile de viol sesizate secțiilor 7 și 9 de poliție în anii 2003 și 2004 (vezi tabelele secției 7 și 9 de poliție).

Într-o mare măsură, această percepție a subiecților investigați în legătură cu probabilitatea „foarte și destul de mult” de a li se întâmpla anumite acte de violență, în funcție de secțiile de poliție la care sunt arondați, corespunde cu nivelul de victimizare obiectiv la care au fost supuși aceștia, un membru al familiei, cunoscut sau prieten raportat la aceleași secții de poliție (vezi Diagramele 15 – 1c, 15 – 3c, 15 – 4f, 15 – 5c, 15 – 10c)

6.2. Estimarea gradului de siguranță a subiecților la deplasarea seara pe străzile din cartier

Aprecierile defavorabile, negative, pe care subiecții chestionați le-au făcut în legătură cu probabilitatea de a li se întâmpla diferite acte de violență, pe teritoriul sectorului 2, în cartierul în care domiciliază, sunt confirmate într-o mare măsură și de aprecierile acestora potrivit cărora, în proporție de 60,1% **se simt cam nesiguri și foarte nesiguri seara** când se deplasează pe întuneric pe străzile din cartier. Această valoare procentuală este mare (gravă), în condițiile în care aproximativ 13,3% dintre subiecții chestionați **nu merg niciodată seara pe întuneric** (cei mai în vârstă).

Ca pondere procentuală care exprimă siguranța, apare opinia celor care consideră **că au sentimentul de siguranță** atunci când se deplasează seara pe întuneric pe străzile din cartier – 26,6% (vezi diagrama 13).

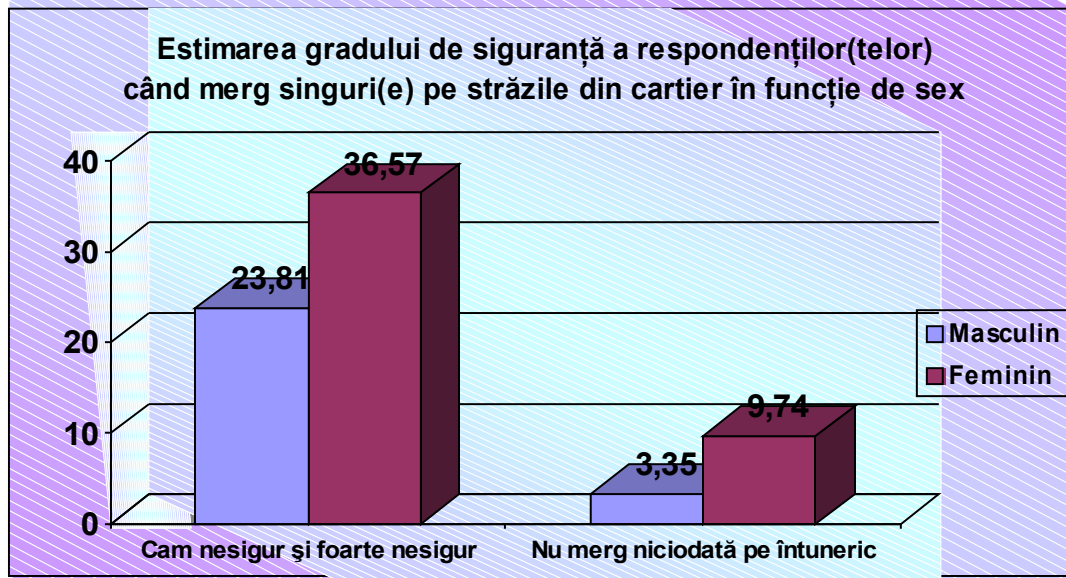

În ceea ce privește estimarea gradului de siguranță a respondenților, când merg singuri(e) pe străzile din cartier, analiza opiniilor relevă diferențe semnificative în funcție de sex, vârstă și secții de poliție la care subiecții sunt arondați.

Subiecții femei apreciază în proporție de 36,57% (vezi Diagrama 13 – 1) „cam nesigur și foarte nesigur” circulația pe străzile din cartier. Această

nesiguranță, frică a femeilor este cu atât mai mare cu cât probabil cele mai în vârstă (9,74%) nu se deplasează niciodată seara, singure pe străzile din cartier;

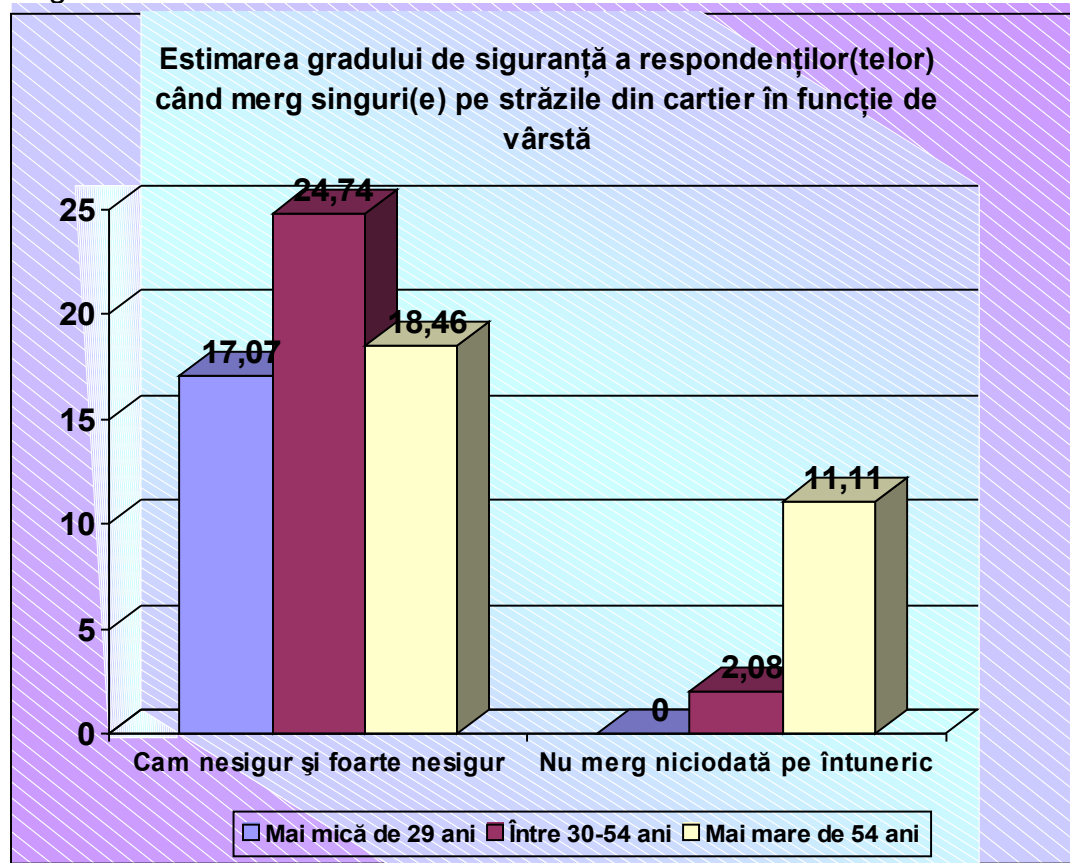
Diagrama 13 – 1

Subiecții bărbați apreciază într-o proporție mai mică acest pericol (23,81), numai 3,35% dintre aceștia (cei mai vârstnici) preferând să rămână în locuință după lăsarea întunericului.

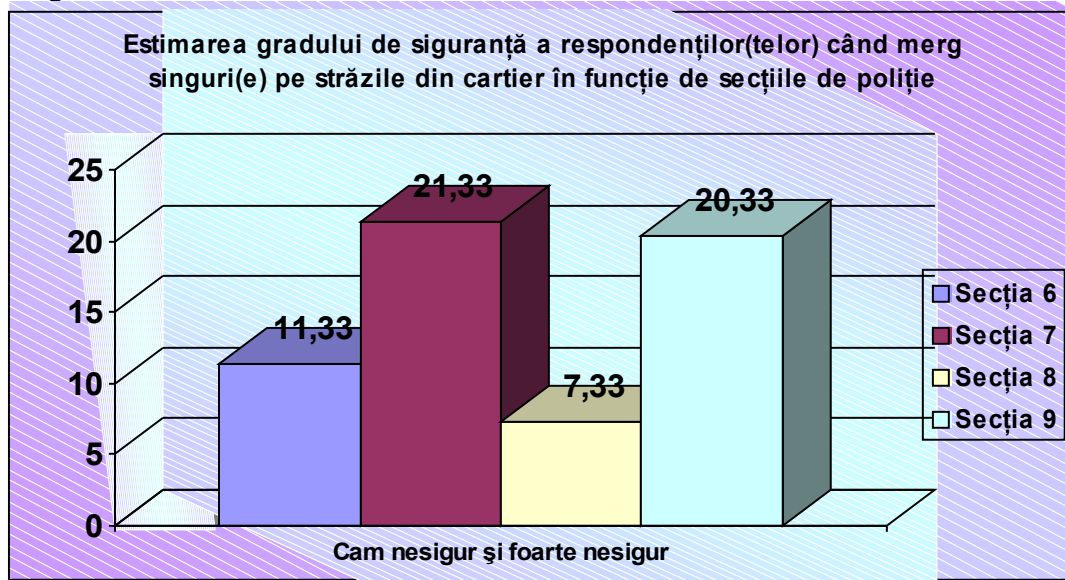
Analiza opiniilor subiecților **în funcție de vârstă** (vezi Diagrama 13 – 2) privind estimarea gradului de siguranță când merg singuri seara pe străzile din cartier relevă faptul că această temere descrește cu vârsta (18,46% dintre **subiecții cu vârsta mai mare de 54 de ani** apreciază această „aventură” cam „nesigură și foarte nesigură”, 11,11% dintre aceștia preferând să rămână în casă – nu se deplasează niciodată după lăsarea întunericului; pe locul următor se situează **subiecții între 30 și 54 de ani** (24%) care consideră „cam nesigur și foarte nesigur” circulatul seara pe străzile din cartier, în timp ce doar 2,08% preferă să rămână acasă, pe ultimul loc, ca pondere opțională se situează grupul subiecților cu **vârsta mai mică de 29 de ani** care apreciază doar în proporție de 17,07% „cam nesigur și foarte nesigur” circulatul seara – singuri(e) – pe străzile din cartier).

Diagrama 13 – 2

Din punctul de vedere al secțiilor de poliție (vezi diagrama 13 – 3), apar diferențe semnificative între grupurile de subiecți arondați **secției 7 și 9** (21,33% și respectiv 20,33%) care apreciază într-o proporție mai mare cam nesigur și foarte nesigur circulația seara – singuri(e) pe străzile din cartier, comparativ cu subiecții aparținând **secțiilor 6 și 8 de poliție** care apreciază într-o proporție semnificativ mai mică „cam nesigur și foarte nesigur” mersul de unul singur(ă) seara pe străzile din cartier (11,33% respectiv 7,33%).

Diagrama 13 – 3

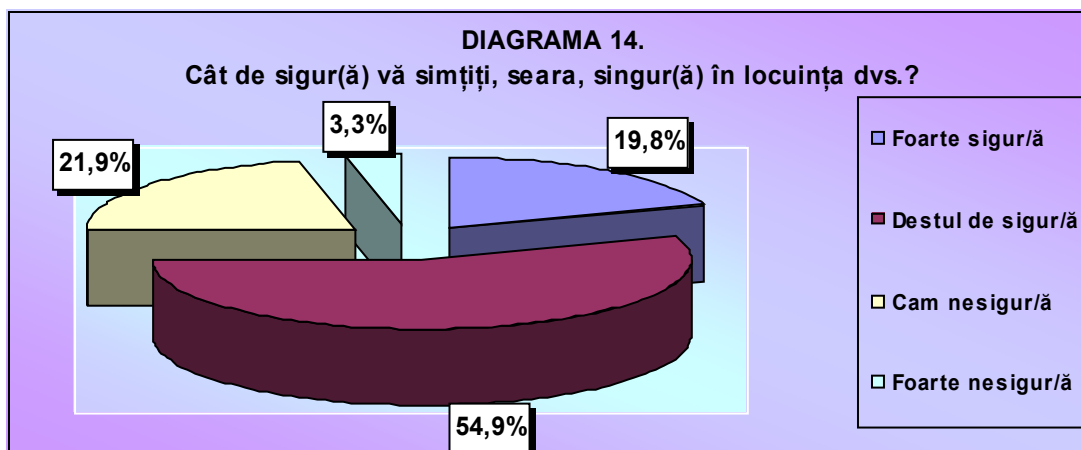

În concluzie, gradul de siguranță al respondenților variază în funcție de **sex** – femeile sunt mult mai nesigure, manifestă o mai mare frică, reținere în a circula după lăsarea întinericului pe străzile din cartier comparativ cu persoanele de sex masculin, **de vârstă** – temerea descrește cu vârsta (persoanele mai vârstnice sunt mai circumspecte preferând protecția locuinței, comparativ cu cele mai tinere).

Grupul de subiecți arondați secțiilor 7 și 9 de poliție sunt cei mai nesiguri, în timp ce grupul de subiecți aflat în jurisdicția secției 8 de poliție se simt într-o proporție mai mică în nesiguranță seara pe străzile din cartier.

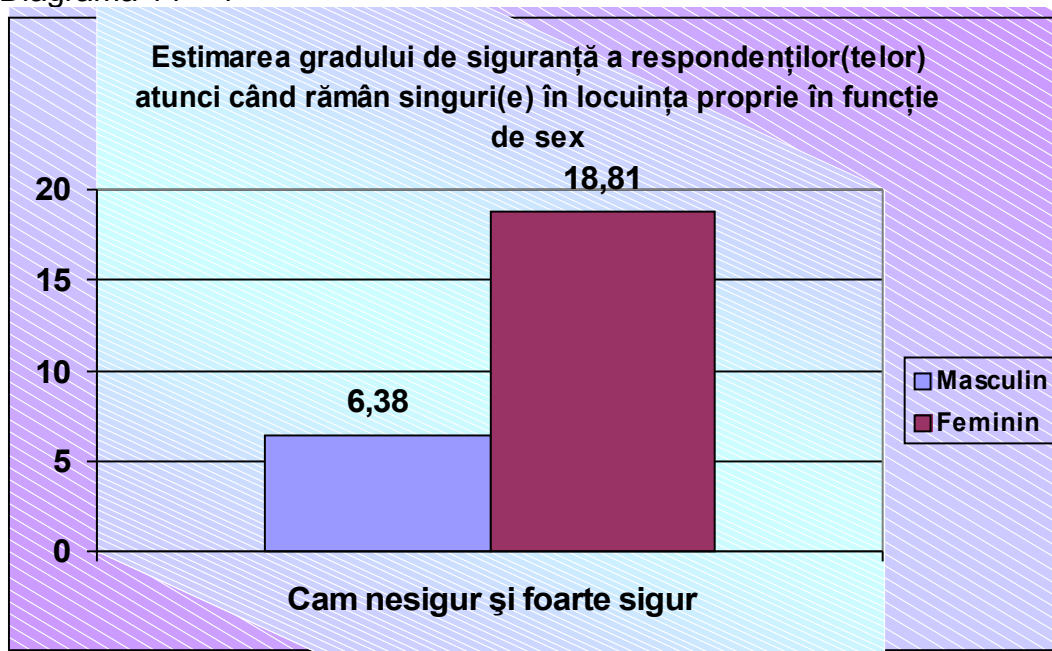
6.3. Estimarea gradului de siguranță în locuința proprie

Mai siguri se simt subiecții în propria locuință, 74,6% dintre cei chestionați apreciază că în situația când rămân singuri în locuința proprie, **au sentimentul de siguranță, securitate** (probabil acest sentiment este indus în mare parte de mijloacele suplimentare de protecție a locuinței cu care aceștia s-au dotat). Chiar în aceste condiții, aproximativ 25,2% dintre subiecți **se simt în nesiguranță** chiar și în locuința proprie (vezi diagrama 14).

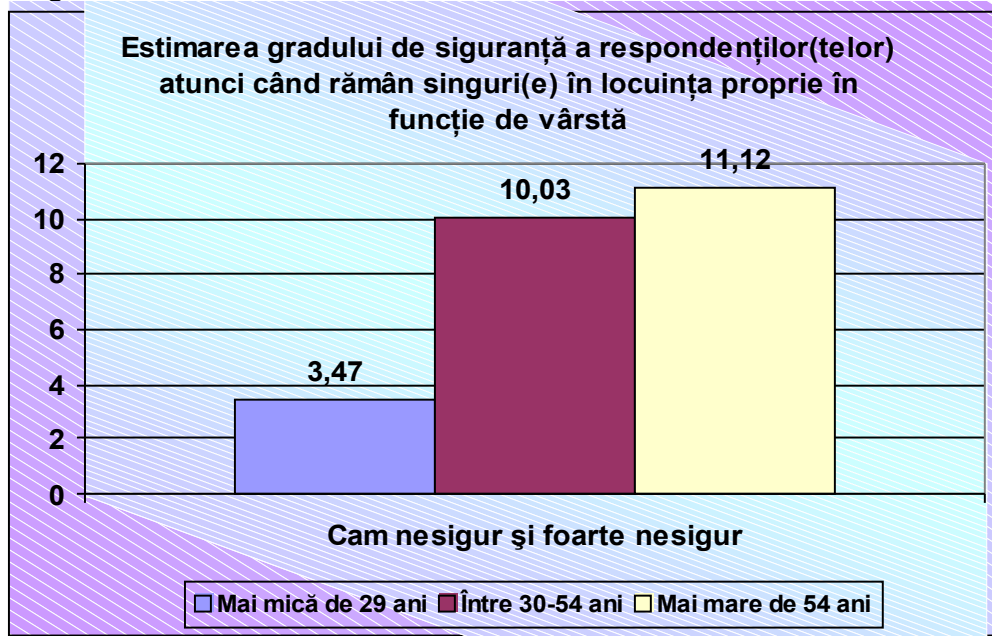
Analiza opiniilor subiecților investigați în privința estimării gradului de siguranță atunci când rămân singuri în locuința proprie în funcție de sex, vârstă, secții de poliție și măsuri de protecție a locuinței, relevă aceeași tendință în ordinea opțiunilor ca și în cazul întrebării referitoare la siguranța acestora când se deplasează seara pe întuneric pe străzile din cartier. Femeile sunt mai nesigure și foarte nesigure (18,81%) comparativ cu bărbații (6,38%)(vezi diagrama 14 – 1).

Diagrama 14 – 1

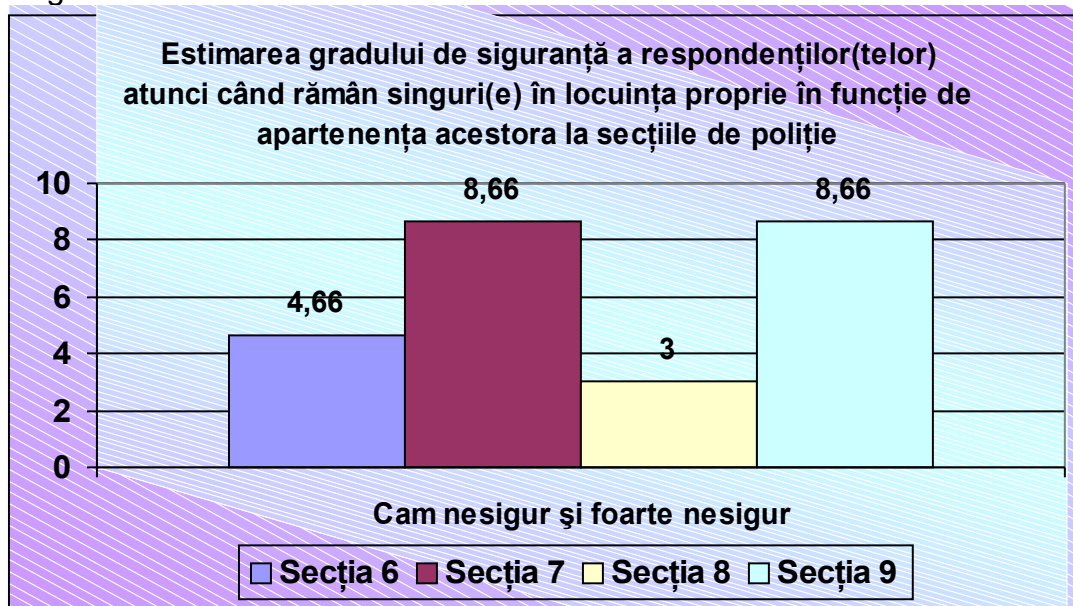
Nesiguranța în locuință **crește** cu vârsta (11,12% - mai mare de 54 de ani; 10,03% între 30 și 54 ani; 3,47 mai mică de 29 de ani) (vezi Diagrama 14 – 2).

Diagrama 14 – 2

Pe primul loc între secțiile de poliție în privința nesiguranței în locuința proprie se situează grupul subiecților arondați la secția 7 și 9 (8,66% se simt „cam nesigur și foarte nesiguri” în propria locuință), pe ultimul loc subiecții secției 8 (doar 4% dintre subiecți se simt nesiguri și foarte nesiguri în propria locuință) (vezi Diagrama 14 – 3).

Diagrama 14 – 3

7. Victimizarea

7.1. Măsura în care subiecții înșiși, rudele sau cunoștințele lor au fost victime ale unui act de violență

Consiliului Europei a statuat în cadrul întâlnirii din 15 martie 2001, ca victima să fie denumită ca „o persoană care a suferit un prejudiciu, căreia i s-a atentat la sănătatea psihică și mentală, o suferință morală sau pierdere materială cauzată direct de acte sau de omisiuni care încalcă legislația penală a statului membru”³⁵.

În scopul asigurării protecției victimelor infracțiunilor, legea nr. 211 din 27 mai 2004 reglementează unele măsuri de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile acestora, precum și de consiliere psihologică, asistență juridică gratuită și compensarea financiară de către stat a victimelor unor infracțiuni

Unul dintre cei mai reputați cercetători ai domeniului, Mark Warr, profesor la departamentul de Sociologie al Universității din Texas, consideră că „unul dintre cele mai importante elemente ale opiniei publice despre crime este frica de victimizare criminală”³⁶.

Frica nu este independentă de risc obiectiv, frica de victimizare criminală este o „frică obiectivă”³⁷.

Conform datelor din New Europe Barometer (2005, 21)³⁸, în țările foste comuniste, proporția persoanelor care au declarat că, în ultimul an (ancheta s-a desfășurat în toamna anului 2004), nu au fost victime ale vreunui act criminal pe stradă sau nu li s-a spart casa a fost cuprinsă între 47% și 81%.³⁹ (figura A)

³⁵ cf. Robert Cario, (2003). *Victime: définition(s) et enjeux*. <http://www.enm.justice.fr/centre> de ressources

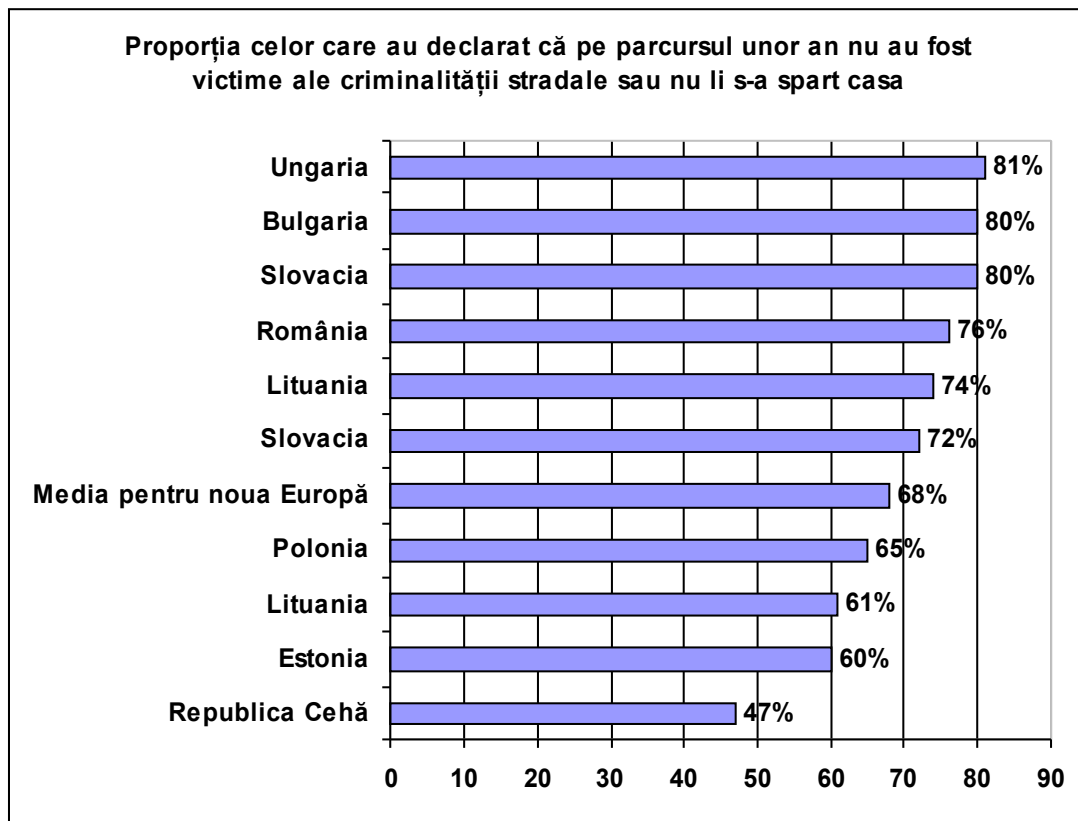
³⁶ Warr, Mark. Public opinion on crime and punishment. *The Public Opinion Quarterly*, 59, 2, 296

³⁷ idem, 297

³⁸ Rose, Richard. Op. Cit. p. 21.

³⁹ idem

Figura A

Comparativ cu media statistică a răspunsurilor colectate în toamna anului 2004 în *Eurobarometrul Noua Europă*, cetățenii din România se pare că au trăit experiență victimală mai redusă decât cetățenii din celelalte țări foste comuniste(Tabelul nr.15).

Tabelul nr.15 Distribuția răspunsurilor la întrebarea „În cursul anului trecut, dvs. sau oricare membru al familiei dvs. sau prieten al dvs. ați fost victime ale criminalității stradale sau ale furtului din locuințe?”⁴⁰

	România	„Noua Europă”
Da, eu însumi	7%	9%
Da, un membru al familiei mele	6%	10%
Da, un prieten de al meu	8%	14%
Nu am trăit o astfel de experiență	76%	68%

Cu toate că experiența victimală stradală sau de victimă a furtului din locuința a cetățenilor din România a fost mai redusă decât cea a cetățenilor din

⁴⁰ Rose, Richard. Op. Cit. p. 62

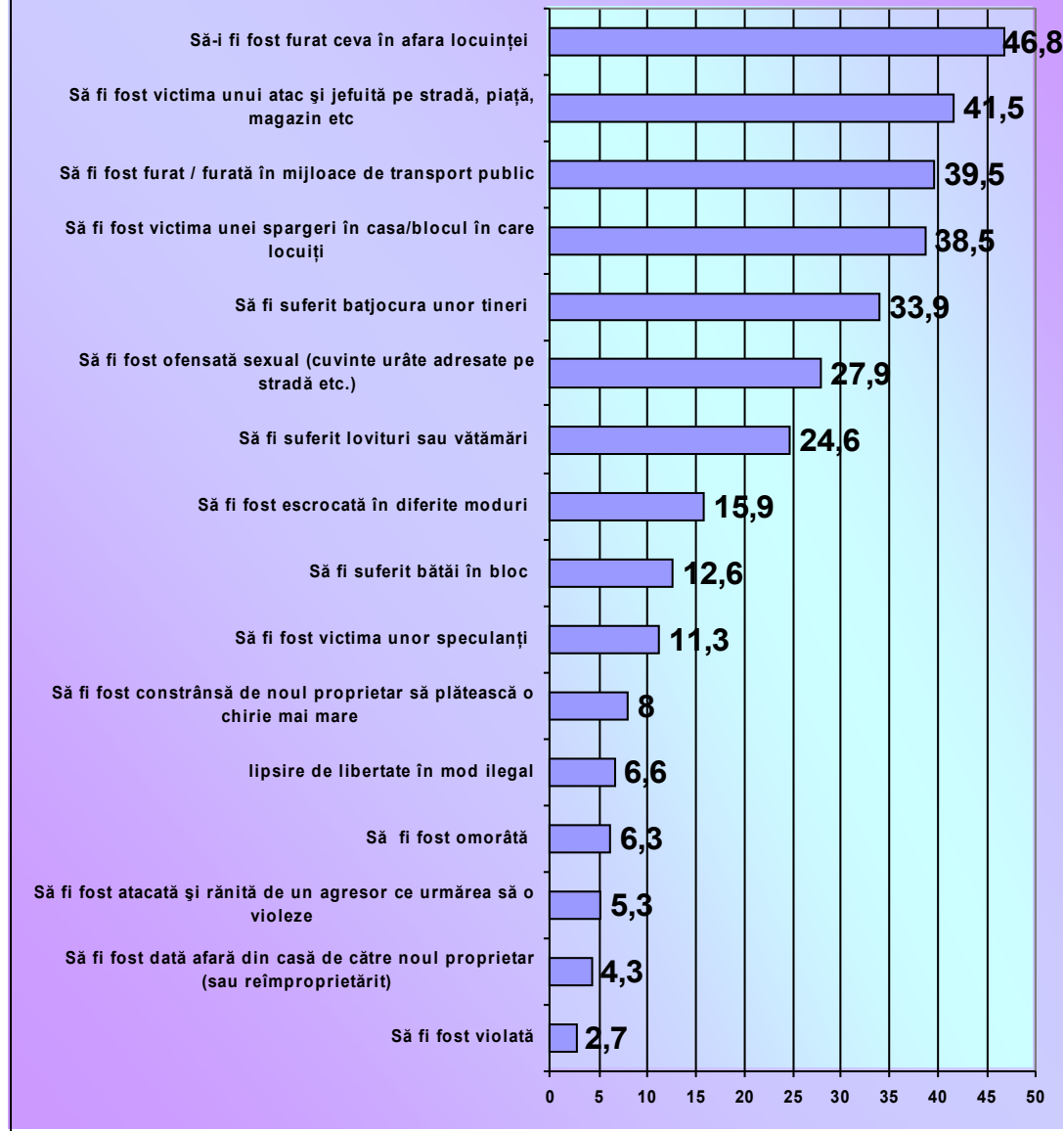
celelalte țări europene ex-comuniste, românii se tem de infracționalitate (în general) într-un număr mai mare decât cetățenii din Europa.⁴¹

Distribuția răspunsurilor la întrebarea „*Vă rugăm să ne spuneți dacă dvs sau vreun membru al familiei dvs., vreun cunoscut sau prieten a fost victima uneia din următoarele fapte?*”, s-a concretizat în următoarele valori procentuale: 46,8% dintre subiecții chestionați opinează **că li s-a furat ceva în afara locuinței**, 41,5% afirmă că au fost **victima unui atac și jefuit pe stradă, piață, magazin etc.**, 39,5% dintre cei investigați **au fost furați în mijloacele de transport public**, 38,5% au fost **victime ale spargerii în casa/blocul în care locuiesc**, 33,9% **au suferit batjocura unor tineri**, 27,9% dintre subiecți au fost **obiectul unor agresiuni verbale (cuvinte urâte adresate pe stradă)**, etc., 24,6% **au suferit lovituri sau alte vătămări**, în timp ce 15,9% dintre cei chestionați au fost **victimele unor escroci**.

Restul tipurilor de violență cărora subiecții investigați le-au fost victime dețin valori procentuale între 12,6% (**au suferit bătăi în bloc**) și 2,7% (**au fost violați**) (vezi diagrama 15).

⁴¹ Eurobarometrul 62. *Opinia Publică în Uniunea Europeană*, Toamna 2004. Fundația pentru o Societate Deschisă. București.

DIAGRAMA 15
Victimizare

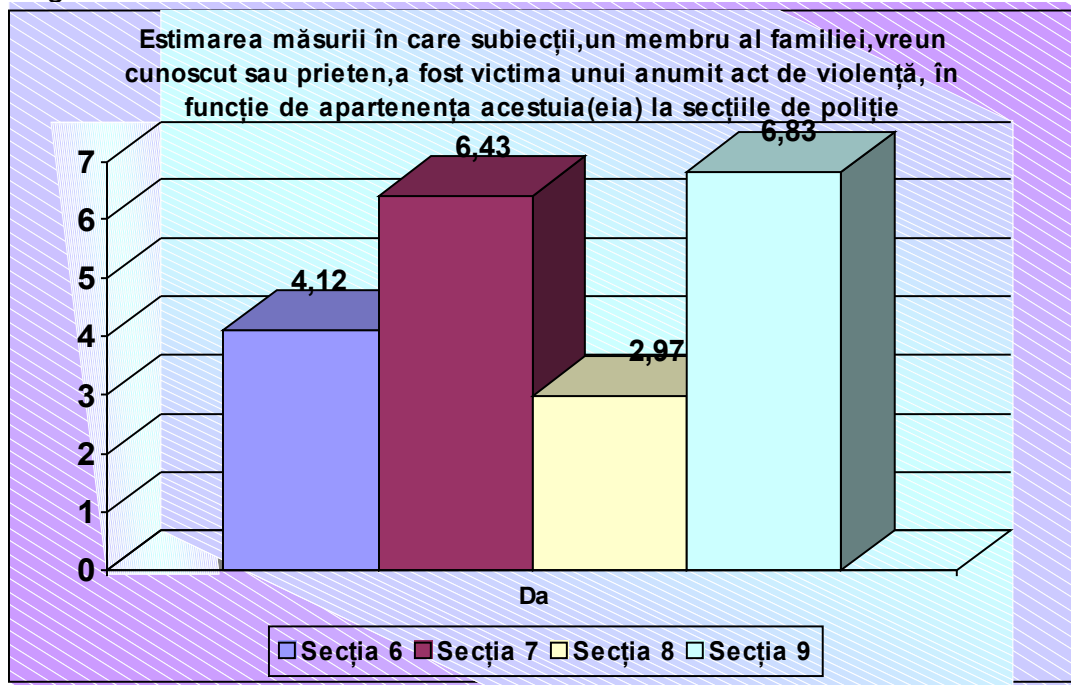

Reiese, din analiza acestor opțiuni, diversitatea tipurilor de violență la care subiecții investigați au fost supuși, cu accent pe furturile din locuință și tâlhărie (atac și jaf).

Ca număr de persoane victime ale infracțiunilor enumerate mai sus, cele mai multe se găsesc în jurisdicția secțiilor 9 și 7, iar cele mai puține sunt

arondate secției 8 de poliție ceea ce corelează cu numărul de infracțiuni sesizate la aceste secții pe 2003 și 2004 (vezi Diagrama 15 – 1).

Diagrama 15 – 1

Corelând aceste estimări ale subiecților în funcție de variabilele sex, vârstă și secțiile de poliție, se observă că grupele **cele mai expuse acestor tipuri de victimizare sunt femeile** – la toate tipurile de violență – (vezi Diagramele 15 – 1a, 15 – 2a, 15 – 3a, 15 – 4a, 15 – 5a, 15 – 6a,) iar **persoanele mai în vârstă**

Diagrama 15 – 1a

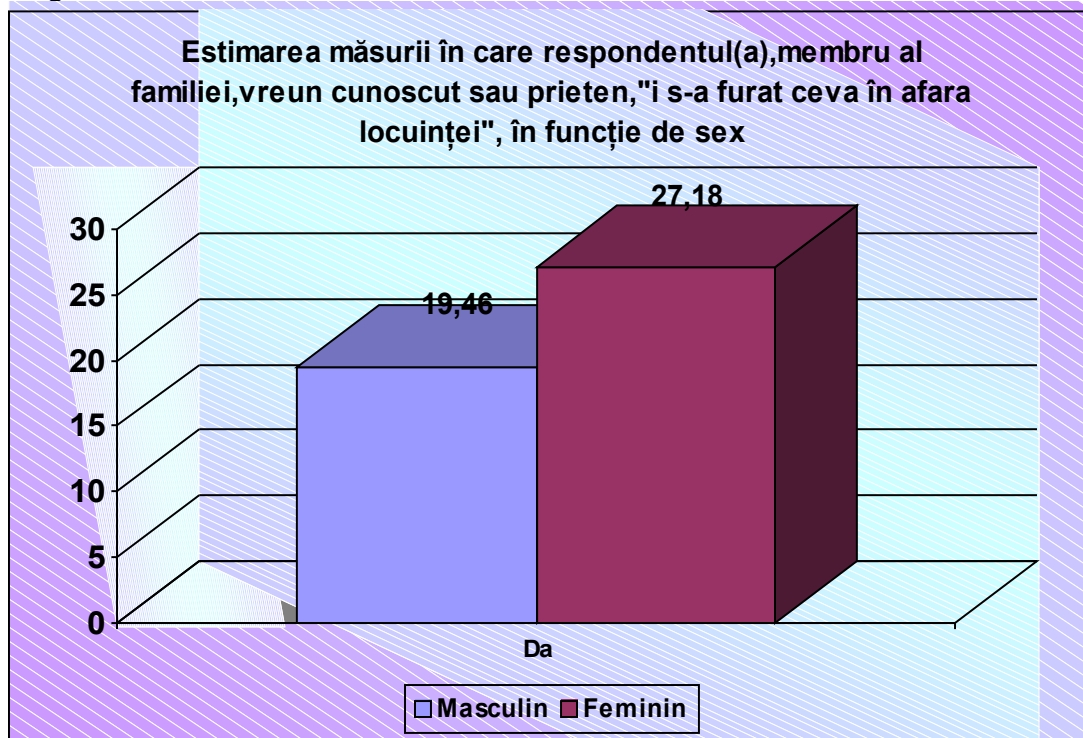

Diagrama 15 –2a

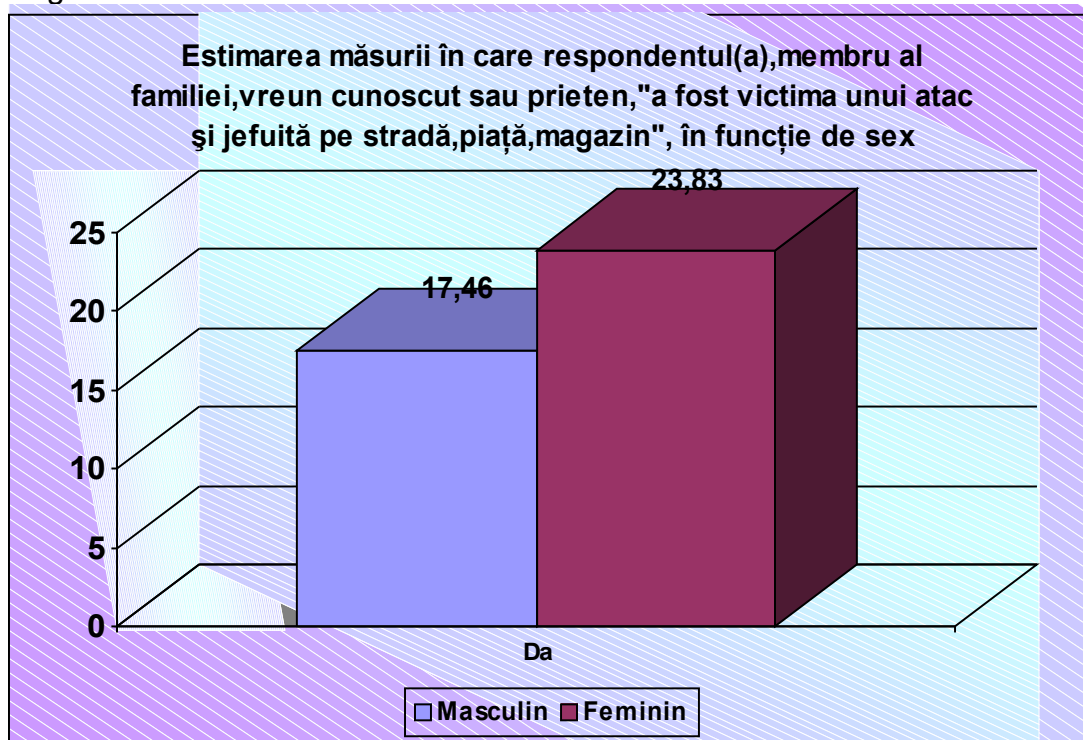

Diagrama 15 – 3a

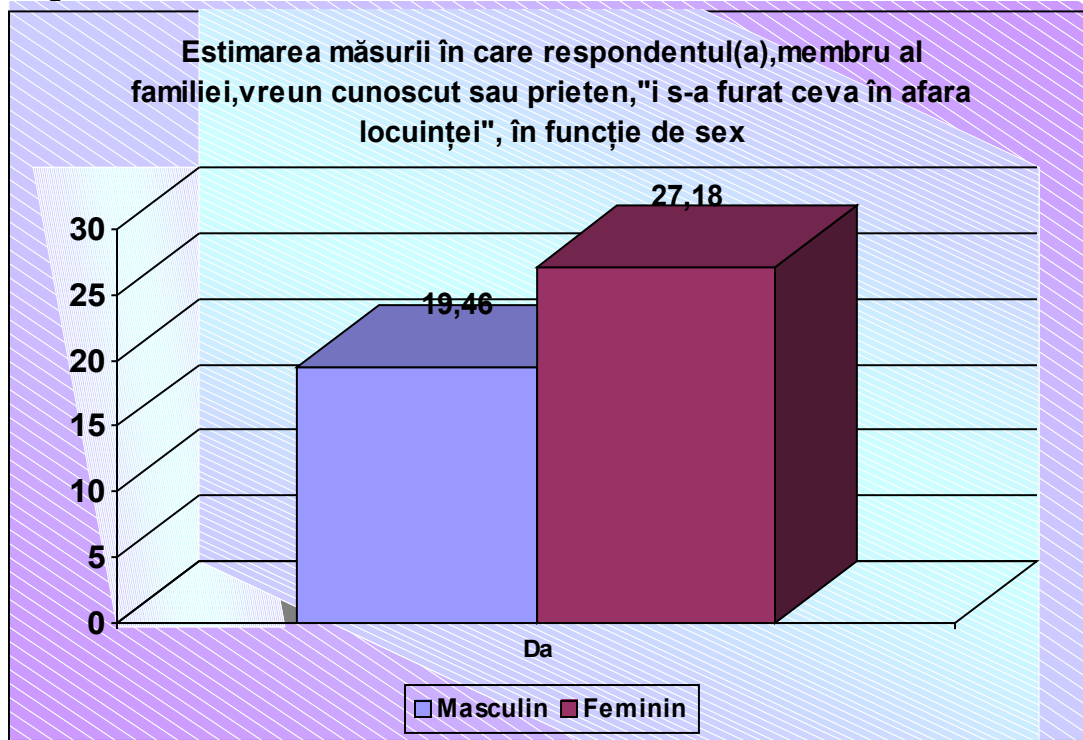

Diagrama 15 – 4a

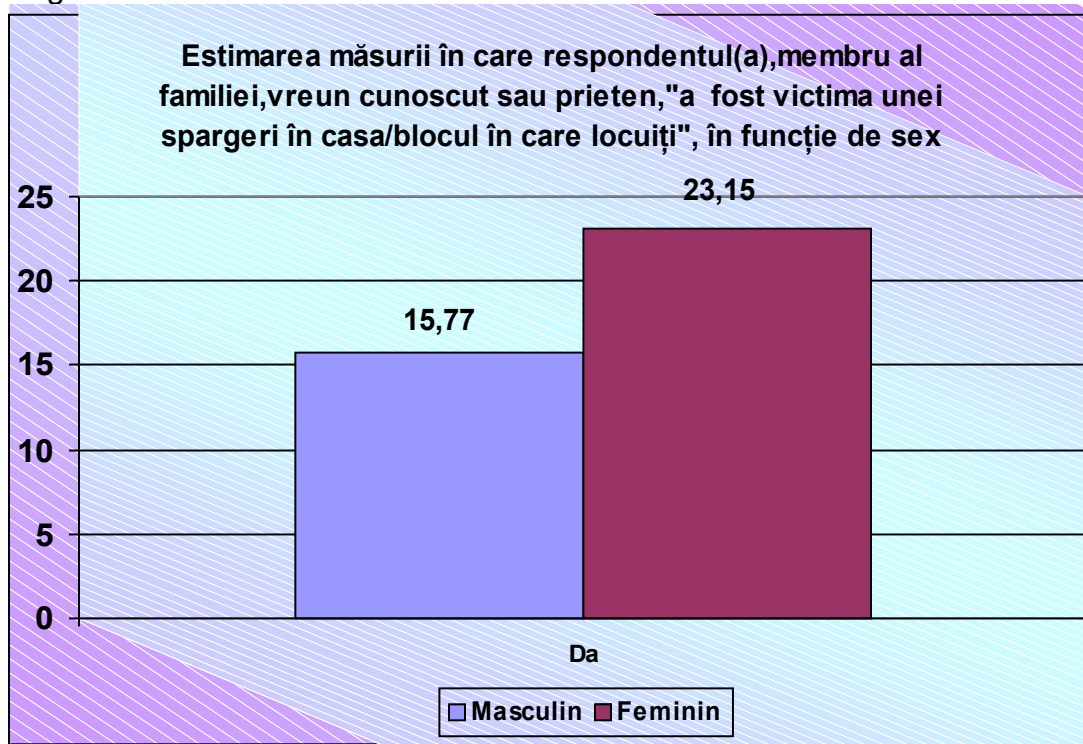

Diagrama 15 – 5a

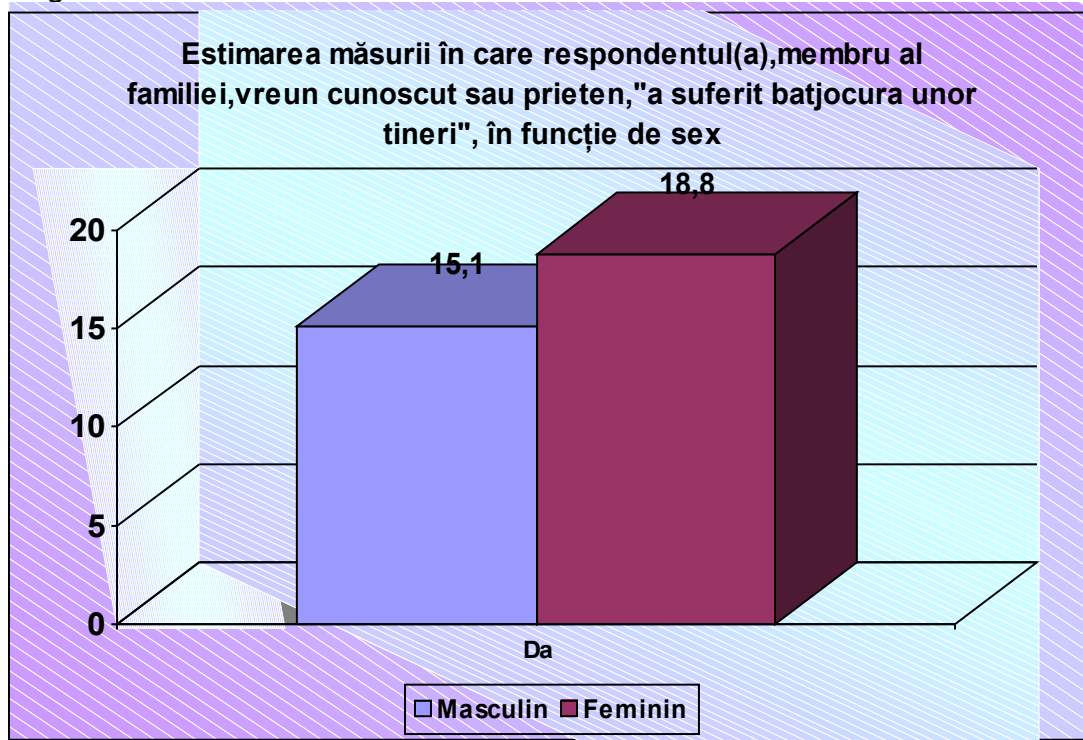
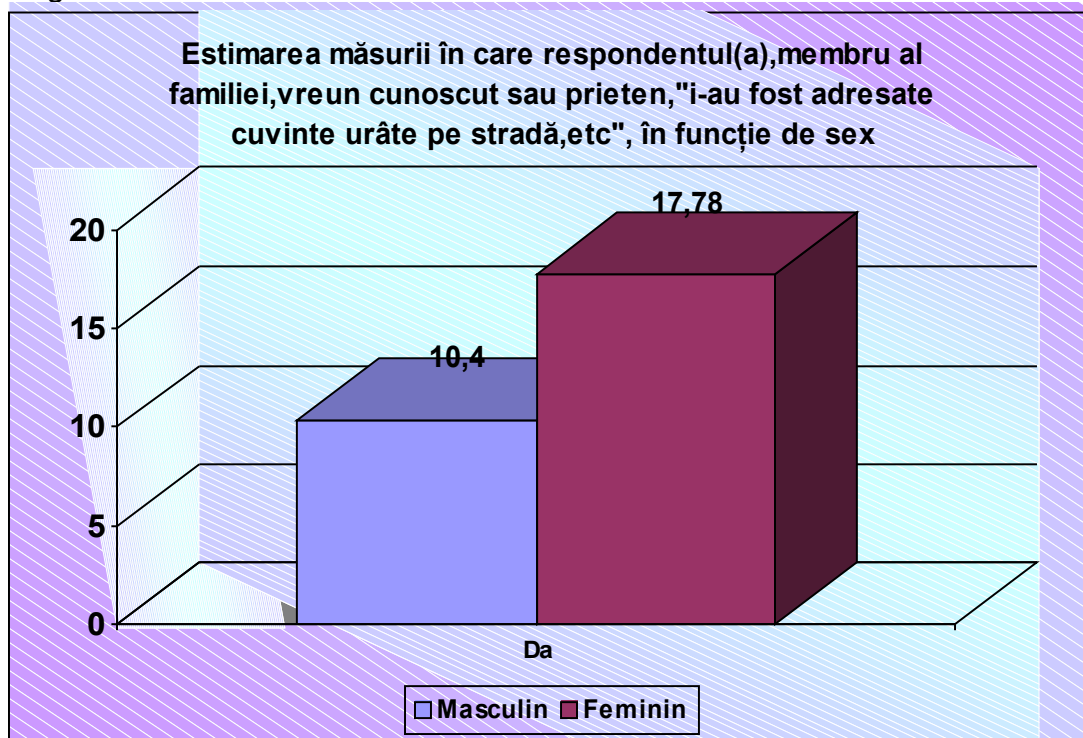

Diagrama 15 – 6a

la următoarele tipuri de victimizare: i s-a furat ceva în afara locuinței; a fost victima unei spargerii în casa/blocul în care locuieți; a suferit batjocura unor tineri: Se observă că, la aceste tipuri de infracțiuni cu violență suportate de subiecții înșiși, prieteni sau cunoscuți, gradul de victimizare descrește cu vârsta, cei mai tineri (vârsta mai mică de 29 ani) suportând un grad mai mic de victimizare comparativ cu grupul aparținând persoanelor mai vârstnice (între 30 și 54 ani; mai mare de 54 ani) (vezi Diagramele 15 – 1b , 15 – 4b 15 – 5b).

Diagrama 15 – 1b

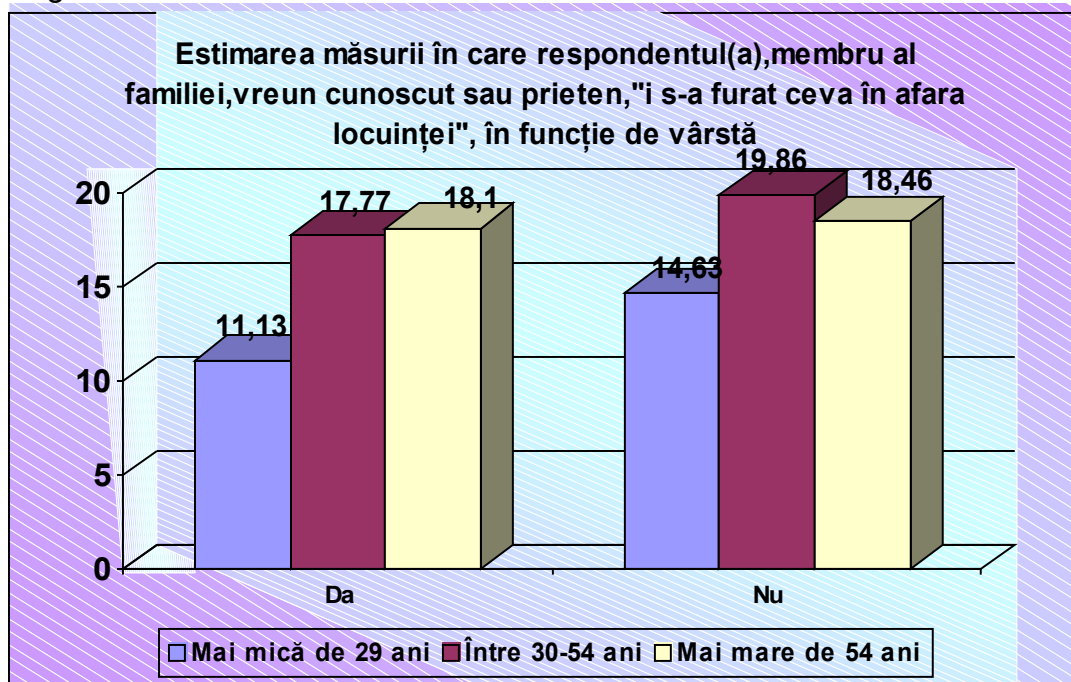

Diagrama 15 – 4b

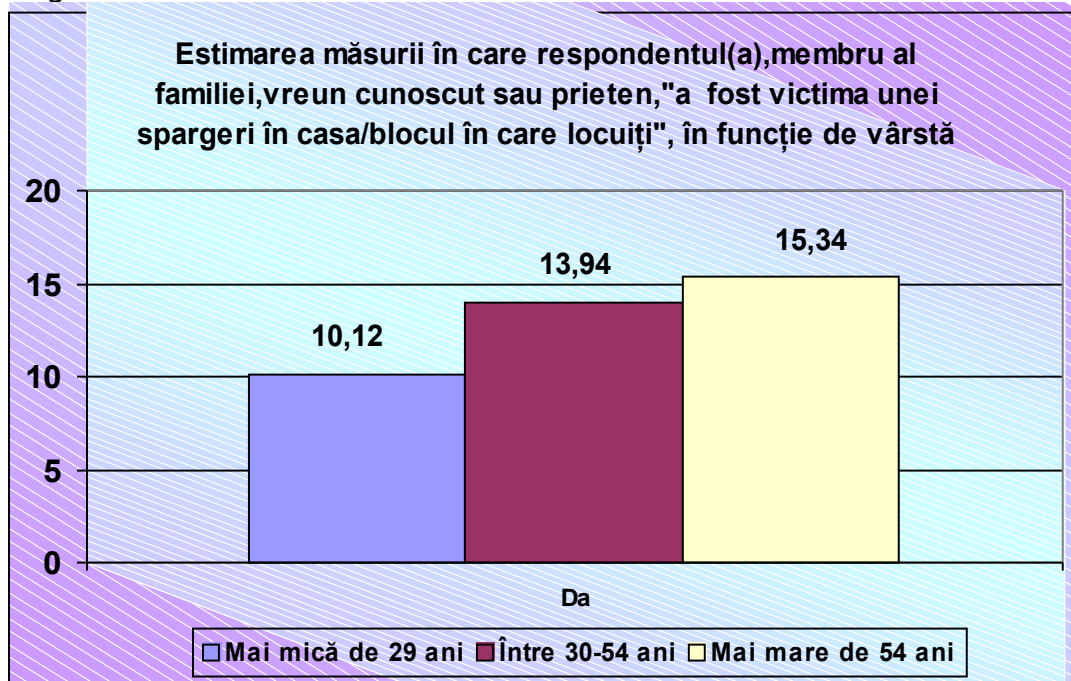
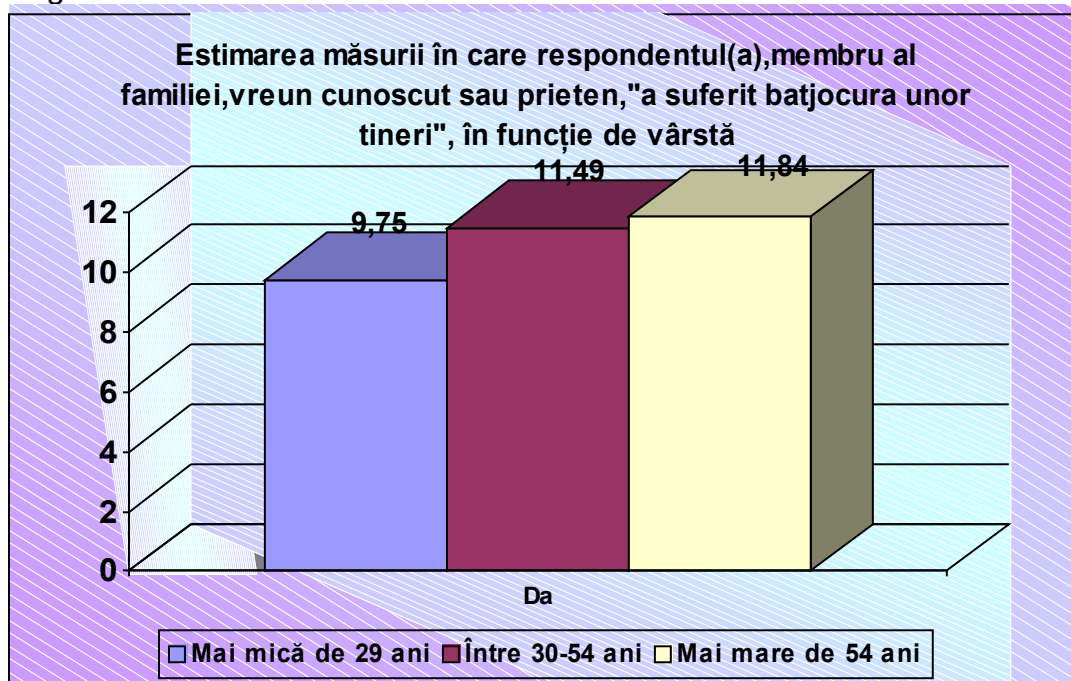

Diagrama 15 – 5b

La următoarele tipuri de victimizare suportată: a fost victima unui atac și jefuit/ă pe stradă , piață, magazin; furat/ă în mijloacele de transport public, i-au fost adresate cuvinte urâte pe stradă, etc., **pe primul loc** cu cel mai mare nivel de victimizare se poziționează **subiecții aparținând grupei de vârstă între 30 și 54 ani**. Subiecții cu vârstă mai mare de 54 ani ocupă poziția a doua (cei mai în vârstă fiind mai statici , se deplasează mai puțin, preferă confortul și siguranța locuinței, fiind astfel mai puțin expuși acestor tipuri de victimizare). Și în cazul acestor tipuri de violență suportată, procentul cel mai scăzut este al subiecților cu vârsta mai mică de 29 ani (vezi Diagramele 15 – 2b, 15 – 3b, 15 – 6b).

Diagrama 15 – 2b

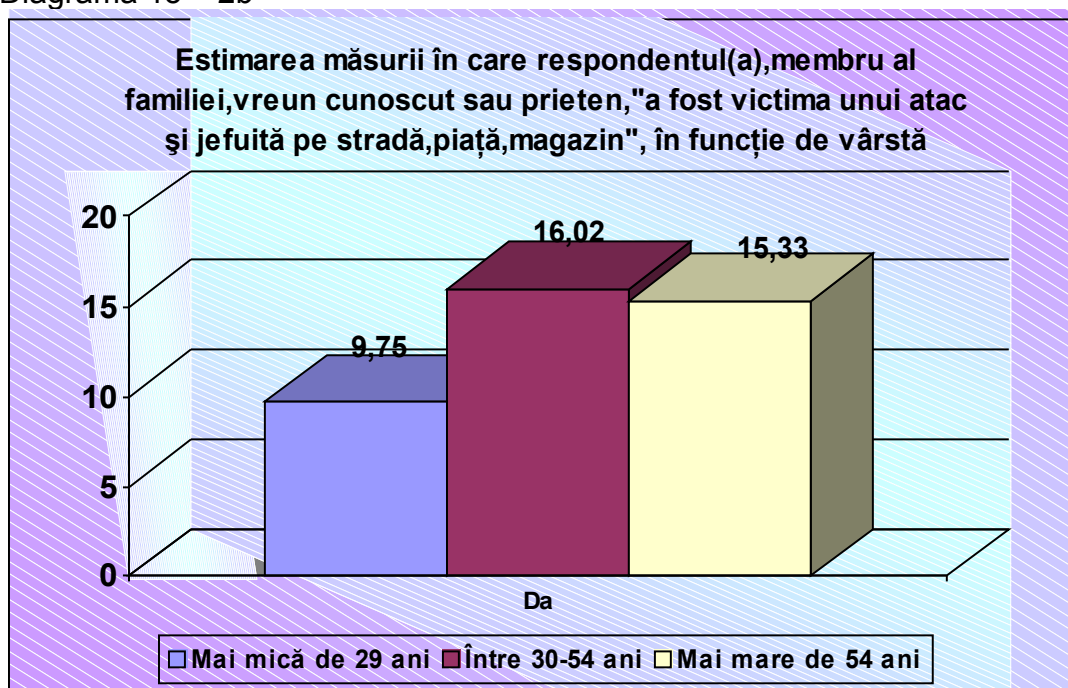

Diagrama 15 – 3b

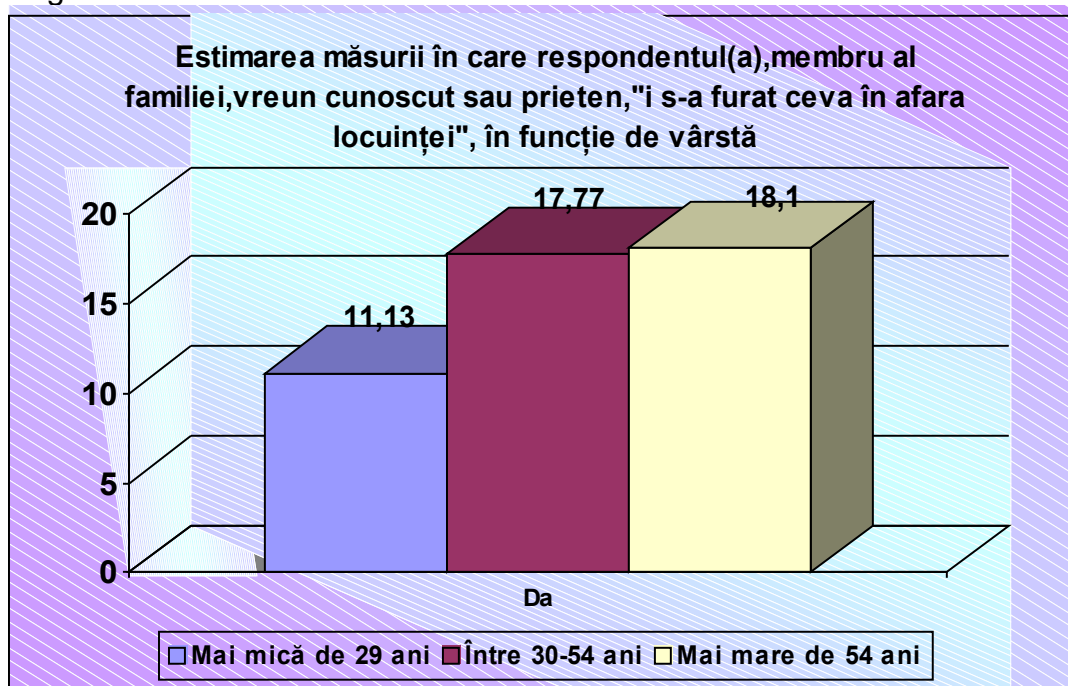
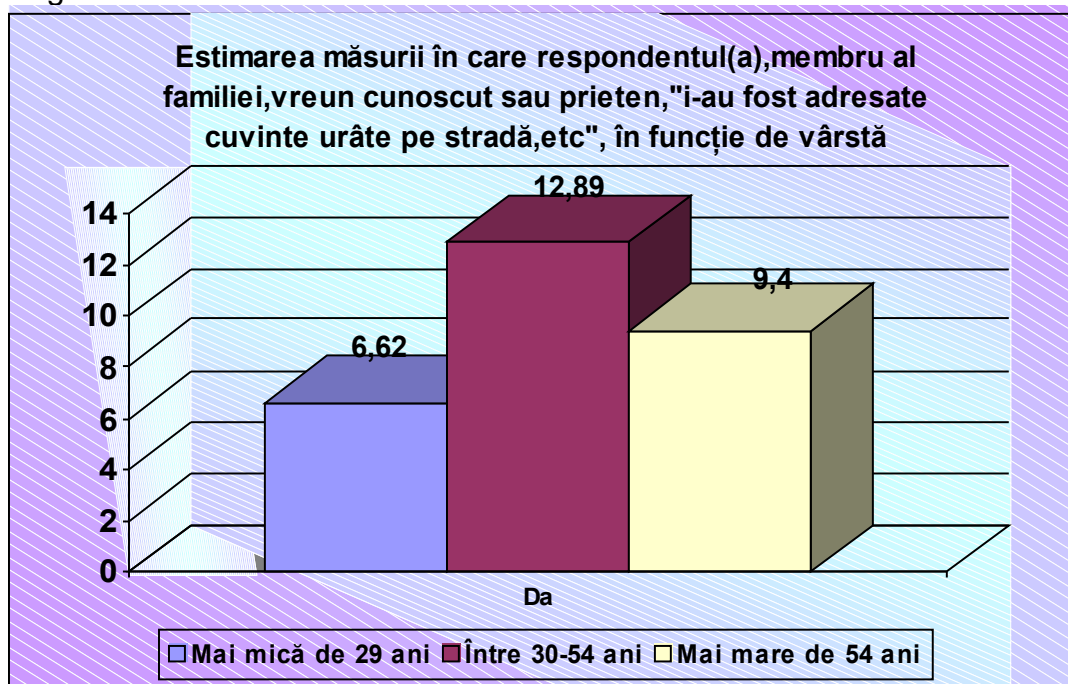

Diagrama 15 – 6b

Corelarea estimărilor la următoarele tipuri de victimizare: i s-a furat ceva în afara locuinței; a fost furat/ă în mijloacele de transport public; a suferit batjocura unor tineri; i-au fost adresate cuvinte urâte pe stradă, etc., **în funcție de secțiile de poliție**, arată că, **pe primul loc**, cu cel mai înalt grad de victimizare, **se poziționează subiecții aflați în jurisdicția secției 7**, urmați de cei ai **secției 9 și 6 de poliție**. **Pe ultimul loc**, cu cel mai scăzut nivel de victimizare, se plasează **subiecții aflați în jurisdicția secției 8 de poliție** (vezi Diagramele 15 – 1c, 15 – 3c, 15 – 5c, 15 – 6c).

Diagrama 15 – 1c

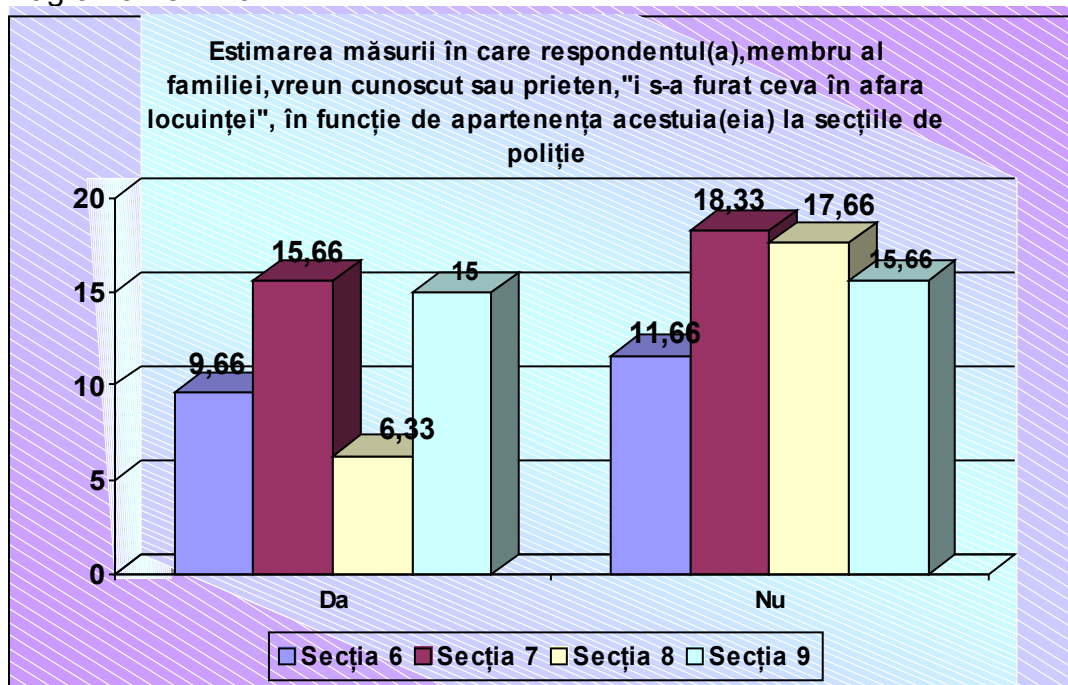

Diagrama 15 – 3c

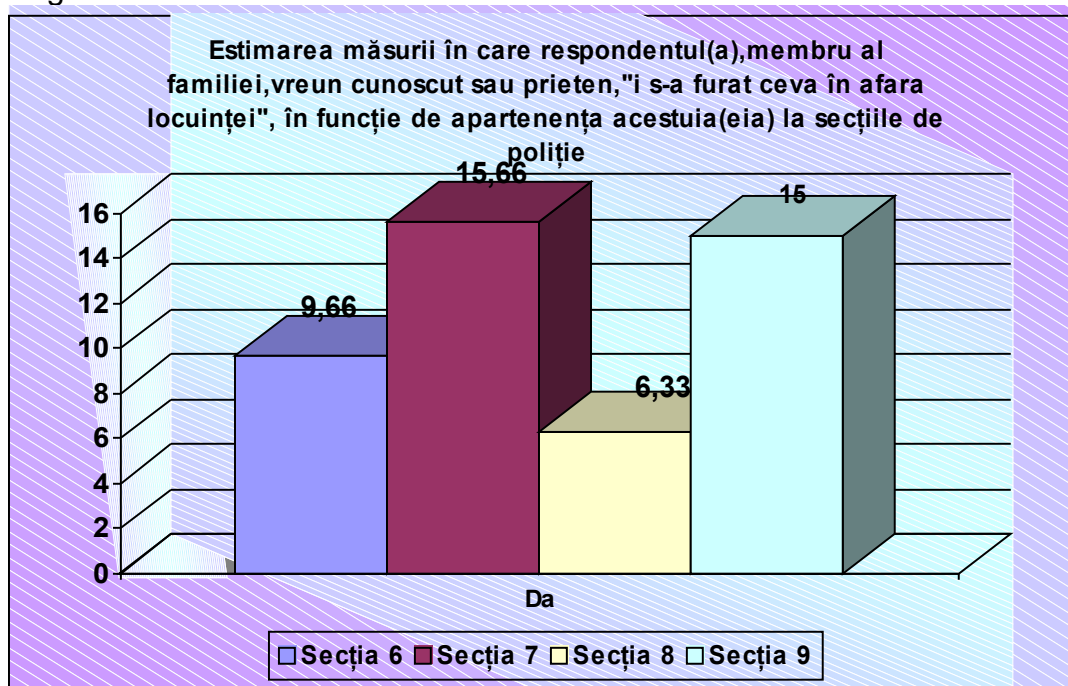

Diagrama 15 – 5c

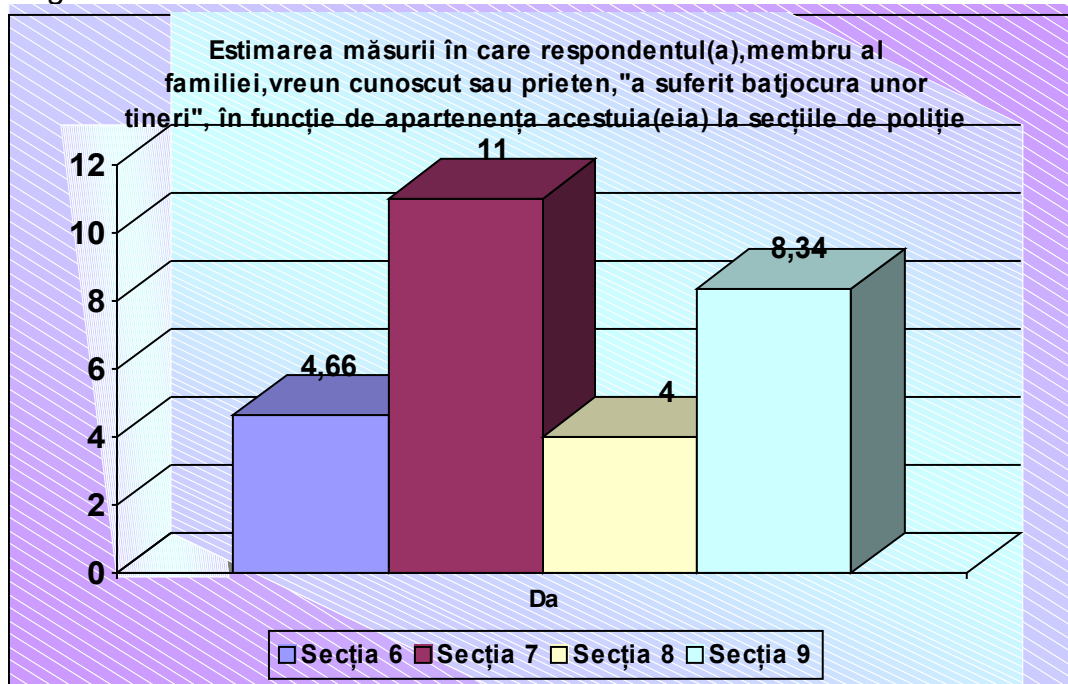
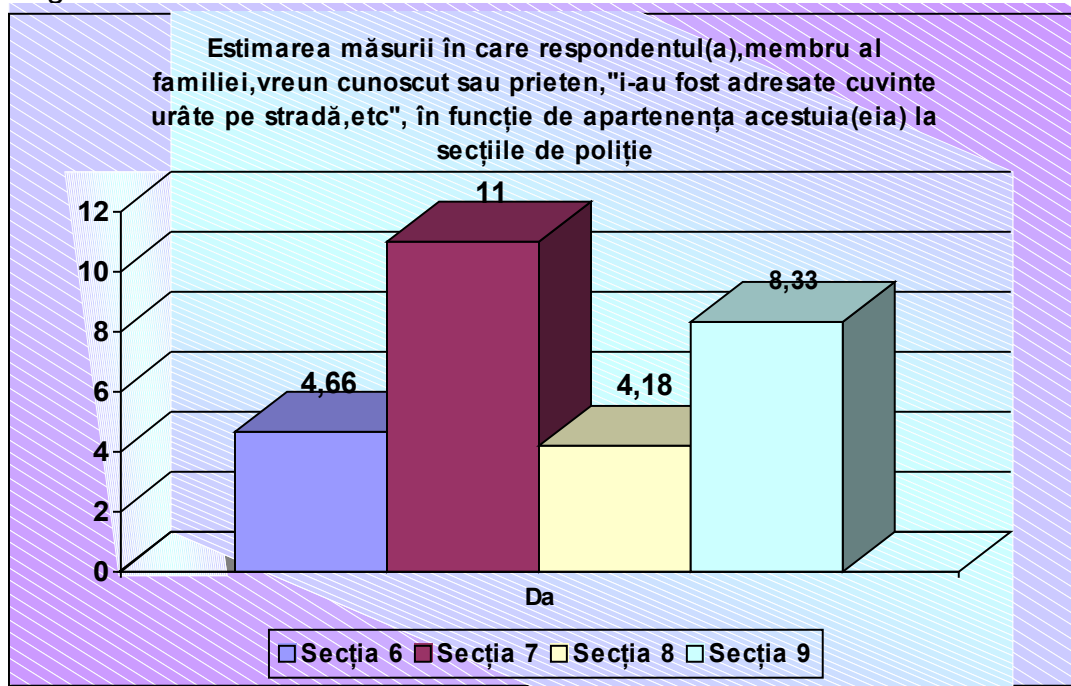

Diagrama 15 – 6c

Prin urmare, cazul estimării măsurii în care subiecții înșiși, un membru al familiei, vreun cunoscut/prieten „a fost victima unui atac, jefuit pe stradă, piață, magazin, a fost victima unei spargerii în casa, blocul în care locuiește”, în funcție de apartenența la secțiile de poliție, se evidențiază că subiecții aparținând secției 9 de poliție ocupă prima poziție cu procentul cel mai ridicat de victimizare, urmați de cei ai secției 7 și 6 de poliție. Și în ce privește aceste două forme de victimizare, ca și în cazul celor discutate anterior, subiecții aflați în jurisdicția secției 8 de poliție prezintă cel mai scăzut nivel de victimizare (vezi Diagramele 15 – 2c și 15 – 4c).

Diagrama 15 – 2c

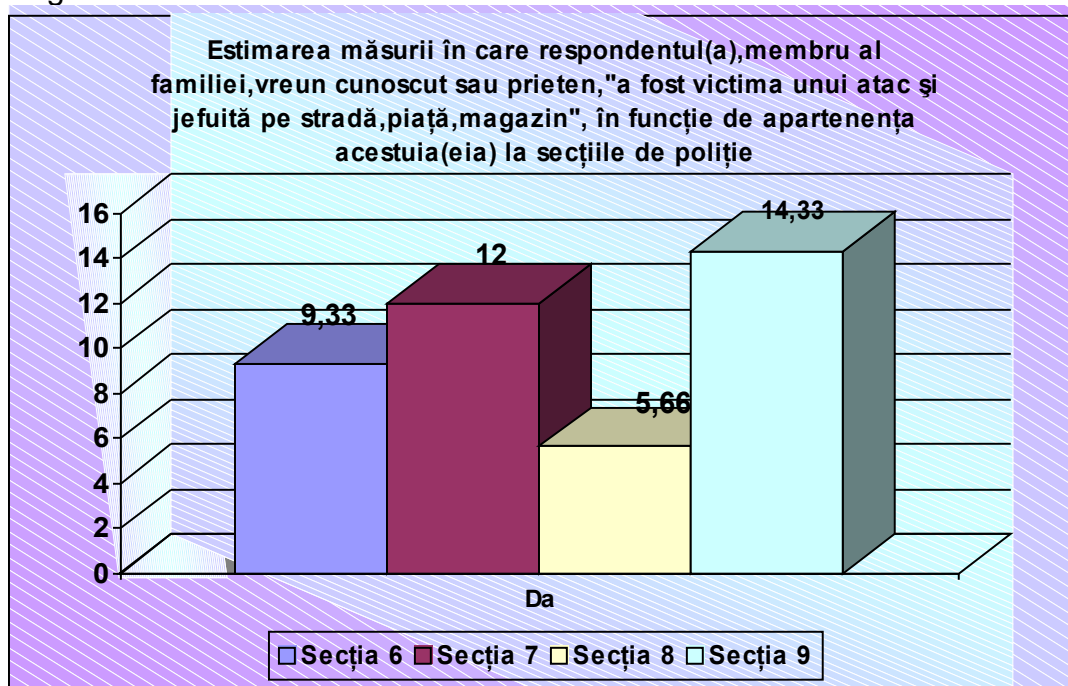
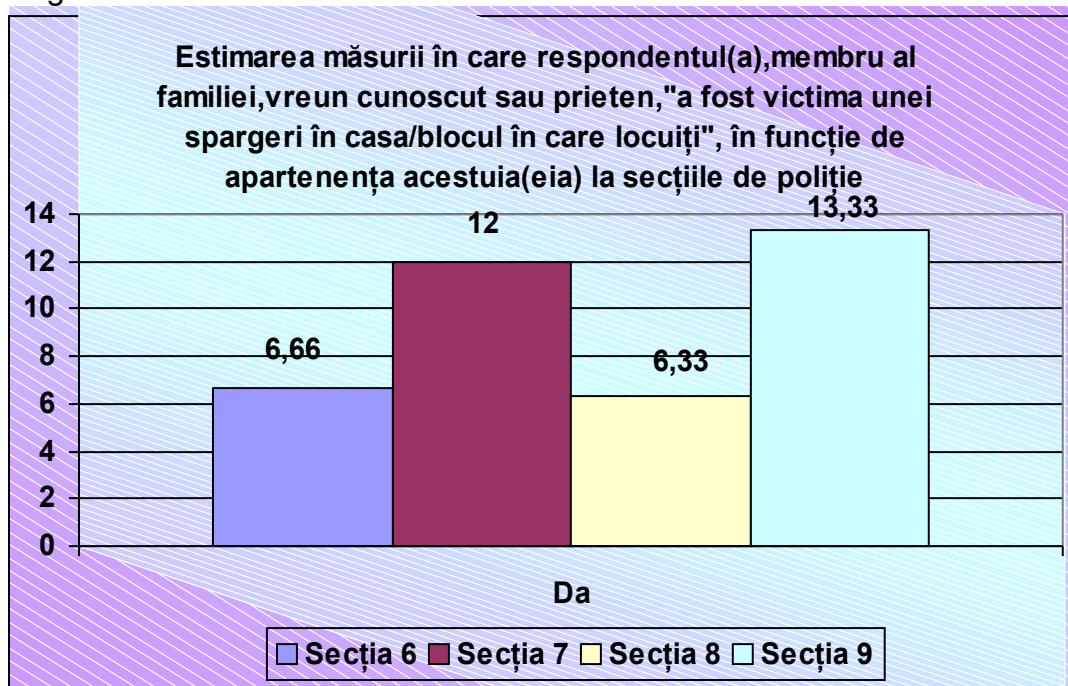
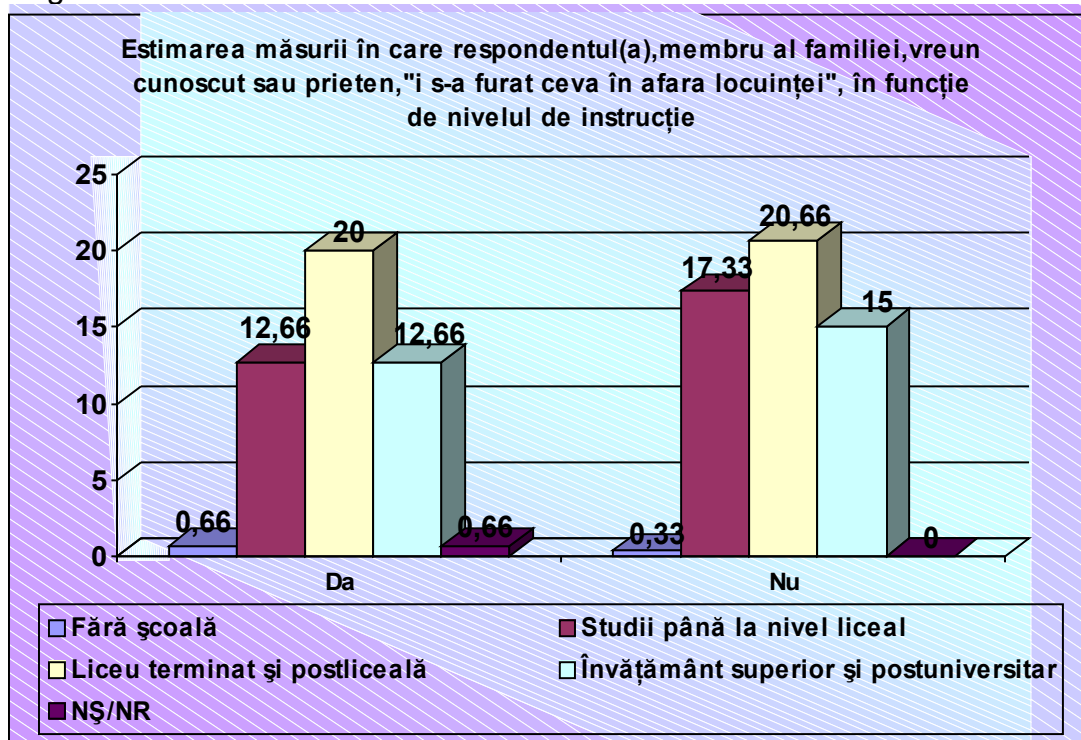

Diagrama 15 – 4c

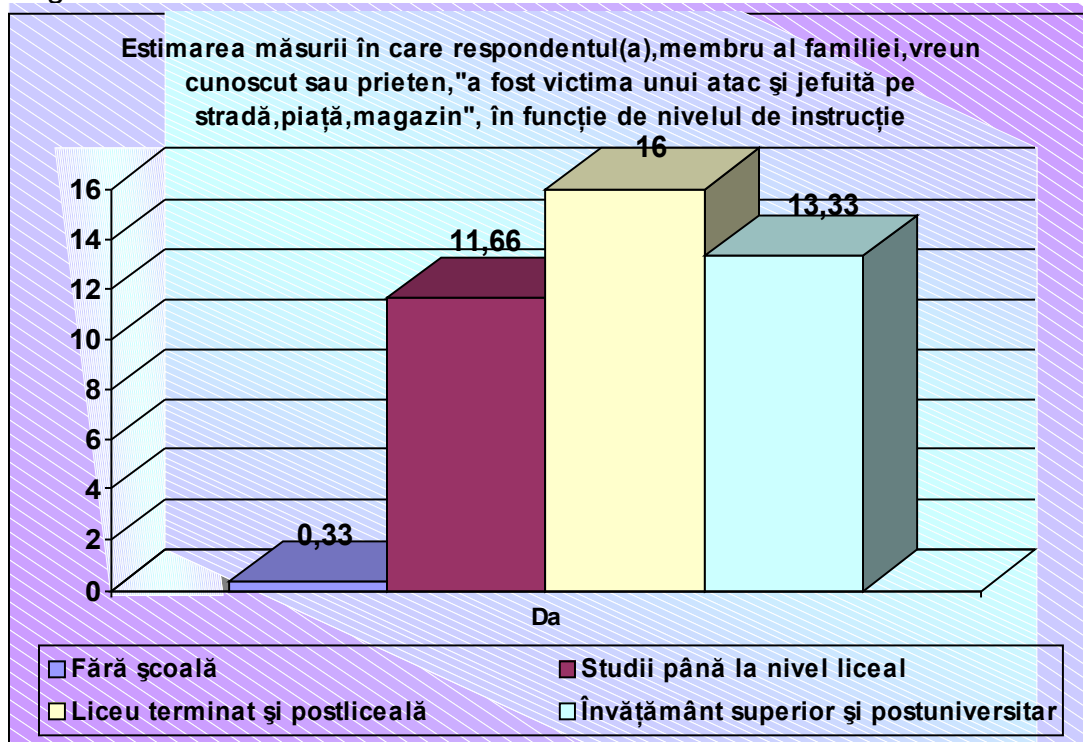
Din totalul subiecților care au estimat că au fost **victime ale furtului în afara locuinței**, cei **mai mulți au studii liceale și postliceale**, urmați îndeaproape de cei cu **studii până la nivel liceal și învățământ superior și postuniversitar** (vezi Diagrama 15 – 1d).

Diagrama 15 – 1d

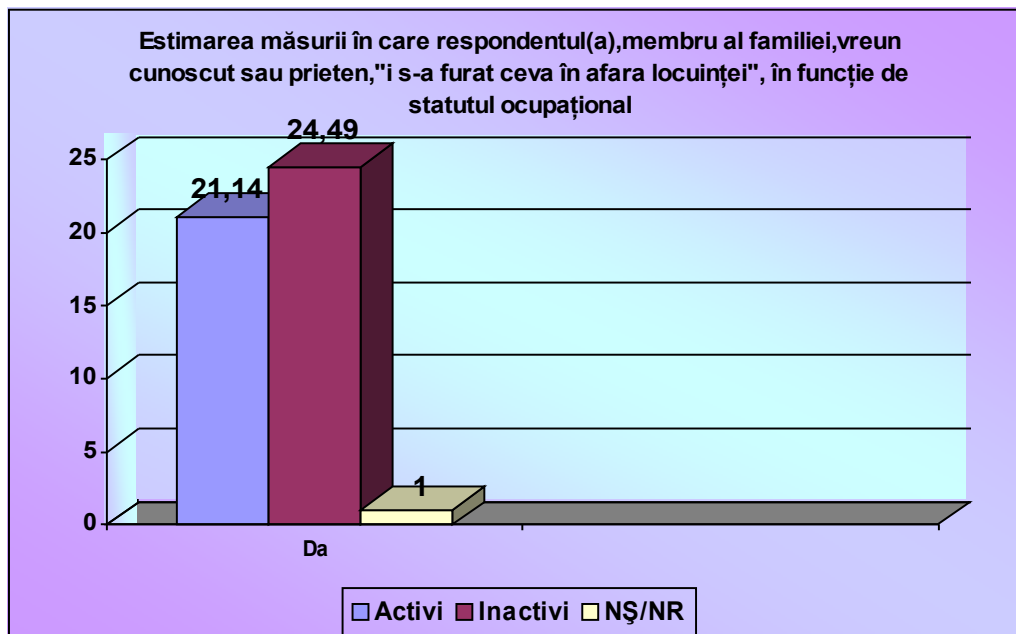
Aproape aceeași clasificare se păstrează și în cazul estimării măsurii în care subiecții însăși, un membru al familiei, vreun cunoscut sau prieten, a fost **victima unui atac și jefuit pe stradă, piață, magazin**, cu mențiunea că pe primul loc se poziționează subiecții cu liceu terminat și post liceală (16%), urmați de cei cu învățământ superior și postuniversitar (13,33%) și de cei cu studii până la nivel liceal (11,66%) (vezi Diagrama 15 – 2d).

Diagrama 15 – 2d

În funcție de variabila statut ocupațional (vezi Diagrama 15 – 1e), cei mai mulți subiecți, care afirmă că li s-a furat ceva în afara locuinței, **fac parte din grupul celor inactivi** (fără ocupație, pensionari, bolnavi, șomeri, concedii post natale, etc.) – 24,49%. **Persoanele active apreciază într-un procent mai scăzut** nivelul de victimizare suportată (21,14%) pentru acest tip de infracțiune.

Diagrama 15 – 1e

În concluzie, nivelul de victimizare a subiecților **variază** în funcție de **sex** – femeile sunt cele mai expuse tipurilor de victimizare, **și într-o oarecare măsură de vârstă** în sensul că persoanele de vârstă a treia care prezintă un nivel mai ridicat de victimizare, dar nu semnificativ diferit de alte categorii de vârstă, de nivel de **instrucție**, respectiv cu cât nivelul de instrucție este mai ridicat cu atât nivelul de victimizare suportat este mai mare, și de **statutul ocupațional** – persoanele inactive ocupând prima poziție, cu cel mai înalt nivel de violență suportată, comparativ cu grupul persoanelor active.

Locuitorii arondați secției 9 de Poliție percep violența mare și foarte mare în cartierul în care locuiesc. În același timp, cele mai multe infracțiuni cu violență pe 2004 au fost raportate tot la secția 9 Poliție. Locuitorii secției 9 au declarat în număr mai mare că ei sau cunoștințele lor au fost victime ale furtului din locuințe, ale tâlhăriilor pe stradă; în cazul victimelor agresiunilor verbale furturilor în mijloacele de transport public și în afara locuinței, a batjocorei unor tineri, pe prima poziție se plasează subiecții arondați secției 7 de poliție cu nivelul cel mai ridicat de victimizare suportată.

Percepția violenței, victimizarea locuitorilor din secția 9 corelează pozitiv cu lipsa sentimentului de siguranță în locuință și pe stradă, procentele fiind aproape la egalitate cu cele ale locuitorilor arondați la secția 7 Poliție.

În ceea ce privește locuitorii arondați secției 8 Poliție, aceștia percep în procentul cel mai mic că violența este gravă și foarte gravă. De asemenea, cele mai puține infracțiuni cu violență au fost sesizate în 2004 (ca și în 2003) tot la această secție. Tot în această zonă sunt cei mai puțini subiecți care raportează că au fost victime ale furtului din locuințe sau ale diverselor infracțiuni stradale.

Sentimentul de nesiguranță este prezent la un procent mai mic al populației din zona arondată acestei secții (cel mai mic nivel dintre toate secțiile).

Se poate trage concluzia că zona arondată acestei secții este cea mai sigură, infracțiunile de violență sunt mai puține ca în alte zone, iar populația se simte în mai mare siguranță în ceea ce privește criminalitatea.

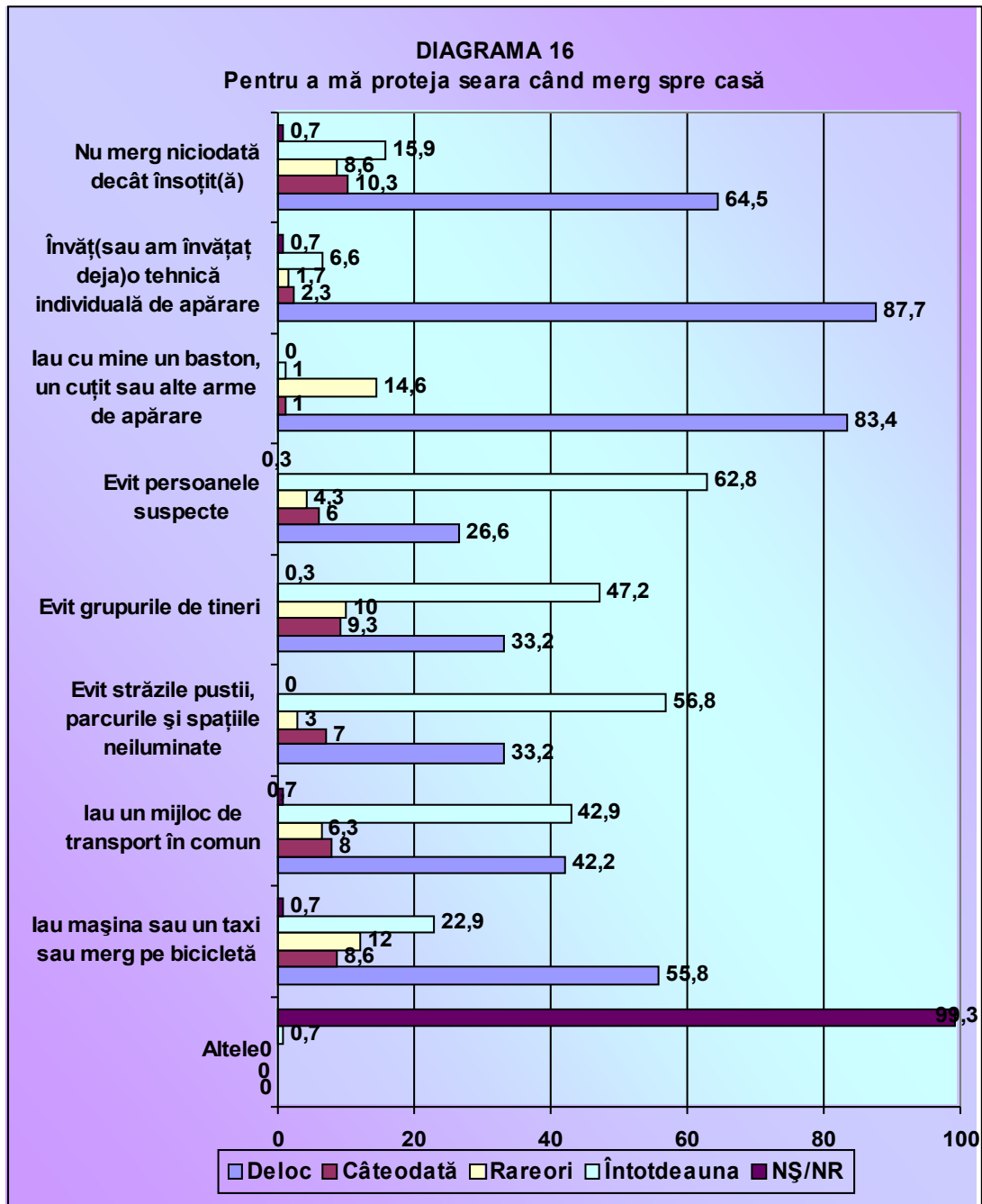
7.2. Modalități de prevenire adoptate pentru deplasarea seara pe stradă

Subiecților li s-a cerut să menționeze modalitățile pe care le utilizează ca mijloc de autoprotecție împotriva fenomenului de violență. Strategia de a **evita persoanele suspecte** ocupă primul loc, o proporție cumulată de 62,8% dintre cei chestionați apreciind-o ca pe o modalitate de protecție individuală „întotdeauna” utilizată. Pe locul următor, ca pondere opțională structurată, se situează strategia de a **evita străzile pustii**, aproximativ 56,8% dintre subiecți apelând la această modalitate. Restul aprecierilor subiecților, cumulează ponderi nestructurate sub valoarea de 50%. Astfel, strategia de a **evita grupurile de tineri** întrunește 47,2% dintre opțiuni, în timp ce modalitatea de a **lua întotdeauna un mijloc de transport în comun** 42,9%.

Pe locurile următoare, ca pondere, la o oarecare distanță, se află strategia celor chestionați de a se proteja prin **folosirea mașinii personale**, a unei biciclete sau a unui taxi (22,9%) sau a **merge întotdeauna însoțit**. (15,9%).

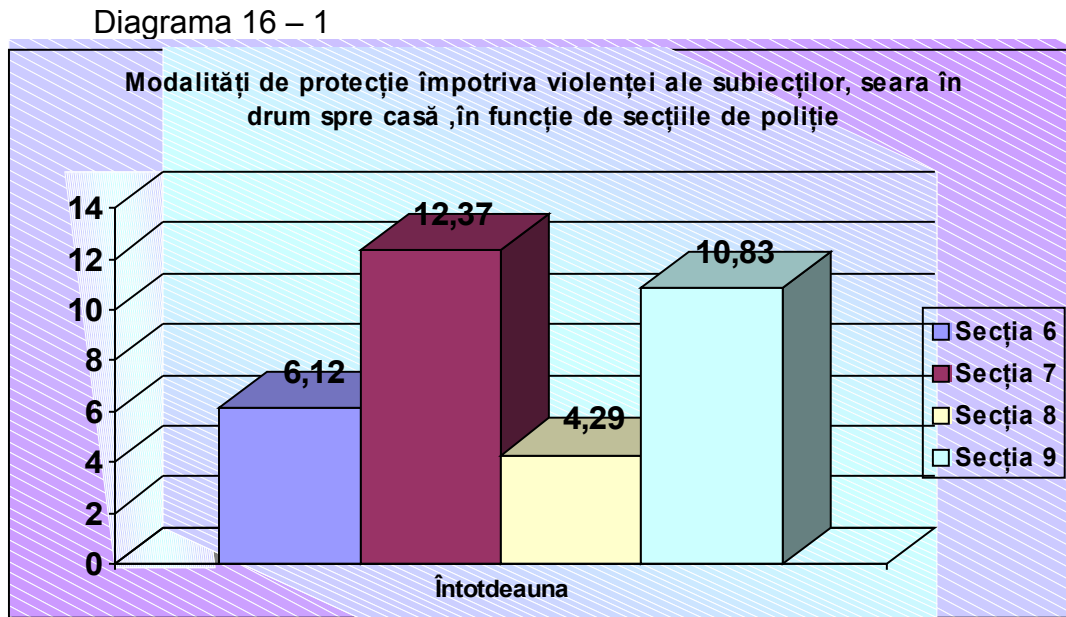
Din analiza acestor strategii aplicate ca modalități de protecție în fața fenomenului de violență, **se observă că cetățenii utilizează în principal**

strategii evitante. Puțini dintre subiecții investigați apreciază că întotdeauna apelează la diferite **instrumente de apărare** (baston, cuțit, etc.) pentru, a se proteja în fața actelor de violență (14,6%) (vezi Diagrama 16).

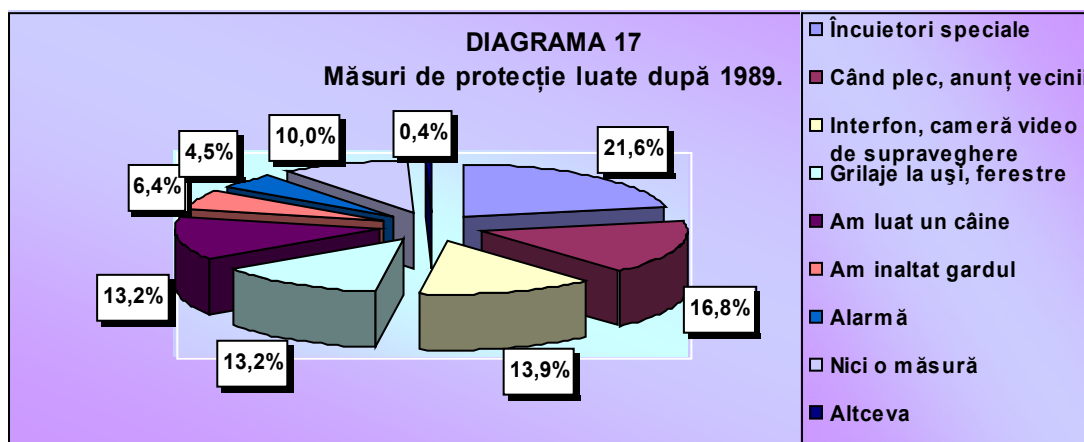
Pe ultimul loc se găsește aprecierea subiecților care și-au dezvoltat o **abilitate individuală pentru a face față violenței** „învăț (sau am învățat deja) o tehnică individuală de apărare” (6,6%).

Subiecții din zona de responsabilitate a secțiilor 7 și 9 de poliție apreciază într-o proporție mai mare necesitatea apelării la diferite strategii, modalități de protecție împotriva violenței atunci când se deplasează seara în drumul spre casă (12,37% respectiv 10,83% dintre subiecții chestionați folosesc diferite strategii), comparativ cu cei ai secțiilor 6 și 8 care se simt mai mult în siguranță și implicit apelează la mai puține modalități de protecție (6,12% respectiv 4,29%) (vezi Diagrama 16 – 1)

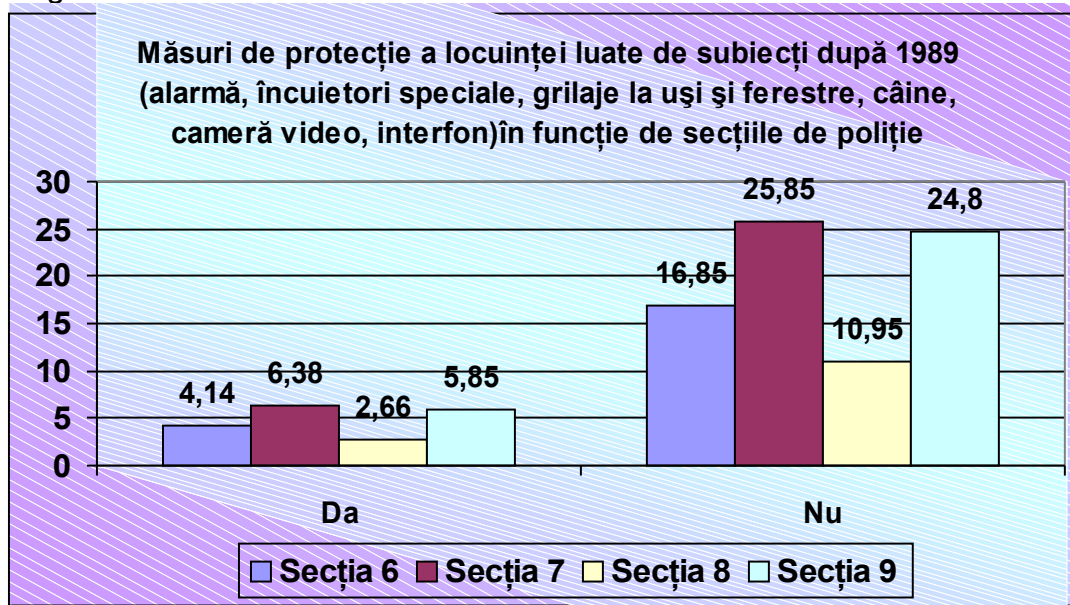
7.3. Măsuri adoptate după 1989 pentru protecția locuinței

În fața escaladării formelor de violență după 1990 (vezi diagrama 6) populația investigată a recurs la instalarea unor mijloace suplimentare de protejare a locuinței. În pofida faptului că subiecții investigați apreciază că există un nivel ridicat de violență în sectorul 2 (vezi diagrama 5), măsurile de protecție luate de aceștia nu ocupă ponderi opționale ridicate, structurate, unii dintre subiecți apelând la o diversitate de măsuri de protecție, în timp ce alții, efectiv, **nu au luat nici o măsură** (13,9%) (vezi diagrama 17).

În pofida gradului de nesiguranță manifestat de subiecții investigați în funcție de secțiile de poliție, puțini sunt cei care, după 1989, au apelat la măsuri de protecție a locuinței (vezi Diagrama 17 – 1).

Diagrama 17 – 1

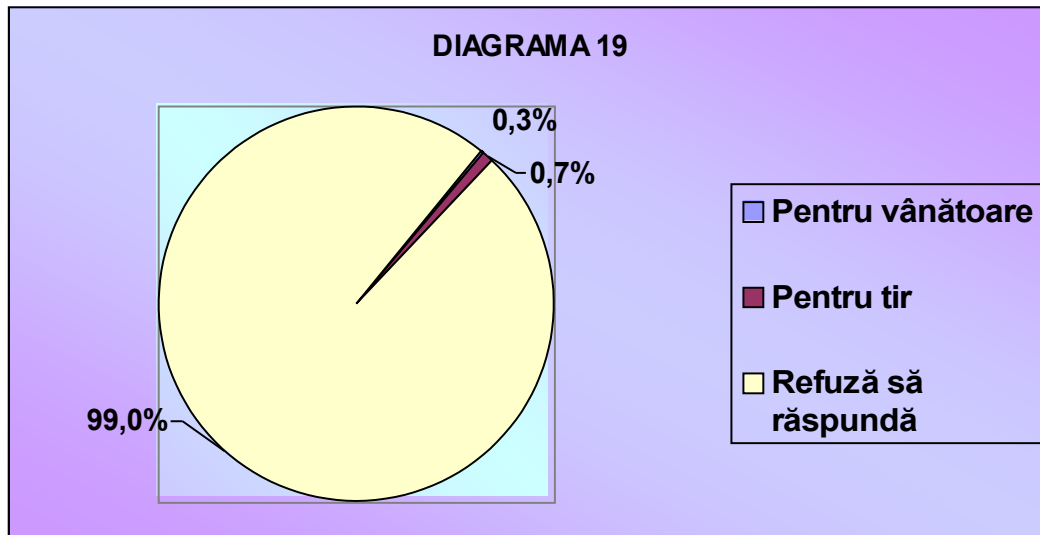
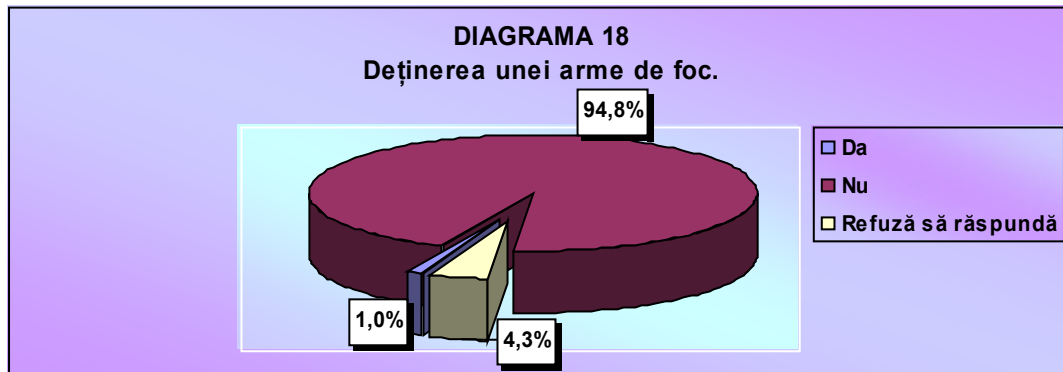

Proporția mică a măsurilor de protecție (atât pe stradă cât și în locuința proprie) luate de subiecții investigați, în pofida nivelului ridicat al violenței percepute, precum și al nesiguranței (pe stradă și în casă), denotă fie lipsa informării cetățenilor privind modalitățile de protecție, fie o anumită apatie, fie lăsarea în seama autorităților a responsabilității proprii protejării (vezi sugestii ale cetățenilor Diagrama 25).

Credem că s-ar impune din parte organelor abilitate din sectorul 2 (primărie, poliție, etc.) promovarea unor programe prin care cetățenii să fie informați asupra pericolului violenței și oferirea de strategii, modalități individuale și colective prin care aceștia s-ar putea proteja împotriva acestui fenomen.

7.4. Deținerea unei arme de foc

Într-o proporție covârșitoare 94,8% dintre cei chestionați declară că **nu dețin o armă de foc**, în timp ce doar 1,0% **spun că dețin o armă de foc**. Cei care dețin o armă de foc spun că aceasta este folosită **pentru vânătoare** (0,7%) **sau tir** (0,3%) (vezi diagrama 18 și 19). Diferența foarte mare între cei care nu posedă armă și cei care o posedă pentru scopuri utilitare relevă că în conștiința subiecților arma nu e percepută ca un mijloc de protecție, de apărare individuală și a proprietății familiale, așa cum se întâmplă frecvent în SUA și în țările vest europene.

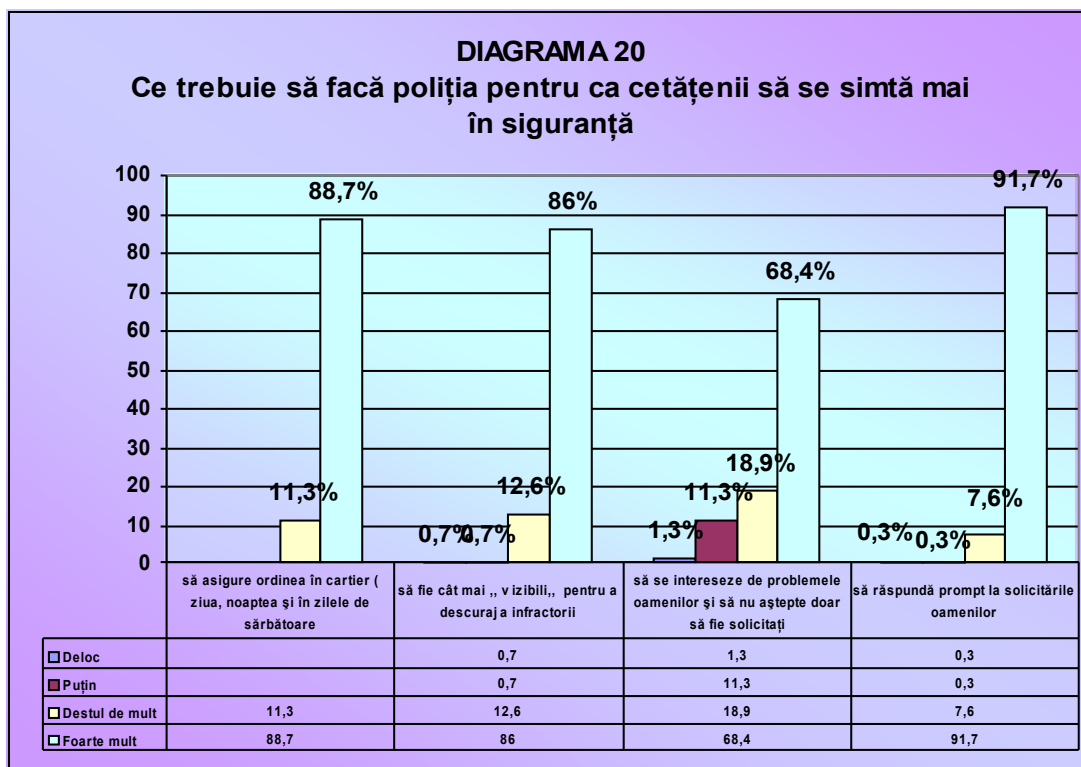
8. Eficiența măsurilor de prevenire și control a violenței.

8.1. Măsurile de siguranță pe care trebuie să le ia poliția

Subiecților li s-a cerut să facă aprecieri privind măsurile pe care ar trebui să le ia poliția pentru ca cetățenii să se simtă în siguranță, să se simtă liniștiți și în bună conviețuire socială. Cei chestionați consideră (*foarte mult*) în proporție de aproximativ 91,7% că numai în condițiile în care **poliția** își dovedește profesionalismul prin capacitatea de **a răspunde prompt și responsabil la solicitările lor**, ei ar putea internaliza sentimentul de siguranță, securitate individuală.

Subiecții apreciază „*foarte mult*”, în proporție de aproximativ 88,7%, că numai prin **asigurarea de către poliție a ordinii în cartier** (ziua, noaptea și în zilele de sărbătoare) s-ar putea restabili ordinea, securitatea și instala în conștiința cetățenilor sentimentul de protecție și securitate personală.

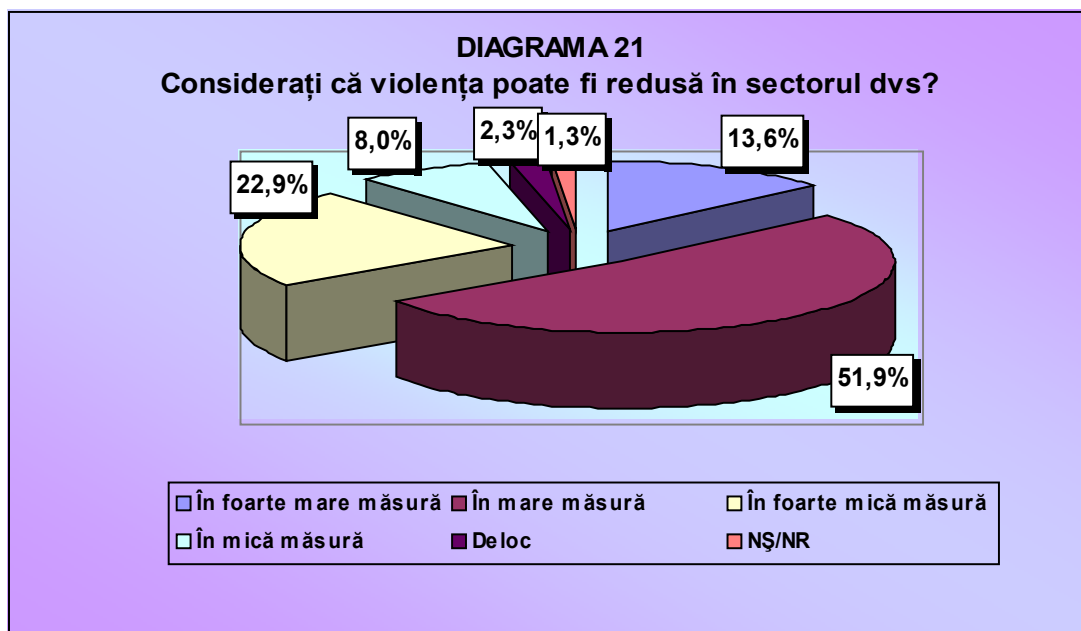
În opinia a 86,0% dintre subiecți **prezența manifestă, vizibilă**, pe stradă a poliției ar contribui foarte mult la scăderea violenței, prevenirea acesteia și implicit la asigurarea liniștii cetățenilor. Aproximativ 68,4% dintre subiecți cred (*foarte mult*) că poliția trebuie să manifeste un **interes real, manifest, profesional și responsabil**, să se intereseze de problemele oamenilor și să nu aștepte doar să fie solicitați (68,4%).(vezi diagrama 20)

8.2. Posibilitatea reducerii violenței în sectorul 2

Chiar dacă cei mai mulți dintre subiecții investigați percep un nivel ridicat de violență la nivelul sectorului 2 și totodată trăiesc teama probabilității să li se întâmple pe teritoriul sectorului diferite acte de violență, aceștia trăiesc, speră și totodată cred (*în mare măsură și în foarte mare măsură*) că **violența în sectorul 2 poate fi redusă** în toate formele ei (65,4%) (vezi diagrama 21).

Aproximativ 30,9% dintre cei chestionați își manifestă scepticismul, sunt pesimiști și consideră că formele de manifestare și intensitate a violenței **pot fi reduse într-o mică și într-o foarte mică măsură**. O proporție de 2,3% dintre subiecți cred că aceasta **nu poate fi redusă**.

8.3. Eficiența instituțiilor implicate în lupta împotriva violenței

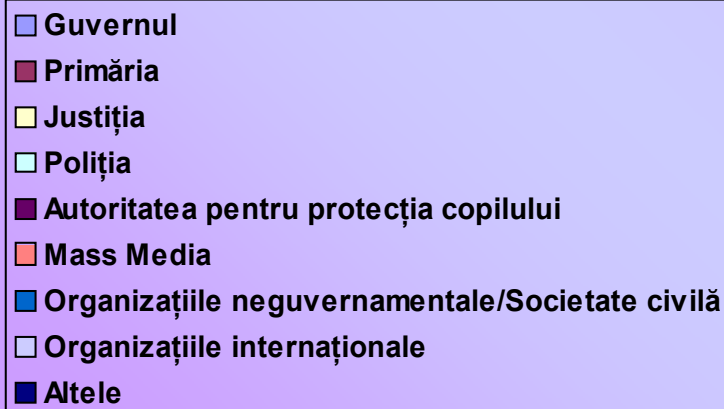
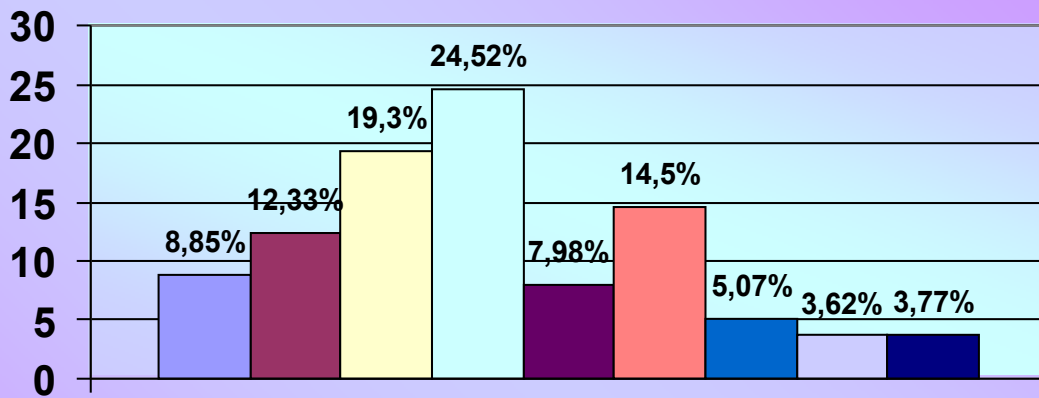
Oamenii au păreri nu numai despre cei care încalcă legea ci și despre cei care trebuie să vegheze la respectarea ei. Se discută public despre acțiunile poliției, prinderea infractorilor, cazurile de „cârdășie” a polițiștilor cu membrii lumii interlope, hotărârile judecătorești, ca și despre decretele de grațiere. Cu un cuvânt, există opinie publică despre sancțiunile penale și despre instituțiile statului (poliție, justiție) cu atribuții în păstrarea ordinii și siguranței cetățenilor.

„Fie că este favorabilă, fie că nu, opinia despre sancțiunile prevăzute de lege și despre instituțiile îndreptățite să aplice legea nu pot fi ignorate de către factorii de decizie politică, chiar dacă informațiile pe care se bazează construcția ei sunt lacunare și uneori inexacte”⁴²

Subiecții investigați consideră că **cele mai eficiente instituții** implicate în prevenirea și controlul violenței sunt în ordine: **poliția** (24,52%), **justiția** (19,30%), **mass-media** (14,5%), **primăria** (12,33%), **guvernul** (8,85%), **autoritatea pentru protecția copilului** (7,98%), **organizații neguvernamentale /societate civilă** (5,07%), **alte** (jandarmeria, poliția comunitară – 3,77%). **Organizațiile internaționale** sunt apreciate ca fiind cele mai ineficiente instituții care luptă împotriva violenței la nivel local (3,62%) (vezi diagrama 22).

⁴² Chelcea, S *op.cit.*p. 39

DIAGRAMA 22
Gradul de eficiență instituțională

De multe ori, în sondajele de opinie, se cere ca publicul să evalueze activitatea poliției și a justiției și din numeroase cercetări reiese că poliția, chiar dacă nu e foarte eficientă, este oricum mai bine evaluată decât justiția. Conform unui sondaj, în SUA două treimi dintre cei intervievați au considerat activitatea poliției ca fiind „excelentă” sau „bună”, iar activitatea justiției a fost apreciată la fel numai de către o treime din eșantion.⁴³

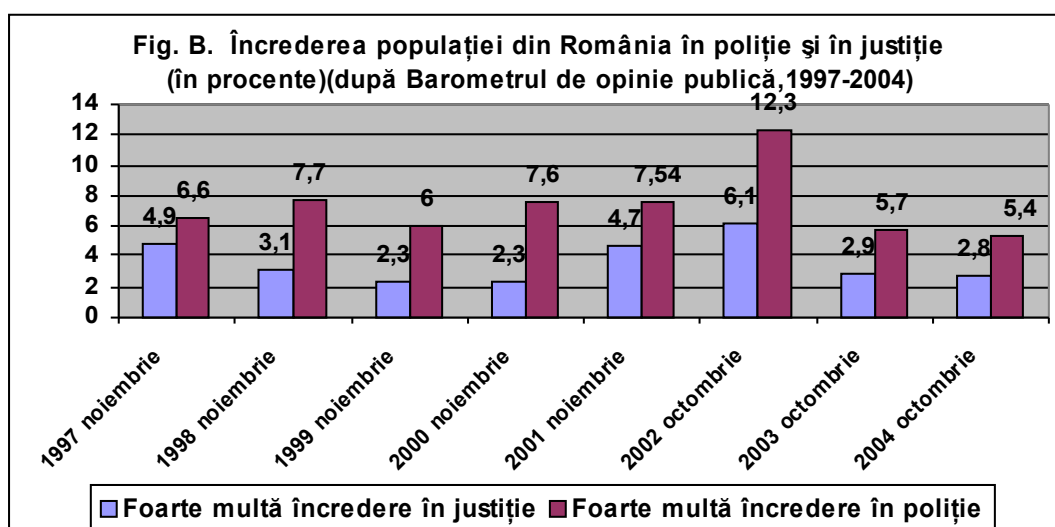
În SUA, așa cum relevă sondajele de opinie publică, poliția se bucură de un suport popular mai puternic decât justiția. Și în Canada, opinia publică despre poliție este pozitivă, Julian V Roberts (1992)⁴⁴ atrage atenția asupra paradoxului :

⁴³ English, K. et al.; 1977;cf. S. Chelcea, *op.cit.*, p.40.

⁴⁴ Roberts, J.V.; Public opinion, crime, and criminal justice. *Crime and justice*, 1992, 16,99-180.

cetățenii din SUA și Canada cred că rata criminalității în țările lor este ridicată și va continua să crească în viitor, dar apreciază că activitatea poliției este „bună”, chiar „excelentă”. Explicația acestui paradox ar putea fi dată de faptul că cetățenii consideră justiția responsabilă de creșterea criminalității, controlul acestui fenomen fiind o problemă socială, nu o responsabilitatea a poliției.

Și în **cazul nostru** (vezi diagrama 22) subiecții apreciază mai mult activitatea poliției decât a justiției. Ca și în cazul datelor din *Barometrul de opinie publică*, din perioada 1997 până în 2004 persoanele intervievate au declarat într-o proporție mai mare că au „foarte multă încredere” în poliție decât în justiție.(figura B)

La momentul octombrie 2004, majoritatea cetățenilor din România aveau o părere „bună” și „foarte bună” despre activitatea poliției (tabelul nr.16).

Tabelul nr.16. Distribuția răspunsurilor la întrebarea „cum evaluați activitatea poliției de prevenire a criminalității în comunitatea dvs?”⁴⁵

	România	Noile state membre UE
--	---------	-----------------------

⁴⁵ Rose, Richard. *Are Bulgaria and Romania up to EU standards ? A New Europe Barometer Evaluation*, Glasgow : Universit of Strathclyde, 2005, p.62

		(valul de aderare 2004)
Foarte bună	7%	5%
Destul de bună	59%	48%
Nu așa de bună	26%	35%
Proastă	8%	11%

Pentru unii cetățeni, justiția este o nedreptate (criminalii scapă nepedepsiți) și inechitabilă (pentru aceleași infracțiuni se pronunță sentințe diferite). În multe sondaje de opinie publică din SUA, Canada și din țările europene, populația crede că justiția favorizează pe cei bogați⁴⁶.

Tratamentul inegal în justiție rămâne o problemă importantă în lume, dar de mare actualitate în România în condițiile aderării la Uniunea Europeană. În vechile state membre ale UE (Europa celor 15) decalajul dintre încrederea în poliție și în justiție este de 20 puncte procentuale în favoarea poliției; în noile state membre UE (valul de aderare 2004) de 18 puncte procentuale; în România decalajul este de 9 puncte procentuale (Tabelul nr.17).

Tabelul nr.17. Ponderea încrederii în poliție și în justiție ⁴⁷

	România	Noile state	Vechile state
Poliție	35%	42%	68%
Justiție	26%	26%	48%

Referitor la încrederea în justiție a cetățenilor din România, în *Raportul național al Eurobarometrului* se specifică: „Încrederea românilor în justiție este puternic dependentă de vârstă, mediu de rezidență și competența în cunoașterea modului de funcționare a instituțiilor europene⁴⁸.

8.4. Aprecieri privind gradul de implicare a diferiților factori în prevenirea și controlul criminalității

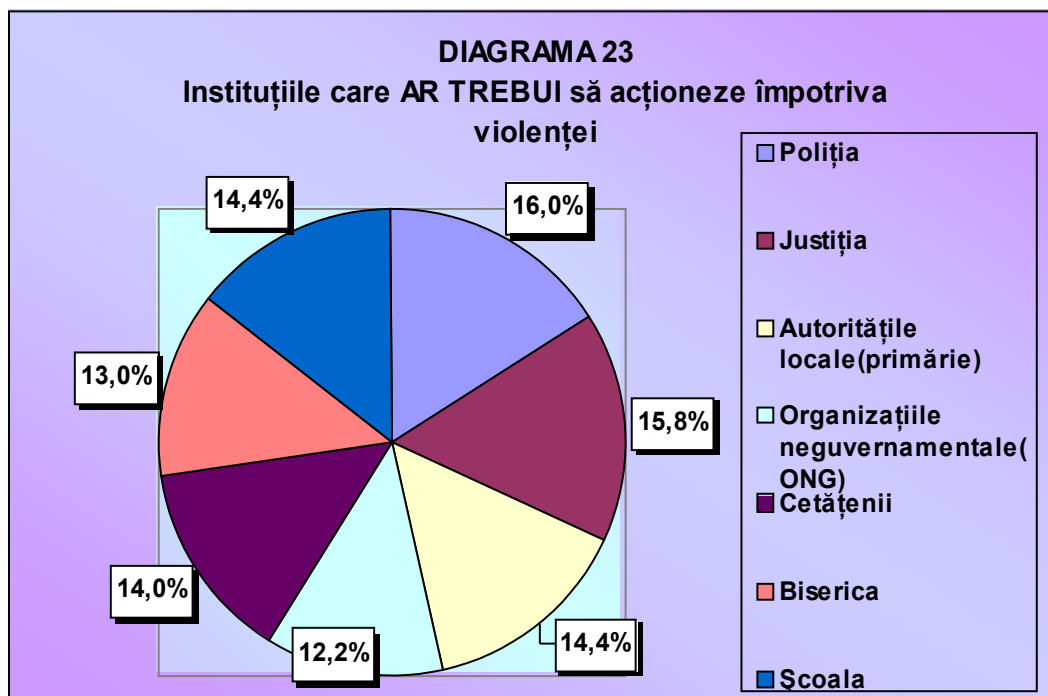
În ceea ce privește opinia celor chestionați cu privire la instituțiile care ar trebui să acționeze împotriva violenței, pe primul loc se situează **poliția** (16,0%),

⁴⁶ Reid, A.; Brillon, I.; 1984; Environics Research Group; 1989; Morse, R.J.; 1985; cf. S. Chelcea; *op.cit.*, p.41.

⁴⁷ Eurobarometrul 62. *Opinia publică în Uniunea Europeană*, toamna 2004. p.38.

⁴⁸ idem, p. 40.

urmată de **justiție** (15,8%), **școală** (14,4%), **primărie** (14,4%), **cetățeni** (14,9%) și de biserică (13,0%).(vezi diagrama 23).

Analiza procentelor obținute relevă în mare măsură aceleași valori opționale ca și în cazul itemului anterior (*estimări ale subiecților privind eficiența instituțiilor implicate în lupta împotriva violenței*). În plus apar **școala**, **societatea civilă reprezentată de biserică și cetățeni**, factori considerați de cei chestionați ca având un rol important în exercitarea funcției educative (**școală**), a valorilor morale și creștine (**biserica**), al exemplului personal al atitudinilor de implicare și manifestare a simțului civic (cetățenii). Toți acești factori contribuie, în opinia celor chestionați, la prevenirea și controlul criminalității și implicit la dobândirea sentimentului de siguranță, securitate individuală și coeziune socială.

8.5. Opiniile privind sancțiunile aplicate până acum persoanelor care au comis acte de violență

În SUA, problema atitudinii cetățenilor față de gradarea pedepselor i-a preocupat pe sociologi și criminologi încă de acum un secol. F.C.Shorp și M.C.

Oho (1909) au inițiat cercetările în acest domeniu. Constatările făcute de-a lungul timpului sunt dintre cele mai interesante. Unii specialiști consideră că ideea gradualității pedepselor constituie punctul central al oricărui sistem penal (L. Sebba și G. Nathan, 1984)⁴⁹.

Sondajele de opinie publică au indicat existența unei proporționalități între pericolozitatea infracțiunilor și severitatea pedepselor, în percepția publicului (R.J. Gebotys și J.B. Roberts, 1987; V.L. Hamilton și S. Rytina, 1980, G.F. White, 1995). Totuși această proporționalitate este departe de a fi perfectă.

În evaluarea pericolozității infracțiunilor și a severității sancțiunilor intervin factori de natură psihologică și sociologică: atractivitatea fizică a infractorilor și a victimelor, caracteristicile demografice ale celor care fac evaluarea ș.a.⁵⁰

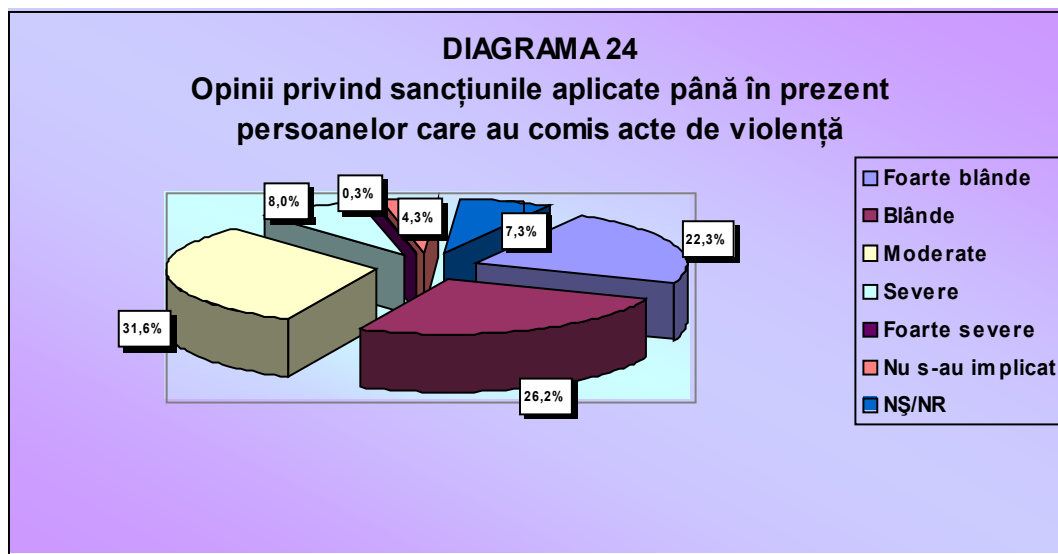
Publicul îi judecă pe infractori mai aspru decât judecătorii înșiși, cel puțin cetățenii din țările în care de peste 20 de ani se urmărește această problemă cu ajutorul sondajelor de opinie publică. Pentru perioada 1965 – 1990, sondajele de opinie publică din SUA și Canada indică faptul că între 50% și 80% dintre cei intervievați consideră că sentințele judecătorești au fost prea blânde. Proporția celor care apreciază că sentințele au fost prea blânde este în medie cu 10 % mai mare în SUA decât în Canada.⁵¹

În ceea ce privește opinia subiecților investigați în cercetarea noastră, 80,1% dintre ei apreciază că sancțiunile aplicate până acum persoanelor care au comis acte de violență au fost „**moderate, blânde și foarte blânde**” (*s-a obținut un procent identic cu cel obținut de sondajele de opinie publică din SUA și Canada*). Această valoare opțională este foarte mare, covârșitoare în condițiile în care aproximativ 4,3 % dintre subiecții chestionați apreciază că **aceste sancțiuni nu s-au aplicat**. Doar 8,3% apreciază că sancțiunile aplicate **au fost severe și foarte severe**. (vezi diagrama 24)

⁴⁹ Chelcea, S. *Op. Cit.* p.42

⁵⁰ Idem. P. 42

⁵¹ Roberts, Julian V.; 1992; *op.cit.*.

În ceea ce ne privește, considerăm că individualizarea pedepsei, luarea în considerare a caracterului delincventului pentru a ajunge ca acesta să-și regăsească locul în sânul comunității, pentru îndepărtarea lui de condițiile care au condus la separarea momentană de aceasta (când a comis actul infracțional și a fost condamnat), iată câteva din elementele care ar trebui să stea la baza principiului organizator al sistemului de funcționare al justiției.

8.6. Măsurile care ar trebui luate pentru reducerea violenței.

Prin acest item, am oferit, printr-o întrebare deschisă, posibilitatea celor chestionați de a sugera cele mai urgente măsuri pe care le consideră necesare în vederea reducerii violenței în cartierul în care aceștia își au domiciliul. În conștiința celor chestionați măsurile care ar trebui luate se concentrează într-o serie de activități și **strategii pe care ar trebui să le efectueze poliția** (71,2%). Se confirmă încă odată, în ciuda nivelului ridicat al violenței și a diversității tipurilor de manifestare a acesteia, că subiecții chestionați sunt conștienți de rolul și importanța pe care o are poliția în prevenirea și controlul violenței, asigurării unui climat de siguranță și stabilitate socială. La mare depărtare, ca pondere opțională, și nu atât de urgente și importante în viziunea subiecților privind combaterea violenței se concretizează un **pachet de măsuri pe care ar trebui să le ia justiția** (13,11%), urmată de **măsurile atribuite guvernului** (9,13%). În

opinia subiecților, rolul cel mai puțin important îl au **învățământul și familia**, ca factori educativi în formarea și dezvoltarea unor personalități sănătoase bio-psiho-sociale și morale (2,81%). Același procent (2,81%) este acordat și măsurilor cu care cei chestionați responsabilizează **primăria** în lupta împotriva violenței, a prevenirii și controlului acesteia. (Vezi mai jos sugestiile celor chestionați și Diagrama 25).

Cetățenii văd reducerea violenței cu ajutorul:

I. Poliției: **71,42%**

- poliția să se ocupe mai mult de protecția cetățenilor;
- prinderea bandelor de infractori;
- să nu se mai dea șpagă polițiștilor;
- mai multe arestări;
- polițiștii corupți și incompetenți să fie dați afară;
- polițistul de proximitate să-și facă simțită prezența printre cetățeni, pe stradă;
- comunicare între cetățeni și poliție;
- sporirea numărului de polițiști corecți și responsabili

II Justiției **13,11%**

- legi mai aspre și aplicarea lor;
- amenzi mai mari;
- introducerea pedepsei cu moartea.

III Guvernului **9,13%**

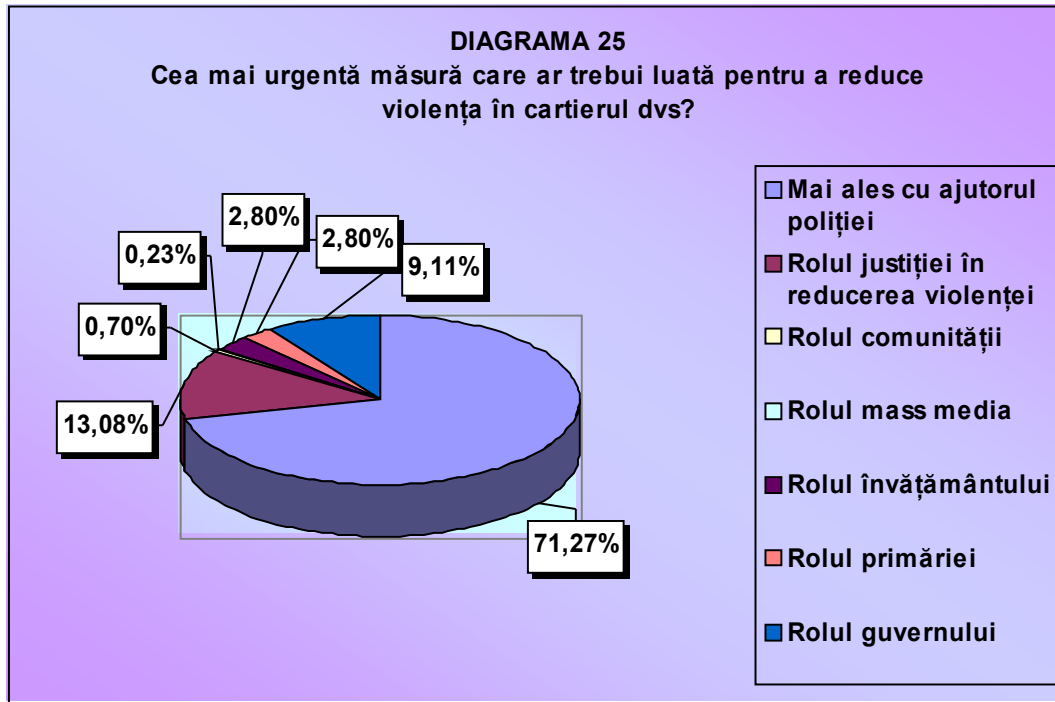
- creșterea nivelului de trai al populației – salarii mai mari;
- instituțiile statului să – și îndeplinească responsabilitățile.

IV Învățământului **2,81%**

- centrarea atât pe caracterul informativ, dar mai ales pe cel formativ al învățământului;
- o relație eficientă între școală și familie.

V. Primăriei **2.81**

➤Deși a fost menționată ca având un rol în lupta împotriva violenței, a prevenirii și controlului acesteia, subiecții investigați nu au fost în măsură să ofere sugestii prin care primăria s-ar putea implica.

8.7. Aprecieri privind implicarea cetățenilor în lupta împotriva violenței

Și acest item a reprezentat o întrebare deschisă, celor chestionați oferindu-li-se posibilitatea să hotărască care ar fi modalităților prin care s-ar putea implica activ, conștient și responsabil împotriva violenței. Setul diversificat de modalități concretizate într-o serie de atribute, relevă spiritul comunitar al cetățenilor, dorința lor de a se implica, de a fi responsabili, de acționa într-o strânsă cooperare cu organele abilitate. Există totuși un procent de aproximativ 15,9% subiecți care apreciază că **nu se poate face nimic** și că măsurile se pot lua foarte greu, aceștia introiectând sentimentul de neputință, resemnare în fața nivelului ridicat al violenței și diversității fenomenului. (vezi mai jos aprecierile celor chestionați privind posibila implicare în lupta împotriva violenței. (vezi Diagrama 26).

- ieșire din pasivitate;
- să ia atitudine (acționeze) când asistă la acte de violență;
- respect față de lege – cunoașterea legilor;
- eliminarea fricii și crearea unui curent de opinie.

II Responsabilitate

32,40%

- să fie mai unițiți mai responsabili;
- simț civic.

III Resemnare

15,98%

- nu se poate face nimic;
- se pot lua măsuri foarte greu.

IV Acțiune

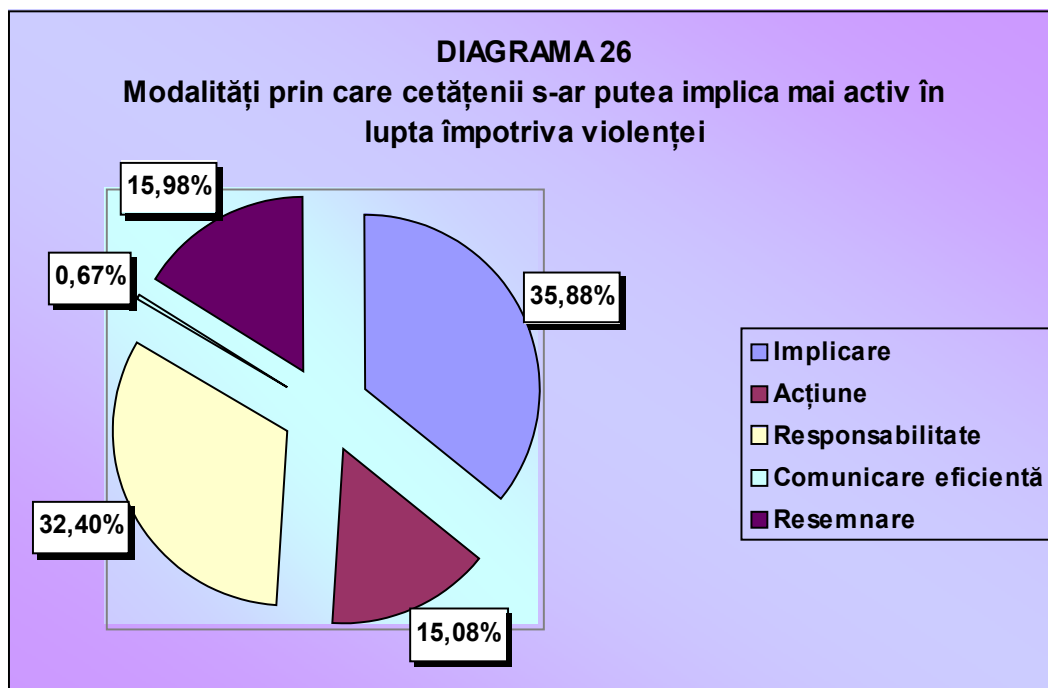
15,08%

- sesizarea organelor de poliție;
- asociații și organizații;
- comunicare mai bună între cetățeni și poliție.

V Comunicare eficientă

0,67%

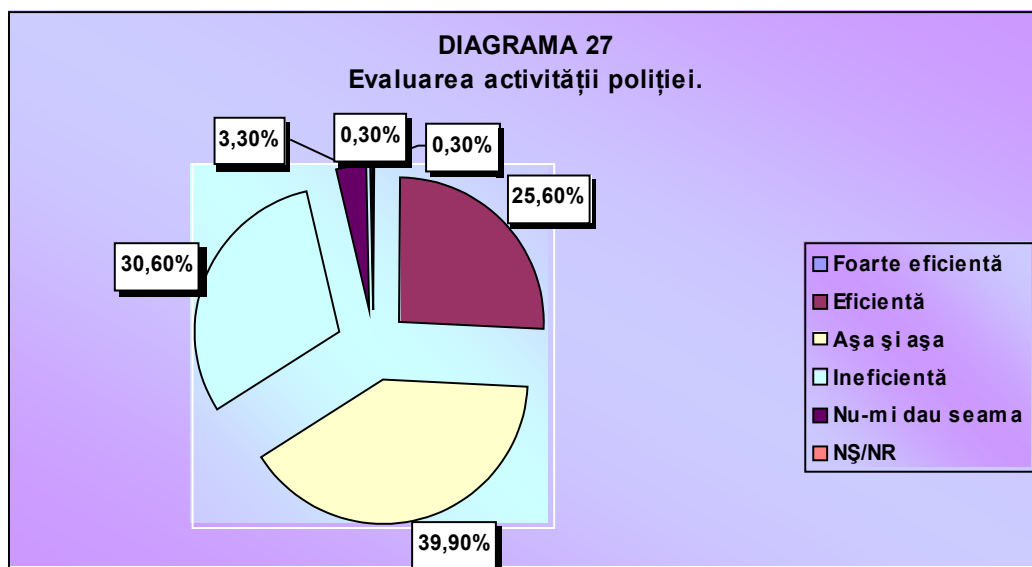
- schimbarea mentalității;
- toleranță.

8.8. Activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității în opinia locuitorilor sectorului

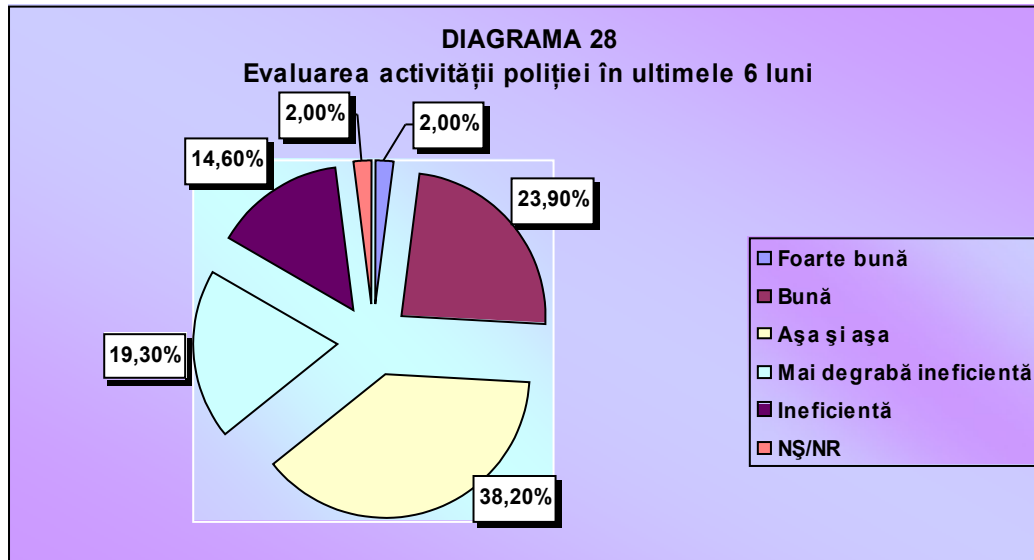
Prin această întrebare s-a oferit subiecților posibilitatea de a evalua activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității. Aproximativ 39,9% dintre subiecții chestionați apreciază **activitatea poliției ca fiind nici eficientă / nici neeficientă**. În opinia lor poliția funcționează, dar nu găsește strategii eficiente prin care să contracareze violența. În conștiința subiecților, lipsa de performanță a poliției este gravă în condițiile în care 30,6% dintre aceștia consideră că **activitatea poliției este ineficientă**, iar 3,3% **nu reușesc să realizeze în ce se concretizează activitatea acesteia**.

Cu toate aceste opinii defavorabile ale celor investigați privind activitatea poliției, 25,6% dintre aceștia au apreciat **ca eficientă și foarte eficientă activitatea poliției**. (vezi Diagrama 27)

Cu ajutorul întrebării următoare, am dorit să surprindem modul în care subiecții chestionați reușesc să evalueze în timp, să delimiteze momentele de eficiență ale activității poliției într-o perioadă strict delimitată (ultimele 6 luni). Din păcate (vezi Diagrama 28) cu toate că am schimbat scala de evaluare prin utilizarea altor atribute, aprecierile celor chestionați își păstrează structura

opțională ca și în cazul întrebării anterioare (*Cum vi se pare în general activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității?*)

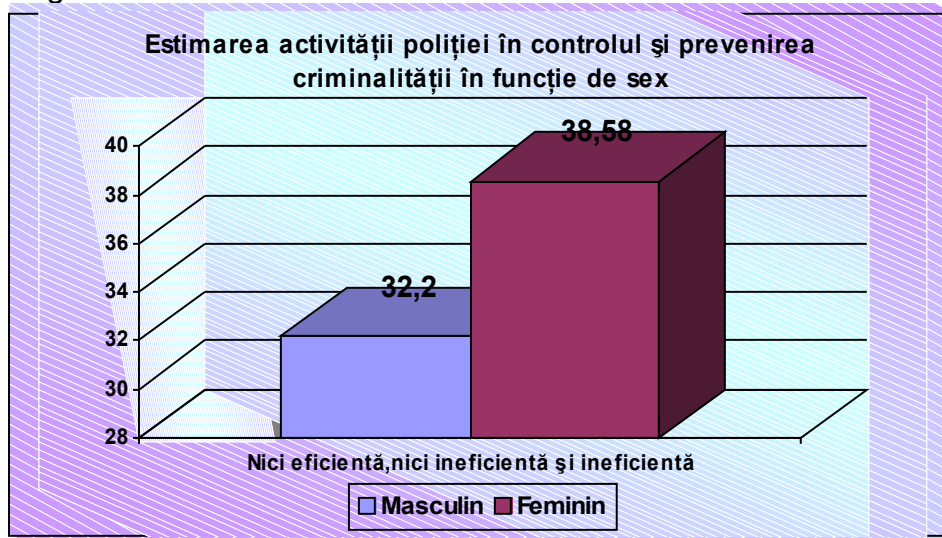

Acest fapt, coroborat cu opiniile pertinente la întrebările deschise (vezi diagrama 25 și 26) relevă realismul celor chestionați, faptul că aceștia conștientizează lipsa de performanță a poliției, nivelul ridicat al violenței (vezi diagrama 5), oferind sugestii atât la nivelul individual cât și la cel al instituțiilor abilitate, care ar putea contribui la ameliorarea și prevenirea violenței, la crearea unui climat social securizant.

Analiza activității poliției în controlul și prevenirea criminalității în funcție de sex, vârstă și secții la care cetățenii sunt arondați relevă anumite tendințe semnificative în opțiunile subiecților investigați:

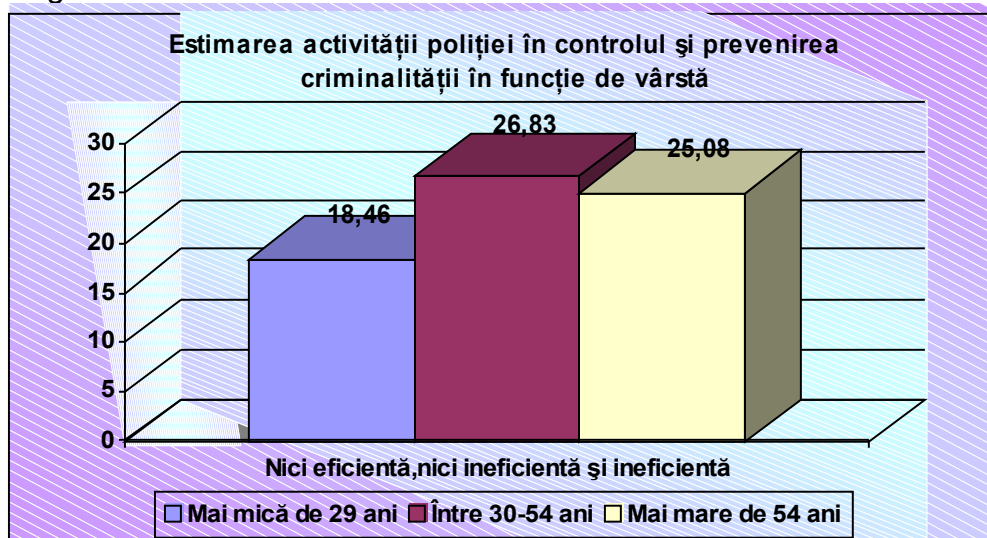
Subiecții **femei** investigați apreciază în proporție de 38,58% că activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității este „nici eficientă / ineficientă și ineficientă” comparativ cu subiecții **bărbați** care sunt de aceeași părere în proporție de 32,2% (vezi Diagrama 27 - 1).

Diagrama 27 – 1

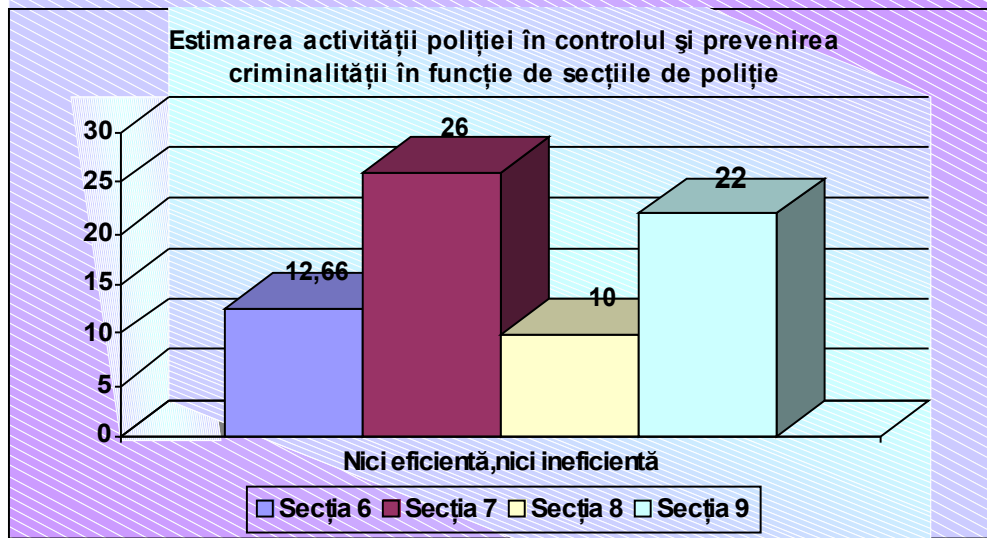
Cu excepția grupei de vârstă tinere (mai mică de 29 de ani) care apreciază într-o proporție mai mică că activitatea poliției în controlul și prevenirea criminalității este „nici eficientă / ineficientă și ineficientă” (18,46%), celelalte grupe de vârstă (între 30 și 54 de ani) și matură (mai mare de 54 de ani) dețin ponderi mai ridicate, relativ apropiate, în privința estimării activității poliției în controlul și prevenirea criminalității ca fiind „nici eficientă / ineficientă și ineficientă”, 26,83% respectiv 25,08% (vezi Diagrama 27 – 2)

Diagrama 27 – 2

Din punct de vedere al secțiilor de poliție la care sunt arondați, subiecții aflați în jurisdicția secției 7 de poliție apreciază în proporție de 26% că activitatea poliției este „nici eficientă nici ineficientă”. Pe ultimul loc, la o distanță aparent semnificativă, se află grupul subiecților arondați secției 8 de poliție care consideră activitatea poliției în controlul și prevenirea poliției într-un procent mai mic (10%) ca „nici eficientă nici ineficientă” (vezi Diagrama 27 – 3).

Diagrama 27 – 3

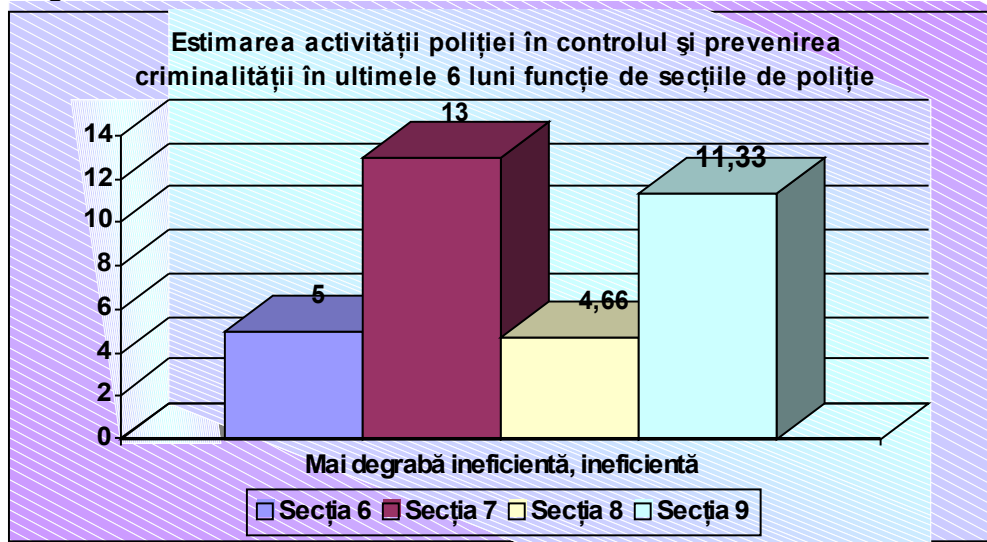

În concluzie, aprecierea privind activitatea poliției ca fiind nici eficientă / ineficientă și ineficientă variază în funcție de factorul gender – femeile apreciind într-o proporție mai mare decât bărbații ineficiența activității poliției – , și de factorul vârstă – cei mai tineri (vârsta mai mică de 29 de ani) apreciind într-o proporție mai mică ineficiența activității de poliției decât subiecții aparținând vârstei adulte (între 30 și 54 de ani) și vârstei mature (mai mare de 54 de ani).

De asemenea subiecții arondați secției 7 de poliție se află pe primul loc în a considera ca ineficientă activitatea poliției. Pe ultimul loc se află subiecții aflați în jurisdicția secției 8 de poliție, care apreciază într-o proporție mai mică ineficiența activității poliției în controlul și prevenirea criminalității.

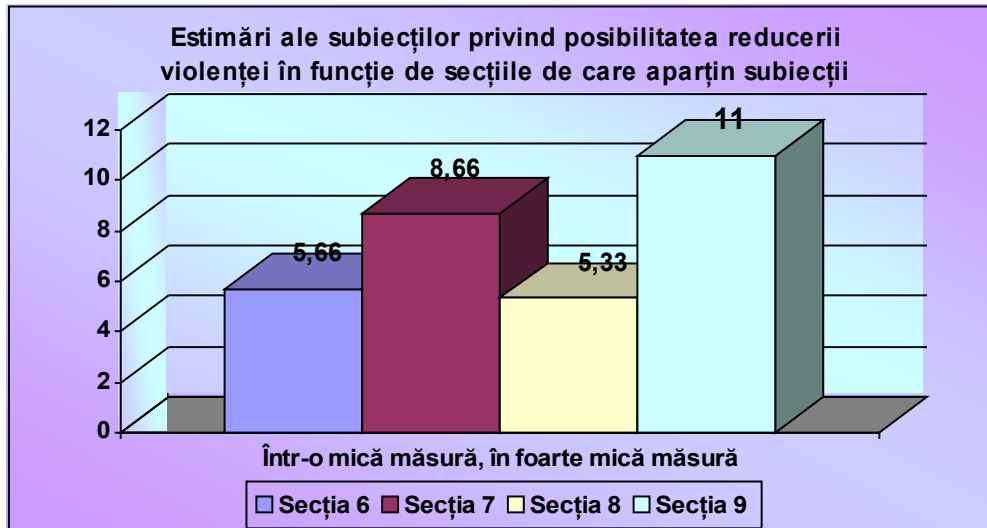
Această clasificare a opțiunilor subiecților, investigați în funcție de secțiile de poliție se păstrează și în cazul estimării activității poliției în controlul și prevenirea criminalității în ultimele 6 (șase) luni (vezi Diagrama 28 – 1).

Diagrama 28 – 1

De aici, probabil scepticismul subiecților investigați care consideră că violența în sectorul 2 în funcție de secțiile de poliție la care sunt arondați poate fi redusă „într-o mică măsură și în foarte mică măsură” (vezi Diagrama 29).

Diagrama 29

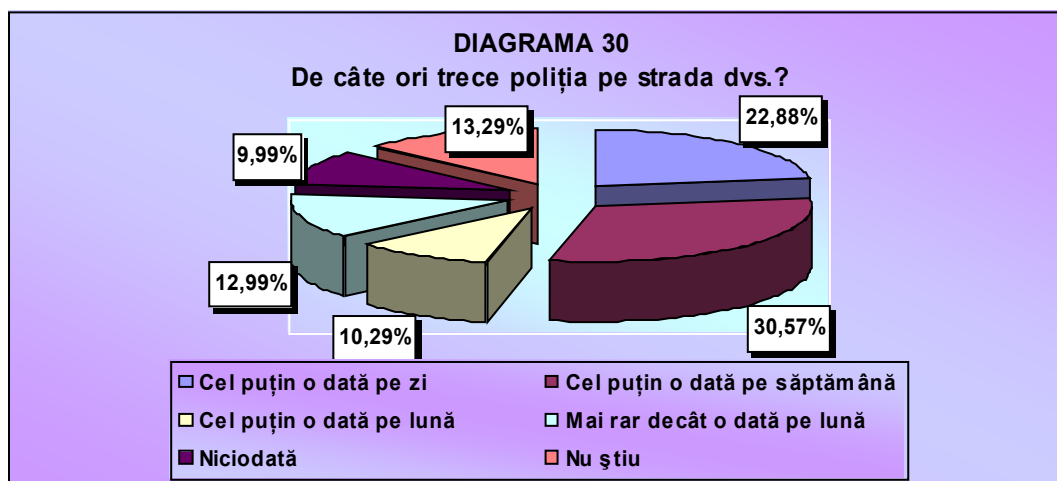

9. Relația cetățeanului cu poliția

9.1. Prezența poliției pe strada în care locuiesc subiecții investigați

În ceea ce privește opiniile subiecților privind frecvența prezenței poliției pe strada unde își au domiciliul, s-au obținut aprecieri nestructurate ca pondere, sub valoarea de 50%. Pe primul loc s-a situat aprecierea că **poliția trece cel puțin o dată pe săptămână** (30,6%) (vezi Diagrama 30), urmată de opțiunea că **poliția își face observată prezența cel puțin o dată pe zi** (22,9%) și la o oarecare distanță aprecierea că aceasta este observată pe stradă (în mașină sau pe jos) **mai rar de o dată pe lună** (12,99%). Ultimele două locuri sunt ocupate de aprecierile conform cărora poliția trece pe strada celor chestionați **cel puțin o dată pe lună** (10,3%), respectiv **niciodată** (10%).

Diagrama 30

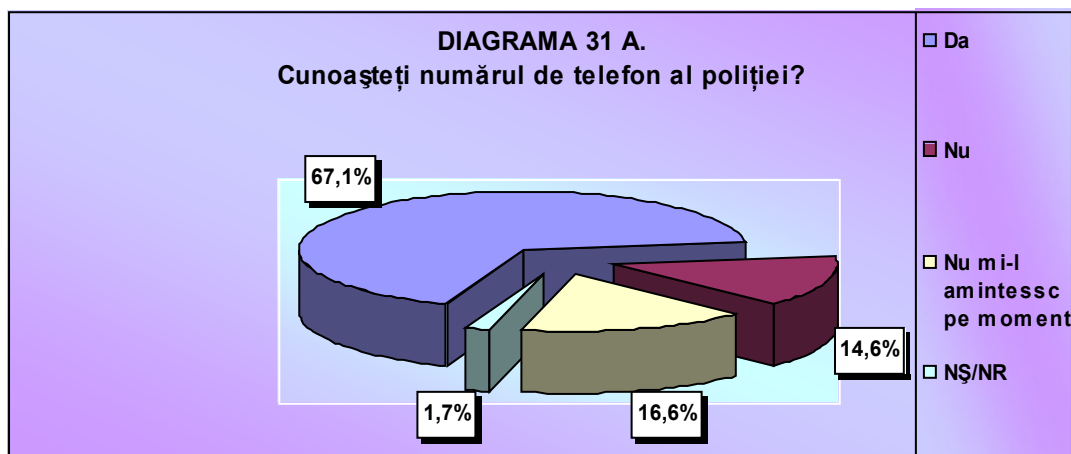
Aceste date procentuale exprimă nemulțumirea populației investigate față de modul în care poliția își îndeplinește responsabilitățile (vezi diagrama 27 și 28). Subiecții asociază lipsa de performanță a polițiștilor în combaterea și prevenirea criminalității și cu faptul că aceștia nu își fac simțită prezența printre cetățeni pe stradă.

9.2. Cunoașterea numărului de telefon al poliției

Relația cetățeanului cu poliția, posibilitățile de contact și colaborare, se confirmă și prin cunoașterea numerelor de telefon ale poliției de către subiecții investigați. Cunoșcând numerele de telefon, subiecții investigați pot să contacteze mai ușor poliția pentru a anunța dacă ei înșiși sau cineva din anturaj este în pericol să devină victima unei infracțiuni.

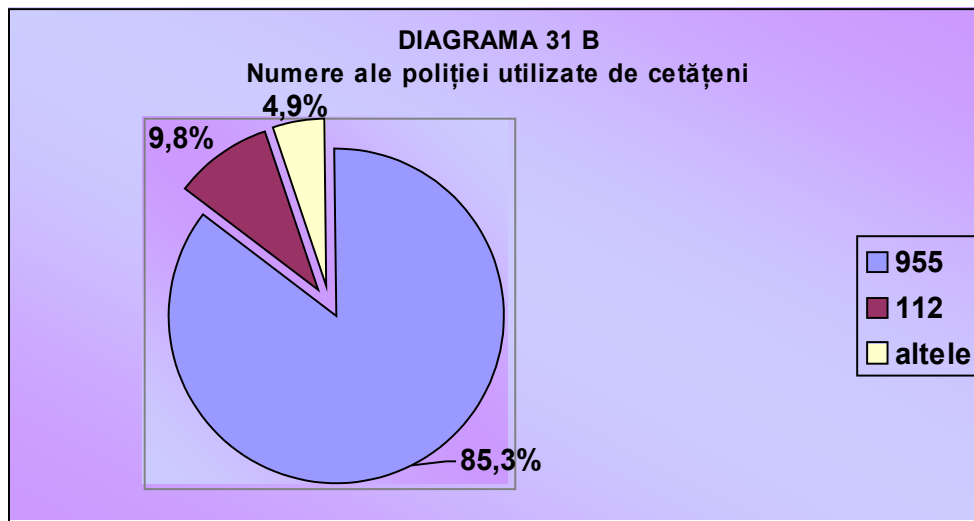
Din totalul celor chestionați 67,1% răspund **afirmativ** „*cunosc numărul de telefon al poliției*”. O proporție de 16,6% **nu și-l amintesc pe moment**, în timp ce 14,6% dintre cei chestionați răspund **că nu cunosc acest număr**. (vezi Diagrama 31 A).

Diagrama 31 A

Din cei care au răspuns pozitiv (67,1%), aproximativ 85,3% afirmă că **folosesc frecvent numărul de telefon 955**, în timp ce 9,8% **utilizează numărul 112**, iar restul de 4,9% dintre subiecții chestionați folosesc **numere specifice** secțiilor de poliție arondate teritoriului în care locuiesc (2422644, 2504615, 2506979, 2510444, 2552433) (vezi Diagrama 31 B).

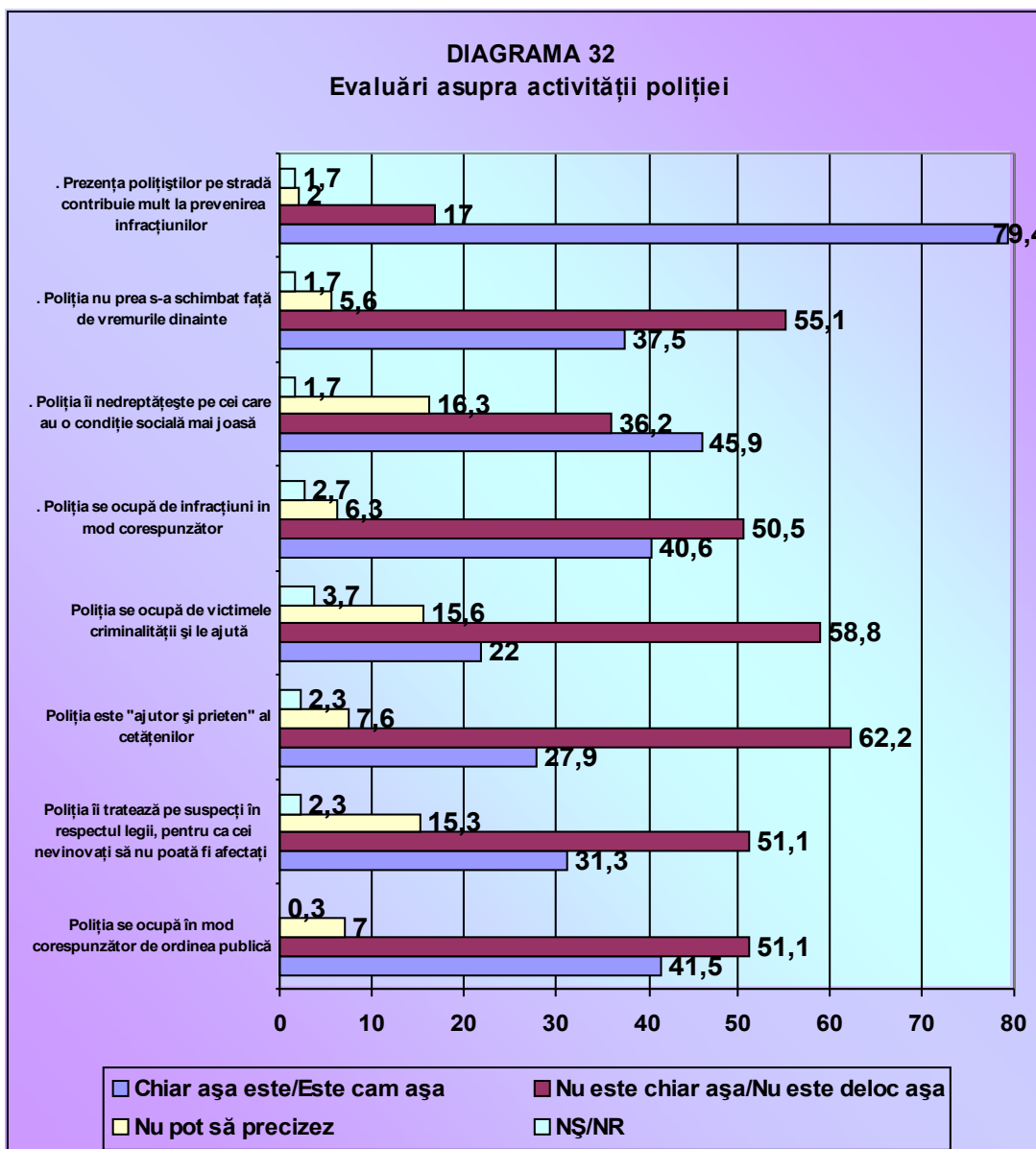
Diagrama 31 B

9.3. Evaluări ale subiecților asupra unor activități ale poliției

Cu ajutorul acestui item – o scală în 5 trepte – introdus în structura chestionarului, s-a oferit subiecților posibilitatea să evalueze activitatea poliției.

În structura itemului au fost prezentate un număr de 8 afirmații legate de atitudinea și modul de acțiune al polițiștilor. În conștiința a 79,4% dintre subiecții chestionați **„prezența polițiștilor pe stradă contribuie mult la prevenirea infracțiunilor”** (vezi Diagrama 32).

Subiecții investigați apreciază cu „*nu este chiar așa /nu este deloc așa*” în legătură cu afirmațiile următoare privind poliția: poliția este „**ajutor și prieten**” al cetățenilor (62,2%), legat de afirmația „**poliția nu prea s-a schimbat față de vremurile dinainte**” (55,1%), „**poliția se ocupă de victimele criminalității și le ajută**”(58,8%).

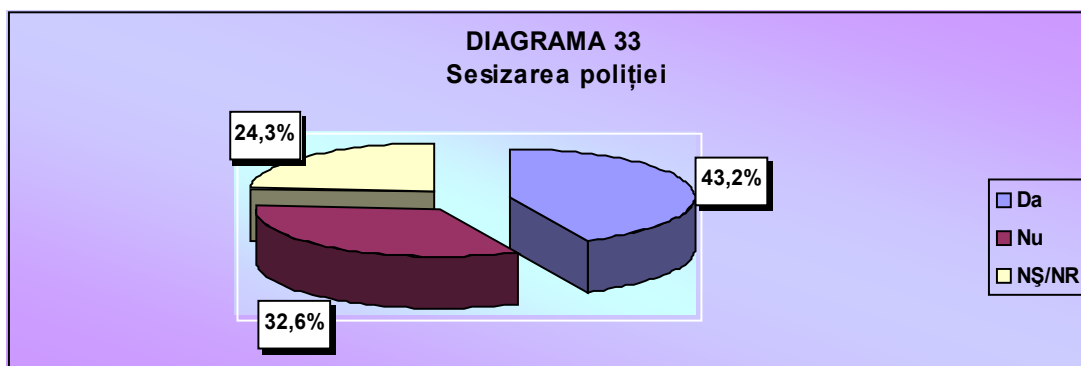
Deci prezența polițiștilor contribuie, în opinia populației, la prevenirea infracțiunilor, poliția operând modificări (de organizare, dotare, specializare etc.) față de vremurile dinainte, dar subiecții consideră că poliția nu se ocupă de

victimele criminalității și nu le ajută (58,8%), **nu este „ajutor și prieten”** al cetățenilor (62,2%), **nu-i tratează pe suspecti în respectul legii** (51,1%), **nu se ocupă în mod corespunzător de ordinea publică** (51,1%), **nu se ocupă de infracțiuni în mod corespunzător** (50,5%) și **îi nedreptățește pe cei care au o condiție socială mai joasă** (45,9%).

Analiza răspunsurilor subiecților la afirmațiile oferite prin structura itemului relevă imaginea nefavorabilă pe care populația o are față de poliție, populația fiind nemulțumită de lipsa de implicare și ajutor din partea poliției, de atitudinea lipsită de deontologie care îi caracterizează activitatea.

9.4. Măsura în care poliția este sesizată în legătură cu acte de violență

Din totalul celor care au fost victime ale unui act de violență, 43,2% **au sesizat poliția** în legătură cu incidentul respectiv, în timp ce 32,6% **nu au sesizat poliția**. (vezi Diagrama 33)

Corelând aceste estimări în funcție de sex, vârstă și secții de poliție se evidențiază că subiecții femeii au sesizat într-o proporție mai mare la poliție incidentul respectiv (23,15%), comparativ cu subiecții bărbați (20,46%), sesizările cele mai multe sunt cele ale subiecților din grupa de vârstă între 30 – 54 ani (17,77%), urmată de cei cu vârstă mai mică de 29 ani (10,1%). Procentul cel mai mare al sesizărilor este al subiecților care se află cu locuința în jurisdicția secției 9 de poliție (13%). Pe ultimul loc, cu procentul cel mai scăzut de sesizări se

poziționează subiecții aflați cu locuința în jurisdicția secției 8 de poliție (vezi Diagramele 32 – 1a, 32 – 1b și 32 – 1c).

Diagrama 32 – 1a

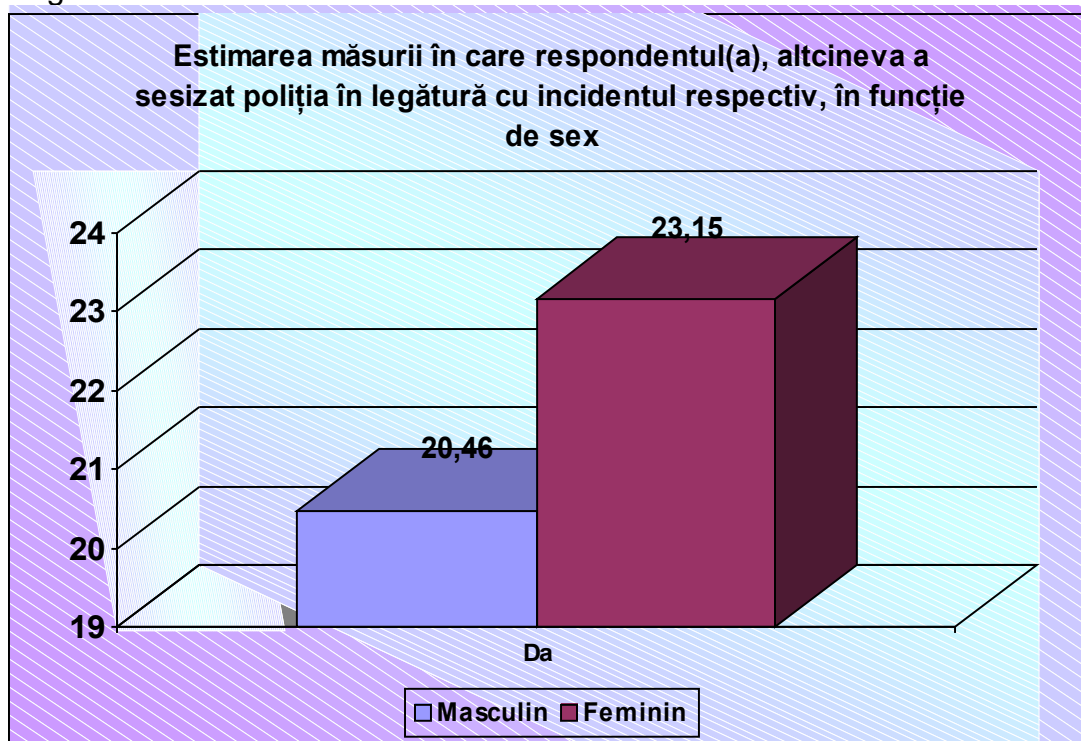

Diagrama 32 – 1b

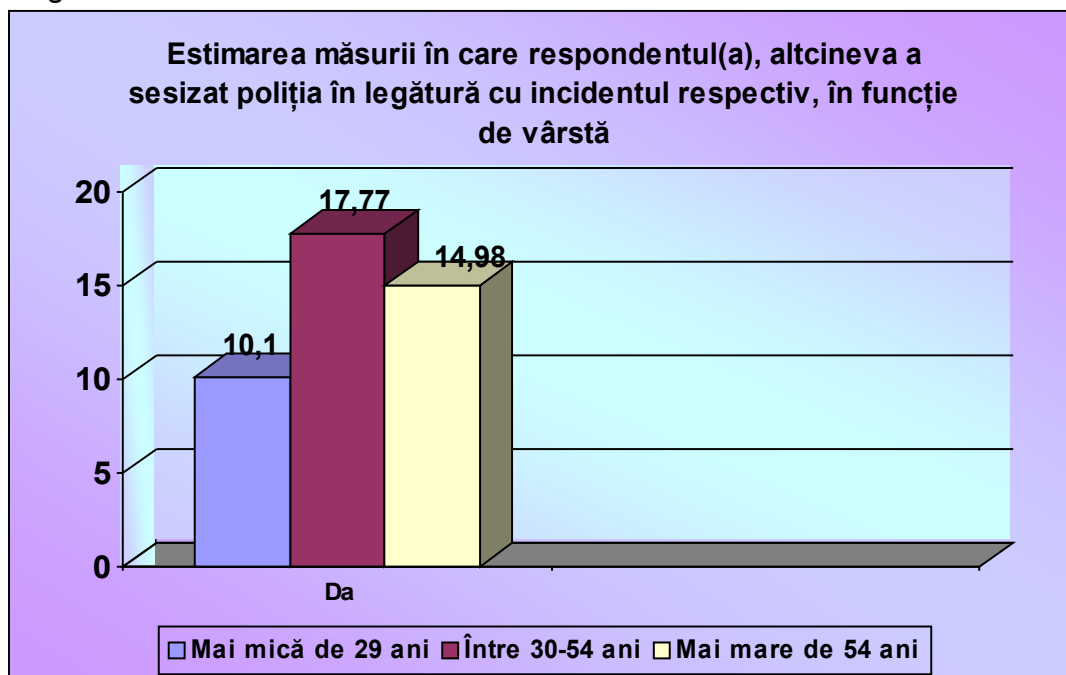
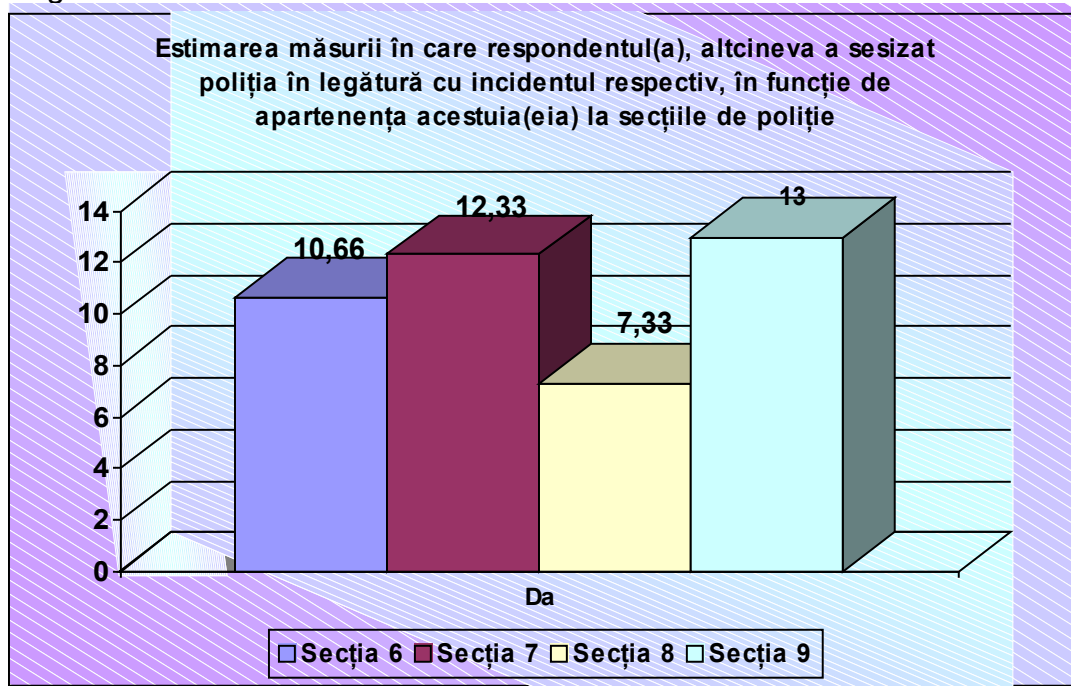
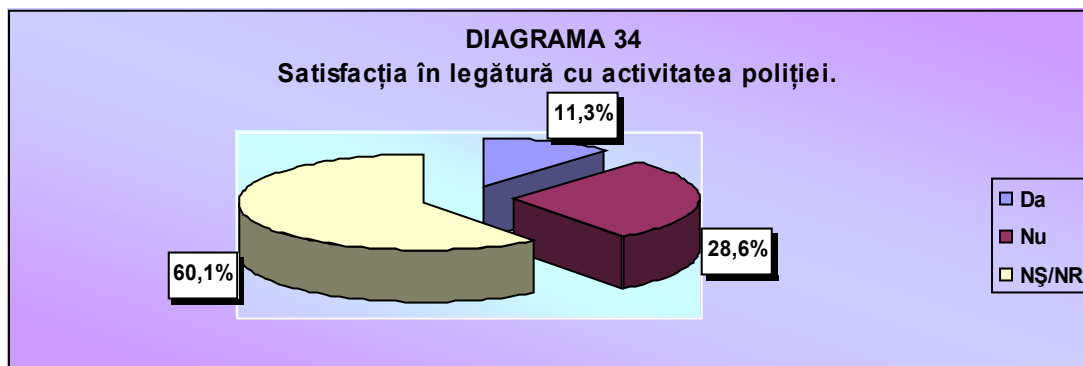

Diagrama 32 – 1c

9.5. Măsura în care cetățenii sunt mulțumiți de felul în care poliția rezolvă sesizările

Din totalul de 43,2% subiecți care **au sesizat poliția** în legătură cu actul de violență respectiv, aproximativ 11,3% **se declară satisfăcuți** de modul în care aceasta a soluționat cazul, iar 28,6% **nu au fost mulțumiți de activitatea poliției** de modalitățile prin care reprezentanții acesteia au încercat rezolvarea incidentului (vezi diagrama 34).

Cele mai mulțumite de modul în care poliția s-a ocupat de incidentul sesizat la secțiile de poliție se declară femeile.

În ceea ce privește satisfacția referitor la modul de rezolvare al sesizărilor distribuite pe secții de poliție din sectorul analizat, secția 9 de poliție ocupă prima poziție privind această satisfacție. Pe ultimul loc se poziționează subiecții aflați în jurisdicția secției 8 de poliție (vezi diagramele 34 a și 34 b), care sunt în gradul cel mai mic satisfăcuți de această instituție și de felul cum rezolvă plângerile cetățenilor privind anumite infracțiuni.

Diagrama 34 a

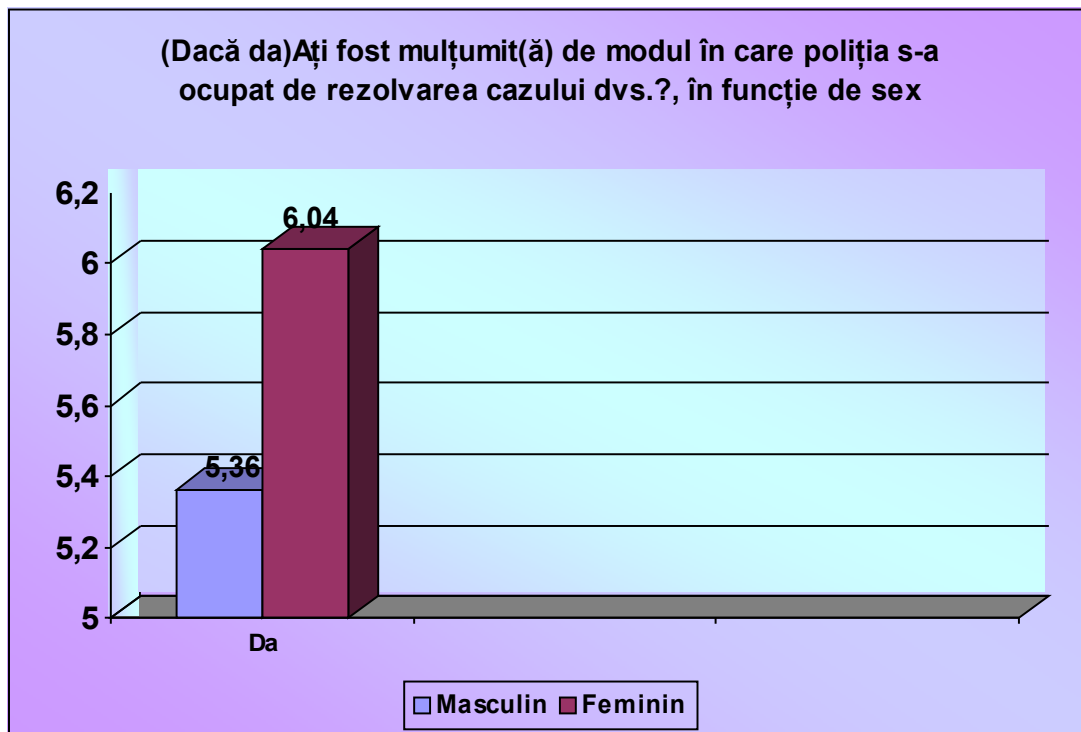
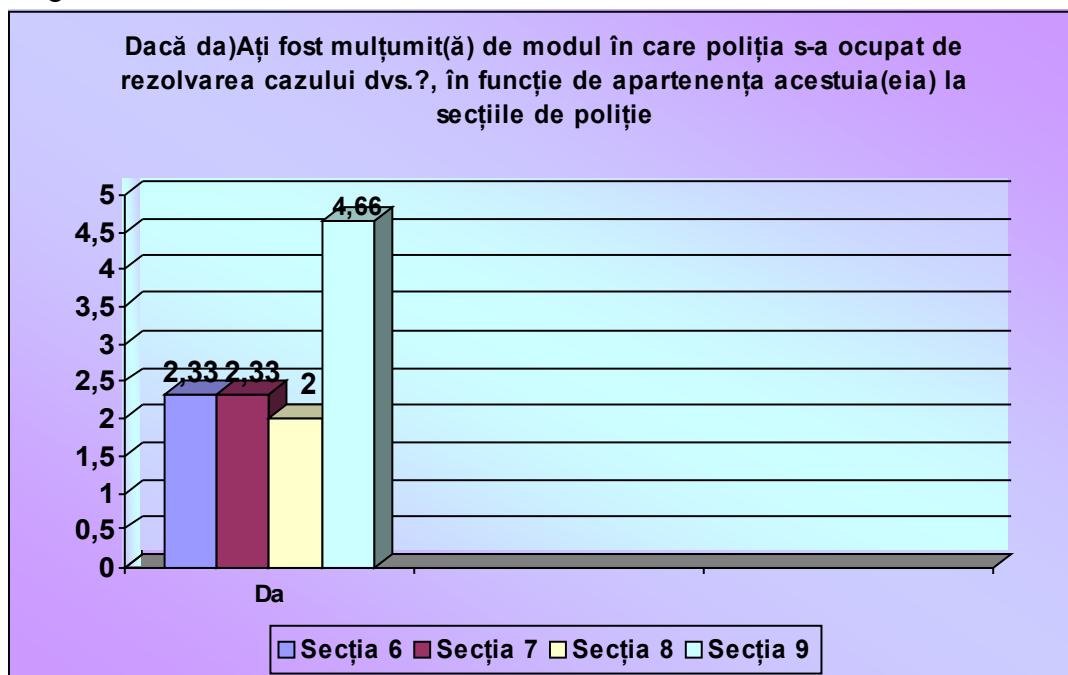

Diagrama 34 b

VII. Concluzii

A. Concluzii de ordin general

- Fenomenul violenței este privit în contextul utilizării unor indici generali ai criminalității, analizând mai ales violența împotriva persoanei și formele ei diferite de manifestare, acțiuni directe, infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială. Interesul nostru s-a îndreptat mai ales asupra acelor tipuri de infracțiune care exprimă degradarea relațiilor interpersonale, creșterea gradului de conflictualitate, având consecințe majore asupra climatului social și asupra asigurării liniștei și ordinii publice, precum și asupra securității individului.
- Violența cotidiană este o problemă multifacțată cu implicații psihologice, sociale, culturale și economice și, de aceea, necesită un răspuns comprehensiv și coordonat. Simptomele acestui rău social – patologii sociale, care este violența, deși prezente și în zonele rurale, sunt vizibile, mai ales, în orașe. De fapt, dacă orașul este, în mod tradițional, locul dezvoltării economice și culturale, el este, în mod inevitabil, și locul unde se exprimă cu acuitate problemele sociale, criminalitatea ocupând un loc central.
- Conform recomandărilor Consiliului Europei, siguranța urbană devine una din problemele prioritare ale capitalei București. Este necesar ca ea să devină o trăsătură definitorie a orașului, un marker al identității sale și o expresie a competiției între orașe și proiecte urbane.
- Pentru o măsurare corectă și eficientă a violenței, sunt necesare: date care să descrie amploarea violenței și consecințele ei; date privind factorii care determină creșterea riscului de violență și victimizare; date care să ajute la elaborarea unor programe eficiente de prevenire a violenței.
- Chiar atunci când există date statistice, se întâmplă ca informația să nu fie completă și fidelă pentru a se putea desfășura o cercetare sau un program de prevenire. Având în vedere că instituțiile își păstrează datele pentru propriile nevoi și după procedurile interne specifice în materie, există posibilitatea ca aceste informații să fie incomplete sau să lipsească

exact acel tip de date absolut necesare unei înțelegeri cuprinzătoare a violenței, fapt de care ne-am lovit și noi în cercetarea de față. Instituțiile autorităților locale au oferit date statistice diferite în ceea ce privește violența, potrivit propriilor interese, neluându-se în calcul fenomenul așa cum este definit de O.M.S.

- Dificultățile și limitele utilizării datelor statistice sunt generate de schimbările produse în instituțiile interesate de criminalitate, reformele legislative și deciziile luate, consecințele schimbărilor la nivelul structurilor instituționale, incoerența criteriilor de prezentare a datelor statistice de la an la an, inconsecvența terminologică și inconvenientele de ordin lingvistic în ceea ce privește compararea datelor statistice naționale cu statistici din alte țări (**standardizarea criteriilor de culegere/înregistrare a informației**).
- În urma acestor constatări, pe care de altfel le face și O.M.S., ni se pare util să propunem înființarea unui departament subordonat unui Observator Național pentru Violență, care să se ocupe de strângerea tuturor datelor privind fenomenul în cauză la nivelul sectorului, după un sistem unic standardizat pentru toate instituțiile, de coroborarea lor și de elaborarea unor programe, adaptate la nivelul și specificul local, de prevenire și control.
- Violența urbană subminează încrederea populației în procesul democratic, încurajează mișcările extremiste, alimentează uneori sentimente antieuropene, amenință drepturile omului, provoacă o frică sau un sentiment de insecuritate justificate, deși uneori exacerbate ale populației.
- Carta urbană europeană evocă dreptul cetățenilor europeni la „un oraș mai sigur, fără pericole, protejat, pe cât posibil, contra criminalității și agresiunilor”. Articolul 29 al Tratatului de la Amsterdam amintește scopul Uniunii Europene, respectiv acela de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și dreptate, elaborând o acțiune comună a Statelor membre în domeniul cooperării poliției și judiciare în materie penală.

- Cercetătorii în domeniul prevenirii optează din ce în ce mai mult pentru definirea prevenirii axată pe un grup țintă: intervențiile generale care vizează anumite grupuri ale populației, fără să țină seama de riscurile individuale (de exemplu, programe de prevenire predate tuturor elevilor unei școli sau copiilor de o anumită vârstă și campaniile mediatice în cadrul întregii comunități); intervențiile alese care au ca țintă persoanele considerate a fi cele mai expuse la violență (având unul sau mai mulți factori de risc în materie, educația parentală oferită părinților izolați, cu venituri mici); intervențiile indicate cu ținta reprezentată de persoanele care au manifestat deja un comportament violent (este vorba mai ales de tratarea autorilor de violență familială).
- Autoritățile locale pot și trebuie, de altfel, să joace un rol direct, esențial , intervenind la nivelul obiectivelor anumitor politici sectoriale care țin de responsabilitatea lor, veghind ca totul să integreze o dimensiune comunitară.
- Responsabilitățile colectivităților locale și democrația locală în sensul definit de Carta Europeană a autonomiei locale; implică responsabilități în materie de prevenire a criminalității
- Consiliul Europei recomandă⁵² reducerea centralizării și controlul Statului în vederea luării deciziilor la nivel local, acolo unde nevoile locale sunt cel mai bine înțelese și unde este mai ușor să se găsească soluții adaptate; să se vegheze ca bugetul și resursele locale să fie folosite în interiorul colectivității, încurajându-se dezvoltarea unei capacități de reacție la nivelul cartierelor printr-o educație cetățenească.
- Înființarea de organisme multisectoriale de luptă împotriva criminalității la nivel local, organisme în care să fie incluși reprezentanți ai puterilor publice și politice, din sectorul privat, din media, instituții educative, poliție, asociații locale pentru rezidenți, tineret și sport, afaceri sociale și locale, administrația penitenciară, sistemul judiciar, consilii ale tineretului, responsabili ai transportului în comun, servicii de ajutor social, asociații de

⁵² *Urban crime prevention a guide for local authorities*, Congress of Local and Regional Authorities of Europe, Council of Europe Publishing, iulie 2002, Strasbourg.

proprietari, asociații profesionale etc. poate fi extrem de benefică în prevenirea și controlul violenței.

- O abordare mai sistematică a reducerii criminalității presupune studierea cartierelor sensibile, care să beneficieze de resurse alocate cu țință, identificarea bunelor practici și mediatizarea lor, definirea rolului precis al diferiților parteneri, fixarea unor obiective măsurabile care să permită urmărirea progreselor realizate și evaluarea rezultatelor obținute. Informațiile pot proveni și din cercetări sociologice și psihologice, precum anchetele de victimizare.
- Sentimentul de nesiguranță, frica de delincvență și teama de victimizare îi macină pe mulți cetățeni, mai ales persoane în vârstă, și deci vulnerabile vulnerabile. Anxietatea nu este provocată în mod necesar numai de formele grave de delincvență. O analiză a fricii de criminalitate trebuie să țină seama de elementele de viață în colectivitate, elemente care, chiar dacă nu pot fi calificate drept delikte, nu sunt, din această cauză, mai puțin resimțite de populație ca atingere la bunăstarea și viața sa privată.
- Între recomandările Consiliului Europei figurează: luarea de către comunităților locale de măsuri de reducere a fricii de criminalitate prin un sprijin mai substanțial acordat victimei; să provoace media, mai cu seamă presa locală, să participe la eforturile întreprinse cu scopul de a îmbunătăți situația; să facă publicitate programelor, mai ales celor care au ca țință tinerii, pentru a asigura acestor programe o mai mare vizibilitate; să stimuleze întreprinderile locale, asociindu-le unor strategii de revitalizare și de înființare a unor noi locuri de muncă.

B Concluzii privind rezultatele cercetării

a) Identificarea diverselor tipuri de violență, definirea și gravitatea ei.

- În aprecierea gravității fenomenului de violență, comparativ cu gravitatea altor fenomene sociale, peste trei sferturi din populația investigată din sectorul 2 cred că primele două probleme ale sectorului, în ordinea gravității, sunt violența și sărăcia. Pe locurile următoare, ca pondere, se situează în ordine: corupția șomajul, criminalitatea în general, cerșetoria, consumul și traficul de droguri etc.
- Cetățenii sectorului 2 nu sunt bine orientați în ceea ce privește perceperea și definirea corectă a fenomenului de violență, apreciind că acesta presupune o multitudine de sensuri și definiții, începând cu cele de natură penală și socială și continuând cu cele de natură individuală – psihologică. Subiecții dau un sens profan noțiunii de violență, fiind incapabili să o definească corect. S-ar impune în acest sens, necesitatea derulării unor programe de informare și conștientizarea de către cetățeni a sensurilor, semnificațiilor și implicațiilor fenomenului de violență.
- Marea majoritate a subiecților chestionați consideră că, în prezent, intensitatea, diversitatea și amploarea fenomenului de violență depășesc cu mult nivelul optim atins de acesta în perioada regimului totalitar.
- În opinia subiecților investigați, violența s-a generalizat (familie, școală, stradă), dar un procent semnificativ dintre ei crede și că în următorii ani violența va scădea în intensitate.
- Apar diferențe semnificative în ceea ce privește percepția violenței în funcție de variabila gen (gender), în sensul că femeile sunt cele care percep în mai mare măsură că violența a atins un nivel mare, aceste diferențe putând fi explicate prin natura personalității feminine, mai sensibilă la tot ce este agresiv, mai temătoare în fața unui pericol potențial, cu o trebuință mai acută de a fi protejată.
- Cercetarea a pus în evidență o corelație pozitivă între înțelegerea , percepția nivelului de violență și nivelul de instruire al populației. Cu cât nivelul de educație este mai ridicat, cu atât fenomenul de violență este perceput ca nefiind atât de grav. Aceasta s-ar putea explica prin aceea că

persoanele cu un nivel de instruire mai ridicat sunt mai tentate să se informeze în legătură cu un anumit fenomen, au capacitatea de a conștientiza mai acurat realitatea fenomenelor sociale, ceea ce duce la apropierea percepției de realitatea obiectivă referitoare la un fenomen sau altul.

- Persoanele care nu sunt active (pensionarii, bolnavii aflați în concedii medicale, șomerii, mamele care se află în concedii postnatale) cred mai mult decât cele active că violența în sectorul în care locuiesc este de nivel mare și foarte mare, ceea ce poate justifica concluzia noastră, conform căreia statutul ocupațional sau mai exact lipsa unei ocupații corelează pozitiv cu percepția asupra violenței.
- Cercetarea a mai relevat un fapt mai rar întâlnit în cazul anchetelor de opinie: percepția asupra violenței și a gravității ei coincide cu manifestarea reală a fenomenului discutat, desprins din datele prezentate de poliția sectorului 2 și din datele oferite de cetățeni privind propria victimizare.
- Zona arondată **secției 8 de poliție** are nivelul cel mai scăzut de violență, atât obiectivă, cât și subiectivă (percepută), secția cu cele mai puține cazuri de violență sesizate atât în 2003, cât și în 2004.
- Una dintre problemele care li se pare cetățenilor sectorului 2 ca fiind de amploare și gravă este prezența unor copii ai străzii în diverse zone ale sectorului. Destul de gravă li se pare și existența grupurilor de tineri care nu fac nimic, pierzându-și vremea pe stradă și în parcuri, precum și prezența persoanelor care răscolesc în coșurile de gunoi, acest fapt fiind asociat cu sărăcia extremă. Într-o mai mică măsură, dar totuși într-un procent ce depășește 50%, locuitorii din sectorul 2 mai sunt deranjați în ordine de: prostituatele și proxeneții care sunt prezenți în zone ale sectorului, de bunurile comunității locale vandalizate (cabine telefonice, parcuri, locuri de joacă pentru copii), probabil și sub influența campaniilor sociale mediatizate.

b) Cauze/factori de risc și efecte ale violenței

- Principalii **factori de risc pentru violență**, percepuți de către subiecții: consumul de alcool, scăderea autorității părinților și/sau a neglijenței lor, toleranța societății față de violență, numărul mic de polițiști, dezinteresul poliției față de formele de violență minoră, absența unor sancțiuni, lipsa unor pedepse mai severe pentru vinovați, ezitarea în aplicarea legilor și naivitatea unor persoane care cad victime.
- Cele mai importante **efecte ale violenței** sunt considerate de către subiecții investigați următoarele: sporirea climatului agresiv, creșterea nesiguranței cetățeanului, scăderea prestigiului legii și dreptății, degradarea societății, lipsa de credibilitate a celor aflați de-a lungul timpului la putere, sporirea numărului de copii ai străzii, instabilitatea mediului școlar, destrămarea familiilor și creșterea numărului de prostituate. De asemenea, cu cât subiecții investigați sunt mai în vârstă, cu atât ei percep mai acut eventualele efecte negative ale violenței la nivel individual, social și comunitar. Acest lucru se întâmplă pentru că această categorie de persoane intră în grupul cu risc ridicat de a fi victime ale violenței.

c) Atitudinea cetățenilor față de diversele forme de violență

- În ceea ce privește atitudinea populației investigate față de diversele forme de violență, majoritatea celor chestionați este în ordine împotriva:
 - hărțuirii femeilor la locul de muncă sau pe stradă;
 - violenței fizice față de proprii copii;
 - violenței fizice și verbale față de partenera de viață;
 - violenței fizice între elevi la școală;
 - abaterii de la normele de conviețuire în comun (de ex. punerea muzicii la maximum).

Trebuie menționat și că atitudinea de respingere a faptelor de violență domestică este mai puternică la femei și la subiecții cu nivel de instrucție superior. Aceasta se poate explica prin aceea că femeile sunt, în general, victime potențiale ale violenței în familie. Însă, și procentul bărbaților care

resping această formă de violență este destul de mare, apropiindu-se de 50%, ceea ce poate reflecta o tendință de schimbare a mentalității de tip patriarhal, ca urmare a activităților O.N.G.-urilor, a apariției legii 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, a mass-media.

d) Sentimentul de nesiguranță a cetățenilor în fața violenței

- Se poate spune că cetățenii din sectorul 2 prezintă acut sentimentul nesiguranței, al faptului că violența a scăpat de sub control, iar cei responsabili sunt incapabili să o poată controla și preveni. Pe primul loc, ca pondere în opinia subiecților (destul și foarte), se află probabilitatea de a fi se fura ceva chiar în fața casei. Pe locurile următoare, ca valoare opțională (destul și foarte), se află posibilitatea ca cei chestionați să fie agresați prin cuvinte, să fie atacați și jefuiți, să li se spargă locuința și să fie batjocoriți de niște tineri. Aceasta denotă că subiecții percep situația violenței, în toate formele ei, ca fiind gravă, de nivel ridicat. Aproape jumătate dintre cei chestionați trăind cu această frică, temere, cu efecte negative asupra sănătății lor bio psiho sociale.
- Cel mai acut este trăit sentimentul de nesiguranță de către locuitorii sectorului 2 aflați în jurisdicția secțiilor 7 și 9 de poliție, iar cel mai puțin se simt în nesiguranță cei arondați la secția 8 de poliție.
- Simțindu-se mult mai nesiguri decât ceilalți cetățeni ai sectorului, locuitorii arondați secțiilor 7 și 9 mărturisesc că au tendința și chiar apelează la diferite mijloace de protecție împotriva actelor de violență care li s-ar putea întâmpla seara pe stradă.
- Aprecierile defavorabile, negative pe care subiecții chestionați le-au făcut în legătură cu probabilitatea de a li se întâmpla diferite acte de violență în cartierul în care domiciliază, sunt confirmate într-o mare măsură de aprecierile acestora potrivit cărora, în proporție mare, au sentimentul de nesiguranță seara, când se deplasează pe întuneric pe străzile din cartier.
- Cei chestionați consideră (foarte mult) în proporție foarte mare că numai în condițiile în care poliția își dovedește profesionalismul prin capacitatea

de a răspunde prompt și responsabil la solicitările lor, ei ar putea internaliza sentimentul de siguranță, securitate individuală.

- Chiar dacă cei mai mulți dintre subiecții investigați percep un nivel ridicat de violență la nivelul sectorului 2 și totodată trăiesc teama probabilității să li se întâmple pe teritoriul sectorului diferite acte de violență, ei speră și totodată apreciază (în mare măsură și în foarte mare măsură) că violența în sectorul 2 poate fi redusă în toate formele ei.

e) Strategii de prevenire a violenței la nivel individual

- Deși sentimentul de nesiguranță în fața violenței, chiar și în propria locuință, este prezent la majoritatea locuitorilor sectorului, puțini sunt cei care, după 1989, au luat măsuri de protecție a locuinței. Acest fenomen se poate explica fie prin lipsa informării cetățenilor privind diversele modalități de protecție, fie printr-o anumită apatie, fie prin plasarea acestei responsabilități în seama autorităților.
- Chiar și atunci când aceste măsuri de protejare a propriei persoane sau a locuinței sunt luate de către cetățeni, categoria din care acestea fac parte este a celor de tip evitant. Există un procent important de subiecți, mai cu seamă dintre cei de vârstă a treia care nu ies niciodată singuri seara pe stradă.
- Recomandăm poliției promovarea unor programe prin care cetățenii să fie informați asupra pericolului violenței în zona în care locuiesc și să li se ofere sugestii pentru aplicarea unor strategii, modalități individuale și colective de protecție.

f) Rolul și implicarea instituțiilor, cetățenilor în prevenirea violenței

- Subiecții investigați consideră că cele mai eficiente instituții implicate în provenirea și controlul violenței sunt, în ordine: poliția, aproape un sfert dintre subiecți considerând-o cea mai eficientă instituție, justiția, mass-media, primăria, guvernul, autoritatea pentru protecția copilului, organizațiile neguvernamentale/societatea civilă etc.

- Activitatea poliției este evaluată mai bine decât cea a justiției și, ca și în cazul datelor din *Barometrul de opinie publică*, din perioada 1997 până în 2004, persoanele intervievate au declarat într-o proporție mai mare că au mai multă încredere în poliție decât în justiție.
- În ceea ce privește opinia celor chestionați cu privire la instituțiile care ar trebui să acționeze împotriva violenței, pe **primul loc** se situează **poliția urmată de justiție, școală și primărie, societatea civilă, biserică**.
- Subiecții investigați în cercetarea noastră cred în proporție covârșitoare că sancțiunile aplicate până acum persoanelor care au comis acte de violență au fost „moderate, blânde și foarte blânde” (s-a obținut un procent identic cu cel obținut de sondajele de opinie publică din SUA și Canada).
- Credem că individualizarea pedepsei, luarea în considerare a caracterului persoanei pentru a ajunge ca aceasta să-și regăsească locul în sânul comunității și pentru îndepărtarea ei de condițiile psihologice, sociale și economice care au condus la separarea de comunitate (când a comis actul infracțional și a fost condamnat), sunt principii de care trebuie să se țină seama în funcționarea justiției.
- În ciuda nivelului ridicat al violenței și a diversității tipurilor de manifestare a acesteia, subiecții chestionați sunt conștienți de rolul și importanța pe care o are poliția în prevenirea și controlul violenței, asigurării unui climat de siguranță și stabilitate socială.
- Privitor la responsabilitatea socială/instituțională, cetățenii sect. 2 consideră că pe prima poziție se plasează poliția, urmată de justiție și de guvern. De asemenea învățământul și familia, ca factori educativi în formarea și dezvoltarea unor personalități sănătoase bio-psiho-sociale și morale li se solicită luarea de măsuri.
- Nu în ultimul rând, dar cu un procent semnificativ mai mic, cetățenii responsabilizează și instituția primăriei în lupta împotriva violenței, a prevenirii și controlului acesteia. Acest lucru poate fi consecința faptului că primăria nu se implică direct și vizibil în lupta împotriva violenței.

- Setul diversificat de modalități concretizate într-o serie de atribute, relevă spiritul comunitar al cetățenilor, dorința lor de a se implica, de a fi responsabili, de acționa într-o strânsă cooperare cu organele abilitate. Numai un procent mic de subiecți cred că nu se mai poate face nimic în această privință și că cetățeanul nu se poate implica în prevenirea violenței.
- g) Percepția cetățenilor privind activitatea poliției în demersul de prevenire și control al violenței
- În opinia subiecților, **poliția** din sectorul lor funcționează, dar **nu găsește strategii eficiente prin care să contracareze violența**. În conștiința lor, lipsa de performanță a poliției este gravă în condițiile în care o treime dintre ei consideră că activitatea poliției este ineficientă.
 - Cu toate aceste opinii defavorabile acordate de cei investigați activității poliției, **aproximativ un sfert dintre subiecți apreciază că poliția este destul de eficientă**.
 - **Secția de poliție 8** este apreciată ca fiind **cea mai eficientă în lupta împotriva criminalității**, și în general și în ultimele șase luni.
 - Datele procentuale **exprimă nemulțumirea populației investigate față de modul în care poliția își îndeplinește responsabilitățile**.
 - Subiecții **asociază lipsa de performanță a polițiștilor** în combaterea și prevenirea criminalității **și cu faptul că aceștia nu își fac simțită prezența printre cetățeni pe stradă**. Deci prezența polițiștilor contribuie, în opinia populației, la prevenirea infracțiunilor.
 - Cu toate că poliția, ca instituție, a suferit modificări de organizare, dotare, etc față de vremurile dinainte de 1989, subiecții consideră că:
 - nu se ocupă de victimele criminalității și nu le ajută;
 - nu este „ajutor și prieten” al cetățenilor;
 - nu-i tratează pe suspecți în respectul legii;
 - nu se ocupă în mod corespunzător de ordinea publică;
 - nu se ocupă de infracțiuni în mod corespunzător;
 - îi nedreptățește pe cei care au o condiție socială mai precară.

Analiza răspunsurilor subiecților la afirmațiile oferite **relevă o imagine relativ nefavorabilă** pe care populația o are față de poliție, **populația fiind în mare nemulțumită de lipsa de implicare și ajutor din partea poliției**, de **atitudinea lipsită de deontologie** care îi caracterizează activitatea.

- Peste jumătate dintre subiecți au declarat că au cunoștință de numărul de telefon al poliției. Cei mai mulți folosesc, atunci când au nevoie, un telefon de utilitate generală (955) și doar foarte puțini cunosc numerele de telefon ale secțiilor de poliție din sector sau ale polițistului de proximitate.

h) Victimizarea ca element al violenței reale/suportate de cetățeni

- Subiecții cei mai victimizați - la toate categoriile de infracțiuni - din sectorul 2 locuiesc în jurisdicția secției 9 de poliție și sunt de sex feminin.
- Cele mai puține victime, așa cum rezultă dintre declarațiile subiecților intervievați, sunt semnalate pe raza de acțiune a secției 8 de poliție, unde, de altfel, și percepția precum și numărul de sesizări la secțiile de poliție sunt mai reduse, comparativ cu celelalte trei secții de poliție.
- Din totalul persoanelor care au fost victime ale unui act de violență, aproape jumătate dintre acestea a sesizat poliția în legătură cu incidentul respectiv, în timp ce o treime nu a făcut-o. Aproximativ o zecime dintre cei care au afirmat că au sesizat poliția, atunci când au fost victima unui act de violență, se declară satisfăcuți de modul în care aceasta a soluționat cazul, în timp ce aproape o treime dintre ei nu au fost mulțumiți de activitatea poliției, de modalitățile prin care reprezentanții acesteia au încercat rezolvarea incidentului.

- Înființarea unui Observator Național pentru Violență cu departamente la nivelul sectoarelor, respectiv al județelor;
- Standardizarea criteriilor de culegere a datelor statistice privind fenomenul;
- Cercetări sociopsihologice și criminologice care să aibă în vedere atât identificarea zonelor criminogene, gradului lor de risc și specificului criminogen, precum și identificarea acelor strategii preventive care să se muleze pe acest specific.
- Principiul parteneriatului instituțional/comunitar să stea la baza strategiilor de prevenire și control al violenței;
- Stabilirea de parteneriate între școală, familie, comunitate, poliție, servicii publice și întreprinderi care să aibă în vedere infractorul, persoana deviantă nu numai ca o „problemă”
- Dezvoltarea spiritului comunitar la cetățeni, primii interesați de reducere a violenței ale cărei victime potențiale pot fi;
- Programe de restabilire a legăturilor infractorilor și raporturilor lor de încredere cu comunitatea locală;
- Programe de prevenire a violenței dezvoltate în parteneriat de societatea civilă, poliție și primărie axate pe grupuri țintă.
- Programe care să aibă drept obiectiv major prezența poliției și tinerilor în sânul aceluiasi parteneriat;
- Programe care să abordeze prevenirea situațională a criminalității (modificarea spațiului în așa fel încât să fie îmbunătățite posibilitățile de supraveghere și diminuate vulnerabilitatea obiectivelor sau a victimelor)
- Judecată dreaptă și echitabilă precum niveluri corespunzătoare de pedeapsă care reprezintă prevenire judiciară a criminalității;
- În stabilirea parteneriatelor pentru prevenirea violenței, ar fi extrem de utilă dezvoltarea unui model de coduri și practici, protocoale sau contracte în vederea desfășurării unor inițiative specifice.
- Integrarea abordărilor în prevenirea violenței într-o manieră verticală (stadiile de dezvoltare a persoanei: copilărie/adolescență/vârstă adultă), dar și orizontală

între diferiți factori și niveluri (individ, familie, școală, comunitate, criterii socio-economice).

➤ Contracte de bună conduită încheiate între delincvenți, familie, un reprezentant al secției de poliție la care este arondat și un funcționar de la serviciul de asistență socială.

ANEXE

Studii de caz

Deținuții prezentați în aceste studii de caz au domiciliul în sectorul 2 al capitalei și au comis diverse infracțiuni pe raza sectorului 2. În prezent aceștia se află în penitenciarul Rahova. Datele provin din interviurile cu deținuții și din dosarele lor de la penitenciar.

Ca tehnică neformală, am folosit interviul ghidat sau concentric (tehnică neformală), problemele abordate fiind sistematizate într-o listă de control care cuprinde punctele esențiale în jurul cărora cercetătorul organizează și dirijează cursul interviului.

Narațiunea ajută inculpații să înțeleagă o serie de conexiuni "nevăzute,, neconștientizate anterior în decursul episoadelor vieții, inițial în viața din familia de origine, apoi în decursul relațiilor dintre membrii familiei nou constituite, în evoluția temporală a propriilor vieți.

Cu ajutorul interviului, prin autodezvăluire, reușim să cunoaștem motivațiile, trăirile deținuților, atitudinea lor post act față de fapta comisă, față de sine însăși și lume în general.

Întrebările din interviu a vizat evaluarea:

- diferitelor alternative pe care deținuții le-au avut la dispoziție în decursul scenariului existențial propriu (cauzele care au determinat individul să comită acte de violență)
- surprinderea unor factori, evenimente relevante pentru actul comis;
- examinarea temelor din istoria de viață (familie, școală, statut socio economic;
- examinarea experiențelor personale, începând din copilărie și până la întemnițare.

Studiu de caz 1*

* Deținuții prezentați în aceste studii de caz au domiciliul în sectorul 2 al capitalei și au comis diverse infracțiuni pe raza sectorului 2. În prezent aceștia se află în penitenciarul Rahova. Datele provin din interviurile cu deținuții și din dosarele lor de la penitenciar.

M.A.C. s-a născut la data de 07.02.1983, în orașul B, fiul lui M.C. și al M.R. Familia deținutului are un statut social și economic ridicat. Tatăl și mama sunt de profesie ingineri, bunicul din partea tatălui a fost militar de carieră, iar bunica profesoară. Mai are un frate mai mare, expert în cadrul unei organizații multinaționale. Pe bunicii din partea mamei nu i-a cunoscut, aceștia murind înainte ca el să se nască. Consideră că a avut o copilărie fericită. Atmosfera în familie era caldă, afectuoasă, protectivă, constructivă și benefică relațiilor familiale.

Relațiile dintre mamă și tată erau „foarte bune”, relații de respect, considerație, încredere și înțelegere. A avut prieteni „din același mediu ca al meu ...familii organizate”. Povestește, că de mic, a fost un copil ascultător „apatic, băiatul mamei”, fără inițiative proprii, care acționa în conformitate cu așteptările părinților și a le persoanelor cu care intra în contact.

Un astfel de comportament își are originea în vulnerabilitățile indivizilor, în dependența față de persoanele cu care intră în contact, în profunda nevoie de a fi acceptați și iubiți; de a trăi sentimentul unei apartenențe, etc. Treptat, după vârsta de 12 ani, M.A.C. începe să manifeste un anumit spirit frondă, de independență în relațiile cu părinții „am început să fac sport, volei, m-a influențat sportul, ...”. În fapt, M.A.C. devine mai încrezător în propriile forțe, treptat devine liderul echipei de volei, fiind inclus în lotul național de juniori. În ciuda micilor divergențe de opinii apărute în discuțiile cu tatăl, M.A.C. continuă să aibă „o relație deschisă cu tatăl, îl ascultam în general, mama era mai tăcută, comunica mai greu...”. În ce privește relația cu fratele, aceasta era de acceptare, toleranță, conveniență, M.A.C. considerând că „fratele era altfel, este foarte moale...m-a ajutat mereu când aveam nevoie de...să nu știe părinții...dar nu știu...a fost întotdeauna o barieră între noi...”

M.A.C. intră într-un grup de prieteni care practicau jocurile de noroc „am cunoscut pe la 16 ani niște băieți care ne influențam reciproc...făceam parte toți dintr-un mediu mai bun...am început să practicăm jocurile de noroc în grup...mergeam pe la cazinouri...”. La început totul a fost o distracție „ne duceam o

dată la o săptămână, la două săptămâni, mergeam câte șapte, opt persoane, râdeam...noi jucam sume foarte mari,...nu simțeau că te acaparează. Din ce în ce am început să mergem din ce în ce mai des...” La început, datoriile făcute la cazinou erau plătite de părinți „*ei nu știau ce fac...le prezentam diferite motive pentru a justifica banii...*”. După aproximativ un an, la începutul clasei a XII-a, părinții află de noua preocupare a băiatului. Relația dintre el și părinți devine tensionată, apar certurile. M.A.C. nu se mai duce la meditațiile pe care părinții le contractaseră pentru a-l sprijini în vederea susținerii examenului de admitere la facultate „*mai mereu uitam să mă mai duc la meditații...mă pierdeam pe drum...bani îi foloseam la jocuri...*”. La un moment dat, rămâne dator cu o sumă mare de bani, de la o persoană care frecventa această „lume” a cazinourilor. Neputând face rost de bani, fiind o sumă mare, M.A.C. apelează în ultimă instanță la familie. Discuții, certuri, învinuiri din partea familiei. Până la urmă, mama îi plătește această sumă, M.A.C. luându-și angajamentul că nu se va mai duce la cazinouri și se va concentra doar asupra examenului de bacalaureat și admiterea la facultate. Fiind o persoană inteligentă, „*aveam resurse, rețineam ușor...*”, reușește să treacă examenul de bacalaureat cu media 9,40, să intre cu bursă la Politehnică, Facultatea de electronică și Telecomunicații.

După intrarea la facultate, în vacanța de vară, cunoaște o fată cu patru ani mai în vârstă. Împreună decid să meargă la cazinou (și această persoană practica jocurile de noroc) „*am cunoscut o domnișoară...împreună cu ea am început să frecventez iar cazinourile...ușor, ușor mi-a revenit microbul...*”. Între timp M.A.C. trece, în plan sportiv, de la echipa de juniori a echipei S la seniori. Își petrece cea mai mare parte a vacanței în cantonament în stațiunea P. În toamnă, după venirea în B, începe facultatea și totodată reia frecventarea cazinourilor.

Tensiunea dintre el și părinți crește „*când aveam datorie culpabilizam pe toată lumea...*”. Se ajunge la o ruptură, M.A.C. părăsind familia, urmând să locuiască în oraș în gazdă, bineînțeles costurile erau achitate de părinți. Dependenta, de jocurile de noroc devine din ce în ce mai mare „*aveam o stare de agitație...o parte din mine se lupta să nu mă mai duc...mă gândeam numai acolo...nu mai dormeam bine noaptea...mă gândeam numai la cazinou...mă*

obseda...". Dependența de jocurile de noroc devenise o obsesie, îi subordonase gândurile și atitudinile determinând o serie de modificări psihologice și comportamentale.

Începând din luna martie, încetează să mai frecventeze facultatea. În această perioadă, M.A.C. cunoaște o colegă, viitoarea complice în săvârșirea actelor de tâlhărie pe care cei doi le vor comite. *"La început nu m-am implicat, ea a investit mai mult...am dezamăgit-o ...îmi spunea să nu mă duc la cazinou...nu o ascultam...într-un fel era legată de mine...era dependentă...la început nu a știut de preocupările mele...până la urmă am început să mergem împreună..."*. Prietena reușește să absolve anul I de facultate. Certurile cu părinții se amplifică *„de câte ori pierdeam reveneam la familie să împrumut bani...mă simțeam groaznic...eram foarte nervos"*.

Părinții îl ajută în continuare cu bani. M.A.C. își petrece tot mai mult din timpul său în cazinouri. Datoriile se înmulțesc. M.A.C. abandonează și sportul.

Pe fondul acestei stări de tensiune, neliniște și rușine, starea sănătății părinților se deteriorează. Mama se pensionează pe caz de boală, tatăl se îmbolnăvește de inimă, are un prim preinfarct. Părinții l-au protejat din totdeauna pe M.A.C., *„Chiar și acum bunicii nu știu că eu sunt în pușcărie, nici un unchi...li s-a spus că sunt plecat în străinătate..."*. Acum hotărâsc, îl amenință că, dacă nu se schimbă, mai frecventează cazinourile, nu-l vor mai ajuta. Încercând să iasă din această situație, M.A.C. decide să se transfere la un club de volei din orașul T sperând că, rupând legătura cu vechile cunoștințe *„toți prietenii mei din liceu au alunecat pe acest drum..."*, va reuși să scape de această dependență cu efecte nefaste în plan personal, familial și al funcționării sociale și profesionale. Pleacă în orașul T, unde clubul respectiv îi asigură o garsonieră. Susține examen la o facultate din oraș și reușește. Din când în când revine în orașul B, pentru a se întâlni cu prietena care absolvise anul I de facultate. Nu reușește să scape de vechile obsesii, vise. Pe fondul unei lăbilități emoționale, a diminuării capacităților volitive, a instabilității comportamentale și dependenței structurate față de *„acest microb"* – jocurile de noroc – , M.A.C. nu rezistă tentației, reia frecventarea cazinourilor și practicarea acestora *„veneam la 4-5 zile cu o rată din orașul T în*

B pentru...nu rezistam...la început nu am spus la nimeni...apoi a aflat și prietena...până la urmă a acceptat ...mă iubea...ținea la mine...”.

La un moment dat M.A.C. pierde o sumă mare de bani. Se împrumută la o persoană din lumea interlopă. Această sumă trebuia achitată la o dată stabilită. Intră în panică. Nu apelează la părinți „îmi era frică...eram neputincios...nu știam ce să fac ... îmi era frică că dacă tata va auzi va muri..., a mai avut un preinfarct...”. În cele din urmă apelează la o soluție extremă – tâlhăria. Împreună cu prietena săvârșește mai multe infracțiuni de tâlhărie pe raza sectorului 2.

Pe data de 23.11.2002 inculpații M.A.C. și S.C. au urmărit partea vătămată R.A.G. până la scara blocului X, din strada M, nr. X, sectorul 2, unde inculpatul M.A.C. a imobilizat-o și a amenințat-o cu un cuțit , iar inculpata S.C. a tras geanta și, întrucât partea vătămată a opus rezistență, inculpatul M.A.C. a intervenit, smulgându-i geanta cu putere, după care ambii inculpați au intrat în scara unul alt bloc, unde, verificând conținutul geții, și-au însușit suma de 100.000 lei și un telefon mobil, vândut ulterior de inculpata S.C. martorului J.A.N., student cazat în căminele studențești din Regie, pentru suma de 1.700.000 lei.

Pe data de 30.11.2002, în jurul orei 18.00, cei doi inculpați au urmărit-o pe partea vătămată G.A.M. până în scara blocului X din strada G, nr. X , sectorul 2, unde, în momentul în care aceasta a deschis ușa liftului, inculpatul M.A.C. a împins-o în lift, a imobilizat-o și a amenințat-o cu cuțitul pentru ca aceasta să renunțe la geantă. I-au luat geanta din care și-au însușit suma de 850.000 lei și telefonul mobil marca Siemens A35 vândut unei persoane necunoscute, în căminele studențești din Regie, pentru suma de 850.000 lei. Abandonează actele de identitate, aruncându-le. Ulterior actele sunt recuperate de partea vătămată de la o persoană necunoscută.

În data de 5.12.2002, în jurul orei 19.00, inculpații au urmărit pe M.A.R. până când a intrat în scara blocului X din strada S, nr.X sectorul 2, unde inculpatul M.A.C. a imobilizat-o, prinzând-o pe la spate, i-a astupat gura cu mâna, a amenințat-o cu un cuțit, avertizând-o să nu țipe că o taie, inculpata S.C. i-a tras geanta, după care, ambii inculpați (M.A.C. și-a amenințat încă odată

victima să nu țipe pentru că se va întoarce și o va tăia), au fugit cu bunul sustras, în care au găsit suma de aproximativ 1.000.000 lei, un telefon mobil marca Nokia 5110, (vândut ulterior unei persoane necunoscute din căminele studențești din Regie, cu suma de 900.000 lei), actele de identitate, pe care, împreună cu geanta, le-au abandonat. Actele au fost găsite și predate părții vătămate de către o persoană necunoscută.

După această ultimă tâlhărie comisă de inculpați, se remarcă că, următoarele acte se succed la intervale din ce în ce mai scurte. În data de 14.12.2002 cei doi inculpați au urmărit pe partea vătămată, M.F., până la scara blocului X de pe strada E, nr. X, sector 2, unde, blocând liftul între etaje, inculpatul M.A.C. a imobilizat-o, i-a pus cuțitul la gât și mâna la gură, spunându-i să nu țipe, timp în care inculpata S.C. a depozitat-o de geanta de pe umăr. În geantă au găsit suma de aproximativ 1.000.000 lei, un telefon mobil marca Siemens A35, vândut în căminele studențești din Regie pentru suma de 700.000 lei, un portofel din piele neagră, produse cosmetice, toate însușite de inculpați, precum și acte de identitate, pe care le-au abandonat.

În data de 16.12.2002, inculpații au amenințat-o pe partea vătămată P.R. până în scara blocului X din strada C, nr. X, sector 2, unde inculpata S.C., pentru ai distrage atenția, a întrebat-o ce bloc este, timp în care M.A.C. a venit din spate, i-a pus mână la gură, iar inculpata S.C. i-a smuls geanta, în care au găsit suma de aproximativ 500.000, un telefon mobil marca Nokia 3310, vândut în căminele studențești din Regie unei persoane necunoscute, produse cosmetice marca Oriflame (însușite, descoperite la perchezițiile domiciliare și restituite părții vătămate), acte de identitate, pe care le-au abandonat.

Inculpatul și inculpata au mai comis două infracțiuni de tâlhărie urmând aceeași procedură și pe teritoriul sectorului 1.

Audiat în fața instanței, și-a motivat faptele astfel: a comis infracțiunile, pentru a plăti lumii interlope o datorie de 1000 dolari SUA, cu scadența în luna martie a anului 2002, la care se acumulase dobânzi la dobânzi, așa încât banii găsiți asupra părților vătămate și obținuți în urma vânzării bunurilor sustrate i-a folosit pentru restituirea datoriei.

Recunoaște săvârșirea infracțiunilor.

La individualizarea pedepsei pentru, inculpatul M.A.C., tribunalul are în vedere criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute la articolul 72, aliniatul 1, cod penal și anume limitele speciale de pedeapsă cuprinse între 7 ani și 20 ani închisoare, gradul ridicat de pericol social al infracțiunii care rezultă din modalitatea concretă de comitere (la lăsarea întunericului, împreună cu inculpata S.C., în scara blocului, după urmărirea părților vătămate de pe stradă și prin amenințarea acestora cu un cuțit), vârsta de 19 ani a inculpatului care avea un nivel ridicat de instruire școlară, concretizat prin rezultate bune obținute la învățătură, în special media 9,40 la examenul de bacalaureat și la olimpiadele de matematică, faptul că este student în anul I la Universitatea Politehnică din B, după pierderea anului universitar, Universitatea Politehnică din T, ca urmare a procesului penal, a practicat volei obținând diverse diplome, însă, după cum se poate constata din actele cu caracter medical, inculpatul prezintă tulburări de comportament din anul 2001, mai precis de la începutul clasei a XII-a, când a început să participe la jocuri de noroc, împrumutându-se, atitudinea sinceră pe parcursul procesului penal, lipsa antecedentelor penale, forma combinată a infracțiunii compusă din șapte acte materiale, care constituie o stare de agravare a răspunderii penale.

Având în vedere atât caracterul grav al activității infracționale cu efecte devastatoare asupra familiei sale și chiar asupra inculpatei S.C., cât și persoana inculpatului care, în pofida tulburărilor de comportament pe fondul unui anturaj necorespunzător și a unei voințe diminuate, manifestă interes pentru continuarea studiilor superioare, tribunalul va coborî cu puțin sub minimul special prevăzut de legea penală, apreciind că o pedeapsă de 6 ani închisoare, poate să asigure împlinirea scopului educativ și punitiv al pedepsei. (art.211, aliniatul 2, litera b și c cu aplicarea art.71-64 cod penal.).

Studiu de caz 2

D.M s-a născut la data de 16.06.1977 în orașul B, fiul lui D.N. și al D.S. Nu își cunoaște tatăl, acesta murind înainte de a se naște D.M. Este crescut de mamă. Mama lucra ca muncitoare într-o întreprindere din orașul B, în prezent fiind pensionară. Nici mama lui D.M. nu și-a cunoscut tatăl, fiind rezultatul unei relații întâmplătoare pe care bunica a întreținut-o cu o persoană „necunoscută”.

Până în jurul clasei a VI-a, viața lui D.M. decurge „normal”, el mergând la școală, obținând *„rezultate destul de bune”*, iar mama prestând diverse servicii în vederea asigurării celor necesare traiului de zi cu zi. Spre sfârșitul clasei a VI-a, D.M. cunoaște o serie de „prietenii”, pătrunde într-un grup care îi determină o schimbare de atitudine și comportament *„atunci am început, prietenii, anturaj, discoteci, fumat...băutură...”*, preocuparea față de școală trecând în plan secund. De altfel, la sfârșitul clasei a VIII-a abandonează școala. Consideră că schimbările în comportamentul, atitudinile lui s-ar datora absenței tatălui (familie dezorganizată), a unui frate mai mare care să-i fie model, a dorinței de a avea bani mai mulți *„mama m-a întreținut din totdeauna, muncea, nu avea prea mulți bani dar ne descurcam...noii mei prietenii, unii mult mai în vârstă ca mine aveau bani, se distrau...mi-am dorit și eu...mama nu m-a putut ține în frâu...nu am avut un tată, un frate mai mare...poate mi-aș fi dorit altceva...”*.

Consideră că a făcut greșeli, primele două pedepse pentru – tâlhărie și furt – sunt consecințele modului de viață, ale condiționărilor determinate de grupul în care intrase. Mirajul banilor, al îmbogățirii fără muncă și efort, absența unei educații bazate pe principii morale, internalizarea normelor și valorilor grupului marginal din care făcea parte, îl împing spre delincvență.

La vârsta de 18 ani, este condamnat prima oară pentru săvârșirea unui act de tâlhărie. La 21 de ani recidivează, fiind condamnat pentru furt *„banii nu-mi ajungeau, am început să comit infracțiuni ... furt, tâlhării, tot ce se făcea ...nu aveam probleme ...o duceam bine, mă distrăm, asta m-a încurajat ...Până la urmă am fost prins ...o tâlhărie cu o prietenă ...am primit 3,5 ani ...am făcut 2 ani și 4 luni din pedeapsă ...am fost eliberat condiționat ...am stat un an și două luni afară ...nu am fost cuminte, potolit ... și am comis iarăși ...furt de buzunare. Am primit tot 3,5 ani. Am făcut iar 2 ani și 4 luni după care am fost eliberat ...”*. Regretă că a fost prins, își recunoaște fapta *„am făcut-o”*. Consideră că el este vinovat pentru toate actele comise, că alegerea îi aparține, fiind responsabil în fața legii și a oamenilor *„cum îți alegi așa trăiești”*. Este de părere că societatea ar trebui să acorde infractorilor o șansă după ieșirea din pușcărie, să le faciliteze reintegrarea profesională și socială *„când ieși de aici nu mai faci față realității,*

ești depășit, faptul că ai cazier, ești etichetat, nu te mai angajează nimeni ...". Este confuz și dezorientat, convins că nu are nici o sursă de a se reabilita în fața societății. Este de părere că pușcăria ca instituție a statului asigură doar îndeplinirea scopului punitiv al pedepsei și este „departe” de realizarea funcției de educare – resocializare a celor închiși.

În prezent are de efectuat o pedeapsă de 3 ani și 6 luni ca urmare a săvârșirii infracțiunii de furt.

Analizând întregul material probator administrat în cauză, Tribunalul reține următoarea situație de fapt: La data de 23.08.2004, în jurul orei 18.00, organele de poliție din cadrul secției 8 de poliție s-au sesizat cu privire la faptul că inculpatul D.M.. – cunoscut de către poliție cu antecedente penale – coboară dintr-un autoturism Tico cu numărul B-22-WZM. S-a procedat la verificarea autoturismului, stabilindu-se că acesta apărea ca furat din noaptea de 22/23 08.2004. În jurul ore 20.00 au fost depistați pe strada M, inculpatul D.M.L. și alți trei indivizi care fuseseră și ei observați anterior în autoturismul Tico; inculpatul a condus organele de poliție în locul unde se afla parcat autoturismul – în spatele blocului situat pe șoseaua M, nr. Y, sectorul 2.; în momentul depistării, inculpatul D.M.L. a aruncat în curtea imobilului cu nr. Y din strada M. o șurubelniță și o cheie auto, acestea fiind ridicate de către organele de poliție (cheia ulterior a fost recunoscută de către partea vătămată ca fiind cea originală a autoturismului); fiind audiat, inculpatul recunoaște că, în noaptea de 23.08.2004 în jurul orei 14.00, a observat un autoturism Tico care avea cheile în partea stângă față (fapt confirmat ca posibil de către partea vătămată P.T.); inculpatul recunoaște că a condus autoturismul (fapt confirmat de martorul C.G.L.) deși nu avea permis de conducere.

În raport cu situația de fapt reținută, instanța constată că în drept fapta inculpatului întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de furt calificat, prevăzute de art.208 al.1 și 4 – 209 al.1 litera c, g, i cod penal.

La individualizarea pedepsei instanța va avea în vedere, pe de o parte, starea de recidivă post executorie a inculpatului, care anterior a mai fost condamnat de trei ori pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat de tâlhărie.

Studiu de caz 3

P.G. s-a născut la 2.01.1974 în orașul B, fiul lui P.C. și al P.S. Este cetățean român de naționalitate rrom. Tatăl moare când P.G. avea vârsta de opt ani. Atât mama cât și tatăl au absolvit patru clase. Mai are doi frați mai mici, cu patru, respectiv cinci ani.

De la vârsta de opt ani și patru luni, este preluat și inclus împreună cu cei doi frați într-un centru de protecție a copilului, ca urmare a incapacității mamei de

a le asigura condițiile necesare unei dezvoltări pozitive bio-psiho-sociale. Rămâne la acest centru de protecție a copilului până la vârsta de 16 ani, timp, în care reușește să absolve patru clase. După această vârstă, revine acasă la mama și începe „*să mă descurc pe cont propriu*”, să presteze diferite munci necalificate.

Atras de mirajul banilor, al distracțiilor cu prietenii din cartier, fără nici o calificare, P.G. „debutează” în viața infracțională. Fratele mijlociu este prins și închis într-un centru de reeducare. Este condamnat prima dată în anul 1992 doi ani pentru săvârșirea infracțiunii de furt. La șase luni după părăsirea penitenciarului, recidivează, fiind condamnat doi ani pentru tâlhărie. După executarea acestei pedepse, la doar opt luni este condamnat la cinci ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de furt asociată cu infracțiunea de viol.

În prezent este condamnat la patru ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de furt: art. 208 , al.1 – 209 al.1 litera e, g, cod penal.

Consideră că printre cauzele care l-au determinat să săvârșescă infracțiunile s-ar putea enumera: anturajul, absența educației, lipsurile existente în familie, neputința de a face față solicitărilor vieții, condiționările impuse de prieteni și consumul de alcool.

În cazul ultimei infracțiuni, analizând întregul material probator, administrat, Tribunalul reține următoarea situație de fapt: În seara zilei de 13.01.2005, în jurul orei 19.00, din sala de internet „Cyber Space”, de pe spătarul scaunului ocupat de P.V. s-a sustras o geantă de culoare roșie în care se aflau 2.800.000 și o legitimație de școală; în urma vizionării înregistrărilor video din sala de internet s-a constatat că la ora 19:1:47, un individ se apropie de scaunul părții vătămate, ia geanta de pe spătarul scaunului și pleacă grăbit în secunda următoare cu geanta sub giacă; partea vătămată, P.V., a precizat că în acea seară s-a plimbat insistent în spatele ei și a urmărit-o cu atenție un individ de circa 30 de ani, 165-170 înălțime, cu ten închis la culoare, nas proeminent și o fizionomie urâtă; în momentul depistării inculpatului P.G., partea vătămată P.V. l-a indicat dintr-un grup de patru persoane pe acesta ca fiind persoana care la 13.01.2005 s-a plimbat insistent în jurul ei și a urmărit-o cu atenție; cu ocazia

vizionării înregistrărilor video, administratorul sălii de internet, J.V. a precizat că individul care apare în imaginile video obișnuiește să vină în sala de internet, să studieze cu atenție persoanele prezente în sală, să profite de neatenția acestora și să le sustragă genți, bunuri din hainele aflate pe spătarul scaunelor sau pe mese; a fost surprins de câteva ori sustrăgând bunuri, i-a atras atenția să nu mai frecventeze sala și se numește P.G., fiind greu de confundat datorită fizionomiei (forma și dimensiunile nasului, culoarea tenului, ochii, privirea, un mers ciudat); martorii J.V. și H.M. l-au recunoscut fără ezitare dintr-un grup de patru persoane pe inculpatul P.G. ca fiind persoana care apare sustrăgând geanta în imaginile video; fiind audiat, inculpatul P.G. a avut o poziție oscilantă în cursul urmăririi penale, negând inițial (în fața lucrătorului de poliție și a procurorului) săvârșirea faptei și recunoscând că el a sustras geanta numai în fața instanței, cu ocazia prezentării sale cu propunerea de arestare preventivă, pentru ca, ulterior, la prezentarea materialului de urmărire penală de către procuror să nege din nou comiterea faptei.

În seara de 23.01.2005, în jurul orei de 18.30, din sala de internet „Cyber Space” din pasajul B s-a sustras de lângă tastatura unui calculator un telefon mobil marca Nokia 2100; în urma vizionării video din ziua respectivă, H.M. angajatul firmei (sălii de internet) a recunoscut fără ezitare pe P.G. ca fiind persoana care apare sustrăgând telefonul mobil.

Studiu de caz 4

S.I.C. s-a născut la data de 31.08.1984 în orașul B, fiul lui S.P. și al S.E.

Din referatul de evaluare întocmit de Serviciul de Reintegrare Socială și de Supraveghere (S.R.S.S). de pe lângă Tribunalul București și declarația martorului D.B.M. rezultă că inculpatul provine dintr-o familie organizată, numeroasă, care, deși are o situație materială precară, a încercat să ducă un trai decent. Rezultă că inculpatul a abandonat școala după absolvirea a 6 clase,

după care și-a ajutat părinții prestând activități de tâmplărie și zugrăveli, iar din anul 2000 a lucrat la o tipografie – Editura Publistar; mai rezultă că inculpatul este cunoscut ca o persoană cu un comportament corect, muncitor, dar este o fire retrasă, nu are prieteni, fiindu-i teamă de anturaj, deoarece a avut experiențe neplăcute.

Analizând întregul material probator administrat în cauză, Tribunalul reține următoarea situație de fapt: în ziua de 4.05.2004, în jurul orelor 16.00, aflându-se în zona T, inculpatul a urmărit partea vătămată G.M.R. până la blocul unde aceasta locuia, situat pe bulevardul L, nr. Y. După ce a urcat în lift împreună cu partea vătămată, inculpatul la întrebarea părții vătămate, a afirmat că urcă la etajul opt, iar când liftul a început să urce, inculpatul, l-a blocat între etaje, a scos din buzunarul de la pantaloni un cuțit cu lamă lată și mâner de culoare albastră și i-a spus părții vătămate să-i dea toți banii pe care-i avea asupra sa; speriată partea vătămată i-a dat inculpatului suma de 700.000 lei, după care aceasta a pus în mișcare liftul și a coborât împreună cu partea vătămată la parter, părăsind apoi imobilul, în tot acest timp având cuțitul în mână.

În ziua de 5.05.2004, în jurul orelor 17.³⁰, în timp ce partea vătămată B.D. se întorcea acasă a fost observată de inculpat, care a urmărit-o până la blocul de domiciliu, situat pe strada T, nr.Y, sector 2. Inculpatul a urcat în lift împreună cu partea vătămată și, la întrebarea părții vătămate, a spus că urcă la etajul 9 – partea vătămată locuind la etajul 7. Când liftul a ajuns la etajul 3, inculpatul l-a blocat între etaje, a scos un cuțit mare cu mâner negru cu care a amenințat partea vătămată, i-a cerut toții banii pe care-i avea asupra sa. De frică partea vătămată i-a dat inculpatului toți banii pe care îi avea (700.000 lei), după care inculpatul a ieșit din lift și a fugit pe scări.

În ziua de 7.05.2004, în jurul orelor 20¹⁵, partea vătămată, A.E.C., s-a întors la domiciliul său, situat pe bulevardul L, nr. Y. Inculpatul S.I.C. care a urmărit-o, a intrat în imobil cu aceasta și a urcat în liftul în care s-a urcat și partea vătămată, spunând că merge la etajul 8. După ce liftul a ajuns la etajul 3, inculpatul a deschis ambele uși blocând liftul și a scos un cuțit de bucătărie, cu care a amenințat partea vătămată, cerându-i toți banii pe care îi avea. De frică,

partea vătămată i-a dat suma de 400.000 lei, după care inculpatul a pus liftul în mișcare și a părăsit imobilul.

Inculpatul e recunoscut în mod constant, săvârșirea faptelor, declarațiile acestuia comparându-se cu declarațiile celor trei părți vătămate, cu procesele verbale de recunoaștere din grup a inculpatului de către cele trei părți vătămate și cu procesele verbale de depistare a inculpatului, de cercetare la fața locului și de conducere în teren a organelor de poliție de către inculpat.

La individualizarea pedepselor ce vor fi aplicate inculpatului, Tribunalul va avea în vedere, conform articolului 72 codul penal, limitele pedepsei prevăzute de lege, gradul relativ ridicat de pericol al faptelor săvârșite, rezultat din modalitatea de săvârșire a acestora, precum și persoana inculpatului care a avut o conduită corespunzătoare anterior săvârșirii faptelor, nu este cunoscut cu antecedente penale, iar pe parcursul procesului penal a avut o comportare sinceră de recunoaștere, de asumare a faptelor și de regret.

Comportamentul anterior săvârșirii faptelor și atitudinea sinceră avută pe parcursul procesului vor fi reținute ca circumstanțe atenuate potrivit articolului 74 litera a și c cod penal și, în conformitate cu articolul 211, aliniatul 2, litera c și aliniatul 2 ind.1 litera b, tribunalul condamnă pe inculpat la pedeapsa de trei ani să șase luni închisoare.

Studiu de caz 5

P.N. s-a născut la data de 20.01.1985 în orașul B, fiul lui P.P și al P.I. Provine dintr-o familie dezorganizată cu climat nefavorabil. La șase luni de la nașterea lui P.N., tatăl se desparte de mamă. Din căsătoria părinților lui P.N. au mai rezultat în afara inculpatului încă trei copii: cel mai mare, în vârstă de 30 de ani (în prezent condamnat pentru tâlhărie), un altul de 22 de ani (în prezent împart aceeași cameră în penitenciarul R, fiind condamnat și acesta pentru

săvârșirea unei infracțiuni de tâlhărie) și o soră de 29 de ani, în prezent plecată în străinătate. P.N. este luat de tată. Acesta se recăsătorește. În urma noi căsătorii, P.N.P. mai are un frate, la liceu clasa a IX-a și o soră în clasa a V-a. Tatăl a absolvit opt clase și a lucrat ca muncitor la I.C.A.B. Mama a absolvit opt clase, nu lucrează, fiind casnică. Mama vitregă practică comerțul stradal. Consideră că a avut o copilărie dominată de lipsuri și privațiuni „*amărăciuni ... nu aveam posibilități ...ne descurcam greu ...alții copii aveau ...*”. Abandonează școala după terminarea clasei a VIII-a, „*m-am înhăitat, am început să bagabonțesc cu tinerii din cartier ... făceam rost de bani ... am început să fur ...*”. Nu se mai duce pe acasă, începe să consume droguri „*nu devenisem dependent ... trăgeam rar... făceam rost de bani muncind prin complexul E ... făceam și câte o găinărie ... fumam ... mă descurcam*”. Până la urmă P.N.P. este prins.

În data de 09.09.2002, în jurul orelor 17⁰⁰ a sustras de la partea vătămată S.C., aflată în autoturismul proprietate personală Dacia 1310 cu nr. de înmatriculare X, parcată pe strada L., sectorul 2 București, suma de 1.080.800 lei.

A fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de articolul 26 raportat la articolul 208 aliniatul 1 – 209 aliniatul 1, litera a, e.g, i cod penal la pedeapsa de trei ani închisoare cu suspendare condiționată.

În seara zilei de 24.02.2003, după lăsarea întinericului, inculpații S.M., A.S.L. împreună cu inculpatul P.N., în baza aceleiași rezoluții infracționale, au hotărât să sustragă un autoturism. S-au deplasat în acest scop pe străzile din apropierea locuinței inculpatului S.M. și au ajuns pe strada P, unde au observat, parcat în loc public, autoturismul marca Dacia Break cu nr. X, aparținând părții vătămate V.I.

Inculpatul S.M., cu ajutorul unei lere metalice, a desfăcut portiera stângă față a autoturismului, pătrunzând în acesta, timp în care inculpatul A.S. și P.N. au asigurat paza locului faptei, fiind amplasați la 5-7 metri de autoturism de o parte și de alta a străzii.

După ce a pornit autoturismul, inculpatul S.M. l-a condus pe drumurile publice, deși nu avea permis de conducere, până în spatele blocului în care

locuia, unde l-a parcat. De aici, potrivit înțelegerii inițiale stabilite cu ceilalți doi participanți la fapta penală, inculpatul S.M. s-a deplasat pe jos, până la capătul străzii P unde urma să se întâlnească cu inculpatul A.S.L. și inculpatul P.N.

La locul întâlnirii, inculpatul S.M. i-a găsit pe complicii săi cât și pe martorii U.M. zis „Oache” și D.C. zis „Piticu”.

Inculpații S.M. și A.S.L. împreună cu P.N. au discutat cu martorii despre fapta comisă, din discuțiile purtate martorii reținând că toți trei au participat la săvârșirea furtului. De asemenea, martorii au fost întrebați dacă nu cunosc vreo persoană care este interesată să cumpere autoturismul sustras, împrejurare în care martorul U.M. a sesizat organele de poliție.

Solicitându-i-se participarea în vederea prinderii în flagrant a inculpaților, martorul U.M. a fost de acord să intermedieze cumpărarea autoturismului în cauză, conducându-l pe inculpatul S.M. și inculpatul P.N., împreună cu martorul D.C. la locul întâlnirii cu organele de poliție.

În baza articolului 83 cod penal tribunalul revocă beneficiul suspendării condiționate a executării pedepsei de trei ani închisoare aplicate inculpatului prin sentința penală nr. 878/17.06.2003 a judecătoriei sectorului 2 București, definitivă prin neapelare și dispune executarea acesteia alături de pedepsei aplicate prin prezenta sentință, inculpatul urmând a executa în final trei ani și șase luni închisoare cu aplicarea articolului 71, 64 cod penal.

Studiu de caz 6

D.A. s-a născut la data de 24.07.1983, în orașul B, fiul lui D.C. și al D.D. A absolvit opt clase, cetățean român de religie ortodoxă, fără calificare și ocupație. Tatăl a absolvit 11 clase și lucrează ca lăcătuș mecanic, iar mama 10 clase și lucrează ca soră medicală III.

Analizând întregul material probator administrat în cauză, Tribunalul reține următoarea situație de fapt:

La data de 12.02.2004 inculpatul D.A. s-a întâlnit cu inculpatul Î.Î., ambii hotărând să sărbătorească liberarea din armată a lui D.A., urmând a face în acest sens rost de bani. Deplasându-se la șoseaua P, în zona unei librării, au observat un grup format din trei tineri, partea vătămată A.H.A. și martorii A.C. și D.C., elevi la Școala Generală nr. X, aceștia întorcându-se acasă de la școală. Cei doi inculpați au încercat să-i oprească, însă aceștia, observând că sunt urmăriți, au intrat într-o librărie, iar la ieșire întrucât inculpații îi așteptau, au hotărât să se întoarcă din drum și să ocolească zona prin spatele unui bloc, martorul D.C. despărțindu-se însă de aceștia.

Sesizând intenția celor doi, inculpații au ocolit și ei blocul, însă prin cealaltă direcție pentru a le ieși în față. Aici, cei doi inculpați au blocat-o pe partea vătămată A.H.A., împiedicând-o să fugă, ambii inculpați solicitându-i părții vătămate să le dea banii pe care îi avea asupra sa, amenințând-o cu bătaia. Speriată, partea vătămată a început să plângă și de teamă a scos portofelul pe care îl avea asupra sa și i l-a înmănat inculpatului Î.Î. Acesta, după ce și-a însușit suma de 1.500.000 lei, i-a restituit părții vătămate portofelul gol lăsându-l să plece. Inculpații s-au deplasat la restaurantul din zonă unde au cheltuit împreună suma de aproximativ 400.000 lei, la plecare Î.Î. înmânându-i coinculpatului D.A. suma de 50.000 lei.

La data de 14.02.2004 inculpații au fost depistați de organele de poliție, iar cu ocazia percheziției corporale s-a găsit asupra inculpatului Î.Î. un cuțit cu lama rabatabilă, constatând totodată și că acesta avea interdicția de a se afla pe teritoriul municipiului B.

D.A. este o persoană fără antecedente penale. În conformitate cu articolul 211, aliniatul 2, litera c și al 2/1, litera a cod penal, articolul 77 litera a cod penal, articolul 76, litera a cod penal, tribunalul îl consideră pe D.A. la 4 ani închisoare.

Studiu de caz 7

S.I.R. s-a născut la data de 20.06.1984, în orașul B, fiul lui S.I. și al S.M. A absolvit șase clase, este cetățean român, nu are nici o calificare și nici ocupație. Tatăl a absolvit 12 clase, iar mama 10 clase. Stagiul militar nesatisfăcut.

Analizând întregul material probator administrat în cauză, tribunalul reține următoarea situație de fapt: în data de 17.10.1999, în jurul orelor 20³⁰, inculpatul S.I.R. împreună cu inculpatul N.S.C., în timp ce se aflau pe strada A, sector 2

București, au sustras de la partea vătămată F.V., fără consimțământul acestuia, un telefon mobil marca Nokia în valoare de 6.000.000 lei.

În conformitate cu articolul 208, aliniatul 1, articolul 209, litera a, c, g cod penal, instanța îl condamnă pe inculpatul S.I.R. la executarea pedepsei de un an și trei luni închisoare. Fiind minor, în baza articolului 110 raportat la articolul 81 cod penal, instanța suspendă condiționat executarea pedepsei stabilind pentru inculpat un termen de încercare de doi ani și trei luni.

La data de 06.04.2003, în jurul orelor 23⁰⁰, în incinta unui cafe internet din strada A, nr Y, sectorul 2. a avut loc un incident între partea vătămată F.C. și inculpații S.I.R. și T.C.

Așa cum reiese din declarațiile părții vătămate și ale inculpaților, care au recunoscut săvârșirea infracțiunii de lovire, inculpații au lovit partea vătămată, conflictul dintre părți având loc pe fondul unei relații încordate dintre aceștia.

Deși inculpații declară că nu au lovit partea vătămată cu picioarele, loviturile fiind aplicate doar cu pumnii în zona feței, instanța reține din raportul de expertiză medico – legală, depus în dosarul de urmărire penală, că partea vătămată a fost lovită și în zona umărului stâng, unde prezintă „zona echimotică palid violacee neomogenă”.

Instanța reține că inculpații au recunoscut fapta și anume că au lovit cu pumnii partea vătămată în zona feței, fapt confirmat și de martorii Z.G. și O.L.I., martori comuni părții vătămate și inculpaților.

În conformitate cu articolul 180, aliniatul 2, instanța îl consideră pe inculpatul S.I.R. la executarea pedepsei de trei luni închisoare la care se adaugă pedeapsa de un an și trei luni închisoare pentru furt calificat (pedeapsa anterioară).

Analiza dosarelor și interviurilor luate au relevat următorii factori favorizanți pentru trecerea la act:

- statut socio-economic scăzut al familiei de origine;
- determinismul mesajelor parentale;

- nivel scăzut de instrucție;
- mediul relațional (anturaj);
- tulburări de personalitate (comportamente dezaptative).